МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Наукова бібліотека

ЮРИДИЧНИЙ РЕФЕРАТИВНИЙ ЖУРНАЛ

№ 3–4, 2013

Виходить 4 рази на рік

Заснований у 2003 році

РУБРИКИ ВИДАННЯ

12.00.01 Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень
12.00.02 Конституційне право; муніципальне право
12.00.03 Цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право
12.00.04 Господарське право; господарсько-процесуальне право
12.00.05 Трудове право; право соціального забезпечення
12.00.06 Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право
12.00.07 Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
12.00.08 Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право
12.00.09 Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність
12.00.10 Судоустрій; прокуратура та адвокатура
12.00.11 Міжнародне право
12.00.12 Філософія права

УДК 016:34(048.1)

Містить реферати і анотації видань — книг, монографій, навчальних посібників, збірників наукових праць, матеріалів конференцій, авторефератів дисертацій, періодичних видань та ін., що відповідають навчальному та науковому плану діяльності вищого навчального закладу юридичного профілю.

Розрахований на науковців, викладачів і студентів юридичних вузів та юридичних факультетів, фахівців у галузі держави і права.

Засновник: Національний університет «Одеська юридична академія» (НУ ОЮА)

Редакційна колегія:

С. В. Ківалов, д-р юрид. наук, проф., акад. НАПрН України (*головний редактор*);
М. В. Афанасьєва, д-р юрид. наук, проф. (*заступник головного редактора*);
В. М. Дрьомін, д-р юрид. наук, проф.;
В. О. Туляков, д-р юрид. наук, проф.;
Є. В. Додін, д-р юрид. наук, проф.;
О. А. Івакін, д-р філос. наук, проф.;
Л. І. Кормич, д-р іст. наук, проф.;
Ю. М. Оборотов, д-р юрид. наук, проф.;
М. П. Орзіх, д-р юрид. наук, проф.;
О. П. Подцерковний, д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Харитонов, д-р юрид. наук, проф.;
Г. І. Чанишева, д-р юрид. наук, проф.;
М. М. Солодухіна, директор Наукової бібліотеки НУ ОЮА

Укладачі співробітники бібліотеки:

Т. Ю. Іванійчук, заступник директора Наукової бібліотеки;
Т. М. Стефанчишена, зав. інформ.-бібліогр. від.;
С. І. Єленич, голов. бібліограф;
Л. В. Березюк, зав. сектора — 12.00.02, 12.00.03, 12.00.04, 12.00.05, 12.00.06;
І. С. Корзюк, бібліотекар І кат. — 12.00.01, 12.00.08, 12.00.12;
О. М. Кожевнікова, пров. бібліотекар — 12.00.07, 12.00.09, 12.00.10, 12.00.11;
Н. О. Красницька, пров. бібліотекар — 12.00.02, 12.00.03, 12.00.04, 12.00.05, 12.00.06;
В. І. Радченко, голов. бібліотекар;
А. В. Ракул, зав. сектора каталогів

Автори рефератів:

к.ю.н., доцент ***О. О. Бєлогубова***; к.ю.н., доцент ***О. М. Гладенко***;
доцент ***К. В. Горобець***; здобувач ***Н. І. Зубченко***; к.ю.н., ст. викладач ***Д. О. Коваль***;
к.ю.н., доцент ***К. В. Мануїлова***; к.ю.н., доцент ***О. В. Плотніков***;
к.ю.н., доцент ***О. В. Трояновський***; к.ю.н., доцент ***Н. В. Хендель***;
к.ю.н., доцент ***Ю. В. Чайковський***; асистент ***М. В. Чіпко***

Технічний редактор
Т. В. Іванова

Адреса редакції: 65009, м. Одеса, вул. Піонерська, 2,
Телефони (0482) 63-34-04, (048) 719-88-01, 719-88-29, 32-25-10
Факс: (0482) 63-97-64
www.nla.od.ua
E-mail: library@nla.od.ua

Свідоцтво про державну реєстрацію серія КВ № 8169 від 28.11.2003 р.
Підписний індекс у Каталозі періодичних видань України № 09812

© НУ ОЮА, 2015

ПЕРЕДМОВА

Національний університет «Одеська юридична академія» — сучасний вищий навчальний заклад у галузі юридичної освіти і науки, на базі якого створений Південний регіональний центр Національної академії правових наук України, в діяльності якого органічно поєднуються найновіші досягнення національної вищої школи України з прогресивними тенденціями світової правової освіти.

З перших років свого існування академія стала провідним науково-дослідним закладом. Наукова діяльність Національного університету «Одеська юридична академія» здійснюється за основними та пріоритетними напрямками розвитку науки, яка є своєрідною рушійною силою соціально-політичних та соціально-економічних перетворень, спрямованих на подальший розвиток сучасної Української держави.

Ефективність і комплексність здійснення наукової діяльності багато в чому залежать від інформованості спеціалістів з усіх питань юридичної науки. З метою розвитку освіти, підвищення інформованості з питань державотворчої і правотворчої діяльності та визначення місцезнаходження джерел інформації з цих питань з 2003 року вперше в Україні почав видаватися спеціалізований юридичний реферативний журнал, засновник якого — Національний університет «Одеська юридична академія».

«Юридичний реферативний журнал» є інформаційним періодичним виданням у сфері юриспруденції, мета якого — оперативне інформування юридичного загалу про зміст навчальних, наукових та періодичних видань, що надійшли до фондів наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія».

У його підготовці беруть участь науково-педагогічний колектив та співробітники наукової бібліотеки академії.

У даному випуску проаналізовані матеріали, які опубліковані у 2012–2013 роках та зберігаються у фондах бібліотеки академії.

Реферати та анотації, що ввійшли до журналу, мають аналітичний бібліографічний опис джерела інформації. Кожному запису присвоюється номер, який включає такі елементи: шифр спеціальності, номер журналу, рік видання та порядковий номер запису.

Матеріали розміщені відповідно до переліку юридичних спеціальностей. Даний номер містить інформацію з усіх дванадцяти спеціальностей.

Допоміжний апарат видання складається з переліку використаних періодичних видань, покажчика імен та переліку скорочень.

Видання «Юридичного реферативного журналу» в Національному університеті «Одеська юридична академія», насамперед, свідчить про те, що наша бібліотека на сьогоднішній день є дійсно науковою бібліотекою за змістом здійснюваної багатогранної діяльності, пов'язаної як з комплектуванням фондів, так і з інформуванням читачів з питань юридичної науки і практики.

Помітно, що з виходом кожного нового номеру реферативного журналу анотації і реферати все більш ґрунтовно відображають зміст книг, статей, авторефератів. Сподіваюсь, що користувачі нашої бібліотеки не тільки будуть частіше звертатися до реферативних видань, а й стануть авторами рефератів, які публікуються в цьому виданні.

Сергій КІВАЛОВ,

президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, доктор юридичних наук

12.00.01 ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Книги

01.03-04.13.1.

Крестовська Н. М. Теорія держави і права : елементарний курс : навч. посіб. / *Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва* ; НУ ОЮА. — 3-тє вид. — Х. : Одіссей, 2012. — 432 с.

Стисло викладено матеріал навчальної дисципліни «Теорія держави і права», а також розміщено методичні матеріали для самостійної підготовки та роботи на семінарських заняттях, для чого наприкінці кожного розділу надано питання, завдання і тести для самоконтролю та самопідготовки. Зроблено спробу забезпечення максимальної наукової обґрунтованості та об'єктивності при необхідності викладати різні точки зору на проблеми теорії держави і права. Окрему увагу приділено правовим системам сучасності, включаючи правову систему України. Подано визначення всіх ключових понять та категорій держави і права, стислі, але разом з тим змістовні відповіді на питання. Підкреслено необхідність виокремлення із системи юридичних наук теорії держава і права, що зумовлено існуванням загальних закономірностей розвитку державно-правових явищ, незнання яких унеможливлює більш-менш глибоке вивчення предмета інших юридичних наук.

Автореферати

01.03–04.13.2.

340.13(477) Личко В. С. Поняття та види правової допомоги в Україні: загальнотеоретичне дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. : 12.00.01 / *Личко Валерія Сергіївна* ; НУ ОЮА. — О., 2013. — 24 с.

Розглянуто загальнотеоретичне дослідження інституту правової допомоги в Україні. Підкреслено особливе значення правової допомоги в системі забезпечення реалізації прав, свобод, законних інтересів та обов'язків людини і громадянина. Визначено поняття правової допомоги на загальнотеоретичному рівні, відповідно до якого правова допомога — це різновид юридичної діяльності, спрямованої на здійснення правових послуг для зацікавлених осіб приватного та публічного права. Удосконалено визначення безоплатної правової допомоги, відповідно до якого правова допомога — це надання правових послуг, спрямованих на забезпечення реалізації не тільки прав і свобод людини і громадянина, але й юридичних обов'язків, визначених Конституцією України та іншими нормативно-правовими актами. Виокремлено та охарактеризовано ознаки правової допомоги, розкрито зміст правової допомоги з точки зору юридичної діяльності та правової послуги. Висвітлено питання співвідношення правової допомоги з такими суміжними поняттями як «юридична допомога», «юридичні послуги», «правові послуги», «соціальні послуги», «захист», «захист від обвинувачення». Обґрунтовано необхідність збільшення обсягу безоплатної вторинної правової допомоги в Україні за рахунок доповнення переліку осіб, що мають право на одержання такої допомоги. Запропоновано способи удосконалення інституту правової допомоги шляхом внесення змін до законодавства України.

01.03–04.13.3.

340.11 Сидоренко О. М. Догма права у сучасній юриспруденції: загальнотеоретичне дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / *Сидоренко Олена Михайлівна* ; Міжнар. гуманітар. ун-т. — О., 2012. — 20 с.

Висвітлено загальнотеоретичні питання існування догми права на науковому та практичному рівнях. Запропоновано розглядати догму права як структурний компонент права, що існує поряд із ціннісною та статусною характеристикою права і становить сферу юридичної науки (догматична юриспруденція), юридичної практики та юридичної освіти у вигляді діючої системи позитивного права та правових категорій і понять, в яких ця система відображена. Доведено, що сучасна догматична юриспруденція не може обмежуватися юридичним позитивізмом та виражатися в комунікативних характеристиках мови права. Проаналізовано основні напрями догматичної юриспруденції: конституціоналістика, цивілістика та кримінально-правова доктрина. Обґрунтовано місце догми права у правовому житті, де вона існує на індивідуальному, міжіндивідуальному та наділндивідуальному рівнях, при цьому має характеристики нормативності, ситуативності та релятивності. Розкрито напрями використання догми права в юридичній діяльності.

01.03–04.13.4.

340.130.5 Форманюк В. В. Поняття та види локальних нормативно-правових актів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / *Форманюк Валентин Васильович* ; Міжнар. гуманітар. ун-т. — О., 2013. — 18 с.

Розглянуто особливості локальних нормативно-правових актів у правовій системі України. запропоновано широкий підхід до розуміння локального нормативно-правового акта, відповідно до якого він розуміється як особливий нормативно-правовий акт, який локалізований за територіальним та/або суб'єктним принципом, містить норми права та регулює відносини, що виникають у процесі місцевого самоврядування, управління організацією та реалізацією відомчих функцій. Розкрито предметну, суб'єктну та про-

цедурне наповнення локальної нормотворчості, продемонстровано її принципи та функції. Доведено, що локальний нормативно-правовий акт є джерелом українського права. Продемонстровано специфіку реалізації та застосування локальних нормативно-правових актів у залежності від їх типу. Охарактеризовано типи локальності: організаційну, територіальну та відомчу. Організаційну локальність розглянуто як особливість правового регулювання на рівні організацій і підприємств та пов'язаної із встановленням внутрішніх правил і норм, що є обов'язковими для їхніх працівників. Територіальну локальність визначено правом місцевих громад приймати правові норми, які діють за просторовим принципом та регулюють відносини, що мають місце у межах територіальної одиниці. Відомчу локальність запропоновано розуміти як специфічний тип локальності, який пов'язаний з актами відомчого характеру, що мають чітку суб'єктну спрямованість, тобто є обов'язковими виключно для співробітників того чи іншого державного органу чи системи органів.

Див. також: 10.03–04.13.662.

Реферати

01.03–04.13.5.

340.12:004.738.5 Архипов В. В. Виртуальное право: основные проблемы нового направления юридических исследований / *В. В. Архипов* // Известия высших учебных заведений. Правоведение. — 2013. — № 2. — С. 93–114.

Виртуальное право — новое направление юридических исследований, предметом которого являются правовые проблемы, возникающие в связи и по поводу виртуальных миров. Пользователи виртуальных миров вступают в правовые отношения с сервис-провайдерами, с другими пользователями, виртуальные объекты становятся предметом сделок за реальные деньги. Виртуальные миры — принципиально новое и социально значимое пространство, нуждающееся в правовом регулировании. При этом в виртуальных мирах находят свое отражение все проблемы Интернет-права, которое становится комплексным правовым институтом. Современные суды сталкиваются с необходимостью определять правовые механизмы защиты интеллектуальных прав в Интернете, в том числе в зависимости от функции, которую конкретное лицо осуществляет в инфраструктуре Мировой паутины. В виртуальных мирах традиционные правовые институты не могут функционировать по тем же механизмам, что и в реальном мире: не всегда возможно определить лицо сделки, не всегда объекты виртуальных миров подлежат квалификации как объекты гражданских прав и т.д. Виртуальные миры могут использоваться как модели реального мира и как пространство для социального эксперимента. В виртуальном праве формируется автономное статутное и прецедентное право, создаются внутренние структуры управления. Для разрешения возможных коллизий между правилами виртуальных миров и реальным правом предлагается использовать «тест магического круга»: «Деятельность, имеющая место в виртуальном мире, подчиняется праву реального мира в том случае, если пользователь, участвующий в данной деятельности, во время ее осуществления разумно осознает или должен разумно осознавать, что он влечет последствия для реального мира».

К. В. Горобец

01.03–04.13.6.

340.115 Богуцький П. Правовий режим: методологічні рівні дослідження / *П. Богуцький* // Право України. — 2013. — № 1/2. — С. 317–323.

Гносеологічна характеристика правових режимів має декілька методологічних рівнів: 1) державно-правовий — як політико-правова категорія, що розкриває зміст державного режиму; 2) соціологічний — як загальна характеристика впливу права на суспільні відносини; 3) публічно-правовий — система ознак, що характеризують державне управління соціальними явищами та процесами; 4) юридичний — інституціоналізація права у правові системи, спеціалізація права у національних системах права тощо. Правові режими є одним із проявів нормативної складової правової системи. Сутність правового режиму полягає у нормативному визначенні правил поведінки суб'єктів суспільних відносин, тих правил, які дозволяють досягти певної соціально зумовленої та значущої для суб'єктів права мети. Зміст правового режиму становлять предмет, метод і мета правового регулювання. Правовий режим — це фактичний стан правової урегульованості суспільних відносин відповідно до мети, яку поставили перед собою суб'єкти соціально активної діяльності внаслідок дії обраних ними методів урегулювання міжсуб'єктних відносин. Елементами правового режиму виступають: 1) об'єктивована сфера дії права, тобто сукупність суспільних відносин, що становлять предмет цього правового режиму; 2) система способів, засобів та прийомів регуляторної дії права; 3) соціально значущий результат дії права, яким є мета правового регулювання. Правові режими можна поділяти на загальні та спеціальні. Загальні правові режими охоплюють типові сфери соціально-правової взаємодії (приватноправовий, публічно-правовий тощо). Спеціальні режими можуть мати галузевий або внутрішньогалузевий характер. Комплексний правовий режим характеризується домінуванням у ньому різнопорядкових суспільних відносин, органічно поєднаних спільним методом та метою правового регулювання.

К. В. Горобець

01.03–04.13.7.

340.132:341.231.14 Завальнюк В. Міжнародно-правовий вимір правового буття людини /

В. Завальнюк // Юридичний вісник. — 2013. — № 3. — С. 17–24.

Існування загальнолюдських універсальних підстав буття людини має довгу філософську історію. Починаючи із софістів було започатковано скептичний напрям, відповідно до якого заперечувалася можливість існування єдиних і загальних для всіх людей основ буття. На противагу софістам Сократ, Платон і Аристотель наполягали на існуванні загальних норм, що мають інтелігібельний характер. Ця ідея отримує вираження в стоїстичному космополітизмі, відповідно до якого у кожної людини однаково є розум і воля, а тому всі люди в універсальному вимірі є рівними. Витоки міжнародно-правового буття людини беруть початок з міжнародного гарантування свободи віросповідання, закріпленого у Вестфальському мирному договорі 1648 р. Саме свобода віросповідання стала першим загальновизнаним правом людини, яке згодом отримало своє відображення в усіх міжнародних актах з прав людини. Імперативізація міжнародного права, пов'язана з появою норм *jus cogens*, дозволяє зробити висновок, що основою сучасного світового правопорядку є імперативні непорушні права людини. Це актуалізує проблему міжнародної правосуб'єктності індивіда. З одного боку, стверджується, що доступ людини до міжнародних судів не породжує її правосуб'єктності, а лише означає, що держави беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення такого доступу усіма наявними засобами. З іншої позиції, людина має обмежену міжнародну правосуб'єктність, оскільки вона володіє основними її елементами — правами та обов'язками. Розширення міжнародної правосуб'єктності людини відбувається паралельно із розширенням сфери відповідальності держав щодо забезпечення належного рівня захисту прав людини та гарантування доступу до міжнародних судових установ. Відповідно до цього відбувається антропологізація міжнародного права, яке дедалі більше перетворюється з права держав на право людей.

К. В. Горобець

01.03–04.13.8.

340.12:35.072.2 Косінов С. Контроль у державі як складова соціальної системи / *С. Косінов* // Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / Президія НАПрН України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — № 2. — С. 63–71.

Контроль — це конститутивний елемент управління, що є вищою формою свідомого регулювання процесів функціонування і розвитку будь-якої системи. Суспільство, яке перебуває під управлінням держави, функціонує за правилами взаємодії «середовище — об'єкт — система управління та контролю». У сучасній літературі сформувалися три основні підходи до розуміння контролю: 1) як органічна функція управління; 2) як набір засобів регулювання поведінки окремої особи або організації; 3) як обмежувальна функція системи, що виконує завдання зворотного зв'язку. Як форма юридичної діяльності контроль характеризується такими ознаками: 1) він є виключною компетенцією органів державної влади або спеціально уповноважених нею суб'єктів; 2) контроль є нормативно врегульованою і такою, що спрямована на досягнення певного результату правового характеру, діяльністю; 3) контроль є елементом механізму правового регулювання суспільних відносин, що спрямований на охорону різноманітних соціальних благ, забезпечення стабільності та захист суспільних відносин; 4) контроль являє собою систему послідовно здійснюваних суб'єктами права у встановлених процесуальних формах дій; 5) об'єктом контролю як виду юридичної діяльності є певні суспільні відносини, на які він безпосередньо спрямований; 6) контроль має функціональну спрямованість, яка безпосередньо пов'язана із завданнями та цілями, що стоять перед цим видом юридичної діяльності; 7) контроль має вторинний щодо управління характер; 8) державний контроль має своє оформлення в офіційних документах.

К. В. Горобець

01.03–04.13.9.

340.134 Манько Д. Законотворчество и правоотношения по его осуществлению: теоретико-правовой анализ / *Д. Манько* // Юридичний вісник. — 2013. — № 3. — С. 24–30.

Соотношение понятий «правообразование», «правотворчество», «законотворчество» должно осуществляться в контексте современных представлений о правоотношениях, процедурах и юридических алгоритмах. Правотворчество представляет собой финальную стадию правообразования, на которой происходит формализация сложившихся или санкционируемых отношений и потребностей. Субъектами правотворчества выступают не только государственные органы, но и иные субъекты права, поскольку содержание правотворчества — это выражение в письменном правовом акте возможного, должного, желаемого предписания, имеющего юридическое значение. Правотворчество представляет собой особый юридический алгоритм — последовательность действий, ожидаемым результатом которых является принятие письменного правового акта. Правотворчество не всегда выражается в форме правоотношения. Например, законодательная процедура является совокупностью действий, результатом которой является создание письменного нормативно-правового акта. Но в этой процедуре отсутствует необходимый состав субъектов правоотношения, нет взаимных прав и обязанностей. В этой связи следует разграничивать правотворчество и законотворчество, а соответственно законотворческую процедуру и правоотношения, связанные с законотворчеством. Принятие правотворческим органом решения об издании нормативно-правового акта и разработке его проекта вызывает к жизни целый комплекс процессуальных правоотношений, которые в совокупности образуют зако-

нотворческую процедуру. Наличие этих правоотношений является необходимым условием для создания и вступления в силу законов и иных нормативно-правовых актов.

К. В. Горобец

01.03–04.13.10.

340.116 Мурашин О. Проблема ідентичності національних правових систем в умовах глобалізації: теоретико-методологічний аспект / *О. Мурашин* // Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / Президія НАПрН України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — № 2. — С. 44–51.

У процесі взаємодії правових систем виникають суперечності між тенденцією до універсалізації правових взаємозв'язків і прагненням зберегти індивідуальні особливості кожної правової системи. Особливо ця проблема загострюється у зв'язку з явищем так званої юридичної експансії, яка є процесом і результатом нав'язування одним суспільством своєї правової системи іншому суспільству. Юридична експансія є продовженням наукової традиції «держави-нації», у контексті якої домінує уявлення про орієнтацію всіх народів на єдину систему цінностей, що кореспондуються з інтересами політичних об'єднань. Юридична асиміляція та акультурація як форми взаємодії правових систем здійснюються винятково шляхом асиміляції і спрямовані на формування правового простору і міжнародного правового порядку на основі спільних вихідних принципів. За таких умов нормативна, інституційна та функціональна підсистеми правової системи підлягають змінам згідно з волею асиміляційного суб'єкта, що може розглядатися як пряма загроза ідентичності. Тому типологічна ідентифікація національних правових систем в умовах політико-правової глобалізації має застосовуватися не на юридичних характеристиках правових систем, а на уявленні про світовий правовий простір як простір правових традицій.

К. В. Горобець

01.03–04.13.11.

340.114 Оніщенко Н. Деякі дискусійні питання визначення категорії «джерело права» у сучасній юридичній науці / *Н. Оніщенко* // Право України. — 2013. — № 5. – С. 245–252.

Дослідження джерел права та їх системи має базуватися на комплексній методології та забезпечуватися їх різнобічним розглядом. Джерела права мають досліджуватися: по-перше, з етимологічного боку — загальноприйнятого уявлення про зміст цього поняття; по-друге, з точки зору географічних, кліматичних, біологічних та інших факторів, які безпосередньо впливають на процес правотворення; по-третє, з урахуванням того, що джерела права є соціальними, політичними, ідеологічними, культурними тощо чинниками, які впливають на процес правотворчості і на саме право; по-четверте, з економічного боку, тобто джерела права виражені у матеріальних особливостях життя суспільства. При дослідженні джерел права також має бути реалізовані принцип історизму та логічний підхід, які дозволяють розкрити їх систему в динамічному та статичному вимірах. Існує два основних аспекти джерел права: вони є зовнішньою формою вираження права; вони надають соціальним нормам правової якості. Саме тому поняття джерела права є невіддільним від поняття юридичної норми. Співвідношення понять «джерело права» та «форма права» характеризується наявністю трьох підходів: 1. Форми та джерела права є тотожними поняттями (або синонімами); 2. Часткове розмежування форм і джерел права, при якому одне з понять форми права збігається з його джерелом; 3. Повне розмежування цих понять із введенням додаткових понять, що сприяють зіставленню змісту та форми права.

К. В. Горобець

01.03–04.13.12.

340.12:342.5:355(477) Поляков С. Місце Збройних Сил України в системі органів державної влади / *С. Поляков* // Право України. — 2013. — № 1/2. — С. 310–316.

Місце Збройних Силу України у структурі державного механізму є дискусійною проблемою, що не має ані доктринального, ані законодавчого вирішення. Жоден із законодавчих актів не відносить Збройні Сили України до системи органів виконавчої влади. Натомість історично склалася формальна позиція, відповідно до якої Збройні Сили, у тому числі України, не є органом державної влади. При цьому ЗСУ є самостійним елементом механізму держави; діють від імені держави та за її дорученням; створюються і діють на підставі нормативних правових документів; виконують властиві тільки їм завдання та функції; складаються з державних службовців; діють на певній території. У той же час, ЗСУ невластиві деякі ознаки державного органу: вони не є розпорядниками коштів та матеріальних ресурсів; для них невластива наявність компетенції; вони не виступають як юридична особа. Правове становище ЗСУ має суперечливий характер. З одного боку, їх функції є похідними від функцій держави і вони мають чітко виражений державно-владний характер, що вказує на їх належність до органів державної влади. З іншого боку, їм не надано жодних владних повноважень. Однак при цьому ЗСУ слід розглядати як організаційно оформлену підсистему механізму держави.

К. В. Горобець

01.03–04.13.13.

340.12:341 Рабінович П. Проблема формування універсальної теорії права як спільної концептуальної основи теорій національного права і міжнародного права / *П. Рабінович* // Право України. — 2013. — № 5. — С. 240–244.

Викладання загальної теорії держави і права та теорії міжнародного права характеризується взаємним ігноруванням вихідних методологічних

концептів, що лежать в основі цих дисциплін. Теоретики майже оминають існування міжнародного права, а міжнародники явно недостатньо враховують чимало усталених положень загальної теорії права. Усунення цього недоліку уможливлюється лише за рахунок розробки настільки загальної теорії права, щоб її основні положення були рівною мірою застосовні і до дослідження і викладання теорії національного права, і до теорії міжнародного права. Предметом такої загальної науки мають слугувати гранично загальні закономірності внутрішньодержавного й міжнародного правового регулювання діяльності будь-яких суб'єктів. Універсальна теорія права має складатися з двох розділів: загальної частини та спеціальної частини, яка б включала в себе загальну теорію національного права та загальну теорію міжнародного права. Головною метою всеохоплюючої теорії права має стати визначення явища, що позначається поняттям «право». Під правом пропонується розуміти певні можливості людей чи будь-яких їхніх груп, необхідні для задоволення біологічних та соціально обґрунтованих потреб їх існування, які об'єктивно зумовлені реальним рівнем розвитку відповідного суспільства і забезпечені обов'язками інших його суб'єктів. Всеохоплююча теорія права має включати такі наукові сюжети: 1. Універсальна теорія права як концептуальна основа теорії національного та міжнародного права. 2. Праворозуміння — загальнометодологічна основа універсальної теорії права. 3. Предмет універсальної теорії права — всезагальні соціальні об'єктивні закономірності національно-державного і міжнародно-державного правового регулювання суспільних відносин, розглядуваного крізь призму того чи іншого праворозуміння. 4. Однакові властивості, ознаки національних і міжнародних правових систем. 5. Відмінності національних і міжнародних правових систем. 6. Типологія національних і типологія міжнародних правових систем. 7. Взаємовплив міжнародних і національних правових систем в умовах глобалізації.

К. В. Горобець

01.03–04.13.14.

340.13 Теплюк М. К проблеме определения условий обеспечения действия закона / *М. Теплюк* // Право Украины. — 2013. — № 4. — С. 234–242.

Действие закона проявляется разными способами в трех основных формах, а именно: информативной, регулятивной и технико-юридической. Поэтому условия действия закона должны касаться всех трех этих форм. Характер условий действия закона зависит, во-первых, от того, при каких имеющихся обстоятельствах предполагается действие закона и каких условий для его действия недостает, во-вторых, для какой из трех форм действия закона определяются условия, в-третьих, чем руководствуется законодатель при определении этих условий. По своему воздействию на правовые акты различают нормальные условия, способствующие спокойному и ритмичному правотворчеству, отклоняющиеся, нормативно-чрезвычайные и форс-мажорные условия. С каждой из этих групп связан тот или иной риск в принятии и реализации актов. Во времени такие факторы действуют или длительный период, или краткосрочно. Информативное действие закона может быть обеспечено не иначе, как путем доведения точного содержания положений акта, ставшего законом, до сведения всех тех, на кого рассчитано его действие, то есть путем официального опубликования закона. При этом лишь с обретением законом юридической силы такое его действие связывается с правовой мотивацией, то есть регулятивным действием закона. Соответственно, возникает действие закона в правовом смысле, когда он начинает воздействовать на всю систему законодательства. Таким образом обеспечивается технико-юридическая форма действия закона.

К. В. Горобец

01.03–04.13.15.

340.12:347.122 Токарев В. А. Современная модель правосудия: преодоление насилия над субъектом права / *В. А. Токарев* // Известия высших учебных заведений. Правоведение. — 2013. — № 2. — С. 150–160.

В современную эпоху коллективное действие признается справедливым только в том случае, если при этом используются процедуры правосудия. Формы судебного процесса обретают самостоятельную жизнь, независимую от содержания правоприменительной деятельности суда, а проблематика справедливого решения не ограничивается техникой его принятия по итогам судебных решений. Правосудие предстает в виде символической инстанции, которая мобилизует юридическую символику с тем, чтобы возвратить субъекта права к прошлому, когда произошли юридически значимые события. Изменения в правосудии связаны с формированием новой модели субъекта — правового субъекта. Ее формирование было связано изначально с формальным ограничением лиц, имеющих доступ к правосудию; следующий этап был связан с квалификацией преступника с точки зрения болезни. Однако ни первая, ни вторая модели не учитывают конечной цели правосудия, которая состоит не в исключении индивида из правовой коммуникации путем формального ограничения его доступа к праву, и не в признании его душевнобольным, а в его возвращении в общество наименее болезненным для него способом. Правовой субъект по-разному воспринимается правосудием в тоталитарных и демократических системах. В тоталитарном государстве индивид никогда не является носителем и соавтором права, поскольку он не признается хранителем части суверенитета. Крайность демократической системы состоит в исключении из правового дискурса биологического аспекта человека. Современная модель правосудия строится на при-

знании, во-первых, двойственной политико-правовой природы судебной власти; во-вторых, учитывает дуалистическую природу правового субъекта и, в-третьих, признает необходимость поиска эффективных способов согласования признания за каждым человеком его неотчуждаемого достоинства с требованиями конкретной правовой ситуации, а не решения конфликта как такового любой ценой.

К. В. Горобец

01.03–04.13.16.

340.12:141.7 Экимов А. И. Право в контексте справедливости: к методологии исследования / *А. И. Экимов* // Известия высших учебных заведений. Правоведение. — 2013. — № 2. — С. 51–61.

Основываясь на идее, что справедливость — это фундаментальное понятие нравственной критики права и государства, автор утверждает, что истоки справедливости бессмысленно искать в чем-либо ином, кроме интересов. Однако сама по себе связь справедливости и интересов не является достаточной. Важно также установить, каким образом и какие именно интересы воплощаются в правовых установлениях. Взаимодействующие интересы могут отвергаться, иные становиться приоритетными, что отражается и на интерпретации правовых норм, которые не бывают бесспорными ни в момент своего установления, ни в момент их реализации. Справедливость относится к числу абсолютных ценностей, что позволяет ее характеризовать как универсальную идею. Однако при этом она взаимодействует и с относительными ценностями, что отражается на изменчивости представлений о справедливом и несправедливом у одного и того же субъекта. Ключевой формой выражения справедливости в праве являются правовые аксиомы. Они определяются как общепризнанные требования справедливости, которые с точки зрения морали непременно должны быть частью действующего права. Вне интересов и представлений о справедливости в аксиомах никакого права, правовой идеологии и юридической науки нет. Видимая сторона права — это притязания, правила и требования, в то время как скрытая сторона права — это интересы и представления о справедливости, и только они могут объяснить, почему право такое, а никакое другое.

К. В. Горобец

Статті

01.03–04.13.17.

340.12:((342.72/73+341.231.14) Аракелян М. Р. Нова парадигма правозахисної функції сучасної демократичної держави / *М. Р. Аракелян* // Право України. — 2012. — № 11/12. — С. 252–258.

Розглянуто проблеми трансформації змісту правозахисної функції сучасної держави. Особливу увагу приділено реалізації правозахисної функції сучасної української держави у контексті правових реформ. Зазначено, що правозахисна функція є пріоритетним напрямом у функціонуванні сучасної української держави; вона базується на сучасному законодавчому забезпеченні, відображає закономірності розвитку українського суспільства, а також зовнішні чинники, що визначають стратегічний розвиток України. вказано, що правозахисна функція сучасної держави — це передусім діяльність держави щодо захисту прав і свобод людини і громадянина, затвердження законності і правопорядку в усіх сферах суспільного і політичного життя. Акцентовано увагу на тому, що сучасний стан суспільного розвитку необхідно розглядати в контексті глобалізаційних процесів, які впливають на змістовну характеристику функцій держави. Правозахисна функція держави перестає бути внутрішньою функцією держави.

01.03–04.13.18.

340.12:341.222(477) Бєлєвцева В. В. Правовий режим державного кордону України у забезпеченні прикордонної безпеки / *В. В. Бєлєвцева* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. — О., 2013. — Вип. 48. — С. 389–397.

Досліджено питання, пов'язані із функціонуванням режиму державного кордону. Виявлено проблеми та прогалини в законодавстві України у сфері забезпечення прикордонної безпеки. Наведено основні напрями діяльності законодавця щодо удосконалення правової бази із забезпечення прикордонної безпеки. Вказано, що є необхідність чіткого визначення і законодавчого закріплення правовідносин у сфері забезпечення прикордонної безпеки між координуючими органами (Служба безпеки України) і органами, діяльність яких координується у зазначеній сфері. Зазначено, що перетворення у сфері функціонування правового режиму державного кордону життєво необхідні Україні не лише з метою організації ефективного і своєчасного попередження внутрішніх і зовнішніх загроз державній безпеці та протидії ним, але й як умова формування Української держави як правової.

01.03–04.13.19.

340.12:342.34 Бондарева К. В. Інститути народовладдя у функціонуванні демократичних політичних режимів / *К. В. Бондарева* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 31–37.

Розглянуто питання демократичного політичного режиму з позицій визначення ролі інститутів народовладдя у його функціонуванні. Проаналізовано специфіку інституціоналізації демократичних політичних режимів через звернення до правового гарантування народовладдя та юридичного забезпечення форм безпосередньої демократії. Зазначено, що народовладдя і демократичний політичний режим виявляються тісно пов'язаними як на змістовному, так і на проце-

суальному рівні. Вказано, що рівень нормативно-правового забезпечення функціонування інститутів народовладдя виступає важливим критерієм визначення ступеня демократизму того чи іншого політичного режиму. При цьому юридичний аналіз демократичних політичних режимів повинен брати до уваги не лише факт формального закріплення інститутів народовладдя у конституційному законодавстві тієї чи іншої країни, але й реальні гарантії нормального функціонування цих інститутів.

01.03–04.13.20.

340.12:348 Вовк Д. Про релігійну традицію у праві / *Д. Вовк* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 234–247.

Надано теоретичну характеристику релігійної традиції у праві. Виокремлено низку сутнісно-функціональних і змістовних рис релігійної традиції. Перша група рис є спільною для всіх релігійних правових традицій, а друга — властива кожній конкретній традиції. Зазначено, що до сутнісно-функціональних рис, які віддзеркалюють природу релігійної традиції у праві, відносять: момент виникнення релігійної традиції, наявність специфічних джерел традиції, сферу дії традиції, чинники поширення традиції, експансивний характер традиції та шляхи її експансії. Доведено, що релігійна традиція у праві виникає, коли релігія починає визначати або суттєво впливати на формування і функціонування правової системи у соціумі. Виокремлено змістовні і формальні джерела традиції. Акцентовано увагу на значенні релігійної практики як джерела традиції. Вказано, що сфера дії релігійної традиції у праві значною мірою залежить від специфіки суспільних відносин, які складають предмет правового регулювання.

01.03–04.13.21.

340.12:342.72/73 Волинець В. Охорона прав і свобод людини і громадянина як функція сучасної демократичної держави / *В. Волинець* // Юридична Україна. — 2013. — № 4. — С. 9–15.

Досліджено функцію охорони прав і свобод людини і громадянина як однієї з базисних для сучасної демократичної і правової держави. Проаналізовано специфіку реалізації цієї функції, досліджено гарантії прав і свобод людини і громадянина, визначено перспективи розвитку системи правового регулювання в частині охорони і захисту прав людини в Україні. Вказано, що важливою умовою реалізації функції захисту прав людини в умовах демократичної держави є сформованість системи її правового забезпечення, яка включає в себе не лише нормативно-юридичне закріплення самих прав і свобод людини і громадянина, а й правові гарантії її реалізації в частині визначення повноважень та обов'язків самої держави щодо захисту прав людини, а також можливостей кожної людини у передбачений законом спосіб захищати свої права і свободи. Зазначено, що державно-правова практика останніх десятиліть переконливо довела, що реалізація функції захисту прав і свобод людини і громадянина сучасною державою пов'язана з її активною діяльністю як стосовно соціальних та економічних, так і громадянських і політичних прав людини.

01.03–04.13.22.

340.12:342.72/73 Гавронська Т. В. Конституційно-правові гарантії свободи особистості / *Т. В. Гавронська* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 77–83.

Проаналізовано поняття свободи особистості, її правове забезпечення у демократичному суспільстві. Зазначено, що реалізація конституційних прав і свобод забезпечується двома категоріями гарантій: спеціальні (юридичні) гарантії — це правові способи і засоби, за допомогою яких реалізуються, охороняються, захищаються права й свободи громадян, поновлюються порушені права; загальні гарантії, якими охоплюється вся сукупність об'єктивних та суб'єктивних факторів, спрямованих на практичне здійснення прав і свобод громадян, на усунення можливих причин і перешкод щодо їх неповного або неналежного здійснення, на захист прав від можливих порушень. Наголошено, що ефективність організаційно-правових гарантій залежить від якості Конституції та інших законів і підзаконних актів, тобто від нормативно-правових гарантій.

01.03–04.13.23.

342.74(477) Гаманюк Л. О. Юридичний та конституційний обов'язок в українському праві / *Л. О. Гаманюк* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 248–254.

Визначено зв'язок юридичного та конституційного обов'язку. Конституційні обов'язки розглянуто як різновид юридичного обов'язку. Наведено приклади конституційних обов'язків у статтях Конституції України. Розкрито місце конституційного обов'язку у конституційному статусі і у правовому статусі людини та громадянина. По своїй суті юридичний обов'язок є необхідністю певної поведінки людини і громадянина перед Конституцією України та законами. Це фундаментальна основа права як соціального інституту, вид і міра державно-доцільної, розумної, корисної, об'єктивно обумовленої поведінки людини і громадянина, належить певним особам і певною мірою залежить від їх волі і свідомості, головним чином в плані їх реалізації.

01.03–04.13.24.

340.115 Гетьман І. В. Тенденції в методологічній компоненті сучасної юридичної науки / *І. В. Гетьман* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 119. — С. 14–21.

Здійснено комплексне дослідження трансформацій у сучасній правовій доктрині. У контексті поставленої проблеми по-новому досліджено та проаналізовано сучасні методологічні підходи до праворозуміння. Визначено, що філософсько-правовий фундамент герменевтики складають два базисних поняття — розуміння і знання. Відзначено, що дослідження актуальних тенденцій правової доктрини не буде об'єктивним без ілюстрації адаптаційних процесів законодавства України й ролі, що відводиться в них правовій герменевтиці, як одній з перспективних методологій. Зазначено, що правова герменевтика може з упевненістю претендувати на власну міждисциплінарність і комплексність, на повноцінну правову філософію, яка ще до вирішення завдань інтерпретації мала б змогу виявити загальний теоретико-правовий характер розуміння, що виступає надійним фундаментом для діяльності з правильного трактування тих нормативних актів, що в подальшому братимуть участь в адаптаційній процедурі законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

01.03–04.13.25.

340.12:321.7 Кабанець О. С. До питання про деякі теорії демократії / *О. С. Кабанець* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 72–77.

Розглянуто формування поняття «демократія» та її історичне становлення. Розкрито загальні характеристики теорії демократії, зокрема теорії первісної демократії (античної) та однієї із сучасних теорій демократії — партисипаторної. Наголошено, що теорія партисипаторної демократії обумовлює необхідність широкої безпосередньої участі громадян як у прийнятті життєво важливих рішень, так і в їх підготовці та здійсненні. Зазначено, що теорія і практика демократії не завжди збігаються, але у співвідношенні двох форм засвоєння цього суперечливого соціально-політичного феномена іноді важко відрізнити, де закінчується теорія і де починається практика. Вказано, що демократія постійно розвивається і, як свідчить досвід історії, демократія є благом лише тоді, коли вона відповідає вимогам суспільства і менталітету народу.

01.03–04.13.26.

340.12:347.4 Кармалюк О. П. Проблеми класифікації юридичних обов'язків / *О. П. Кармалюк* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 66–71.

Досліджено існуючі класифікації юридичних обов'язків, виокремлено критерії для класифікацій, з'ясовано основні види юридичних обов'язків, визначено причини відсутності ґрунтовних класифікацій юридичних обов'язків. Вказано, що наукове вивчення юридичних обов'язків, розроблення їхніх класифікацій тісно пов'язане із наявною в державі ідеологією, політичним режимом. Зазначено, що за часів Радянського Союзу обов'язкам приділялося багато уваги, оскільки влада вимагала від членів суспільства дисципліни, дотримання встановленого порядку відповідальності. Зауважено, що обов'язки розглядалися у тісному взаємозв'язку з правами громадянина. Кожна особа повинна була усвідомити, що якщо вона не виконує обов'язків, то не зможе скористатися правами.

01.03–04.13.27.

340.12:334.73 Лаврик Г. В. Теоретико-правові засади функціонування і розвитку кооперації в Україні / *Г. В. Лаврик* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 3–9.

Досліджено теоретико-правові засади функціонування і розвитку кооперації, яка розглядається як діяльність кооперативних організацій з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб їх членів. Йде мова про доцільність одночасного застосування основоположних принципів життєдіяльності українського суспільства і загальних, фундаментальних кооперативних принципів задля істотного вдосконалення кооперативно-правового регулювання, спрямованого на досягнення позитивного соціального результату. Констатовано, що визначення поняття кооперації та поняття кооперативу міститься у Законі України «Про кооперацію» поряд одне з одним. Зроблено висновок, що вироблення інструментарію понятійного розуміння кооперації як узагальненої категорії, визначення її мети, основних завдань неминуче підпорядковується відправним, вихідним засадам кооперативного руху і суспільства в цілому.

01.03–04.13.28.

340.12:351.746.1(477) Ляшук Р. М. Зміст форм діяльності відділів прикордонної служби / *Р. М. Ляшук* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. — О., 2013. — Вип. 48. — С. 397–407.

Розглянуто зміст і форми діяльності відділів прикордонної служби. Внаслідок дослідження нормативно-правових актів та наукових праць визначено складові форм діяльності відділів прикордонної служби. Вказано, що під час діяльності відділів прикордонної служби з охорони кордону у різних формах добувається і реалізується інформація, що визначає зміст оперативно-службових дій підрозділу. Форми їх діяльності мають різний зміст та відносяться до повноважень різних структурних підрозділів. Зауважено, що до зовнішніх форм оперативно-службової діяльності відділів прикордонної служби відносяться: прикордонний контроль, оперативно-розшукова діяльність та прикордонна служба, структурними підформами якої є робота з місцевим населенням, контрольні, патрульні,

режимні та спеціальні заходи з пошуку правопорушників. Зазначено, що до внутрішніх форм віднесено такі, що здійснюються всередині системи відділів прикордонної служби та які, як правило, не мають юридичних наслідків. Серед них є різного роду організаційні заходи та матеріально-технічні дії.

01.03–04.13.29.

340.131 Макаренко Л. О. Принцип верховенства права: проблеми розуміння та дії / *Л. О. Макаренко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 9–18.

Розкрито проблеми розуміння та дії принципу верховенства права. Зазначено, що цей принцип має сенс у тому випадку, якщо право розуміється як соціальний феномен, який має глибоке коріння в культурі, духовних традиціях і ментальності народу. Саме правова культура є неодмінною умовою формування правової держави, її громадянського суспільства, здійснення суспільно-правової реформи, утвердження верховенства права в усіх формах соціального буття, свободи, різноманітних способів і форм реалізації правового статусу особи. Підкреслено, що для потреб правозастосування розкриття реального змісту ідеї (принципу) верховенства права можливе насамперед за умови зміщення акцентів з проблеми «утвердження» прав людини на проблему «забезпечення реалізації» прав і свобод людини та громадянина. Вказано, що необхідність подібної зміни акцентів зумовлена, з одного боку, тим, що ми забагато говоримо про наділення правами, їхній перелік і зміст, належну легалізацію прав, тоді як саме собою формальне (легальне) визнання навіть найширшого обсягу прав ще не означає, що людина спроможна реально скористатися цими правами, тобто що вони практично реалізуються.

01.03–04.13.30.

340.12:124 Малишев Б. В. Сутність права як телеологічна категорія / *Б. В. Малишев* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2012. — № 12. — С. 16–21.

Обґрунтовано позицію, що для праворозуміння важливим є корегування питання «Що є право?» на питання «Яка мета права, і як воно досягає цієї мети?». Відповідно до цього запропоновано визначення права як телеологічного обумовленого явища. Зазначено, що телеологія є вченням про мету, а також виступає своєрідним способом дослідження явищ за допомогою з'ясування цільової причини їхнього розвитку. Зауважено, що телеологічний підхід надає можливість уникнути редукціонізму у правопізнанні та розв'язати дилему між позитивізмом та юс натуралізмом. При цьому дефініція права може виглядати наступним чином: право — це система загальнообов'язкових, формально визначених, встановлених і забезпечених державою правил поведінки, метою якої є регулювання суспільних відносин на основі ідеалів справедливості, рівності, свободи і гуманізму шляхом визнання пріоритету нормативно закріплених природних правил людини відносно прав держави, суспільства, соціальних груп.

01.03–04.13.31.

34.06 Манжул І. В. Визначення методів пізнання в науковій літературі / *І. В. Манжул* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2012. — № 11. — С. 11–17.

Здійснено аналіз наукової літератури з питань визначення та класифікації українськими і російськими фахівцями загальнонаукових, спеціально юридичних та інших методів пізнання, їх взаємопов'язаність, взаємозалежність у процесі наукового дослідження. Зроблено висновок, що у юридичній науці не склалось єдиної класифікації методів пізнання явищ та процесів реальної дійсності, виокремлення та групування авторами методів пізнання здійснюється відповідно до поставлених завдань щодо повноти та всебічності обраного дослідження. Зазначено, що окрему групу складають спеціальні методи, які розроблені конкретними науками для пізнання специфіки правових явищ, кожен конкретний метод застосовується для вирішення чітко визначених завдань. Зауважено, що серед спеціальних методів юридичної науки варто виокремити юридичний метод, розроблений В. С. Нерсесянцем як метод понятійно-правового пізнання та поняття права.

01.03–04.13.32.

34.01:114 Мельничук О. С. Методологічні основи виділення міського правового простору / *О. С. Мельничук* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 139–147.

Проаналізовано методологічні основи виділення міського правового простору в сучасній загальнотеоретичній юриспруденції. Доведено необхідність виокремлення поряд з державним, регіональним, локальним та індивідуальним правовим простором міського правового простору, що має свою власну структуру, особливості формування та специфіку взаємодії з міською територією. Міський правовий простір розглянуто як структуроване навколо правового образу міста на основі міської правосвідомості явище, пов'язане зі специфічними правовими ситуаціями та подіями, що визначають ціннісно-нормативну наповненість центр-периферійних відносин у межах території міського впливу. Висловлено думку щодо визнання того, що міський правовий простір прагне до уособлення і може бути визнаний основою такої правової системи, як внутрішньо узгодженої, взаємопов'язаної сукупності міських правових цінностей, норм, зв'язків, відносин, статусів і т. д., яка, в свою чергу, має багатошаровий характер і включає різні сфери та галузі.

01.03–04.13.33.

340.12:342.72/73 Моїсеєв С. Сучасна теорія прав людини: ліберальні та комунітаристські підходи / *С. Моїсеєв* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 118–134.

Розглянуто спори про статус і універсальність прав людини, співвідношення прав індивіда і спільноти між представниками індивідуалістських і комунітаристських напрямів сучасної політико-філософської думки. Проаналізовано теоретичні позиції та аргументи різних версій ліберального індивідуалізму і комунітаризму, точки зору західних і азіатських мислителів. Вказано, що радикальні версії комунітаризму базуються на низці помилкових вихідних припущень і не витримують критики (так само як і радикальні прямолінійні варіанти ідеї «універсальних прав людини»). Продемонстровано процес певної конвергенції даних теоретичних позицій, зроблено висновок про можливість їх синтезу. Висловлено думку щодо необхідності подальшої розробки актуальних проблем соціальної та політичної теорії, перш за все теорії демократії та транзитології, проблеми стабільності, співвідношення культурної традиції та універсалізму в розвитку суспільств.

01.03–04.13.34.

340.115 Оборотов Ю. Н. Актуализация методологической функции общетеоретической юриспруденции / *Ю. Н. Оборотов* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 99–105.

Дана характеристика методологической функции общетеоретической юриспруденции. Показана связь общетеоретической юриспруденции и философии права при переводе методологического инструментария в правовую сферу. Выделены такие стороны осуществления методологической функции, как развитие языка права, формирование правового стиля и правого мышления, оформление категориального аппарата юриспруденции, юридизация подходов и методов. Рассмотрена методологическая функция общетеоретической юриспруденции на уровне юридической науки и на уровне правовой реальности. Указано, что характеристика методологической функции общетеоретической юриспруденции связана также с формированием методологической подготовки юриста, суть которой в приобретении юристами таких умений и навыков, с помощью которых оказывается возможным содержание методологии перевести в разряд правил и приемов их познавательной и практической деятельности.

01.03–04.13.35.

340.12:32.019.5 Оніщенко Н. М. Гласність в праві: деякі аспекти вивчення та розгляду / *Н. М. Оніщенко* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 2. — С. 25–30.

Розкрито проблематику сутнісного насичення категорії «гласність у праві». Наведено певні аргументи розгляду цього термінопоняття як відмінного від поняття «відкритості», з одного боку, а з іншого — як поняття, що є набагато більшим за обсягом та змістом, ніж «гласність судочинства» або «гласність судового розгляду». Розглянуто роль статейних та монографічних видань в забезпеченні гласності правової доктрини відповідно до вимог сучасного суспільства та правового розвитку. Досліджено категорію «сприйняття права» в умовах демократичного розвитку. Зазначено, що існує проблема у необхідності вирішити питання про контроль над інформацією, що розповсюджується в електронних мережах, насамперед, в Інтернеті. Зауважено, що жодна сучасна держава неспроможна самостійно вирішити всі питання, пов'язані з розвитком електронного інформаційного простору. Стосовно зовнішнього або міжнародного аспекту вітчизняної гласності в праві зазначено, що останнім часом точиться жвава дискусія щодо обов'язковості закордонних фахових публікацій для здобувачів наукових ступенів. Наголошено, що наукові знання «приростають» не тільки працями наукової молоді.

01.03–04.13.36.

340.11:122 Осадчук С. С. Застосування принципів права у правотворчому та правозастосовному процесах / *Стефанія Стефанівна Осадчук* // Наше право. — 2012. — № 3, ч. 3. — С. 32–36.

Виділено, що чільне місце, яке відведено принципам права в системі законодавства України, означає визнання їх особливої ролі в регулюванні правових відносин і актуалізує необхідність більш детального дослідження застосування даної правової категорії. Визначено роль та основні напрями реалізації принципів права в правотворчій і правозастосовній діяльності.

01.03–04.13.37.

340.13(477) Павличенко О. В. Особливості фікцій публічного права України / *О. В. Павличенко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 55–59.

На основі аналізу норм законодавства України охарактеризовано види фікцій публічного права, розкрито особливості фікцій конституційного, податкового, кримінального, земельного права, визначено їхнє функціональне призначення. Зазначено, що правова фікція є досить поширеним правовим явищем у публічному праві України. Функціональне призначення фікцій знаходить свій прояв саме у публічних галузях права, оскільки усунення правової невизначеності як її ключова функція має суттєве значення саме для публічних галузей права.

01.03–04.13.38.

340.131(477) Погребняк С. Верховенство права в Україні: передумови та перспективи /

С. Погребняк // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 29–36.

Звернено увагу на суттєві проблеми, пов'язані з утвердженням в Україні верховенства права. Для з'ясування причин цих проблем та визначення перспектив їх вирішення запропоновано використати підходи Д. Норта та Р. Інглхарта. Концепція насильства Д. Норта проводить розмежування між порядками обмеженого та відкритого доступу. У свою чергу, теорія модернізації Р. Інглхарта пов'язує людський розвиток і утвердження демократії з поширенням у суспільстві цінностей самовираження. Висловлено припущення, що в сучасній Україні, враховуючи її панівні соціальні цінності (домінування цінностей виживання над цінностями самовираження), передумови для встановлення верховенства права відсутні.

01.03–04.13.39.

340.12:342.33 Процюк І. В. Поділ державної влади в парламентсько-президентській республіці / *І. В. Процюк* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 119. — С. 3–13.

Проаналізовано основні аспекти поділу державної влади в парламентсько-президентській республіці, місце та роль президента й парламенту в державному механізмі. Розкрито основні ознаки таких держав. Зазначено, що ефективне державне правління в парламентсько-президентській республіці забезпечується, по-перше, її стабільністю, зумовленою як збереженням значних владних повноважень президента, так і наявністю істотних важелів впливу на уряд з боку парламенту, виключною прерогативою якого є призначення чи усунення прем'єра (або всього складу уряду), який зазвичай представляє парламентську більшість; по-друге, її гнучкістю, зумовленою правом парламенту на зміну в будь-який час прем'єр-міністра й уряду, що створює можливість своєчасного коригування політичного курсу й тим самим значно зменшує небезпеку конфліктів між виконавчою владою й парламентом. Зроблено висновок, що парламентсько-президентській республіці властиві загальні ознаки змішаної республіканської форми державного правління, де порівняно з президентсько-парламентською республікою президентські елементи мають більш суттєву противагу відносно парламентських.

01.03–04.13.40.

340.132 Прус Е. У. Порівняльна характеристика понять юридичної та правозастосовної помилок / *Е. У. Прус* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 288–291.

Проведено розмежування понять юридичної та правозастосовної помилки. На підставі аналізу наукових підходів висловлено своє бачення ознак юридичної помилки та сформовано її визначення. Наголошено, що помилка у застосуванні права — це самостійна підкатегорія юридичної помилки, наділена рядом ознак, що притаманні лише їй, та вимагає втручання держави для попередження та усунення при здійсненні діяльності суб'єктами правозастосування. А в свою чергу, юридична помилка — це узагальнююче поняття, яке містить не лише помилку у застосуванні права, а й інші різновиди помилок, наприклад, правотворчі та ін. Тому вказано, що зазначене питання потребує свого подальшого теоретичного розвитку та реалізації на практиці всіх удосконалених положень з цього приводу.

01.03–04.13.41.

340.131(477) Рабінович П. М. Інтерпретація верховенства права: основні вітчизняні підходи: основні вітчизняні підходи та їх діалектична взаємодоповнюваність / *П. М. Рабінович, О. М. Луців* // Право України. — 2013. — № 1/2. — С. 296–309.

Проаналізовано основні методологічні підходи в українській юридичній науці до інтерпретації феномена верховенства права. Відповідно до так званого «поелементного» підходу останній розуміється через окреме роз'яснення явищ права і верховенства. Згідно ж з підходом «інтегральним» цей феномен інтерпретовано через вказівку на ті «важливі елементи» («під принципи», «інгредієнти», «аспекти»), з яких він складається. Обґрунтовано діалектичну взаємодоповнюваність обох зазначених дослідницьких підходів. Зауважено, що відкритість, готовність «інтегрального» підходу до сприйняття і відображення соціального розвитку через конструювання нових елементів верховенства права забезпечує його широкі адаптаційні можливості у пристосуванні інтерпретації відповідного терміно-поняття (як певного ідеолого-теоретичного концепта) до зміни соціальних реалій.

01.03–04.13.42.

340.12:342.72/73 Размєтаєва Ю. С. Способи захисту прав людини у громадянському суспільстві / *Ю. С. Размєтаєва* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 119. — С. 21–31.

Досліджено механізм захисту прав людини. Визначено способи захисту прав людини, а саме: основні, що включають судовий розгляд, звернення до органів державної влади й органів місцевого самоврядування; допоміжні (або додаткові), що включають звернення до суспільних інституцій, привернення уваги до порушення права на різних рівнях, надання приватного інтересу публічного статусу. Підкреслено, що й основні, й допоміжні способи захисту прав індивіда повинні застосовуватися власниками прав на засадах поєднання з метою належної реалізації цих прав і у межах окреслюваного ними простору свободи, що співвідносяться з відповідними просторами свободи інших

суб'єктів. Зазначено, що традиційно способи захисту прав індивіда поділяють на міжнародні й національні. Запропоновано шляхи подолання перешкод у реалізації прав індивіда в умовах формування громадянського суспільства. Розглянуто пріоритетність використання національних і міжнародних засобів захисту прав людини.

01.03–04.13.43.

340.113(477) Рязанов М. Ю. Про слов'янську юридичну термінологію та її використання у сучасному українському праві / *М. Ю. Рязанов* // Право України. — 2013. — № 1/2. — С. 401–406.

Розглянуто зв'язок слов'янської юридичної термінології зі спадщиною праслов'янського звичаєвого права, що виражене використанням у мовах слов'янського походження єдиних транслітеранованих термінів. Досліджено роль запозиченого елемента у формуванні національної юридичної термінології. Доведено необхідність більшого використання синонімів зі слов'янських мов. Зазначено, що у сучасному правовому житті роль запозиченого елемента у формуванні національної юридичної термінології дуже важлива, оскільки поповнення термінологічного фонду мови іншомовними запозиченнями — це інструмент збагачення мови. Такий підхід не суперечить функціонуванню національної мови, за умови надання переваги використанню синонімів зі слов'янських мов, які передають зміст слов'янської культури взагалі і правової культури зокрема.

01.03–04.13.44.

340.13 Сидоренко О. О. Особливості структури процесуально-правової норми / *О. О. Сидоренко* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 119. — С. 314–319.

Розкрито сутність та характер процесуальних норм. Особливу увагу приділено таким питанням, як поняття процесуальних норм, їх місце відносно матеріальних у системі права, специфіка їх структури та ефективність. Підводячи підсумок особливостям структури норм права, складовою частиною яких є процесуальні, необхідно визнати, що традиційне уявлення про тричленну структуру норми права не завжди підтверджується. При цьому слід брати до уваги дистанційні санкції, які іноді знаходяться не тільки в інших нормах того самого нормативного акта, а й у зовсім інших, іноді таких, що належать до іншої правової галузі. Відзначено, що не кожна норма, викладена в тексті нормативного акта, обов'язково повинна завершуватися визначенням міри реагування держави на її порушення.

01.03–04.13.45.

340.131 Смородинський В. Держава у системі координат верховенства права / *В. Смородинський* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 37–47.

Досліджено місце держави у системі координат верховенства права. Простежено історію виникнення та розвитку доктрини верховенства права, розкрито її сучасний зміст. Верховенство права розглянуто, з одного боку, як верховенство прав людини, а з другого — як верховенство права над державним свавіллям. Визначено сучасні вимоги верховенства права (законність, пов'язаність публічної влади з правами людини, додержання основних принципів права, правова визначеність, пропорційність, сумлінність публічної влади) і розкрито їхній зміст. Вибір між верховенством права і верховенством державної сваволі визначено як найважливіший цивілізаційний вибір публічної влади і правничої спільноти (зокрема наукової), що є предметом їх відповідальності перед сучасним суспільством і майбутніми поколіннями. Зазначено, що, загалом, верховенство права є його верховенством не над державою, а над іншим специфічним соціальним регулятором (не правовим і ненормативним) — державною сваволею. Існування і значущість цього регулятора визнавали Платон, Дж. Локк, Г. В. Ф. Гегель, К. Шмідт та інші мислителі минулих часів.

01.03–04.13.46.

340.111.5 Тицька Я. О. Сучасні теоретико-методологічні підходи до визначення юридичної природи освітніх правових відносин / *Я. О. Тицька* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 49–54.

Обґрунтовано особливості освітніх відносин, проаналізовано теоретико-методологічні підходи до визначення юридичної природи освітніх правових відносин. Зазначено, що освітні правові відносини — це дійсно унікальні, самостійні відносини, які регулюються нормами освітнього права та виникають між особою, яка навчається та педагогічним працівником у межах навчального закладу у зв'язку із оволодінням цією особою знаннями, уміннями, навичками, ключовими компетенціями, які визначені стандартами освіти. Вказано, що для освітніх правовідносин характерна власна сфера виникнення, функціонування та розвитку (дошкільна, загальна середня, позашкільна освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта, аспірантура та ін.). До особливостей освітніх правових відносин, які відрізняють їх від адміністративних і цивільних, можна віднести їх сезонність і тривалість.

01.03–04.13.47.

340.11 Хаустова М. Г. Юридична професія у правових сім'ях світу / *М. Г. Хаустова* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 118. — С. 12–19.

Проаналізовано роль і значення юридичних професій у становленні й розвитку правових сімей сучасності. Виокремлено види юридичної

діяльності — наукова, правозастосовча та інші, показано їх вплив на формування романо-германської й англо-американської правових сімей. Зазначено, що на сьогоднішній день судді й адвокати відіграють важливу роль у державному, правовому й політичному житті країн, правові системи яких належать до англо-американської правової сім'ї. Це зумовлено тим, що еліта англійських та американських юристів задає тон у суспільному процесі розвитку держав розглядуваної системи (традиції). Вказано, що саме юристи-практики приймали рішення, які згодом ставали обов'язковими до виконання і служили орієнтиром при вирішенні судами аналогічних справ у майбутньому.

01.03–04.13.48.

340.12:342.51 Хоменко О. В. Особливості і функції виконавчої влади як гілки влади державної / *О. В. Хоменко* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 118. — С. 3–11.

Здійснено аналіз основних функцій виконавчої влади як гілки влади державної. Зокрема, виокремлено такі провідні напрямки в діяльності органів виконавчої влади, як управління політичне (політична функція) й адміністративне (адміністративна функція), розкрито зміст правозастосовної, юрисдикційної й нормотворчої функцій. Констатовано, що саме виконавчій владі притаманний найбільший динамізм: змінюються її функції, вводяться нові форми й методи здійснення, зростає сфера нормотворчих повноважень та ін., акцентовано увагу, що тенденцією останніх десятиліть у світі стало деяке зміцнення, посилення ролі цієї влади в житті суспільства. З огляду на своєрідні риси останньої саме органи, які є носіями, найчастіше намагаються порушити баланс гілок влади, вийти з-під контролю інших органів державної влади.

01.03–04.13.49.

340.134 Чаплюк О. І. Тенденції розвитку національної та міжнародної правотворчості: реалії сучасності / *О. І. Чаплюк* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 43–49.

Досліджено особливості розвитку національної та міжнародної правотворчості як єдиних засобів формування норм національного та міжнародного права. Виокремлено тенденції розвитку процесу формування норм національного та міжнародного права як результату національної та міжнародної правотворчості. Стверджено, що національна та міжнародна правотворчість є взаємозалежними правовими явищами, оскільки інтенсифікація та зміна однієї спричиняє значний вплив на зміну іншої, зокрема, визначає їхню залежність від певних об'єктивних, суб'єктивних та юридичних факторів і змін, що відбуваються у міжнародній сфері та у суспільстві в цілому. Водночас з'ясування змісту тенденцій розвитку національної і міжнародної правотворчості забезпечить подальше якісне формування національних та міжнародних норм права.

Див. також: 11.03–04.13.750.

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ

Книги

01.03–04.13.50.

340.15(477):001.817(075.8) Аракелян М. Р. Історія держави і права України. Частина ІІ : навч.-метод. посіб. / *М. Р. Аракелян, Н. В. Єфремова* ; НУ ОЮА. — 2-ге вид., змін. і допов. — О. : Фенікс, 2013. — 328 с.

Розроблено для студентів 2-го курсу денної форми навчання Національного університету «Одеська юридична академія». Містить плани семінарських занять з питаннями для підготовки до іспиту та пояснення щодо змісту самостійної роботи студентів з дисципліни «Історія держави і права України». До кожної теми семінарських занять подано перелік рекомендованої літератури, що значно спрощує самостійну роботу студентів у процесі вивчення дисципліни. Подано деякі рідкісні документи, що потрібні для кращої підготовки студентів до семінарських занять. Зазначено, що згідно із загальною програмою дисципліни «Історія держави і права України», її друга частина охоплює період з ХХ ст. по теперешній час.

Автореферати

01.03–04.13.51.

340.15(477)“14/17”:340.132 Атаманова Н. В. Правовий порядок Запорізької Січі: історико-теоретичне дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / *Атаманова Наталя Віталіївна* ; Міжнар. гуманітар. ун-т. — О., 2013. — 20 с.

Досліджено загальнотеоретичні засади правового порядку Запорізької Січі, ціннісно-правові засади правового порядку в Україні козацької доби, інституційно-правові та нормативно-правові основи правового порядку Запорізької Січі. Виявлено, що правовий порядок Запорізької Січі — це відносно впорядкована система правових відносин, що ґрунтується на звичаєвому праві та склалася на основі розвитку громадівських інститутів життя козацької спільноти в суворих умовах Дикого Степу, що закріплює основи суспільного порядку, відображає основні правові уявлення, цінності, ідеали та усталену правову практику і забезпечується нормативними (джерела права) та організаційними (органи влади, у т.ч. судової) інститутами січової спільноти. Правовий порядок Запорізької Січі був невіддиференційований від традицій, моралі і релігії, носив персоналістичний характер

і став важливою ланкою, що поєднує державно-правові традиції Русі і Незалежної України.

Статті

01.03–04.13.52.

340.15:343.85(477)“1921/22” Вовчук М. В. Правові акти з протидії злочинності, ухвалені в УСРР у 1921–1922 рр. / *М. В. Вовчук* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 104–109.

Розглянуто та проаналізовано нормативно-правові акти, які складали правову основу протидії злочинності, прийняті вищими органами державної влади УСРР у період 1921–1922 рр. Зроблено висновок, що основними чинниками, які визначали напрям розвитку правового забезпечення протидії злочинності у період з 1921 р. до входження УСРР наприкінці 1922 р. до складу створеного Радянського Союзу, були потреби: вдосконалення та розширення правової бази; продовження збройного опору органам радянської влади, яка визначала його як «політичний бандитизм»; проведення кодифікації чинного законодавства. Зазначено, що правові акти, які видавалися органами радянської влади у 1921–1922 рр., мали переважно каральний характер та сприяли примусовому утриманню радянської влади на території Наддніпрянської України, проведенню «червоного терору» до супротивників влади.

01.03–04.13.53.

340.15:351.746(477)“1919/46” Довбня В. А. Правові основи формування структури та компетенції НКВС УСРР (УРСР) (січень 1919 р. — березень 1946 р.) / *В. А. Довбня* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 84–89.

Розглянуто положення правових актів, якими встановлювалася структура Народного комісаріату внутрішніх справ УСРР (УРСР) та формувалася його загальна компетенція у період 1919–1946 рр. зазначено, що апарат НКВС перебудовувався відповідно до вимог воєнного часу. Зважаючи на появу нових завдань, які б не були притаманні НКВС УРСР у мирний період, здійснювалися заходи щодо реорганізації його апарату. Наголошено, що однією з проблем створення дійових органів внутрішніх справ у той час стала катастрофічна нестача власних кваліфікованих кадрів. Зроблено висновок про те, що практично протягом усього часу існування НКВС УСРР (УРСР) відбувалися процеси реорганізації його структури, а компетенція відомства була набагато ширшою, ніж є на сучасному етапі, яка також постійно зазнавала істотних змін. На це насамперед впливало включення чи виокремлення з комісаріату органів державної безпеки.

01.03–04.13.54.

340.15:35.075.1(477)“14” *Єрмолаєв В. М.* Місцеві представницькі органи влади Великого Князівства Литовського і Речі Посполитої / *В. М. Єрмолаєв* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 119. — С. 32–43.

Проаналізовано діяльність представницьких органів в Україні доби Литовсько-Руської держави й Речі Посполитої. Стверджено, що вони збагатили вітчизняний досвід представництва і шляхетської демократії, в тому числі на рівні місцевого самоврядування. Зазначено, що внаслідок цього склалась трирівнева система представницьких органів, яка стала відігравати вирішальну роль у функціонуванні механізму політичної влади в цих державах. Вказано, що парламентська система союзних держав у Речі Посполитій залучила широке коло крупних землевласників та української шляхти до державного життя й до розвитку парламентаризму. Відзначено, що інші стани суспільства залишались обмеженими в правах, не мали представництва на загальнодержавному рівні, хоча отримали досить широкі права місцевого, передусім, міського самоврядування. Такі обмеження згубно позначилися на подальшій долі Речі Посполитої: шляхта ігнорувала наростання соціальних і національних протиріч, інтереси українського населення.

01.03–04.13.55.

340.15:349.6:630(477)“1954/64” Кіндюк Б. В. Організаційно-правове регулювання насадження нових лісів і УРСР у 1954–1964 рр. / *Б. В. Кіндюк* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 118. — С. 75–86.

Розглянуто видані у період «хрущовського десятиліття» (1954–1964) законодавчі акти з насадження в УРСР нових лісів. Досліджено причини прийняття документів та їх зміст, відмічено низький рівень виконавчої дисципліни з їх реалізації та фіксація в них мало реальних для виконання на практиці завдань и положень. Зазначено, що така законотворчість все-таки відіграла свою важливу роль у процесі насадження нових полезахисних лісосмуг. Цей історичний період заклав відповідне підґрунтя, що вирішило не тільки в подальшому розвивати законотворчість щодо лісорозведення, а й насадити в УРСР майже півмільйона гектарів нових лісів. Акцентовано увагу на тому, що завданням подальших досліджень є розгляд тенденцій розвитку в УРСР законодавства з насадження нових лісів у 1964–1990 рр.

01.03–04.13.56.

340.15:347.965.3(477)“18/19” Корнієнко І. В. Адвокатська етика у науковій спадщині Є. В. Васьковського / *І. В. Корнієнко* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ

ОЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. — О., 2013. — Вип. 48. — С. 461–467.

Проаналізовано дослідження етики адвоката у працях видатного представника одеської школи права Є. В. Васьковського (кінець XIX — перша половина XX століття). Показано авторську класифікацію юридичних справ за критерієм моральності та виявлену Є. В. Васьковським специфіку етичних основ діяльності правозахисників та судових представників. Зроблено висновок, що адвокат перебуває у матеріальній залежності від клієнтів, що спонукає його, особливо в умовах жорсткої конкуренції, до відхилення від норм моралі. Зазначено, що адвокатура більш ніж будь-яка інша професійна діяльність потребує чітко побудованої адвокатської етики. Іншими словами, інституту адвокатури необхідна система правил особистої поведінки, якими повинні керуватися адвокати під час здійснення своєї професійної діяльності і порушення яких має передбачати накладення на них дисциплінарних стягнень.

01.03–04.13.57.

340.15:351.746.1(477)“13/17” Курилюк Ю. Б. Кримінальна відповідальність за порушення правил несення прикордонної служби в період перебування українських земель під владою Литовського князівства (XIV — XVIII ст. / *Ю. Б. Курилюк* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 100–104.

Досліджено витоки та генезис кримінальної відповідальності за порушення права несення прикордонної служби на українських землях під час їх перебування під владою Великого князівства Литовського. Зроблено наступні висновки: по-перше, у період XIV–XVIII ст. більшість українських земель перебувала під владою Великого князівства Литовського; по-друге, на цій території джерелом кримінального права були «Литовські статути»; по-третє, першими нормами кримінального закону, що діяли на більшості українських земель і встановлювали відповідальність за порушення правил несення прикордонної служби були артикули 11 та 12 «Литовських статутів» 1529 р. Зазначено, що «Литовські статути» продовжували бути джерелом права на Правобережній Україні та діяли до повного занепаду польської державності у XVIII ст.

01.03–04.13.58.

340.15:347.626.6(477)“18/19” Нелін О. Співвідношення сімейних поділів майна і спадкування в українській селянській родині XIX — початку XX ст. / *О. Нелін* // Юридична Україна. — 2013. — № 4. — С. 4–8.

Розглянуто особливості здійснення спадкування за звичаєм, співвідношення сімейних поділів майна і спадкування в українській селянській родині XIX — початку XX ст. Зауважено, що за звичаєвим правом головною підставою у спадкуванні та принципом при поділі власності є приналежність до сім’ї на основі сімейно-трудової спорідненості. Сімейно-трудова спорідненість демонструє певний синкретизм уявлень про кровних родичів, родичів за шлюбом і зятів-приймаків. Вказано, що спадкування (після смерті домогосподаря) і поділ двору (за життя спадкодавця) за звичаєм в українському селі XIX — початку XX ст. демонструє ситуацію, за якої, попри стабільність спадкування і поділу майна в «класичних» або стандартних ситуаціях, коли майно ділиться між працездатними кровними родичами, існує значна різноманітність звичаїв у так званих «нестандартних» ситуаціях (спадкування приймаків, позашлюбних дітей тощо). Зазначено фактори, що можуть набути особливо актуального значення для України.

01.03–04.13.59.

340.15:334.735(477)“1925” Пирогова С. І. Кодекс законів про кооперацію УСРР (1925 р.): історія розробки й доля проекту / *С. І. Пирогова* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 119. — С. 44–53.

Розглянуто проблему кодифікації кооперативного законодавства України у період середини 20-х рр. XX ст. В центрі уваги — історія створення, зміст та доля проекту Кодексу законів про кооперацію УСРР, а також аналіз причин, за якими він не став законом. Зазначено, що причини, що спонукали створити Кооперативний кодекс, були багато в чому аналогічні тим, які викликали кодифікацію інших галузей права. Акцентовано увагу на тому, що завдання кодифікації виявилося надскладним. Справа в тому, що до 1922 р. накопичилася значна кількість законів та інших нормативних актів про кооперацію, вони були видані в різні часи, не погоджувалися між собою і, що особливо важливо, не відповідали вимогам нової економічної політики. Відзначено, що, таким чином, норми кооперативного права, які підлягали кодифікації, треба було опрацьовувати в процесі створення кодексу.

01.03–04.13.60.

340.15:351.755(477.75)-054.74/75 Хаялі Р. Правове регулювання зняття з обліку спецпереселенців кримських татар (1954-1956 рр.) / *Р. Хаялі* // Юридична Україна. — 2013. — № 4. — С. 16–20.

Розглянуто й проаналізовано правове регулювання скасування режиму спецпоселень. Зазначено, що режим спецпоселень було створено за національною ознакою для окремих категорій громадян. Він передбачав максимальне обмеження особистих, політичних і соціально-економічних прав депортованих осіб, сконцентрованих у «спецселищах», «спецмістечках». Акцентовано увагу на те, що статус спецпереселенця в Узбекській РСР позбавив висланців громадянства — стійкого правого зв’язку з Кримською

АРСР і РРФСР, який передбачав взаємні права та обов'язки. Зауважено, що на практиці у звичайному житті висланці були обмежені у своїх правах та обов'язках, які не були передбачені Конституціями СРСР, РРФСР та Кримської АРСР. Вказано, що з перетворенням Кримської АРСР на Кримську область у складі РРФСР у 1945 р. Конституція республіки не була скасована. Фактично скасування Кримської АРСР передбачало автоматичне скасування дії Конституції автономії.

01.03–04.13.61.

340.15:346.26(477)"1921/24" Черніченко С. А. Діяльність державних органів України з регулювання приватних промислових підприємств у перші роки непу (1921—1924 рр.) / *С. А. Черніченко* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 118. — С. 30–39.

Висвітлено проблему становлення системи приватного промислового підприємництва в Україні, сприяння цьому процесу виданих у той період законодавчих актів. Показано, що становище, яке склалося з введенням нової економічної політики в країні відкривало дорогу відродженню та розвитку приватного підприємництва. Органи радянської влади в Україні на початку 1920-х років створювали необхідні умови для цього, використовуючи економічні можливості приватного капіталу для відновлення зруйнованого громадянською війною і політикою «воєнного комунізму» народного господарства. Зазначено, що в результаті різкого скорочення державного кредитування, податкового пресу на підприємців, у 1924 р. в Україні відбувається поступове згортання приватної промисловості.

Див. також: 08.03–04.13.513, 08.03–04.13.519.

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Книги

01.03–04.13.62.

340.15(4/9)(075.8) Трофанчук Г. І. Історія держави і права зарубіжних країн : навч. посіб. / *Г. І. Трофанчук*. — 2-ге вид., перероблю. і допов. — К. : Юрінком Інтер, 2013. — 448 с.

Відповідно до програми навчального курсу «Історія держави і права зарубіжних країн» і з урахуванням останніх досягнень історико-правової науки висвітлено історію виникнення, розвитку і функціонування державно-правових систем стародавнього світу, середньовіччя, нового і новітнього часів. Проаналізовано зміст державно-правових процесів. Розкрито як загальні закономірності державно-правового розвитку зарубіжних країн, так і специфічні риси історії окремих держав або систем права (від найдавніших типів і форм рабовласницької держави і закінчуючи політичними і правовими структурами сучасності). Враховано сучасні оцінки історичною та юридичною науками державно-правових явищ країн далекого та близького зарубіжжя. Велику увагу приділено тим проблемам, у вивченні яких нині виявлено нові підходи, що спричиняє переоцінку колишніх поглядів. Посібник підготовлено з урахуванням модульного підходу до вивчення дисципліни. За змістом він являє собою сукупність модулів (розділів), у кожному з яких подано матеріал навчально-теоретичного та методичного характеру. Подано тести-тренінги, відповіді на них і термінологічний словник.

Статті

01.03–04.13.63.

340.15(38):342.721 Вдовичин І. Я. Реалізація свободи особи в Стародавній Греції (політико-правові ідеї і державно-правові механізми) / *І. Я. Вдовичин* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. — О., 2013. — Вип. 48. — С. 419–431.

Досліджено взаємозв'язок державно-політичної практики та теоретичного дискурсу Стародавньої Греції в утвердженні ідеї свободи особи. Вказано, що історичний досвід Стародавньої Греції цінний перш за все тим, що він акумулював в собі достатньо розвинену політико-правову думку і значну державно-правову практику, які залишаються актуальними і у сьогоденні. Зазначено, що найбільш суттєві відмінності пролягали між софістами, лінією Сократа-Платона, та Аристотелем. Характерно, що ці визначні мислителі (Протагор, Сократ, Платон, Аристотель), які представляли відмінні підходи до розуміння меж свободи особи і меж владних повноважень інституційних механізмів держави, з'явились якраз в класичний період грецької демократії. Показано потребу реалізації свободи через дотримання процедур, які гарантують стабільність демократії.

01.03–04.13.64.

340.15:343.2/7(470)"17" Єпур М. В. Розвиток кримінального права у Російській державі у першій половині XVIII ст. / *М. В. Єпур* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 90–95.

Розглянуто зміни, що відбулися у кримінальному праві Росії у першій половині XVIII ст. Проаналізовано основні напрями еволюції кримінально-правових інститутів. Зазначено, що протягом першої чверті XVIII ст. в Росії відбувається подальший розвиток кримінального права: продовжуються кодифікаційні роботи, зростає рівень законодавчої техніки, вдосконалюється вчення про злочин, форми вини, про обтяжуючі та пом'якшуючі обставини, про співучасть у зло-

чині; збагачується відповідна термінологія. Водночас посилюється каральна політика держави, її втручання у приватне життя населення, найтяжчими вважаються злочини проти релігії та особи монарха. Вказано, що напрями розвитку кримінального права є характерними для періоду абсолютизму.

01.03–04.13.65.

340.15:349.415(436)"18/19" Коритко Л. Я. Розвиток правової охорони земель нормами австрійського права XIX — поч. XX ст. / *Л. Я. Коритко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 95–100.

Розглянуто окремі державні та галицькі крайові законодавчі акти, що закріплювали охорону земель в Австро-Угорській імперії. Досліджено архівні документи, які підтверджують вжиття австрійськими державними органами належних заходів щодо охорони земель. Звертаючись до законодавства (норми австрійського права містилися в державному та крайовому законодавстві), можна зробити висновок, що тогочасна влада всіляко сприяла та допомагала власникам і користувачам у збереженні та відновленні земель. Зазначено, що особливі заходи охорони встановлювалися Австрійською державою щодо деградованих земель, тобто земельних ділянок, поверхня яких порушена внаслідок негативних впливів природних явищ (землетрусів, зсувів, повеней). Це закріплено австрійськими державними нормативно-правовими актами, наприклад, від 30.10.1882, від 12.05.1909 тощо.

01.03–04.13.66.

340.15:343.161(47+57)"19" Лисакова Т. В. Правовий статус народних засідателів за радянським законодавством другої половини XX ст. / *Т. В. Лисакова* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. — О., 2013. — Вип. 48. — С. 477–485.

Досліджено правовий статус народних засідателів у радянській правовій системі другої половини XX століття. Зроблено акцент на аналізі прав та обов'язків народних засідателів у кримінальному процесі даного періоду. Зазначено, що особливістю радянського законодавства щодо народних засідателів в зазначений період стала тривала відсутність нормативного визначення інших обов'язків народних засідателів, які логічно випливали з поставлених перед ними завдань і яких, у переважній мірі, дотримувалися на практиці. Вказано, що радянські дослідники неодноразово підкреслювали, що подібна правова прогалина негативно позначається на функціонуванні інституту народних засідателів, тож під час реформування судової системи наприкінці 80-х рр.. XX ст., в законодавчі акти були внесені відповідні поправки, що істотно розширило коло обов'язків засідателів.

ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ

Книги

01.03–04.13.67.

340.121(075.8) Кормич А. І. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. / *А. І. Кормич*. — 3-тє вид., переробл. та допов. — К. : Алерта, 2012. — 334 с.

Подано головні політико-правові вчення, охарактеризовано процес їх виникнення, розвитку, становлення. Розглянуто такі періоди, як стародавній світ, середні віки, новий та новітній часи. Окремо висвітлено розвиток політико-правових вчень України. Проаналізовано вчення про державу і право, що має допомогти студентам усвідомити процес формування та динаміку цінностей права і держави на різних історичних етапах, ознайомити з історичними корінням політико-правоих ідей та визначними особистостями, які створювали та репрезунтувати правові концепції. Досліджено здобутки і прорахунки теоретичних концепцій та практики державотворення і правотворення, що дає можливість оцінити позитивні якості держави і права на сучасному етапі, зрозуміти корені та тенденції тих або інших явищ у сучасному державному і правовому житті, простежити взаємовплив та взаємозв'язки відповідних ідей та поглядів у часі і просторі.

Статті

01.03–04.13.68.

340.123(436)"19" Антонов М. Творчий шлях та правове вчення Ганса Кельзена / *М. Антонов* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 345–353.

Розглянуто основні моменти біографії австрійського правознавця, засновника чистого вчення про право Г. Кельзена, біографічний аналіз подано в контексті формування його правових уявлень. Особливий акцент зроблено на характеристиці процесу правозастосування, який завжди передбачає конкретизацію правових приписів і в цьому сенсі стає продовженням процесу правотворчості. Зазначено, що правова концепція Г. Кельзена стала, мабуть, одним із основних об'єктів філософсько-правової рефлексії та критики у XX ст., пунктом опору для одних теоретиків права, пунктом відштовхування — для інших. Ця концепція знаменувала собою своєрідний пункт неповернення для юриспруденції — неможливість наївної віри в об'єктивність та ідеологічну нейтральність понять юридичної догми. Вказано, що критична праця автора чистого вчення про право призвела до розвіювання багатьох міфів (про необхідні межі між суб'єктивним та об'єктивним, публічним та приватним, міжнародним та державним правом і т.д.).

01.03–04.13.69.

327.2:141.32(430) Кцоева С. Г. Политические взгляды Карла Ясперса в контексте концептуализации идеи общемирового единства / *С. Г. Кцоева* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия : Международные отношения. — 2013. — № 1. — С. 114–120.

Проанализированы взгляды немецкого экзистенциалиста XX ст. Карла Ясперса. В России наибольшей популярностью пользуется историческая концепция Ясперса, в основе которой лежал традиционный для российского гуманитарного знания принцип линейного, поступательного развития мировой истории. Отмечено, что в европейском дискурсе Ясперс представлен в большей степени как первый серьезный теоретик, обосновавший идею глобализации. Раскрыта природа политических воззрений ученого, выявлено влияние эпохи двух мировых войн на формирование взглядов Карла Ясперса. Подчеркнуто, что описываемые Ясперсом тенденции тогдашних лет отчетливо проявляются и в нынешней общественной жизни. Изучение известных представлений Ясперса помогает анализировать современную ситуацию.

12.00.02 КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Книги

02.03–04.13.70.
342(477)(075.8) Актуальні проблеми конституційного права України : підручник / за заг. ред. А. Ю. Олійника. — К. : Скіф, 2012. — 552 с.

На підставі узагальнення діючого законодавства та юрисдикційної практики розглянуто поняття та зміст теорії конституціоналізму, предмет, методи, систему і розвиток конституції та її реформування, конституційно правове становище людини і громадянина в суспільстві та державі в умовах конституційної реформи, реформування основ народовладдя і функціонування органів законодавчої, виконавчої, судової влади і контрольно-наглядових органів та органів посадових і службових осіб місцевого самоврядування, територіального устрою України та конституційний статус Автономної Республіки Крим.

02.03–04.13.71.
342.565.2(477):342.7 Головін А. С. Права людини: інтерпретаційна діяльність Конституційного Суду України / *А. С. Головін*. — К. : Логос, 2012. — 369 с.

До наукового видання увійшли роботи автора з питань, пов'язаних з інтерпретаційною діяльністю Конституційного Суду України. Передмова розкриває питання конституційного правосуддя: вчора, сьогодні, завтра. Зміст видання висвітлює такі теми: захист прав людини і громадянина шляхом надання офіційного тлумачення Конституції України та законів; застосування методів юридичної герменевтики в інтерпретаційній діяльності Конституційного Суду України; терміни та поняття, що розглядалися Конституційним Судом України в контексті порушених у конституційних поданнях та конституційних зверненнях питань.

02.03–04.13.72.
342.572(477) Законотворчість: участь громадськості у законотворчому процесі. Основні аспекти законодавчого процесу / *Д. С. Базілевич, Е. Валентайн, І. М. Вінокуров* [та ін.] — К. : Москаленко О. М., 2013. — 232 с.

Посібник складається з двох частин: перша частина «Участь громадськості у законотворчому процесі.» описує, які можливості існують для співпраці між громадянами та Верховною Радою України, центральними органами виконавчої влади, а друга частина «Основні аспекти законодавчого процесу» детально описує етапи законодавчого процесу у Верховній Раді України. Використання посібника допоможе вибрати найбільш оптимальний спосіб співпраці з Верховною Радою України або центральними органами виконавчої влади, зокрема, а також максимально зрозуміти всі етапи законотворчого процесу.

02.03–04.13.73.
342.05(075.8) Кириченко В. М. Порівняльне конституційне право: модульний курс : навч. посіб. / *В. М. Кириченко, О. М. Куракін* ; Запоріз. нац. техн. ун-т, Запоріз. юрид. ін-т. — К. : ЦУЛ, 2012. — 256 с.

Посібник побудовано на основі порівняльного аналізу національних правових систем, змісту конституцій, а також з урахуванням сучасних досягнень юридичної науки. Висвітлено основні положення конституційного права країн світу, включаючи Україну. Показано особливості, притаманні конституційно-правовим системам певних держав. Посібник містить зміст навчальної дисципліни «Порівняльне конституційне право», конспекти лекцій, завдання для самостійної роботи, теми рефератів для презентації на семінарах, питання, що виносяться на модульний контроль та для самоконтролю, список рекомендованої літератури.

02.03–04.13.74.
342.4(477)(094.1) Конституція України : наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій, О. В. Петришин, Б. Г. Барабан [та ін.] — 2-ге вид., переробл. і допов. — Х. : Право, 2012. — 1128 с.

Науково-практичний коментар Конституції України підготовлено на основі сучасних досягнень юриспруденції, новітніх державно-правових доктрин з урахуванням практики Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини та 15-річного досвіду застосування Конституції України. До складу авторського колективу ввійшли провідні вітчизняні науковці, академіки та члени-кореспонденти Національної академії правових наук України, народні депутати України, керівники центральних органів законодавчої, виконавчої та судової влади, правоохоронних органів.

02.03–04.13.75.
342.726-055.2(477)(477)(076) Моніторинг Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» : інструментарій і процес : практ. посіб. / упоряд. О. Суслова ; Програма сприяння Парламенту України. — К., 2012. — 120 с.

Посібник складається з трьох частин — інструментарій, процес, нормативні джерела. Інструментарій описує стандарти ґендерної рівності, базовані на Конвенції ООН щодо ліквідації всіх форм дискримінації жінок, закони України та інші джерела. Процес звертається до таких форм моніторингу як комітетські слухання та парламентські питання. У розділі нормативних джерел наводяться тести міжнародних та українських нормативно-правових актів, які слід використовувати під час моніторингу. Наведена в посібнику інформація є виключно рекомендаційною.

02.03–04.13.76.

342(477)(075.8) Погорілко В. Ф. Конституційне право України : підручник / *В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко*. — 4-те вид., переробл. і доопрац. — К. : Ліра, 2012. — 576 с.

Висвітлено основні положення навчальної дисципліни «Конституційне право України», зокрема питання теорії конституціоналізму та конституційного права, основ конституційного ладу, конституційно-правового статусу людини, форми безпосереднього народовладдя, конституційних основ організації і здійснення державної влади та місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою України і правової охорони Основного Закону.

02.03–04.13.77.

342(477)(075.8) Совгиря О. В. Конституційне право України. Повний курс : навч. посіб. / *О. В. Совгиря, Н. Г. Шукліна*. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К. : Юрінком Інтер, 2012. — 545 с.

В основу навчального посібника покладено поділ галузі конституційного права на інститути. Викладено усталені теоретичні підходи до їх розуміння. Проаналізовано розвиток зазначених інститутів за період з 2007 по 2012 рр. Особливу увагу присвячено тенденції процесуалізації конституційного права. Характеристику тенденцій розвитку інститутів конституційного права України автори доповнюють прикладами становлення аналогічних інститутів у зарубіжних країнах, що мають місце на сучасному етапі.

02.03–04.13.78.

342.518(477) Совгиря О. В. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України: сучасний стан та тенденції розвитку : монографія / *О. В. Совгиря*. — К. : Юрінком Інтер, 2012. — 464 с.

Досліджено ґенезу, поняття та структуру конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України, проблеми детермінації та класифікації урядів, місце вищого органу виконавчої влади України в системі органів державної влади, правові та політичні фактори, що впливають на діяльність урядів, проблематику правового регулювання та аксіологічні засади організації та діяльності Кабінету Міністрів України. Охарактеризовано сучасний стан та перспективи правового регулювання урядотворчого процесу, конституційно-правові аспекти компетенції Кабінету Міністрів України, конституційно-правову відповідальність Кабінету Міністрів України та його членів.

Автореферати

02.03–04.13.79.

342.5(477)(043.3) Лиска І. Г. Конституційно-правовий статус закордонних українців в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / *Лиска Ігор Григорович* ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К., 2012. — 20 с.

Досліджено теоретичні аспекти конституційно-правового статусу закордонних українців, визначено специфіку змісту наукових категорій, що його розкривають. Сформульовано авторські визначення понять «закордонний українець», «конституційно-правовий статус закордонних українців». Проаналізовано правові вчення з питань конституційно-правового статусу закордонних українців та його законодавчі основи. Розглянуто умови і порядок надання та припинення правового статусу закордонного українця, в'їзду та імміграції закордонного українця в Україну та виїзду з неї, набуття закордонними українцями громадянства України. Проаналізовано права, свободи та обов'язки закордонних українців. Досліджено проблеми захисту прав та свобод закордонних українців в Україні та за її межами. Сформульовано конкретні пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання конституційно-правового статусу закордонних українців в Україні.

02.03–04.13.80.

342.3(477)(043.3) Манько О. Є. Конституційно-правові основи форми державного правління в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / *Манько Оксана Євгенівна* ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К., 2012. — 16 с.

Визначено поняття форми державного правління, з'ясовано її різновиди, критерії класифікації та головні правові ознаки монархій та республік з парламентською, президентською й змішаною формою державного правління. Розкрито історичний розвиток і становлення форми державного правління в Україні. Проаналізовано конституції усіх європейських країн Визначено форми державного правління країн Європи за головними конституційно-правовими ознаками. Висвітлено реалізацію принципу поділу державної влади. Проаналізовано систему механізмів реалізації поділу державної влади за різними формами державного правління. Досліджено рекомендації Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеціанська Комісія) щодо форми державного правління в Україні. Узагальнено правові позиції Конституційного Суду, що викладені в рішеннях вищезазначеного органу конституційної юрисдикції щодо встановлення повноважень Президента України та Верховної Ради України виключно Конституцією України. Обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення форми державного правління в нашій державі.

02.03–04.13.81.

341.7(477)(043.3) Тиріна М. П. Особливості функціонування та проблеми реалізації прав і свобод людини і громадянина нового покоління у сучасній державі (на прикладі біологічних прав) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / *Тиріна Марина Петрівна* ; Маріуп. держ. ун-т. — Маріуполь, 2013. — 20 с.

Запропоновано ввести у теорію прав людини новий термін — біологічні права. Обґрунтовано саме таку їх назву. Розглянуто розвиток цих прав, їх витоки. Проаналізовано національні джерела права, які торкаються біологічних прав людини, світові тенденції, в їх регулюванні. Виділено характерні ознаки досліджуваних прав. Умовно поділено біологічні права на генеральні та периферійні та розглянуто їх специфіку. Розглянуто місце біологічних прав у системі інших, порівняно їх з особистими, соціально-економічними, політичними. Доведено вплив на такі права морально-етичних та релігійних норм. Висвітлено сучасний етап їх реалізації, визначено проблеми, які виникають під час реалізації біологічних прав і свобод людини та громадянина. З'ясовано їх теоретичні та практичні аспекти. Продемонстровано, що сучасний стан функціонування та забезпеченості людини біологічними правами не сприяє досконалій їх реалізації, а, навпаки, може призвести до євгенічних, геноломброзіанських рухів, знищення людини як біологічного виду, оскільки сучасна наука не зупиняється ні перед чим заради новітніх технологій, відкриттів. Запропоновано шляхи подолання проблем функціонування та реалізації біологічних прав людини.

02.03–04.13.82.

342.565.5(4-11)(043.3) Чебан В. І. Конституційно-правовий статус суддів в Україні та державах Східної Європи (порівняльно-правовий аналіз) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / *Чебан Вікторія Іванівна* ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. — Х., 2012. — 20 с.

Досліджено конституційно-правовий статус суддів України та держав Східної Європи. Визначено основні концептуальні підходи до сучасного праворозуміння таких правових категорій, як суд, суддя, судова влада, юридична конструкція «суддя — носій судової влади», статус, конституційно-правовий статус суддів , які становлять теоретичну й методологічну основу дисертації. В окремих випадках подано авторські дефініції цих понять. Виокремлено ті особливості, які відрізняють правовий статус суддів від інших публічних суб'єктів.

Статті

02.03–04.13.83.

342:351.746.1 Антонов В. О. Об'єкти національної безпеки та їх особливості / *В. О. Антонов* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 65–71.

Розглянуто об'єкти національної безпеки як субстанційної основи конституційно-правових відносин. Визначено, що основним об'єктом є людина і громадянин, їхні конституційні права і свободи. Саме людина (як особистість) у сукупності та взаємодії з іншими створює суспільство, володіє власними (особистими) потребами, інтересами і потребує їхнього захисту. Зазначено, що важливим фактором є те, що саме потреби та інтереси мають первинний характер, і тільки завдяки їм та заради них людина створює суспільство, яке формує інтереси більш високого порядку. Завдяки своїй спонукальній, динамічній природі потреби стимулюють і направляють діяльність людини на зміну навколишнього середовища, на нові, більш досконалі умови життя, іншими словами, саме вони виступають рушійними силами суспільного розвитку та прогресу.

02.03–04.13.84.

351.746.1(477) Антонов В. О. Рада національної безпеки і охорони України як важливий суб'єкт системи забезпечення національної безпеки Української держави / *В. О. Антонов, О. П. Закутайло* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 140–143.

Розглянуто актуальні проблеми Ради національної безпеки і оборони України як одного з важливих суб'єктів системи забезпечення національної безпеки Української держави. Зазначено, що серед проблем, що пов'язані з діяльністю цього органу, слід звернути увагу на низький рівень виконання прийнятих ним рішень органами виконавчої влади у сфері національної безпеки. Звернуто увагу на те, що у діяльності Ради національної безпеки і охорони України є слабкість і недостатність чітко визначених механізмів і процедур виконання рішень, ухвалених цим органом. Запропоновано напрацювати нову редакцію ЗУ «Про основи національної безпеки України».

02.03–04.13.85.

342.511:340.130.55(477) Берназюк Я. Особливості видання Президентом України актів, які не передбачені Конституцією України / *Ян Берназюк* // Публічне право. — 2013. — № 1. — С. 38–44.

Здійснено дослідження поняття актів Президента України, які не передбачені Конституцією України. Виділено способи вирішення проблем оформлення деяких рішень глави держави, які приймаються на реалізацію його повноважень та виконання конституційних функцій. Встановлено особливості таких актів Президента України, як конституційні договори, політичні документи (політичні угоди та спеціальні політичні заяви) й офіціальні документи міжнародного характеру.

02.03–04.13.86.

342.511(477) Берназюк Я. О. Правотворчість Президента України крізь призму особливостей деяких видів його актів / *Я. О. Берназюк* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 71–78.

Здійснено дослідження особливостей актів Президента України, які використовуються у його практичній діяльності, але не передбачені в Конституції України. Обґрунтовано причини, що зумовили появу таких актів у законодавстві України. Висловлено пропозиції, які стосуються удосконалення практики правотворчої діяльності глави держави. У висновках міститься перелік актів Президента України, який найбільш повно відповідав би положенням Конституції України. На основі таких висновків запропоновано відповідні зміни до Конституції України та інших актів законодавства.

02.03—04.13.87.

343.1 Білоус В. Упровадження біометричних технологій запобігання порушенням законотворчої процедури / *Василь Білоус* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 4. — С. 15—23.

Проаналізовано типові порушення конституційної процедури розгляду й ухвалення правових актів парламентом України: надзвичайно високий рівень правового нігілізму, що кореспондує неприпустимо низькому ступеню правосвідомості українських законодавців; відсутність будь-яких санкцій за порушення законотворчої процедури, правового механізму притягнення до відповідальності та відшкодування завданих збитків; зволікання із запровадженням науково-технічних засобів запобігання порушенням конституційної процедури розгляду й ухвалення парламентом правових актів. Зазначено про впровадження засобів криміналістичної профілактики за трьома основними напрямами: фізичний контроль доступу особи до сесійної зали парламенту; ідентифікація користувача електронної системи голосування; фіксація правопорушника на місці вчинення порушення. Сформульовано рекомендації щодо впровадження біометричних технологій запобігання порушенням законотворчої процедури.

02.03—04.13.88.

342.34(477) Бориславський Л. Конституційна модель народовладдя та системне розуміння категорії «влада народу» / *Л. Бориславський* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 57. — С. 163—168.

Досліджено сутність системного розуміння категорії «влада народу». На підставі аналізу однієї з основоположних засад конституційного ладу України — народовладдя, встановлено, що основу цього інституту становить влада народу. Подано коротке визначення поняття «влада» і «влада народу». Зазначено, що термін «влада» законодавець вживає в різних інтерпретаціях. Підкреслено, що визнається конституційною тільки та влада, яка передбачена чинною Конституцією, в основу формування і функціонування якої покладено конституційні вимоги. Конституційними є тільки ті владні повноваження, які ґрунтуються на Конституції і Законах України і отримані у суворій відповідності до встановленої законом процедури.

02.03—04.13.89.

342.728(477) Віхляєв М. Ю. Проблемні аспекти та наслідки законодавчого закріплення терміна «громадські об'єднання» у новому Законі України «Про громадські об'єднання» / *М. Ю. Віхляєв* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 128—134.

Здійснено аналіз наукових точок зору та положення законодавчих актів щодо співвідношення термінів «громадські об'єднання» і «об'єднання громадян». Окреслено основні проблемні аспекти подальшого розвитку нормотворчої діяльності та практики застосування нового ЗУ «Про громадські об'єднання» з урахуванням законодавчого закріплення терміна «громадські об'єднання». Зазначено, що чинне законодавство України, як і відносини, які врегульовуються, потребують чіткого закріплення положень, які б визначали, як саме співвідносяться терміни: непідприємницькі товариства, неурядові організації, релігійні організації, об'єднання громадян, організації роботодавців, саморегулятивні організації, асоціації органів місцевого самоврядування, політичні партії, громадські організації, громадські спілки, громадські об'єднання, професійні спілки, об'єднання з охорони громадського порядку тощо.

02.03—04.13.90.

342.518(477):327 Волощук О. Т. Місце та роль уряду в механізмі здійснення зовнішньої політики / *О. Т. Волощук* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 89—97.

На основі аналізу зарубіжного конституційного законодавство і практики досліджено місце і роль уряду в механізмі реалізації зовнішньої політики, виявлено причини важливості зовнішньополітичних повноважень урядів. Приділено увагу аналізу функцій глави виконавчої влади як найважливішої фігури в «урядовій частині» зовнішньополітичного механізму держави. Зроблено висновок про те, що сфера зовнішньої політики залишається вирішальною мірою доменом уряду; норми конституцій та практика, що склалася в зарубіжних країнах та в Україні, розглядають уряд як ключовий інструмент здійснення зовнішньої політики, а у деяких державах — ще і її формування.

02.03—04.13.91.

342.53(477) Волощук О. Т. Причини бікамералізму / *О. Т. Волощук* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 3. — С. 35—44.

На основі аналізу конституційного законодавства та практики провідних держав світу досліджено причини існування двопалатного парламенту у різних зарубіжних державах. Зазначено, що Верховна Рада України не буде ослаблена

бікамералізмом, а, навпаки, суттєво посилить свій вплив, оскільки її діяльність набуде реального представницького характеру. Вплив на неї зовнішніх політичних сил, у тому числі парламентських партій, зменшиться через неспроможність контролювати обидві палати, які формуються різними шляхами.

02.03–04.13.92.

342.573(477) Галус О. О. До питання про визначення предмета загальнодержавного референдуму: вітчизняний та європейський досвід / *О. О. Галус* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 122–128.

Проаналізовано стан національного законодавства та законодавства деяких країн Європи щодо визначення предмета загальнодержавного референдуму. Досліджено поняття та види предметів загальнодержавних референдумів. Підкреслено, що альтернативним шляхом нормативного визначення питань, що не можуть бути предметом референдуму, є загальне окреслення сфер, рішення у межах яких не можуть прийматися на народному голосуванні. Щодо правових систем, для яких характерна тенденція до деталізації положень конституції та законів у підзаконних актах, визначення сфер шляхом узагальнення такого роду є раціональним. Внесено пропозиції щодо вдосконалення Конституції та законів України в частині регулювання предмета всеукраїнського референдуму.

02.03–04.13.93.

342.728(477):329 Гапоненко Л. В. Місце політичних партій в політичній системі України / *Л. В. Гапоненко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 78–83.

Проаналізовано явище політичного плюралізму. Визначено його позитивні та негативні риси. Розглянуто еволюцію поняття «політична партія». Досліджено зміст конституційного права громадян на свободу об'єднання в політичній партії. Зроблено такі висновки: партії повинні активно працювати не лише у передвиборчий період, а й увесь час; партії мають звітувати перед громадянами за свої зобов'язання, нести відповідальність за порушення законодавства; слід запровадити інститут контролю за функціонуванням та фінансуванням партій.

02.03–04.13.94.

342.415 Джунь В. Аксіологічний інструментарій у соціології конституційного права / *В. Джунь* // Право України. — 2013. — № 5. — С. 262–273.

Досліджено гносеологічне значення аксіологічного інструментарію у соціології конституційного права. Приділено увагу класифікації цінностей. Визначено сутність нормативно ціннісної оцінки локальних цивілізацій та її універсальний критерій. Досліджено механізм регулюючої властивості цінностей. Обґрунтовано, що гармонізація інтересів різних соціальних прошарків, верств та груп населення є основною соціальною цінністю конституції. Використані евристичні можливості аксіологічного інструментарію для пізнання тенденції конституційного розвитку у тих соціальних середовищах, в яких є наявним конфлікт ціннісних орієнтирів.

02.03–04.13.95.

342.53(477):342.518 Кадук Т. Д. Проблеми реалізації парламентського контролю за діяльністю виконавчої влади в Україні / *Т. Д. Кадук* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 128–135.

Досліджено особливості парламентського контролю за функціонуванням органів виконавчої влади в Україні з основних напрямків контрольної діяльності Верховної Ради в Україні. Розглянуто проблеми конституційно-правового регулювання реалізації парламентом України контрольних повноважень за діяльністю українського уряду, сформульовано висновки та пропозиції щодо їх вирішення. Зазначено, що здійснення парламентського контролю за діяльністю органів виконавчої влади об'єктивно зумовлене органічним поєднанням принципу законності з принципом поділу влади, що передбачає підконтрольність виконавчої влади органу законодавчої влади.

02.03–04.13.96.

342.31(477) Куян И. Я. Парламентаризм — важнейшая форма проявления народного суверенитета: проблемы реализации в Украине / *И. Я. Куян* // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. — 2013. — № 1. — С. 31–35.

Статья посвящена исследованию теоретических и практических проблем парламентаризма с точки зрения его реализации как формы народного суверенитета. Парламентаризм как закономерный результат и процесс развития принципа народного суверенитета в теории и практической реализации, в первую очередь, связан с парламентарной формой (системой) правления, которая предусматривает ведущую роль парламента в системе органов государственной власти. Этот вопрос автор рассматривает с точки зрения идеала, с учетом политической реальности и потребностей законодательного регулирования, что предполагает необходимость отражения (воплощения) и развития принципа народного суверенитета во всех основных элементах парламентаризма: избирательной системе, конституционно-правовом статусе парламента, парламентских процедурах, политическом и государственном режимах.

02.03–04.13.97.

342(477) Лотюк О. Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів

громадянського суспільства / *Ольга Лотюк* // Публічне право. — 2013. — № 2. — С. 37–42.

Розкрито поняття конституційно-правового механізму формування та підтримки інститутів громадянського суспільства. Розглянуто юридичну природу самого громадянського суспільства. Проаналізовано структуру конституційно-правового механізму. Визначено проблеми функціонування конституційно-правового механізму формування та підтримки інститутів громадянського суспільства, з'ясовано їх причини та можливі шляхи усунення.

02.03–04.13.98.

342:316.32(477) Лотюк О. Розуміння громадянськтого суспільства у контексті предмета конституційного регулювання / *О. Лотюк* // Право України. — 2013. — № 6. — С. 228–233.

Досліджено поширені в українській та зарубіжній науці погляди на розуміння громадянськтого суспільства. Підкреслено, що залишаються поза увагою вчених-конституціоналістів проблеми визначення конституційних основ громадянського суспільства з точки зору конституційно-правових норм. Зазначено, що в Конституції України прямо не вживається термін «громадянське суспільство». Обґрунтовано положення про те, що нормами конституційного права закладається правовий фундамент побудови та розвитку громадянського суспільства. Запропоновано нові підходи до розуміння громадянського суспільства в контексті предмета конституційного регулювання.

02.03–04.13.99.

340.12:342.8(477) Лукаш Т. Л. Основні принципи демократичності виборчого права / *Т. Л. Лукаш* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 59–66.

Проаналізовано основні принципи гуманістичної ідеології виборчого права, їх реалізація на рівні реального виборчого процесу в Україні. Зазначено, що важливим аспектом реалізації гуманістичної ідеології є забезпечення якнайширшого представництва серед них різноманітних інституцій громадянського суспільства. Насамперед мова йде про спостерігачів, які спрямовують свою діяльність на відслідкування та підвищення демократичності національних виборів різних рівнів. Важливе місце посідають і міжнародні спостерігачі. Зауважено, що вважається за доцільне надати якомога ширші законодавчі можливості як національним, так і міжнародним спостерігачам, не обмежуючи їх лише днем виборів. Вони мають охоплювати період з реєстрації кандидатів до визначення остаточних результаті, при цьому предметом окремого спостереження має стати дотримання органами влади принципу безсторонності та принципу об'єктивності з боку ЗМІ.

02.03–04.13.100.

342.55(477) Любченко П. Місцеве самоврядування як фактор забезпечення стабільності конституційного ладу і форма реалізації народовладдя в Україні / *П. Любченко* // Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / Президія НАПрН України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — № 4. — С. 58–66.

Підкреслено, що процес розбудови місцевого самоврядування нерозривно пов'язаний із формуванням сучасних уявлень про демократію, права та свободи людини і громадянина. Проаналізовано підходи науковців до визначення категорії «конституційний лад», «народовладдя», «демократія». Звернуто увагу, що визнаними інституційними принципами сучасної регіональної політики в Європі є бажаність прийняття більшості рішень представницькими органами на місцях та забезпечення доступу громадськості до цього процесу. Зазначено, що гармонійний розвиток інститутів громадянського суспільства є запорукою стабільності конституційного ладу, розвитку конституціоналізму й ефективної реалізації принципу народовладдя.

02.03–04.13.101.

342.531.4:35.072.6(477) Майданник О. Контрольна функція парламенту: сутність, зміст, призначення / *О. Майданник* // Право України. — 2013. — № 5. — С. 281–286.

Визначено властиві парламентським функціям ознаки, через які розкривається діяльність Парламенту України як одного з владних органів Української держави. Розкрито місце парламентського контролю як невід'ємної складової цілісної системи державного контролю та однієї із основних функцій парламенту у демократичному суспільстві. Парламентський контроль є функцією самого парламенту як колегіального органу влади, а не функцією його структур та депутатів. Акцентовано увагу на ролі та призначенні парламентського контролю як складової механізму стримувань і переваг. Охарактеризовано значення парламентського контролю як одного з проявів реалізації державної влади Парламентом України. Виокремлено основні складові контрольної функції парламенту, через які розкриваються її спрямованість та завдання.

02.03–04.13.102.

342:311.2 Мішина Н. В. Статистичний метод у конституційному праві і конституційно-правова статистика / *Н. В. Мішина* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 59–65.

Розглянуто найпопулярніші українські підручники з конституційного права та правової статистики з метою дослідження, яку інформацію отримують студенти і дослідники про використання статистичного методу у конституційному праві. Запропоновано приділяти більше уваги цьому методу з великим потенціалом, а також

розширити предмет галузі статистики конституційного судочинства і відмовитись від цього терміна на користь назви «конституційно-правова статистика».

02.03–04.13.103.

342.72/73:347.15/17 Недибалюк В. Д. Конституційне право людини на повагу до її гідності: поняття, зміст і його місце в системі прав людини / *В. Д. Недибалюк* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 181–187.

Досліджено зміст поняття «гідність» та висвітлено проблеми сутності права людини на повагу до гідності. Розглянуто основні підходи до визначення поняття права людини на повагу до її гідності. Визначено місце цього права у системі прав людини, з'ясовано його зв'язок з іншими конституційними правами. Надано характеристику змісту права людини на повагу до її гідності. Проаналізовано проблеми визначення окремих його складових елементів.

02.03–04.13.104.

342.573 Німченко В. Референдум як форма народовладдя потребує конституційного врегулювання / *В. Німченко* // Право України. — 2013. — № 6. — С. 235–241.

Розглянуто питання щодо пріоритетності референдуму за народною ініціативою. Внесено пропозиції щодо визначення пріоритетності референдуму. Виявлено необхідність уніфікації референдумних процедур всеукраїнського та місцевих референдумів та визначення на конституційному рівні правосуб'єктності народу на нормотворчість, основ всеукраїнського та місцевих референдумів за народною ініціативою, загальних принципів уможливлення реалізації громадянами безпосередньої участі в управлінні державними справами і суспільно-політичними процесами. Обґрунтовано, що є доцільним конституційно класифікувати питання ініційованого народом референдуму, виходячи із соціальних функцій і спрямованості референдуму, імперативності характеру прийнятих ним рішень на законодавчі (нормотворчі), погоджувальні та контрольно-виключні.

02.03–04.13.105.

342.511(477) Оніщук М. В. Система стримувань і противаг в українській моделі організації влади: проблеми і шляхи вдосконалення / *М. В. Оніщук* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 110–116.

Охарактеризовано стан, проблеми і тенденції розвитку конституційно-правових інститутів, що забезпечують функціонування системи стримувань і противаг в українській моделі організації влади. Розглянуто ідеї раціоналізації влади у контексті неухильного забезпечення основних прав і свобод людини. Визначено шляхи реформування та вдосконалення взаємодії таких конституційних органів, як президент, парламент, уряд, конституційний суд. Висловлено думку, що для України найбільш оптимальною і рекомендованою є парламентсько-президентська модель організації державної влади зі сферою «резервних повноважень» Президента, які надають йому достатньо засобів для вирішення парламентських чи урядових криз.

02.03–04.13.106.

342.7-057.874 Оржаховська А. А. Особливості конституційно-правового статусу учня навчального закладу соціальної реабілітації / *А. А. Оржаховська* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 3. — С. 45–49.

Розглянуто конституційно-правовий статус дитини, що надає рівні для всіх категорій дітей правові можливості, спеціальний та індивідуальний статуси, які втілюють специфіку й особливості правового становища даної категорії дітей у порівнянні з іншими. Визначено особливості конституційно-правового статусу учня навчального закладу соціальної реабілітації. Зазначено, що конституційно-правовий статус учнів закладів соціальної реабілітації охоплює правові можливості конституційно-правового статусу дитини з урахуванням статутних особливостей, що зумовлюють ряд обмежень, встановлених законом.

02.03–04.13.107.

342.843(477) Панкевич І. Прямі вибори як принцип українського виборчого права / *І. Панкевич* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 57. — С. 169–178.

Спираючись на чинне законодавство України, проаналізовано досвід дотримання прямих виборів в Україні. Досліджено вплив системи голосування на дотримання принципу українського виборчого права. Визначено проблеми особистого голосування як елемента принципу прямих виборів. Розглянуто спосіб кореспонденційного голосування, а також голосування уповноваженою особою. Рекомендовано запозичити зарубіжний досвід для кореспонденційного голосування, у тому числі й за допомогою пошти.

02.03–04.13.108.

342.745:351.76 Припхан І. І. Конституційно-правовий механізм захисту суспільної моралі / *І. І. Припхан* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 75–82.

Проаналізовано зміст та сутність конституційно-правового механізму захисту суспільної моралі. Визначено його складові елементи. Розкрито значення конституційно-правових гарантій у сфері захисту суспільної моралі. Наголошено, що в Україні створена досить міцна нормативна основа захисту суспільної моралі, а також сформовано чимало органів контролю у сфері захисту суспільної моралі, однак повноваження

більшості з них сформульовано у законодавстві неконкретно, не існує чіткого розподілу завдань, функцій і відповідальності між різними органами і посадовими особами, що призводить до паралелізму та неузгодженості в роботі.

02.03–04.13.109.

342.01 Скрипнюк О. Методологічні проблеми теорії конституційного права / *О. Скрипнюк* // Право України. — 2013. — № 5. — С. 253–261 ; № 6. — С. 220–227.

Проаналізовано закономірності та умови розвитку конституційного права як самостійної юридичної науки і становлення нової галузі — теорії конституційного права. Акцентовано увагу на тому, що у XXI ст. конституційне право стало провідною галуззю національного публічного права. Підкреслено, що конституційне право має свій предмет і об'єкт, оперує сукупністю методів, прийомів, засобів дослідження, йому властива складна багатомірна система і структура. Сутність і зміст конституційного права розкрито в його загальних і спеціальних ознаках. Проаналізовано функціональне призначення конституційного права як базової галузі та системоутворюючої основи національної правової системи.

02.03–04.13.110.

342.53(477) Снігур І. Й. Вітчизняні наукові підходи до розуміння співвідношення функцій парламенту України / *І. Й. Снігур* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 134–139.

Висвітлено різні наукові погляди вітчизняних дослідників на питання співвідношення функцій парламенту України. Автор поділяє третю наукову позицію, що представлена тезою, за якою всі функції, які реалізує парламент, є основними. Підкреслено, що значущість усіх функцій парламенту України зумовлена насамперед представницьким характером його діяльності, а також статусом єдиного органу законодавчої влади. Звернуто увагу на те, що виокремлення тих чи інших функцій парламенту тісно пов'язане з необхідністю їх класифікації. Обґрунтовано тезу, що всі функції парламенту України є основними з огляду на поліфункціональний характер діяльності Верховної Ради України як вищого органу державної влади, що реалізує лише найважливіші функції держави.

02.03–04.13.111.

342.734(477) Стасів О. Основні форми реалізації права на працю за Конституцією України / *О. Стасів* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 261–267.

Досліджено чинне законодавство України щодо конституційного права на працю, яке можна реалізуватися особою не тільки шляхом укладання трудового договору, але й в інших формах, зокрема вступу на військову службу чи зайнятість підприємницькою діяльністю. При цьому наголошено про неприпустимість будь-якого примусу до праці. Доведено, що не є формами здійснення права на працю робота осіб, які відбувають покарання у виправних центрах, а також проходження військової альтернативної служби.

02.03–04.13.112.

342.565.2(477):369.22 Стеценко С. Конституційний Суд України як суб'єкт формування державної політики у сфері охорони здоров'я / *С. Стеценко* // Право України. — 2013. — № 5. — С. 287–293.

Основну увагу приділено критичному аналізу Рішення у справі про безоплатну медичну допомогу. Зазначено, що при тлумаченні сутності безоплатної медичної допомоги фактично не враховується соціально-економічний стан держави. Існує об'єктивна неможливість забезпечити всім громадянам безоплатно весь необхідний обсяг медичної допомоги. Акцентовано увагу на помилковому векторі розвитку медичного страхування в Україні, оскільки Конституційний Суд України дійшов висновку, що у ст. 49 Основного Закону держави йдеться про добровільне медичне страхування. Другорядний характер обов'язкового страхування зводиться до того, що на думку Конституційного Суду України, воно не суперечитиме Конституції держави лише у тому разі, коли громадяни не будуть платниками обов'язкових страхових платежів (внесків). Наведено аргументи на користь двох рівнів безоплатності медичної допомоги та необхідності розуміти право кожного на медичне страхування як право на обов'язкове медичне страхування.

02.03–04.13.113.

342.718(477) Толкачова І. А. Проблеми законодавчого регулювання подвійного громадянства в Україні / *І. А. Толкачова* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 122–128.

Досліджено чинне законодавство України щодо існування подвійного громадянства в Україні. Проаналізовано причини виникнення біпатризму в Україні з урахуванням досвіду інших країн. У висновках висловлено пропозиції щодо внесення змін до ст. 19 Закону України «Про громадянство України» та вказано, за яких умов можна запобігти поширенню випадків подвійного громадянства.

02.03–04.13.114.

342.729(477) Царук Л. С. Еволюція поняття права на мирні зібрання в Україні / *Л. С. Царук* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 105–110.

Досліджено генезис визначення поняття права на мирні зібрання, що пропонувалися фахівцями права, а також дефініції, закріплені в зако-

нопроектах щодо свободи збиратися мирно. Проаналізовано підходи, за яких були розроблені визначення поняття «право на мирні зібрання». Акцентовано увагу на останніх проектах ЗУ «Про мирні збори», ЗУ «Про порядок організації і проведення мирних масових заходів та акцій в Україні» та ЗУ «Про збори мітинги, походи і демонстрації», поданому до Верховної Ради України. Запропоновано суттєве зауваження щодо місця зібрання.

02.03–04.13.115.

342.33(477) Шатіло В. Політико-правові чинники інституціоналізації поділу державної влади в Україні / *В. Шатіло* // Право України. — 2013. — № 5. — С. 274–279.

З'ясовано проблеми визначення розбіжностей між конституційним та реальним порядком поділу влади в Україні. Політико-правовий ракурс дослідження дозволив чітко визначити соціально-політичні умови розвитку формальних інститутів та доповнити їх аналізом неформальних інститутів. Запропоновано можливі прогнози еволюції механізму державної влади в Україні. Зазначено, що в нинішній ситуації неформальні політичні інститути і практики (інститути громадянського суспільства) є суттєвим чинником інституалізації поділу влади в Україні.. Саме тому вони мають відігравати ключову роль у процесі подальшої демократизації державної влади в Україні.

02.03–04.13.116.

342.34(477) Щербанюк О. Конституційне оновлення форм реалізації народом суверенної влади в Україні / *Оксана Щербанюк* // Публічне право. — 2013. — № 3. — С. 23–30.

Проаналізовано позиції вітчизняних і закордонних учених конституціоналістів про поняття та класифікації форм здійснення і реалізації суверенної влади народом України, а також їх конституційна регламентація в Україні та інших країнах. Доведено, що для повноцінного відображення взаємодії суспільства і влади, прямої демократичної участі громадян в управлінні на національному, регіональному та місцевому рівнях важливо вдосконалити форми реалізації та досягнення народом своєї суверенної влади у спосіб перегляду національного законодавства за допомоги внесення змін до Конституції України. Аргументовано необхідність закріплення в Конституції України народної законодавчої ініціативи, а також інституту народних петицій.

02.03–04.13.117.

340.12:35.075.1 Юркевич Х. І. Представницький мандат: теоретико-правовий аналіз правової природи, сутності та характерних рис / *Х. І. Юркевич* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 38–43.

Досліджено поняття «мандат» і «представницький мандат», розглянуто їхню правову природу, сутність і характерні риси. Сформульовано власне доктринальне визначення поняття «представницький мандат», зроблено спробу на теоретичному рівні виокремити його сутнісні ознаки, аспекти та структурні елементи. Зазначено, що з огляду на численні історичні та політичні перипетії, а також у зв'язку із різнобічним розумінням представництва, погляди на правову природу та сутність представницького мандата неодноразово змінювалися. Звідси і відсутність єдиного визначення поняття «представницький мандат». Вказано, що представницький мандат доволі часто помилково розглядають тільки як «правовстановлюючий» та «правозасвідчувальний» документ, що слугує юридичним і фактичним обґрунтуванням (підтвердженням) повноважень представника, наданих йому виборцями. Таке розуміння представницького мандата суттєво звужує зміст даного поняття.

02.03–04.13.118.

342.3(477)"2004/2010" Яковлєв А. А. Конституційно-правовий досвід зміни форм державного правління в Україні (2004–2010) / *А. А. Яковлєв* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 117–122.

Досліджено досвід проведення політичної реформи 2004–2010 рр. з погляду зміни форми державного правління і посилення ролі парламенту в системі органів державної влади. Проаналізовано конституційні інститути цього періоду. Виявлено позитиви і недоліки в їхньому функціонуванні. Обґрунтовано значення врахування цього досвіду у сучасному конституційному процесі в Україні.

02.03–04.13.119.

342.415:342.734(477) Ярошенко О. Утвердження засад соціальної держави як напрям конституціоналізації трудового законодавства / *О. Ярошенко* // Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / Президія НАПрН України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — № 4. — С. 113–122.

Проаналізовано Конституцію України як основне джерело національної правової системи взагалі та трудового права зокрема. Зазначено, що в Основному Законі містяться найголовніші відправні точки, які відбивають правову концепцію нашої держави й суспільства на сучасному етапі його розвитку. Розглянуто основні трудові права працівників, передбачені Конституцією України. Особливу увагу приділено дослідженню права на працю.

Див. також: 01.03–04.13.39, 01.03–04.13.48.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Книги

02.03–04.13.120.
342(4+5)"1991/..." Арутюнян А. А. Конституционализм: проблемы постсоветской реальности : монография / *А. А. Арутюнян*. — М. : Норма, 2013. — 161 с.

Работа посвящена анализу проблем гарантий и защиты прав и свобод человека и гражданина, соотношения понятий либерализма и демократии, роли конституции и традиций в политическом и социальном развитии постсоветских государств. Автор проводит сравнительній анализ существующих принципов конституционализма и парламентаризма, системы сдержек и противовесов в постсоветской реальности.

Статті

02.03–04.13.121.
342.25(470) Анисимов А. П. Проблемы разграничения совместных предметов ведения Российской Федерации и ее субъектов / *Алексей Павлович Анисимов, Александр Иванович Мелихов* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 1. — С. 45–50.

Отмечено, что в научной литературе и законодательстве отсутствует единое понимание категории «совместное ведение». Рассмотрены различные подходы и современные проблемы разграничения совместных предметов ведения Российской Федерации и ее субъектов, а также возможные варианты модернизации имеющейся модели совместного ведения.

02.03–04.13.122.
342.565.2(470) Безруков А. В. О необходимости формирования и месте конституционных (уставных) судов субъектов РФ в механизме разделения властей / *А. В. Безруков* // Журнал конституционного правосудия. — 2013. — № 1. — С. 9–13.

Обоснована необходимость создания и проанализировано положение конституционных (уставных) судов субъектов РФ в механизме разделения властей. Сделан вывод о необходимости формирования таких судов в каждом субъекте РФ, о ведущей роли и самостоятельном значении таких судов в системе разделении властей, преждевременности решения вопроса об установлении инстанционности конституционных (уставных) судов в России. Отмечено, что конституционные (уставные) суды субъектов РФ занимают ведущее место в механизме разделения властей, дают оценку законодательной и исполнительной деятельности, могут корректировать положения регионального законодательства при рассмотрении конкретных дел, разрешают правовые споры между органами публичной власти, интерпретируют учредительный акт региона, тем самым ориентируя законодателя, исполнительные органы, органы местного самоуправления на разработку и принятие конкретных правовых предписаний.

02.03–04.13.123.
342.729:351.746 Безруков А. В. Участие правоохранительных структур в обеспечении конституционного права граждан на манифестации / *Андрей Викторович Безруков* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 4. — С. 43–45.

Проанализированы принципы организации и деятельности, формы участия правоохранительных органов, в частности полиции, в деятельности по обеспечению конституционной законности и конституционных прав граждан, особенно права на публичные манифестации. Предложены меры по совершенствованию законодательства и оптимизации деятельности правоохранительных органов. Отмечено, что обеспечение законности и защита конституционных прав и свобод личности, включая право на манифестации, являются ключевыми задачами и важнейшими принципами деятельности правоохранительных структур, и в первую очередь полиции, и законодательное регулирование таких приоритетов и принципов деятельности полиции является только первым шагом.

02.03–04.13.124.
342.8(100) Берлявский Л. Г. Зарубежное избирательное право: обзор исследований / *Леонид Гарриевич Берлявский* // Государственная власть и местное самоуправление. — 2013. — № 2. — С. 38–41.

Указано на то, что зарубежное избирательное право изучает существующие в отдельных странах мира избирательные системы. Современные публикации по избирательному праву зарубежных стран пополнились в последние годы учебниками и исследованиями, написанными как в проблемно-тематическом плане, так и с точки зрения изучения избирательных систем отдельных зарубежных стран. Отмечено, что особенная часть избирательного права зарубежных стран представляет собой анализ правового регулирования электоральных правоотношений в отдельных странах. В целом изучение зарубежного избирательного права подводит к выводу о том, что выборы являются важнейшим элементом демократического политического режима.

02.03–04.13.125.
342.4(470).001.73 Бутусова Н. В. О модернизации российской Конституции (цели, задачи, пути осуществления) / *Наталья Владимировна Бутусова* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 1. — С. 5–11.

Отмечено, что перевод системы российского законодательства на модель устойчивого развития неизбежно придется начать с проведения конституционной реформы. Во избежание «кон-

ституционного романтизма» определены объективные и субъективные условия (предпосылки) для успешного проведения конституционной реформы в России. Обоснован вывод о том, что модернизация Конституции необходима для создания правовой основы глубоких преобразований всех сфер жизни российского общества и государства в соответствии с научно обоснованной стратегией устойчивого развития страны. В Конституции России в концентрированном виде должны быть закреплены основные цели, задачи и принципы современной цивилизованной модели развития, определены полномочия и ответственность государства по отношению к народу, обществу, индивиду, важная роль науки и научного сообщества в новых исторических условиях, а также должна быть заложена юридическая основа для правового регулирования отношений в русле устойчивого развития всеми отраслями российского права.

02.03–04.13.126.

342.4(470):343.8 Бутько Л. В. Конституція Російської Федерації як джерело виконавчого права: повертаючись до дискусії / *Л. В. Бутько, Г. Д. Ульотова* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 53–64.

Підкреслено, що саме феномен джерел (форм) права здатний впливати на сутнісні оцінки галузей права, визначати їхній зміст, впливаючи на формування механізму правотворення, правового регулювання і правозастосування. Використано матеріали полеміки, яка відбулася між В. В. Ярковим та одним із авторів статті Г. Д. Ульотовою, про неопрацьованість і необхідність дослідження Конституції як джерела виконавчого права. Наведено аргументи на користь необхідності визнання Конституції РФ джерелом виконавчого права. Обґрунтовано пропозиції щодо окремого закріплення у Конституції РФ положення про виконавче провадження як окрему сферу (предмет відання) РФ.

02.03–04.13.127.

340.134.001.18(597) Ву Куанг Хуан. Планирование законотворческой деятельности во Вьетнаме / *Ву Куанг Хуан* // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. — 2013. — № 2. — С. 334–342.

Проанализированы правовые основы законотворческого планирования во Вьетнаме, субъекты и стадии процесса планирования, положительные и отрицательные стороны этого этапа законотворчества. Автор опирается на вьетнамские нормативные и научные источники, которые впервые вводятся в российский научный оборот, а также на русскоязычные работы по теории законотворчества, что позволяет сопоставить теорию и практику организации планирования.

02.03–04.13.128.

342.565.2(470+430).001.36 Гриценко Е. В. Роль конституционного суда в обеспечении прямого действия Конституции в Германии и России / *Е. В. Гриценко* // Журнал конституционного правосудия. — 2013. — № 1. — С. 14–29.

Рассмотрен вопрос о специфике конституционного судопроизводства в России и Германии, в частности, при обеспечении конституционными судами прямого действия конституции. Проанализированы особенности правовой охраны конституции в германском и российском правопорядке. Сделан вывод, что выработанные в германской модели конституционной юстиции механизмы взаимоотношений Конституционного Суда и законодательной власти и немецкая методика конституционного истолкования закона могли бы существенно обогатить российскую конституционно-судебную практику. Отмечено, что как в немецкой, так и в российской системах судебного конституционного контроля в принципе существует единое понимание особой ключевой роли органа, осуществляющего конституционное судопроизводство, в деле обеспечения непосредственного действия конституции, прав и свобод человека и гражданина.

02.03–04.13.129.

340.134.001.76(470+4) Демаков Р. А. Оптимизация законопроектной деятельности правительства: правовой опыт России и зарубежных стран / *Р. А. Демаков* // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. — 2013. — № 2. — С. 328–333.

Статья посвящена оптимизации законопроектной деятельности Правительства РФ посредством єффективного внедрения в процесс разработки правительственных законопроектов институтов правового мониторинга и правового прогнозирования. На основе анализа законодательства РФ и ряда зарубежных стран автором обосновывается необходимость проведения организационно-правовых мероприятий по совершенствованию деятельности Правительства РФ. Особое внимание в статье уделяется участию институтов гражданского общества в процессе разработки правительственных законодательных инициатив.

02.03–04.13.130.

342.849.3(438) Залесны Я. Финансирование парламентской избирательной кампании в Польше / *Яцек Залесны* // Сравнительное конституционное обозрение. — 2013. — № 1. — С. 118–135.

Темой данной работы является исследование финансирования избирательной кампании в Сейм и Сенат Республики Польша. Благодаря тому значению, которое финансовые средства, расходуемые в ходе избирательных кампаний, имеют для их проведения, и тому влиянию, которое они оказывают на формирование поведения избирателей, законодательная власть Республики Польша детально регулирует все аспек-

ты финансирования избирательной кампании. Изучение данного вопроса приводит к выводу, что формула финансирования избирательной парламентской кампании, несмотря на многие годы ее совершенствования, не приняла пока еще своего окончательного облика. Хотя основополагающие ее принципы (гласность, контроль, финансирование из государственного бюджета) артикулированы вполне твердо, отдельные положения регулирования использования финансовых средств требуют некоторой модификации. Кроме того, сама по себе законодательная идея, проект самого закона, требуют определенного эмпирического обоснования. Регулярные избирательные кампании позволяют участникам политического процесса лучше понять характер налагаемых обязательств и на этой основе приспособить к ним свои действия. Действительность явным образом демонстрирует, что во многих случаях сложность применяемого регулирования делает невозможным правильное выполнение обязательств. Законодатель требует от адресатов регулирования навыков, которые можно получить только в практике применения юридических норм в ходе регулярно проводимых избирательных кампаний.

02.03–04.13.131.

342.565.2(470) Зыкова И. В. Статус конституционных (уставных судов субъектов) Российской Федерации / *Ирина Владимировна Зыкова* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 2. — С. 56–59.

Отмечено, что вопрос становления и развития конституционного судопроизводства в субъектах Российской Федерации, определения правового статуса конституционных (уставных) судов субъектов РФ представляется крайне актуальным в концепции новых законодательных реформ. Указано на необходимость развития уровня правовой сознательности, дабы инициатива создания конституционных (уставных) судов субъектов РФ исходила от самого субъекта, а не была продиктована «сверху». Сделан вывод, что вопрос о создании органа конституционного контроля в каждом конкретном субъекте РФ, согласно федеральному законодательству, решается самостоятельно на диспозитивной основе. В настоящий момент органы конституционного контроля созданы не в каждом субъекте РФ. Данное положение представляется не отвечающим современным потребностям общества, а также нарушающим основные конституционные принципы. Наиболее оптимальным и целесообразным в данной связи представляется использование аргументированных методов убеждения, а не принуждения.

02.03–04.13.132.

342.24(470) Иванов И. В. Российское многонациональное государство: пути развития / *Иван Васильевич Иванов* // Государственная власть и местное самоуправление. — 2013. — № 2. — С. 3–6.

Рассмотрены проблемы конституционно-правового формирования РФ на современном этапе как многонационального государства, при этом отмечается ее многонациональная природа в царский, советский периоды. Предложено исключение из субъектного состава России автономных округов и автономной области посредством объединения их с соответствующими областями, краями. Отмечена определяющая роль права народов на самоопределение при развитии государства.

02.03–04.13.133.

342.8(470) Иванченков Ю. В. Избирательное право: понятие, предмет, место в системе российского права / *Юрий Владимирович Иванченков* // Государственная власть и местное самоуправление. — 2013. — № 2. — С. 20–23.

Целью исследования является понятие избирательного права, его предмет. Рассмотрены общественные отношения, имеющие иную отраслевую природу, но возникающие в связи с проведением выборов, а также отношения, выходящие за рамки избирательного права. Обращено внимание на то, что в предмет избирательного права не входят общественные отношения, возникающие в связи с отзывом депутатов и выборных должностных лиц. За рамки избирательного права выходят также и общественные отношения по вопросам организации и проведения референдумов. Избирательное право исследовано как совокупность правовых норм, т. е. как отрасль российского права. Определено его место в системе российского права.

02.03–04.13.134.

342.72/73(71) Ирхин И. В. Дифференциация подходов правового регулирования прав и свобод граждан в региональном законодательстве Канады / *И. В. Ирхин* // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. — 2013. — № 1. — С. 26–30.

Проанализированы подходы правового регулирования прав и свобод граждан Канады. Основное внимание сосредоточено в плоскости нормативного конструирования системы регламентации прав и свобод в законодательстве субъектов канадской федерации На основе исследования законодательного опыта некоторых регионов Канады автор делает заключение о наличии существенных различий между моделями правового статуса гражданина, обусловленных системой применяемых диверсифицированных подходов. Констатировано, что в региональном законодательстве Канады, также как и во многих правовых актах федерального значения, права и свободы раскрываются посредством перечисления оснований, форм и способов защиты от проявления дискриминации, что является существенным отличием, в частности, от российской правовой системы. Обоснован вывод, что законодательством субъектов Канады устанавливается широкий перечень оснований и форм защиты от дискриминации по различным

признакам, предусматриваются дополнительные гарантии приобретения и осуществления прав граждан, уточняются и конкретизируются конституционные формулы, касающиеся прав и свобод, что придает им стабильность и прочность.

02.03–04.13.135.

342.24(470) Ирхин И. В. О некоторых проблемах институционализации конституционно-правового статуса федеральных округов в Российской Федерации / *И. В. Ирхин* // Известия высших учебных заведений. Правоведение. — 2013. — № 1. — С. 108–114.

В настоящей статье автор рассматривает некоторые проблемы институционализации конституционно-правового статуса федеральных округов в России. Сквозь призму модели федеральных округов проанализирована правовая природа «скрытых» полномочий Президента РФ. Аргументировано положение, что обоснование конституционности института федеральных округов посредством указания на наличие у главы государства «скрытых», «подразумеваемых» полномочий является вынужденным методологическим инструментом исследования их юридической сущности ввиду недостаточной ясности и определенности законодательного регулирования этого института. Проведен сравнительно-правовой анализ правового статуса федерального и иных видов округов.

02.03–04.13.136.

342.565.2(470):351.713 Казанцев С. М. Особенности контроля конституционности Таможенного кодекса Таможенного союза / *С. М. Казанцев* // Журнал конституционного правосудия. — 2013. — № 2. — С. 1–9.

Статья посвящена конституционному контролю в сфере правового регулирования таможенных отношений в связи с созданием Таможенного союза. Образование Таможенного союза привело к тому, что конституционные права граждан РФ в случаях, когда они нарушаются договорами и иными правовыми актами Таможенного союза, с учетом правоприменительной практики, как российских государственных органов, так и международных оказываются без надлежащей судебной защиты. В связи с этим у Конституционного Суда РФ появилась задача истолкования законоположений, что позволяло бы сохранить конституционный контроль в сфере правового регулирования таможенных отношений.

02.03–04.13.137.

342.05(470+4) Кененова И. Кризис западной традиции права и российской традиции власти в ракурсе конституционной компаративистики / *Ирина Кененова* // Сравнительное конституционное обозрение. — 2013. — № 1. — С. 12–29.

Рассмотрены особенности современного кризиса западной правовой традиции (и конституционализма в том числе), которые важны для определения перспектив развития российского конституционного права и российской традиции публичной власти. Показана связь между постановкой проблемы эффективности конституционно-правовых средств и спецификой отдельных циклов развития конституционно-правового знания. Сделан вывод о том, что для российского конституционализма полезными могут оказаться те методики оценки эффективности и защитные механизмы права, которые стали «ответом» западного конституционализма на вызов кризиса. Показаны обучающие возможности «виртуального диалога» между доктринами и позициями высших судов стран западной правовой традиции и другие методы формирования и воспитания нового поколения российской властной элиты.

02.03–04.13.138.

342.565.2(470) Кокотов А. Н. Исполнение решений Конституционного Суда Российской Федерации / *Александр Николаевич Кокотов* // Журнал российского права. — 2013. — № 5. — С. 90–101.

Проанализирован механизм исполнения решений Конституционного Суда РФ. В его рамках выделяются правотворческие и правоприменительные способы непосредственного исполнения конституционно-судебных решений, а также меры по обеспечению такого исполнения. Среди обеспечительных мер выделены такие, что направлены на исполнение конкретных решений, и такие, которые связаны с поддержанием в надлежащем состоянии механизма исполнения конституционно-судебных решений. В числе последних названы правотворческие, правоприменительные и контрольные меры.

02.03–04.13.139.

342.728(470) Лапаева В. В. Право граждан Российской Федерации на объединение в политическую партию: основания и пределы ограничения / *В. В. Лапаева* // Журнал конституционного правосудия. — 2013. — № 1. — С. 1–8.

Рассмотрены вопросы ограничения права на объединение в партии и права на свободные выборы. Дан сравнительно-правовой анализ положений российской Конституции и позиции Конституционного Суда с европейскими стандартами в сфере ограничения прав человека. Указано на необходимость конкретизации понятия соразмерности между ограничением прав человека и защищаемыми при этом ценностями общего блага. Предложена юридическая конструкция критериев (т. е. оснований и пределов) ограничения прав граждан РФ на объединение, в том числе — объединение в политическую партию.

02.03–04.13.140.

342.511(470) Мазаев В. Д. Законодательная инициатива как инструмент реализации конституционных полномочий Президента Российской Федерации / *Владимир Дмитриевич Мазаев, Гарри Владимирович Минх* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 1. — С. 50–55.

Отмечено, что Конституционное право законодательной инициативы является одним из полномочий Президента РФ. Правовое содержание указанного полномочия тождественно содержанию права законодательной инициативы иных конституционных участников законодательного процесса. В статье раскрыто политико-правовое значение права законодательной инициативы Президента РФ во взаимосвязи с его ролью как активно действующего субъекта конституционно-правовых отношений и практикой законодательного процесса. На основании рассмотренного материала сделан ряд выводов: 1) законодательная инициатива Президента РФ является необходимым и действенным инструментом в осуществлении его конституционной роли как арбитра и как активного участника государственной политики России; 2) посредством законодательной инициативы обеспечивается непосредственное участие и эффективность действий Президента РФ в законодательном процессе; 3) законодательная инициатива Президента РФ характеризуется в практике законодательного процесса в качестве важного инструмента представления и решения стратегических задач развития государства и общества.

02.03–04.13.141.

342.8(470.661) Матыева А. Р. Этапы становления современного избирательного законодательства Чеченской Республики / *Амина Рамзановна Матыева* // Государственная власть и местное самоуправление. — 2013. — № 1. — С. 23–25.

Актуальность темы обусловлена теоретической и практической значимостью вопросов о месте и перспективах становления и развития избирательного законодательства Чеченской Республики. С учетом особенностей становления современного избирательного законодательства в Чеченской Республике выделены два его этапа: первый этап — проведение 23 марта 2003 г. референдума Чеченской Республики и принятие самой Конституции Чеченской Республики и ряда важнейших законов и осуществление соответствующих мероприятий; второй этап — проведение 2 декабря 2007 г. референдума Чеченской Республики по внесению поправок в пересмотр отдельных положений Конституции Чеченской Республики и завершение процесса воссоздания всей инфраструктуры власти в соответствии с требованиями федерального законодательства. Замечено, что в Чеченской Республике осуществлен переход от бикамерализма функционирования законодательного (представительного) органа власти к однопалатному парламенту. Отмечено, что принятый закон «О муниципальных выборах в Чеченской Республике», в свою очередь, стал основанием и руководством при проведении первых в истории Чеченской Республике выборов в органы местного самоуправления. 11 октября 2009 г. в Чеченской Республике впервые состоялись муниципальные выборы.

02.03–04.13.142.

342.4(470)“1993” Медушевский А. Конституционные принципы 1993 года: формирование, итоги и перспективы реализации / *Андрей Медушевский* // Сравнительное конституционное обозрение. — 2013. — № 1. — С. 30–44.

Представлен проблемно ориентированный анализ феномена Российской конституции 1993 г., показывающий, каким образом основные конституционные принципы были разработаны, приняты и трансформированы в течение двадцатилетия их применения. На основе когнитивного метода охарактеризованы различные подходы к конституционализму в политической мысли, институциональном конструировании и политической практике, выясняя, как смещался нестабильный баланс между либеральной демократией и авторитаризмом. Используя современную документацию, автор представляет панорамную реконструкцию основных конституционных стратегий, законодательных поправок и возможных технологий их реализации в будущем.

02.03–04.13.143.

342.8-053.67:004.738.5 Мошкина (Погодина) Н. А. Роль информационных технологий в вопросах привлечения молодежи к участию в избирательном процессе / *Надежда Александровна Мошкина (Погодина)* // Государственная власть и местное самоуправление. — 2013. — № 1. — С. 26–29.

Рассмотрена возможность привлечения молодого поколения к участию в выборах с использованием современных информационных технологий. В частности, обосновано мнение о необходимости использования сети Интернет не только в целях информационного просвещения в ходе предвыборной кампании, но и как способ проведения выборов с использованием Интернет-голосования. Отмечено, что перспективы и преимущества применения этой технологии огромны, в т. ч. это будет способствовать активизации молодежи (а именно молодые люди в возрасте до 35 лет по статистике являются наиболее активными пользователями Интернета) не только на выборах всех уровней, но и в политической жизни страны в целом.

02.03–04.13.144.

342.573(470.662+470.41+470.51):342.4 Муртазина Р. Р. Отдельные проблемы изменения на референдумах конституций республики в составе Российской Федерации / *Регина Рафановна Муртазина* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 3. — С. 38–41.

Проведен анализ законодательства республик РФ по вопросу изменения конституций республик РФ на референдумах субъектов РФ. Рассмотрен вопрос о возможности проведения референдума субъекта РФ по вопросу внесения изменений в конституцию в отдельных республиках РФ. Отмечено, что на сегодняшний день ни один из действующих федеральных законов не содержит указания на иных субъектов, кото-

рые вправе инициировать проведение референдума субъекта РФ. Таким образом, федеральный законодатель, по сути, лишает органы государственной власти субъекта РФ права инициировать проведение республиканского референдума, в том числе по вопросу принятия и внесения изменений в конституцию субъекта РФ. Сделан вывод, что на данное время провести референдум по изменению конституции субъекта РФ, по сути, возможно только в трех республиках: Ингушетии, Татарстане и Удмуртии.

02.03–04.13.145.

342.8:342.31 Назарова И. С. Система народного представительства как отражение сущности избирательной системы / *Ирина Сергеевна Назарова* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 3. — С. 48–50.

Статья посвящена анализу системы народного представительства как отражению сущности избирательной системы. В это сложное социальное образование включены все субъекты политической системы, как отдельные граждане, так и специализированные политические институты. Отмечено, что в современном понимании институт представительства есть связующее звено между обществом и конкретными лицами, призванными законодательствовать в соответствии с мандатом, полученным в конкурентной борьбе за голоса избирателей. Народное представительство служит «передаточным механизмом», трансформирующим волю народа, интересы его различных групп во властные полномочия государства.

02.03–04.13.146.

340.134(44) Пилипенко А. Н. Франция: еще раз о качестве закона / *А. Н. Пилипенко* // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. — 2013. — № 2. — С. 208–214.

Отмечено, что снижение качества закона — факт очевидный не только для тех, на кого он распространяется, но и для тех, кто его разрабатывает, принимает, исполняет и применяет. Опыт Франции, где качество права вызывает озабоченность не только управляемых, но и управляющих, дает пример комплексного подхода к решению задач, направленных на его улучшение. Сделана попытка анализа основных направлений работы по улучшению качества закона во Франции, где эта деятельность в последние годы носит не спонтанный и эпизодический, а целенаправленный и комплексный характер. Учитывая состояние российского законодательства, думается, что статья представляет далеко не умозрительный интерес для российского законодателя, а также для тех, на кого возложена задача по разработке, исполнению и применению закона.

02.03–04.13.147.

342.4:124.5 Попов Е. А. Конституции мира — ценности цивилизации / *Е. А. Попов* // Право и политика. — 2013. — № 2. — С. 162–168.

Статья посвящена важной проблеме, на которую в последнее время все чаще обращают внимание не только правоведы, занимающиеся исследованиями в различных областях юридической науки, но и специалисты социально-гуманитарного знания — философы, историки, культурологи, социологи и другие. Речь идет о Конституции прежде всего как о предмете аксиологических суждений. Традиционный взгляд на Основной закон государства как на нормативно-правовой акт высшей юридической силы дополняется необходимостью рассматривать Конституцию как метатекст, открытый в культурное пространство, как ценность цивилизации, определяющую вектор развития государственности в тот или иной исторический период. Междисциплинарный характер интерпретации феномена Конституции позволяет прежде всего в методологическом плане увидеть своеобразные социокультурные «скрепы», которыми связываются общество, государство, культура и человек. Такой подход позволяет использовать полученные выводы для расширения эвристических границ в познании Конституции как ценности и духовно-консолидирующей силы.

02.03–04.13.148.

342.72/73(470):349.412 Саурин А. А. Конституционные основы права собственности на землю / *Александр Анатольевич Саурин* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 2. — С. 42–46.

Статья посвящена исследованию проблем конституционного регулирования одного из фундаментальных прав — права собственности на землю. Выделены проблемы и противоречия, связанные с закреплением этого института в Конституции Российской Федерации в сопоставлении с конституциями зарубежных стран и особенностями международно-правового регулирования данного института. Указано на то, что право собственности и его важнейшие объекты — земля и природные ресурсы — нашли свое отражение как в основах конституционного строя Российской Федерации, так и в основах правового статуса личности в Российской Федерации, и, несмотря на «лаконичность», порой нечеткость и неоднозначность соответствующих конституционных формулировок, анализ приведенных норм Конституции Российской Федерации и правовых позиций Конституционного Суда Российской Федерации, направленных на их понимание, приводит к выводу о том, что право собственности (несмотря на признание его «естественного характера в нормах Конституции Российской Федерации) является также и позитивным и, в связи с этим объем правомочий собственника регулируется государством.

02.03–04.13.149.

342.537.383(470+571) Свистунова Л. Ю. Функции парламентских слушаний как организационно-правовой формы деятельности законодательных (представительных) органов в Россий-

ской Федерации / *Л. Ю. Свистунова* // Ленинградский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 156–163.

Охарактеризованы различные виды функций, реализуемых парламентскими слушаниями как одной из основных организационно-правовых форм деятельности парламента. Помимо функций парламента (законодательной, представительной и контрольной), выделяются собственные функции парламентских слушаний. Виды функций парламентских слушаний проанализированы на основании практики деятельности Государственной Думы Российской Федерации. Отмечено, что в ходе проведения парламентских слушаний как одной из основных организационно-правовых форм деятельности парламента реализуются как функции законодательного (представительного) органа государственной власти, так и собственные функции, направленные на достижение главной цели: выявления в ходе публичного, всестороннего обсуждения позиций и мнений участников слушаний для последующего решения вопросов компетенции законодательного (представительного) органа.

02.03–04.13.150.

342.734(470)-053.67 Стародубцева И. А. Конституционные основы социальной поддержки молодежи в зарубежных странах и Российской Федерации / *Инна Алексеевна Стародубцева, Татьяна Васильевна Шелудякова* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 3. — С. 42–44.

Исследованы нормы конституций зарубежных стран (Королевства Таиланд, Республики Филиппины, Республики Мальдивы, Республики Вьетнам, Федеративной Республики Германия), предусматривающие социальную поддержку молодежи. Обосновано выделение поддержки молодежи в качестве одного из приоритетов российской социальной политики и его закрепление в Конституции Российской Федерации. Требуется такое совершенствование экономической, демографической и социальной политики государства, которое будет иметь целью дальнейшее всестороннее развитие общества, прежде всего молодежи. Отмечено, что российское законодательство также необходимо совершенствовать в части поддержки молодежи — принять федеральный закон «О молодежной политике», в котором определить понятие, механизм и формы реализации молодежной политики, полномочия и ответственность органов государственной власти и органов местного самоуправления в сфере осуществления молодежной политики, а также предложено закрепить дополнительные гарантии для отдельных групп молодых людей.

02.03–04.13.151.

342(470):340.114 Суворов Г. Н. Систематизация источников российского конституционного права / *Георгий Николаевич Суворов* // Государственная власть и местное самоуправление. — 2013. — № 3. — С. 3–6.

Рассмотрена систематизация источников конституционного права. Проведенный анализ показал необходимость закрепления на законодательном уровне четкой иерархии источников конституционного права. Теория систематизации источников конституционного права в современной России не перестает развиваться. Модернизационные аспекты и элементы привносят в нее совершенно новое осмысление и структурное содержание. Данный процесс, по мнению автора, является положительным, ибо стремление к построению четкой и устойчивой системы источников конституционного права является залогом стабильного развития не только права, но и общества в целом.

02.03–04.13.152.

342.565.2(470) Трофимова Г. А. Конституционный Суд Российской Федерации как субъект конституционно-правовой ответственности / *Галина Анатольевна Трофимова* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 1. — С. 56–60.

Проанализированы обязанности Конституционного Суда Российской Федерации. Определены пределы употребления им права и рамки исполнения обязанностей. Предложена концепция мер и оснований конституционно-правовой ответственности высшего органа судебной конституционной власти. В результате рассмотрения обязанностей Конституционного Суда Российской Федерации и анализа его непосредственной деятельности при осуществлении имеющихся полномочий необходимо признать, что следует закрепить ряд оснований для ответственности данного органа конституционного контроля, о необходимости внесения сдерживающего элемента в деятельность Конституционного Суда Российской Федерации свидетельствует немалое количество указаний на выход Конституционного Суда Российской Федерации за пределы имеющихся у него полномочий и иные правонарушения.

02.03–04.13.153.

342.31 Чеботарев Г. Н. Гражданская законодательная инициатива как форма осуществления населением государственной власти / *Геннадий Николаевич Чеботарев, Ксения Алексеевна Иванова* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 4. — С. 59–64.

Отмечено, что одной из форм народовластия является гражданская законодательная инициатива населения. Приведена отечественная и зарубежная практика участия населения в правотворческом процессе. Определены перспективы более активного участия граждан в нормотворчестве посредством электронных ресурсов, в частности сети Интернет. Сформулированы предложения по совершенствованию механизма реализации права гражданской законодательной инициативы. Отлаженный механизм законотворческой инициативы предоставляет гражданам возможность непосредственно осуществлять

власть, создавая законы, в соответствии с которыми они живут, что способствует развитию гражданского общества и совершенствованию правовой системы страны.

02.03–04.13.154.

342.31 Шаповал В. Н. О смыслах народного представительства / *Владимир Николаевич Шаповал* // Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 2. — С. 2–5.

Отмечено, что современной формой выборного представительства в осуществлении власти является народное представительство, теоретической первоосновой которого является идея народного суверенитета. Органами народного представительства предлагается определить парламент, сформированное по результатам всеобщих и прямых выборов учредительное собрание, а также аналогичным способом избранного президента. По мнению автора, отсюда следует различать понятия органа народного представительства и представительного органа власти. В заключении подчеркнуто, что взаимосвязь между народным суверенитетом и народным представительством, с одной стороны, и правами и свободами человека и гражданина — с другой, имеет сущностную природу. Эта взаимосвязь отражает сущность власти народа, участие в организации и осуществлении которой, реализуя соответствующие права, может принимать каждый дееспособный гражданин. Рассматриваемая взаимосвязь отражает также сущность тех прав гражданина, что выступают своеобразным способом и средством осуществления народного суверенитета и обеспечения народного представительства.

МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Автореферати

02.03–04.13.155.

342.553(477)(043.3) Москальчук К. М. Конституційне право доступу громадян України до служби в органах місцевого самоврядування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / *Москальчук Катерина Миколаївна* ; НУ ОЮА. — О., 2013. — 20 с.

Надано визначення та характеристику права доступу громадян України до служби в органах місцевого самоврядування (ДГСОМС). Досліджено його структуру — об'єкт; суб'єкти та зміст. Проаналізовано відмінності цього права та пасивного виборчого права на місцевих виборах. Розглянуто нормативні та організаційні гарантії конституційного права ДГСОМС. На підставі дослідження чинного законодавства України розроблено конкретні пропозиції щодо структури Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» та змісту його окремих статей. Запропоновано впровадити централізований підхід до здійснення нормативно-правової регламентації конституційного права ДГСОМС.

02.03–04.13.156.

342.553(447)(043.3) Фролов О. О. Принцип державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування в Україні: конституційно-правове регулювання і практика реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / *Фролов Олександр Олександрович* ; НУ «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — 18 с.

На теоретичному рівні досліджено поняття, структуру та характерні особливості місцевого самоврядування в Україні. Визначено специфіку правового регулювання, форми реалізації принципу державної підтримки. Узагальнено та проаналізовано політико-правові передумови формування державної політики щодо підтримки й гарантування місцевого самоврядування. Особливу увагу приділено шляхам комплексного вдосконалення вітчизняного законодавства щодо належної реалізації принципу державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування.

Статті

02.03–04.13.157.

342.55(477) Абасов Г. Г. Проблеми визначення конституційно-правових гарантій прав місцевого самоврядування / *Г. Г. Абасов* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 83–89.

Висвітлено питання про роль Конституції України в гарантуванні прав місцевого самоврядування. Проведено порівняльно-правовий аналіз чинних конституцій зарубіжних країн і України в аспекті закріплення конституційно-правового статусу місцевого самоврядування, гарантування прав місцевого самоврядування. Конституційні гарантії прав місцевого самоврядування виділено як особливий вид нормативно-правових гарантій, відмінних від загальних та спеціальних (юридичних) гарантій, як наслідок наявності особливого предмета регулювання та юридичної сили норм, що закріплюють ці гарантії, що дозволяє, у свою чергу, виокремити конституційні гарантії як якісно новий науково-правовий вид гарантій прав місцевого самоврядування.

02.03–04.13.158.

342.553.001.73 Баженова О. И. К проблеме преобразования муниципальных образований в рамках современной концепции пространственного развития экономики / *Ольга Ивановна Баженова* // Государственная власть и местное самоуправление. — 2013. — № 3. — С. 31–35.

Ставится под сомнение тезис о преобразовании муниципальных образований, прежде всего укрупнении сельских поселений как обязательном условии преодоления экономического кризиса сельских территорий. Выход из кризиса требует одновременного решения взаимообусловленных, но различных задач: формирования условий для развития экономики и создания

эффективного института местного самоуправления на селе. Сделан вывод, что финансовая и экономическая несостоятельность сельских территорий не может быть преодолена посредством муниципально-территориальных преобразований, проводимых в рамках реализации современной концепции пространственного развития экономики.

02.03–04.13.159.

342.553(470):35.08 Биджиев А. С. Особенности формирования и использования кадрового резерва государственной и муниципальной службы / *Артур Сегидулович Биджиев, Гульмира Мухтаровна Шамарова* // Государственная власть и местное самоуправление. — 2013. — № 3. — С. 23–29.

Рассмотрено современное состояние формирования и использования кадрового резерва государственной и муниципальной службы. Проведен анализ формирования кадрового резерва государственной и муниципальной службы в РФ. Предложены рекомендации по организации работы с резервом кадров государственной и муниципальной службы. Отмечено, что применение кадровых технологий на государственной и муниципальной службе является важнейшим средством управления количественными и качественными характеристиками состава персонала. Охарактеризованы три группы кадровых технологий, которые используются в целях обновления, сменяемости кадров на государственной и муниципальной службе. Сделан вывод, что нужны современные кадровые технологии по формированию высокопрофессионального и эффективного кадрового состава государственной и муниципальной службы, требуется комплексное методическое обеспечение процессов формирования кадрового резерва и выработки мер по оптимизации его развития.

02.03–04.13.160.

342.55(477) Зайцева І. О. Організаційно-правове забезпечення муніципальної статутної нормотворчості в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / *І. О. Зайцева* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 59. — С. 115–121.

Проведено дослідження теоретико-методологічних аспектів інституту статутного права в місцевому самоврядуванні України. Розкрито сутнісні ознаки та обґрунтовано структурні, змістові та функціональні характеристики інституту статутного права в місцевому самоврядуванні України. Встановлено джерела та форми статутного права в місцевому самоврядуванні України та обґрунтовано основні організаційно-правові закономірності його розвитку.

02.03–04.13.161.

342.553:340.130.001.36 Каминская Н. В. Сравнительно-правовой анализ источников муниципального права / *Н. В. Каминская* // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. — 2013. — № 2. — С. 215–219.

Источники муниципального права в правовых системах государств разных правовых систем, исходя из разных муниципально-правовых традиций, формы государственного устройства, характеризуются многочисленными особенностями. Важным отличием этой отрасли является выделение в качества источника уставов территориальных общин или так называемых муниципальных хартий. При этом с каждым годом возрастает количество международно-правовых актов универсального и регионального, в частности европейского, уровней в области муниципального права. Исходя из этого, необходимым является сравнительно-правовое исследование источников муниципального права.

02.03–04.13.162.

342.56(477) Кампо В. М. Судебная защита прав и законных интересов территориальных громад в Украине: муниципальная доктрина в деятельности органов судебной власти / *В. М. Кампо, Ю. В. Барвицкий* // Журнал конституционного правосудия. — 2013. — № 2. — С. 25–38.

Проанализирована муниципальная доктрина в деятельности органов судебной власти и практические аспекты защиты прав, законных интересов территориальных громад в Украине Конституционным Судом Украины и судами общей юрисдикции. Уделено внимание вопросам предметной подсудности муниципальных дел судам Украины. Рассмотрены проблемы защиты прав и законных интересов территориальных громад в зарубежных странах. Внесены предложения относительно совершенствования судебной защиты обозначенных прав и интересов. На основании анализа законодательства, устоявшейся судебной практики и научных работ можно утверждать о становлении и развитии муниципальной доктрины в деятельности органов судебной власти в Украине, исследование этой доктрины является особенно важным для процесса модернизации судебной защиты прав и законных интересов территориальных громад. Формирование данной доктрины служит лучшему пониманию судами юридической природы и общественной роли территориальных громад, а также правильному определению предметной подсудности спора, надлежащей подготовке обращений в суды и эффективному представительству законных интересов этих громад в судах.

02.03–04.13.163.

342.553.001.73 Корнієнко М. Місцеве самоврядування: системий аналіз / *М. Корнієнко* // Право України. — 2013. — № 3/4. — С. 348–355.

Підкреслено, що побудована на громадівській концепції система місцевого самоврядування України є асиметричною за своїми можливостями на місцевому та алогічною з позиції філософської концепції цілісних систем на регіо-

нальному її рівні. У процесі конституційної реформи запропоновано послідовно стати на позиції державницької концепції як філософської основи Європейської хартії місцевого самоврядування. Рекомендовано чіткіше визначати основні рівні його системи, з'ясовувати їх правосуб'єктність як територіальних спільнот громадян та побудувати на кожному з них повноцінну систему місцевого самоврядування, яка б діяла за принципами його правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності стосовно місцевих органів виконавчої влади.

02.03–04.13.164.

342.55(477) Падалко Г. В. Функції служби в органах місцевого самоврядування в Україні: деякі питання методології дослідження / *Г. В. Падалко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 148–154.

Розглянуто методологічні проблеми служби в органах місцевого самоврядування. Проаналізовано завдання, цілі та функції служби в органах місцевого самоврядування в Україні. Висвітлено різні наукові погляди вітчизняних дослідників на питання щодо функцій служби в органах місцевого самоврядування. Сформульовано авторське бачення служби в органах місцевого самоврядування через призму методу функціонального аналізу.

02.03–04.13.165.

342.553(470) Холопов В. А. Кросс-культурный анализ эффективности моделей определения содержания вопросов местного значения: опыт России и зарубежных стран / *Владимир Анатольевич Холопов* // Государственная власть и местное самоуправление. — 2013. — № 2. — С. 46–48.

На основе кросс-культурного анализа существующих моделей определения содержания вопросов местного значения в РФ и зарубежных странах рассмотрена эффективность теоретико-методологических и организационно-правовых подходов к трактовке понятий «местная компетенция» и «вопросы местного значения». Сформулированы принципы определения местных полномочий, которые направлены на повышение качества работы системы органов местного самоуправления. Отмечено, что разграничение полномочий на практике в странах с более развитыми традициями местного самоуправления не имеет четкого формата и меняется от уровня к уровню местной власти и от муниципалитета к муниципалитету. Напротив, современные муниципальные реформы предполагают более строгую регламентацию муниципальных полномочий.

02.03–04.13.166.

342.55(477).001.73 Яковлєв А. Правові основи модернізації системи місцевого самоврядування як фактор конституційного процесу в Україні / *А. Яковлєв* // Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / Президія НАПрН України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — № 4. — С. 81–89.

Визначено роль і значення системи місцевого самоврядування в конституційному процесі сучасної України. Охарактеризовано основні підходи до тлумачення змісту поняття місцевого самоврядування та сутності муніципальної влади в науці конституційного права. Наголошено, що сучасні законодавчі, конституційні норми повинні ґрунтуватися на засадах Європейської хартії місцевого самоврядування щодо організаційної, правової, фінансової, матеріальної, адміністративної самостійності, а також на засадах децентралізації, демократизації, субсидіарності, розбудови європейської моделі адміністративно-територіального устрою. Окреслено тенденції і перспективи конституційного забезпечення місцевого самоврядування в процесі демократичних трансформацій України та становлення громадянського суспільства.

12.00.03 ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Книги

03.03–04.13.167.

347.65/68(477+470+44+430+73).001.36 Валах В. В. Наследственные отношения в Украине, Российской Федерации, Франции, Германии и США (сравнительно-правовое исследование) : монография / *В. В. Валах*. — Х. : Бурун Книга, 2012. — 320 с.

Представлено сравнительно-правовое исследование, посвященное наиболее актуальной проблеме современного гражданского права — правовой природе наследственных отношений. На основе анализа действующего украинского и зарубежного законодательства, а также положений цивилистической науки обосновывается концепция наследственного правоотношения как динамичного явления. Основания возникновения, динамики, структурные элементы наследственного правоотношения рассматриваются сквозь призму отечественной и зарубежной доктрины, законодательства и судебной практики.

03.03–04.13.168.

347.441.144.4/5 Давидова І. В. Недійсність правочинів, укладених внаслідок помилки та обману: питання теорії та практики : монографія / *І. В. Давидова* ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 184 с.

Проаналізовано загальні положення про недійсність правочинів: поняття та сутність правочину та недійсного правочину; наслідки визначення правочину недійсним. Досліджено помилки та обман, як підстави недійсного правочину. Розглянуто судову практику, яка має місце при розгляді спорів про визнання недійсними правочинів, укладених внаслідок помилки або обману. Відмічено, що визнання правочинів недійсними направлене на охорону правопорядку і спричиняє за собою анулювання прав і обов'язків, реалізація яких призвела б до порушення закону. Доведено, що реституція і стягнення в дохід держави є основними наслідками недійсності правочину.

03.03–04.13.169.

347.254(477)(075.8) Житлове право : навч. посіб. / *Є. І. Федик, О. С. Кожуха, В. Й. Кісель* [та ін.]. — К. : ЦУЛ, 2012. — 150 с.

Теоретичними основами навчального посібника є сучасні нормативно-правові та наукові джерела, проект Житлового кодексу України, конституційні житлові та інші соціально-економічні права громадян. У посібнику відповідно до програми Університету права імені короля Данила Галицького висвітлено основні правові інститути житлового права. Структурно посібник складається з передмови та десяти «блоків», які логічно пов'язані між собою і дають можливість об'єктивного з'ясування загальної парадигми, пропонованої для опанування студентами навчальної інформації, певним чином враховують провідні тенденції інтеграції вищої освіти України в європейський освітній простір, впровадження основних підходів Болонського процесу. Проаналізовано чинне житлове законодавство України, судова практика, окремі теоретичні проблеми житлового права. Посібник містить тексти, задачі та завдання для самостійної роботи студентів.

03.03–04.13.170.

347.214.2(477)(094.1) Крупка Ю. М. Операції з нерухомістю : коментар законодавства : судова практика : наук.-практ. посіб. / *Ю. М. Крупка*. — К. : Юрінком Інтер, 2012. — 288 с.

На основі наукового аналізу чинного цивільного і господарського законодавства, узагальнення судової практики та з урахуванням особливостей правового режиму нерухомості наведено характеристику окремих операцій з об'єктами нерухомого майна (договорів купівлі-продажу, оренди житлових приміщень, землі тощо). Висвітлено порядок нотаріального посвідчення та державної реєстрації прав на нерухомість, оподаткування операцій з нерухомістю.

03.03–04.13.171.

347(477).001.76(049.2) Методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства України на сучасному етапі : матеріали. «круглого столу» / за заг. ред. Є. О. Харитонова ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 245 с.

У збірці вміщено матеріали доповідей з теоретичних, історичних та методологічних проблем цивільного права і процесу та інтелектуального права, які були оприлюднені на «круглому столі» «Методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства України на сучасному етапі», який відбувся 9 жовтня 2012 р. на базі Національного університету «Одеська юридична академія». У промовах учасників порушувалися як теоретичні проблеми, так і питання практичного втілення в життя норм ЦК України. Не обійшлося і без уже традиційної полеміки між прибічниками існування лише єдиного Цивільного кодексу та тими, хто стоїть на позиціях особного існування Господарського кодексу.

03.03–04.13.172.

347.77(075.8) Право інтелектуальної власності : навч. посіб. у запитаннях та відповідях / за заг. ред. О. І. Харитонової ; НУ ОЮА. — Х. : Одіссей, 2012. — 192 с.

Структурно посібник складається з п'яти глав, які пов'язані між собою і дають можливість об'єктивного з'ясування загальної парадигми, пропонованої для опанування студентами

навчальної дисципліни. Проаналізовано загальні засади права інтелектуальної власності. Висвітлено питання авторського права та суміжних прав. Звернуто увагу на поняття та види колективного управління та види і форми організацій колективного управління авторськими і суміжними правами. Досліджено питання права промислової власності. Розглянуто нетрадиційні (інші) об'єкти права інтелектуальної власності, серед яких наукові відкриття. Обґрунтовано правове регулювання договірних відносин у сфері інтелектуальної власності.

03.03–04.13.173.

347(477).001.76(049.2) Проблеми вдосконалення цивільного законодавства України : матеріали «круглого столу», 12 травня 2012 р. / за ред. Є. О. Харитонова ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 184 с.

У збірці вміщено матеріали доповідей з теоретичних, історичних та методологічних проблем римського права, цивільного права, які були оприлюднені на «круглому столі» «Проблеми вдосконалення цивільного законодавства України», що відбувся 12 травня 2012 р. на базі Національного університету «Одеська юридична академія». Метою заходу є обговорення проблемних питань узгодження ЦК України та ГК України, виявлення суперечливих положень, формування та розроблення пропозицій щодо удосконалення законодавства у сфері цивільного та господарського права, в тому числі й у сфері корпоративного права.

03.03–04.13.174.

347(477)(075.8) Цивільне право : посіб. для підгот. до іспиту / *Є. О. Харитонов, Н. Ю. Голубєва, Ю. Ю. Акіменко* ; НУ ОЮА. — 3-тє вид., переробл. й допов. — Х. : Одіссей, 2012. — Ч. 1. — 248 с. ; Ч. 2. — 256 с.

Посібник служить для орієнтації студентів-юристів у доволі великій кількості інформації, наголошує на найважливіших проблемах цивільного права, акцентує увагу на найбільш цікавих та складних питаннях, що входять до курсу. Представлені методичні вказівки призначені для підготовки студентів за спеціальністю «Правознавство» і підготовлені з урахуванням положень ЦК України, інших нормативно-правових актів, найсучасніших досягнень цивілістики. Збірник складено так, щоб студент міг усвідомити роль цивільного права у регулюванні приватних відносин; засвоїти основні положення законодавства України, ознайомитися з доктринальними підходами вчених-юристів до окремих проблем цивільного права, уміти володіти юридичною термінологією, понятійним апаратом науки та правильно тлумачити положення нормативно-правових актів, розуміти механізми правозастосування та його особливості; скласти цілісне уявлення про сучасні проблемні питання розвитку цивільного права.

Автореферати

03.03–04.13.175.

347.1(477)(043.3) Клім С. І. Аналогія закону у цивільному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / *Клім Сюзанна Іванівна* ; Міжнар. гуманітар. ун-т. — О., 2012. — 20 с.

Проаналізовано проблемні питання використання й застосування аналогії закону. Отримано науково обґрунтовані й достовірні результати та рекомендації щодо формування цілісної концепції правового регулювання відносин, що складають прогалину у цивільному праві України Визначено правову природу прогалин у цивільному законодавстві через опис їхніх ознак, форм вираження, видів та детермінантів виникнення. Встановлено місце аналогії закону в механізмі правового регулювання цивільних відносин, її співвідношення з аналогією права, субсидіарним застосуванням норм та поширювальним тлумаченням. Проаналізовано умови реалізації регулятивного впливу аналогії закону, випадки обмеження її застосування. Доведено, що всі учасники цивільних правовідносин мають суб'єктивне право на подолання прогалин цивільного законодавства за допомогою норм, що регулюють подібні за змістом відносини. Обґрунтовано можливість застосування норм суміжних галузей права з метою подолання прогалин за правилами міжгалузевої аналогії.

03.03–04.13.176.

347.441(043.3) Кочергіна В. О. Правовий акт як підстава виникнення цивільних прав та обов'язків : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / *Кочергіна Валентина Олександрівна* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2012. — 18 с.

Розроблено наукові положення про поняття, природу, класифікацію та особливості окремих видів правових актів як підстав виникнення цивільних прав. Проведено класифікацію правових актів за різними критеріями, зокрема: за характером правових наслідків; за характером нормотворчого впливу; за характером інтересу; за формою; за сферою дії; за галузевою приналежністю. Обґрунтовано доцільність збереження державної реєстрації права власності при його переході у зв'язку з укладенням сторонами правочину, що тягне перехід права власності, який у наступному визнається судовим актом недійсним в силу нікчемності, що сприятиме захисту інтересів добросовісності і стабільності цивільного добробуту. За результатами дослідження сформульовано пропозиції щодо внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів, що містять норми, які регулюють правові акти як підстави виникнення цивільних прав та обов'язків.

03.03–04.13.177.

347.452(043.3) Лисенко В. В. Цивільно-правове регулювання відносин за договором міни (бартеру) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук :

12.00.03 / *Лисенко Владлен Вікторович* ; НДІ приват. права і підприємництва. — К., 2012. — 19 с.

Досліджено зобов'язання, що випливають з договору міни (бартеру), їх розвиток, природу. Визначено їх місце в системі цивільного права України. Розкрито зміст цивільно-правового договору міни (бартеру), установлено специфічні риси договору міни (бартеру) та сутнісні його відмінності від суміжних договорів. Проведено аналіз законодавства та наукової думки щодо правового регулювання договору міни (бартеру) та проблем, пов'язаних з його застосуванням. Висвітлено особливості укладання, зміни, виконання та розірвання договорів міни (бартеру). Окрему увагу приділено визначенню та характеристиці правових засад відповідальності за порушення зобов'язань, що впливають з договорів міни (бартеру). Сформульовано теоретичні висновки з досліджених питань та практичні пропозиції щодо вдосконалення низки норм чинного цивільного законодавства щодо регулювання відносин за договором міни (бартеру).

03.03–04.13.178.

347.44(477)(043.3) Маслова-Юрченко К. О. Договір андеррайтингу за законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / *Маслова-Юрченко Катерина Олександрівна* ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — 22 с.

Розглянуто теоретичні і практичні питання, які стосуються договору андеррайтингу як специфічного правовідношення в системі цивільно-правових договорів. Досліджено правову природу вказаного договору, визначено його специфічні ознаки, сформульовано його дефініцію. Окреслено ознаки, за якими цивілістична конструкція договору андеррайтингу відрізняється від договору доручення, комісії, управління майном, купівлі-продажу, договору про спільну діяльність. Обґрунтовано, що договір андеррайтингу є самостійним видом договору надання послуг. Розглянуто можливі способи і механізми укладання договору андеррайтингу та проаналізовано умови, які складають його зміст, визначено сторони договору.

03.03–04.13.179.

347.447.54(043.3) Паракуда О. В. Гарантія як спосіб забезпечення виконання зобов'язання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / *Паракуда Олег Васильович* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2012. — 17 с.

Визначено передумови ставлення інституту гарантії у цивільному праві України, елементи, правову природу, динаміку розвитку правовідносин, сутність, види та припинення гарантії. Висвітлено питання трансформації гарантії як різновиду поруки в самостійний вид забезпечення виконання зобов'язання. Приділено значну увагу застосуванню інституту гарантії у міжнародному приватному праві та законодавстві зарубіжних країн. Дано характеристику поняття та видів гарантії. Проаналізовано легальне та доктринальне визначення поняття гарантії, з'ясовано її ознаки. Висвітлено питання підстав виникнення гарантійних правовідносин, серед яких центральне місце відводиться односторонньому правочину. Запропоновано авторські визначення фінансових послуг, гарантії як складного інституту, забезпечення виконання переважно грошових зобов'язань. Зазначено, що зважаючи на те, що гарантія має автономний, самостійний характер, її дійсність не залежить від дійсності основного зобов'язання. Наголошено, що без основного зобов'язання гарантія втрачає свій сенс.

03.03–04.13.180.

347.726:334.736(477)(043.3) Позова Д. Д. Правове становище житлово-будівельних кооперативів за законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / *Позова Діна Дмитрівна* ; НУ ОЮА. — О., 2012. — 20 с.

Визначені поняття житлово-будівельного кооперативу та його місце в системі юридичних осіб приватного права. Досліджено організаційно-правові аспекти створення житлово-будівельних кооперативів. Значну увагу приділено питанням участі юридичних осіб та асоційованому членству в житлово-будівельних кооперативах. З'ясовано правову природу членства в житлово-будівельному кооперативі та його співвідношення з корпоративними правовідносинами. Визначено підстави виникнення, зміни та припинення членських правовідносин у житлово-будівельних кооперативах. Надано характеристику правам і обов'язкам члена житлово-будівельного кооперативу. Сформульовано теоретично обґрунтовані пропозиції і рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства України та проекту Житлового кодексу України в частині регулювання становища житлово-будівельних кооперативів.

Статті

03.03–04.13.181.

347.123:347.77 Амангельды А. А. Форма защиты прав в сфере интеллектуальной собственности / *Айжан Амангельдыкызы Амангельды* // Цивилист. — 2013. — № 1. — С. 92–96.

Отмечено, что в сфере права интеллектуальной собственности законодательство Республики Казахстан обеспечивает регламентацию прав на объекты интеллектуальной собственности, гарантирует их существование, реализацию на практике, устанавливает возможность инициирования в установленных законом случаях механизма их защиты. Рассмотрены особенности формы защиты интеллектуальной собственности. Затронут вопрос о том, что именно входит в предмет гражданско-правовой защиты интеллектуальной собственности. Представлены некоторые современные позиции относительно понятия защиты прав интеллектуальной собственности.

03.03–04.13.182.

347.122 Амбарцумян К. М. Поняття, зміст та правова природа віндикації. / *К. М. Амбарцумян* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 302–309.

Проведено загальний аналіз віндикації як способу захисту цивільних прав. Проаналізовано наявну судову практику щодо вирішення питання співвідношення інтересів власника та добросовісного набувача. Виявлено, що вирішення проблеми конкуренції віндикації та інших способів захисту цивільних прав може бути здійснено за умов правильної кваліфікації суб'єктивного права, яке буде захищене. Запропоновано варіанти оптимізації та узгодження інтересів власника і добросовісного набувача.

03.03–04.13.183.

347.78.043(477+470).001.36 Бажанов В. А. Авторский лицензионный договор по Гражданскому кодексу Украины и Гражданскому кодексу Российской Федерации (сравнительно-правовой анализ) / *В. А. Бажанов* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 80–88.

Изучен авторский лицензионный договор по ГК Украины и ГК РФ. На основании данного анализа разрабатывается сравнительно-правовая характеристика авторского лицензионного договора, в частности: 1) исследуются положения ГК Украины и РФ об авторских лицензионных договорах в Украине и РФ; 2) рассматриваются различия в регулировании правоотношений по авторскому лицензионному договору по ГК Украины и РФ. Актуальность данной темы обусловлена широким практическим применением авторского лицензионного договора на современном этапе развития общественных отношений. Указано на тенденцию увеличения количества заключаемых лицензионных договоров, предметом которых являются права на объекты авторского права.

03.03–04.13.184.

347.23:342.739(476) Бондаренко Н. Л. Особенности реализации принципа неприкосновенности собственности в гражданском законодательстве Республики Беларусь / *Н. Л. Бондаренко* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 89–94.

Обращено внимание на то, что принцип неприкосновенности собственности назван белорусским законодателем в числе основных начал гражданского законодательства. Несмотря на это в отдельных актах гражданского законодательства Республики Беларусь содержатся положения, существенно ограничивающие действие названного принципа. Автор статьи анализирует законность и обоснованность подобных ограничений с точки зрения конституционных положений и подвергает критике расширенное толкование термина «закон», замену его терминами «законодательные акты» и «законодательство».

03.03–04.13.185.

347.440 Быкова М. О. Натуральные обязательства в современном зарубежном гражданском законодательстве / *М. О. Быкова* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 95–100.

Статья посвящена анализу гражданско-правового закрепления категории «натуральные обязательства» в зарубежных правопорядках. Исследовано значение данного правового института в гражданском праве Франции, Германии, Австрии, Нидерландов, Португалии, Аргентины, Колумбии, Филиппин. Опыт применения этой конструкции в зарубежных странах свидетельствует о непосредственной связи натуральных обязательств с моралью, а также о том, что тенденцией законодательного регулирования является переход от противопоставления натуральных обязательств цивильным к их трактовке как полноправных гражданско-правовых обязательств.

03.03–04.13.186.

347.764(477) Вавженчук С. Юридична природа суброгації: порівняльно-правовий аспект / *Сергій Вавженчук, Олександр Лисий* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 16–18.

Проведено аналіз сучасного законодавства таких зарубіжних країн, як США, Англія, Франція, РФ та Україна щодо визначення й юридичної природи суброгації. Розглянуто три наукових підходи щодо характеристики поняття «суброгація». Зазначено, що у законодавстві України не визначається поняття «суброгація», відсутній правовий механізм суброгації при особистому страхуванні. Запропоновано запровадити даний термін у ЦК України та ЗУ «Про страхування». Сформульовано визначення поняття «суброгація».

03.03–04.13.187.

347.121.2 Вагина О. С. К вопросу о типологии правоотношений долевого строительства при вступлении в них наследника участника долевого строительства / *О. С. Вагина* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 101–106.

Статья посвящена анализу правоотношений, возникающих между наследником участника долевого строительства и застройщиком по договору долевого участия в строительстве многоквартирного дома. Дополнительно обоснован тезис о том, что между участником долевого строительства и застройщиком возникают относительные обязательственные правоотношения. Тип данных правоотношений не меняется в случае совершения универсального правопреемства на стороне дольщика.

03.03–04.13.188.

347.78(477) Вахонєва Т. М. Виробники фонограм і відеограм як суб'єкти суміжних прав / *Т. М. Вахонєва* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 335–340.

Вказано на те, що законодавче закріплення визначення виробників фонограм і відеограм не визначає всіх можливих первинних суб'єктів майнових прав фонограми (відеограми), а тим більше не окреслює їхній правовий статус. Визначено особливості правового статусу виробників фонограм та відеограм як суб'єктів суміжних прав. З'ясовано основні категорії первинних суб'єктів суміжних прав на фонограми та відеограми. Встановлено їх взаємозв'язок з суб'єктами авторського права та окремими суб'єктами суміжних прав. Окреслено проблеми правового регулювання діяльності виробників фонограм і відеограм в Україні.

03.03–04.13.189.

347.191.4 Верес І. Я. Права та обов'язки комерційного представника / *І. Я. Верес* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 4. — С. 24–30.

Наголошено на відсутності комплексного правового регулювання особливостей комерційного представництва, зокрема, щодо прав та обов'язків суб'єктів. Проаналізовано права та обов'язки комерційного представника. З'ясовано питання щодо моменту виникнення у комерційного представника права на плату за надання послуги. З метою охорони інтересів комерційного представника у правовідносинах комерційного представництва запропоновано на законодавчому рівні закріпити таку диспозитивну норму: комерційний представник має право на оплату за належне вчинення правочину, а також за належне здійснення юридичних чи фактичних дій, які виявились необхідними для вчинення правочинів. Рекомендовано на законодавчому рівні передбачити наступні права комерційного представника: плату за надані послуги з моменту прийняття особою, яку представляють, звіту про виконання комерційним представником своїх зобов'язань; на відшкодування витрат, необхідних для виконання зобов'язання; на притримування речі, яка має бути передана особі, яку представляють, для забезпечення вимог оплати надання послуг.

03.03–04.13.190.

347.440:347.717 Власова Н. В. Агентский договор в российском законодательстве и международной коммерческой практике / *Наталия Викторовна Власова* // Журнал российского права. — 2013. — № 3. — С. 100–109.

Статья посвящена рассмотрению актуальных проблем правового регулирования агентского договора — одного из основных договоров, оформляющих отношения представительства в международном коммерческом обороте. Сопоставляя положения международных конвенций, рекомендательных актов международных организаций и норм российского и зарубежного законодательства о представительстве, делается вывод о возможности совершения агентом исключительно действий фактического характера при осуществлении своих полномочий.

03.03–04.13.191.

347.136(477+470) Воеводин Б. В. Особенности правового регулирования в сфере рекламы в Украине и Российской Федерации на примере отраслевых законов: гражданско-правовые аспекты / *Б. В. Воеводин* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 107–116.

Статья посвящена анализу и сравнению нормативно-правовых актов Украины и РФ в сфере рекламы с позиции гражданского права. Проведено комплексное исследование как Гражданских кодексов обеих стран, так и отраслевых законов с целью формирования предложений по совершенствованию национального законодательства.

03.03–04.13.192.

347.132.144(470) Головин Н. М. Место категории непреодолимой силы в понятийном аппарате гражданского права / *Н. М. Головин* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 125–134.

Исследован вопрос о месте категории непреодолимой силы в понятийной системе гражданского права. Для его решения необходим анализ базовых цивилистических проблем: содержания противоправности и вины как элементов гражданского правонарушения, а также их соотношения между собой. Предложено отказаться от объективистского понимания вины, закрепленного в ГК РФ, а также усовершенствовать ГК РФ посредством интеграции в него раздела «Обстоятельства, исключающие противоправность деяния», который должен содержать в том числе и понятие непреодолимой силы.

03.03–04.13.193.

347.4 Голубева Н. Ю. К вопросу о некоторых принципах обязательственного права / *Н. Ю. Голубева* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 135–144.

В статье исследованы особенности реализации в обязательственных отношениях принципов добросовестности, разумности и справедливости: они приобретают различное значение и содержание в зависимости от того, кому направлены требования их соблюдения. Рассмотрен принцип реального исполнения обязательства, а также вопрос о необходимости выделения отдельных принципов экономичности исполнения обязательства и делового сотрудничества, на который был дан отрицательный ответ на примере отдельных видов обязательств.

03.03–04.13.194.

347.441 Давидова І. В. Категорія помилки в цивільному праві та законодавстві / *І. В. Давидова* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 36–42.

Проаналізовано позиції науковців щодо визначення категорії помилка при укладанні правочину. Приділено увагу таким поняттям як воля та волевиявлення. Досліджено поняття щодо пороку волі у правочинах, укладених під впливом помилки. Зазначено, що невідповідність волевиявлення внутрішній волі характеризується відсутністю справжнього наміру сторони отримати певний результат. Наголошено, що під помилкою слід вважати як неправильне сприйняття особою фактичних обставин правочину, що вплинуло на її волевиявлення, за відсутності якого можна було б вважати, що правочин не був вчинений, так і припущення щодо фактів або правових норм, яке не відповідає реальним обставинам, існуючим на момент укладання договору.

03.03–04.13.195.

347.451(477):332.22 Долинська М. Особливості договорів купівлі-продажу земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності та їх нотаріальне посвідчення / *М. Долинська* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 182–189.

Розглянуто актуальні проблеми правового регулювання зобов'язальних відносин, які виникають з договору купівлі-продажу земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності. Звернуто увагу на випадок, якщо впродовж одного року з дня прийняття рішення про викуп земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, для суспільних потреб (крім випадків, коли допускається примусове відчуження цих об'єктів з мотивів суспільної необхідності) договір купівлі-продажу (іншого правочину, що передбачає передачу права власності) з власником земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, не укладений, таке рішення втрачає чинність. З'ясовано особливості та порядок нотаріального посвідчення договорів купівлі-продажу нерухомого майна, яке перебуває у приватній власності, для суспільних потреб.

03.03–04.13.196.

347.66(477) Дякович М. М. Окремі питання нотаріального провадження у справах про прийняття спадщини / *М. Дякович, І. Федорич* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 3. — С. 17–26.

Проведено комплексний науково-теоретичний аналіз проблем спадкування в сучасних соціально-економічних умовах. Розглянуто приклади прийняття спадщини з нотаріальної практики. Зазначено, що необхідність вирішення проблемних питань, які виникають на стадії практичного застосування норм ч. 3 ст. 1268, ч. 1 ст. 1269 ЦК України та підп. 4.1 глави 10 Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, обумовлює доцільність внесення змін до ЦК України. Дано оцінку діючих правових конструкцій спадкового законодавства. Сформульовано висновки та практичні рекомендації щодо подальшого вдосконалення інституту прийняття спадщини та здійснення права на спадкування.

03.03–04.13.197.

347.77 Єфімцева Т. Патентне право як інститут інноваційного права / *Т. Єфімцева* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 190–197.

Обґрунтовано тезу про те, що патентне право є інститутом інноваційного права. Наголошено, що основу патентного права становить творча діяльність, у тому числі наукова. Особливу увагу звернено на класифікацію наукових досліджень і поняття наукових цінностей. У висновках зазначено, що сукупність норм патентного права найближче співвідноситься з положеннями інноваційного права, а тому має бути включена як самостійний елемент до складу комплексної інтегрованої правової освіти — інноваційного права.

03.03–04.13.198.

347(4-191.2).001.73.001.36 Кабанова И. Е. Тенденции реформирования гражданского законодательства в странах Центральной Европы: сравнительно-правовой обзор / *Ирина Евгеньевна Кабанова* // Гражданское право. — 2013. — № 1. — С. 39–41.

Рассмотрены основные тенденции изменений в гражданском законодательстве стран Центральной Европы. Дана оценка положительным и отрицательным сторонам использования монистической модели регулирования гражданско-правовых отношений.

03.03–04.13.199.

347.42 Кархалев Д. Н. Отказ от исполнения нарушенного договора в гражданском праве / *Д. Н. Кархалев* // Гражданское право. — 2013. — № 1. — С. 36–39.

Рассмотрены особенности применения такой меры оперативного воздействия, как отказ от исполнения договора. Данная мера правового воздействия реализуется в охранительном гражданском правоотношении. Она направлена на обеспечение защиты (восстановления) нарушенного гражданского права или правового положения потерпевшего лица.

03.03–04.13.200.

347.2(430) Кісанов Д. Об'єкти речового права в Німецькому цивільному уложенні / *Денис Кісанов* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 44–48.

Проведено аналіз німецького цивільного законодавства та визначено основоположні принципи німецького речового права. Відмічено перевагу німецького над українським цивільним законодавством практично за всіма критеріями. Зазначено, що цією перевагою є юридична техніка, за якою створено Німецьке цивільне уложення, його структура на всіх рівнях і понятійна деталізація, точність, категоричність думки. Всі поняття використовуються авторами Німецького цивільного уложення по всьому тексту з однаковою точністю, з одним і тим самим змістом. Рекомендовано українському законодавцю взяти приклад Японії та, використавши багаторічний досвід німецького законодавця, ідентично рецепіювати норми речового права стосовно об'єктів з Німецького цивільного уложення, що значно розширить цивільне законодавство України.

03.03–04.13.201.

347.77.01 Коваль І. Ф. Види та взаємодія приватних і публічних інтересів у сфері промислової власності / *І. Ф. Коваль* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 110–118.

Підкреслено, що у контексті цього дослідження на перший план виходять економічні аспекти існування інтересів, що обумовлюється господарсько-виробничою сферою реалізації відносин промислової власності. Проведено аналіз видів та змістовної характеристики інтересів учасників відносин у сфері промислової власності, а також характеру їхньої взаємодії. Обґрунтовано положення щодо необхідності збалансування приватних і публічних інтересів у сфері промислової власності як ключової засади правового регулювання цих відносин.

03.03–04.13.202.

347.214.2:347.254 Коваль О. В. Правові критерії визначення нерухомого майна житлом / *О. В. Коваль* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 424–431.

Досліджено поняття «житло», яке закріплене у нормативно-правових актах та висвітлено у наукових доробках. Проаналізовано правові критерії визначення нерухомого майна житлом. Рекомендовано уніфікувати національне законодавство з нормами міжнародного права та конкретизувати поняття «житло» із зазначенням вичерпного переліку об'єктів, які підлягають під його визначення.

03.03–04.13.203.

347.132.14 Коструба А. В. Деякі питання цивільно-правового делікту як правоприпиняючого юридичного факту / *А. В. Коструба* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 226–231.

Розглянуто цивільно-правовий делікт як протиправне діяння й правоприпиняючий юридичний факт. Проаналізовано сучасні підходи до розуміння природи цивільно-правового делікту, правочину як правомірної дії учасників цивільних правовідносин, а також способів їх встановлення в цивільних правовідносинах. Визначено існування явища конкуренції презумпції правомірності правочину і наявності вини в порушенні прав, у зв'язку з чим запропоновано практичні способи вирішення цього питання судом. Зроблено висновок, що найефективнішим способом захисту прав та законних інтересів учасників недійсних правочинів є визнання їх деліктами, у зв'язку з чим до його сторін можна буде застосувати наслідки цивільного правопорушення.

03.03–04.13.204.

347.132 Коструба А. Правоприпинення як стадія механізму правового регулювання цивільних правовідносин / *А. Коструба* // Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / Президія НАПрН України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — № 4. — С. 142–148.

Проаналізовано розуміння механізму правового регулювання цивільних правовідносин у вузькому та широкому сенсі. Досліджено елементи та стадії механізму правового регулювання. Підводячи межу під питанням «механізмів» правового регулювання майнових відносин, підкреслено, що саме механізм правового регулювання в розглянутому у статті ракурсі є найбільш широким поняттям серед інших механізмів, які лише конкретизують його частину і обумовлюють відповідний ракурс розгляду в абстрагуванні від всього механізму правового регулювання і інших його елементів. Встановлено місце правоприпинення в механізмі правового регулювання майнових відносин залежно від підстави їх припинення.

03.03–04.13.205.

347.129(477) Кот О. Проблема зловживання суб'єктивним правом у цивільному праві України / *О. Кот* // Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / Президія НАПрН України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — № 4. — С. 133–141.

Досліджено підходи до визначення поняття «суб'єктивне цивільне право», підстави до визначення поняття «суб'єктивне цивільне право». Проаналізовано сучасні законодавчі особливості регулювання інституту зловживання суб'єктивним правом у цивільному праві України як самостійна правова категорія. Розглянуто можливості кваліфікації зловживання правом як делікту. Поряд із аналізом поняття «зловживання суб'єктивними матеріальними правами» приділено увагу зловживанню процесуальними правами. У статті розміщено узагальнення практики застосування законодавства України щодо зловживання суб'єктивним правом.

03.03–04.13.206.

347.447.5 Крисань Т. Є. Співвідношення понять «юридичні гарантії» та «гарантії як спосіб забезпечення зобов'язань» / *Т. Є. Крисань* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 3. — С. 50–55.

Проведено аналіз співвідношення юридичних гарантій з гарантією як способом забезпечення зобов'язань. Досліджено питання, чи відносяться гарантії та інші способи забезпечення до категорії юридичних гарантій, та як ці правові явища співвідносяться. Зазначено, що розгляд цих питань має значення не лише з позиції методологічних переваг, що представляються правильною систематизацією певного юридичного матеріалу, а й для розкриття суті відповідних явищ, для чіткості розуміння сутності кожного правового явища, кожної правової категорії.

03.03–04.13.207.

347.234 Кубара У. Обтяження права власності на майно / *У. Кубара* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 211–217.

Досліджено правову природу обтяження права власності на майно. Проаналізовано співвідношення поняття обтяження права власності з поняттям «право на чужу річ». Зіставлено зміст термінів «обмеження» та «обтяження» з визначенням їх поняття. Визначено кілька основних моментів характеристики обтяження права власності на майно: право власності є основним речовим правом та центральним правовим інститутом; інші речові права (право володіння, користування і розпорядження чужою річчю); з огляду на свою обмеженість ці права в разі їх встановлення обтяжують право власності.

03.03–04.13.208.

347.1:34.03 Кузнецова О. А. Случай как основание исключения гражданско-правовой ответственности / *О. А. Кузнецова* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 145–151.

Указано на то, что гражданско-правовая ответственность, как и любая юридическая ответственность, основана на принципе вины. Невиновность причинителя вреда, получившая в правовой доктрине название «случай (казус)», является основанием для исключения ответственности. Специфика применения гражданско-правовой категории случая связана, во-первых, с существованием безвиновной ответственности, во-вторых, с объективистским подходом к определению невиновности, несовпадением понимания невиновности в гражданском праве и в других отраслях права. Определяется гражданско-правовая сфера применения казуса. Рассмотрен вопрос гармонизации объективистского и субъективистского подхода к случаю в гражданском праве.

03.03–04.13.209.

347.783:347.15/17 Кулініч О. О. Неправомірне використання фотографічних творів із зображенням публічних фізичних осіб / *О. О. Кулініч* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 134–139.

Проаналізовано окремі випадки неправомірного використання фотографічних творів із зображенням публічних фізичних осіб. Охарактеризовано порушення права на таємницю приватного життя, права на зображення. Визначено наслідки та мету неправомірного розповсюдження фотографічних творів із зображення родичів Нікола Сарказі. Враховуючи численні порушення, які відбуваються стосовно публічних фізичних осіб, зроблено висновок про недосконаліть системи захисту особистих немайнових прав публічних фізичних осіб. Звернуто увагу на необхідність вдосконалення розмежування меж: приватного та публічного життя з метою вироблення рекомендацій у застосовній практиці. Вказано на необхідність посилити відповідальність засобів масової інформації, особисто осіб, відповідальних за випуск видань, при поданні недостовірної інформації або інформації, що є втручанням в особисте життя, при супроводженні такої інформації фотографічними творами з відповідними зображеннями.

03.03–04.13.210.

347.2/.3 Маркарян Л. В. Соотношение признания права с иными способами защиты жилищных прав / *Л. В. Маркарян* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 152–160.

Статья посвящена комплексному исследованию признания права как способа защиты жилищных прав. Автор делает вывод, что система способов защиты жилищных прав является нормативно разрозненной, находящейся на начальном этапе формирования. В ст. 11 ЖК РФ перечисляются способы, которые не отражают специфики защиты именно жилищных прав, повторяют универсальные общегражданские способы защиты. При этом большинство специальных жилищно-правовых способов защиты прав упоминаются в других нормах жилищного законодательства. Автором предложены критерии, позволяющие определить соотношение признания права и иных способов защиты жилищных прав.

03.03–04.13.211.

347.1 Микрюков В. А. О методе гражданского права / *В. А. Микрюков, Г. А. Микрюкова* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 161–166.

Внимание авторов статьи обращено на проблему выявления принципиальных особенностей метода гражданского права. Предпринята попытка комплексной оценки особенностей гражданско-правового воздействия на общественные отношения по наиболее существенным признакам, характеризующим метод с точки зрения содержания, формы, степени определенности

и функциональной направленности устанавливаемых правил поведения.

03.03–04.13.212.

346.548(470) Микрюков В. Признание обременения отсутствующим — самостоятельный способ защиты гражданских прав? / *В. Микрюков* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 8–13.

Рассмотрен вопрос о квалификации в качестве самостоятельного способа защиты субъективных гражданских прав такой востребованной на практике защитной меры, как признание обременения отсутствующим. Аргументирован вывод о несводимости отрицательных исков о признании к общей мере в виде признания права. Предложено узаконить применение требований о признании обременения отсутствующим и соответствующим образом расширить перечень поименованных в ст. 12 ГК РФ способов защиты.

03.03–04.13.213.

347.155(477) Михайлова Д. С. Проблеми обмеження цивільної дієздатності фізичної особи в Україні. / *Д. С. Михайлова* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 314–317.

Здійснено порівняння підстав обмеження цивільної дієздатності в законодавстві України та зарубіжних держав. Розглянуто проблему дієздатності в нотаріаті. Проаналізовано правотворчий досвід юристів Стародавнього Риму, визначено його роль у розробці норм ЦК України щодо обмеження дієздатності. Обґрунтовано необхідність приділення додаткової уваги цьому питанню. Встановлено доцільність розширення кола підстав, за яких особа може бути визнана обмежено дієздатною.

03.03–04.13.214.

347.447.52 Нємцева А. О. Цивільно-правова відповідальність підприємців-володільців джерел підвищеної небезпеки: суб'єктивний аспект / *А. О. Нємцева* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 4. — С. 31–36.

Досліджено визначальні чинники щодо встановлення цивільно-правової відповідальності для підприємців — володільців джерел підвищеної небезпеки при здійсненні ними господарської діяльності. Головними причинами запровадження безвинної відповідальності підприємців-володільців джерел підвищеної небезпеки у цивільному праві виступають: врахування специфіки підприємницької діяльності, практична доцільність і справедливість встановлення цивільної відповідальності без вини саме у сфері підприємництва; потреба в якомога повнішому втіленні відновної функції цивільно-правової відповідальності; необхідність у наданні надійнішого захисту споживачеві — як більш вразливій стороні відносин, що виникають за участю підприємців.

03.03–04.13.215.

347.65/68(477) Печений О. До питання про сутність перерозподілу спадщини / *О. Печений* // Вісник Національної академії правових наук України. : зб. наук. пр. / Президія НАПрН України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — № 4. — С. 149–154.

Звернуто увагу, що при застосуванні законодавства про спадкування на практиці перерозподілу спадщини сучасна доктрина спадкового права відповіді на окремі питання не надає. Проаналізовано теоретичні і прикладні проблеми перерозподілу спадщини. Предметом дослідження виступають умови та підстави перерозподілу спадщини. Запропоновано власне розуміння сутності перерозподілу спадщини. Висвітлено способи перерозподілу спадщини, які закріплені чинним законодавством України.

03.03–04.13.216.

347.721 Пишна А. Г. Правове регулювання діяльності організацій колективного управління / *А. Г. Пишна* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 278–284.

Визначено правові засади діяльності організацій колективного управління. З'ясовано недоліки у регулюванні відносин, які виникають при здійсненні управління авторськими та суміжними правами організаціями колективного управління. Звернуто увагу, що неналежне правове регулювання створення та діяльності організацій колективного управління на практиці призводить до грубих порушень прав та інтересів як авторів, так і користувачів. Наголошено на необхідності конкретизації положення законодавства про договори, які укладаються з організаціями колективного управління як з правовласниками, так і з користувачами. Рекомендовано приділяти більше уваги наданню Державною службою інтелектуальної власності України рекомендацій та роз'яснень законодавства у сфері авторського права та суміжних прав.

03.03–04.13.217.

347.121.2 Посикалюк О. О. Суспільно необхідна інформація як мережа здійснення та захисту особистих немайнових прав фізичних осіб / *О. О. Посикалюк* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 145–151.

Досліджено вплив категорії «суспільно необхідна інформація» на межі здійснення та захисту особистих немайнових прав фізичних осіб. Проведено аналіз законодавчого закріплення, судового застосування та доктринального розуміння поняття «інформація, що є предметом суспільного інтересу». Визначено особливості встановлення балансу між приватним інтересом зберегти таємницю особистого життя та суспільним інтересом знати суспільно необхідну інформацію.

03.03–04.13.218.

347.64(447) Прутян Д. С. Припинення опіки та звільнення опікуна за цивільним законодавством України / *Д. С. Прутян* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 179–186.

Проаналізовано інститут опіки, цивільного, сімейного та адміністративного законодавства, судової практики з питань звільнення опікуна та припинення опіки. Приділено увагу порядку припинення опіки та звільнення опікуна. На основі аналізу чинного законодавства України визначено основні підстави припинення опіки. Спираючись на національне законодавство та аналіз судової практики визначено порядок та підстави звільнення опікуна з метою забезпечення якісного захисту прав та законних інтересів малолітніх осіб, які позбавлені батьківського піклування, та фізичних осіб, які визнані недієздатними. Констатовано, що праву дитини на належне батьківське виховання (ч. 1 ст. 152 СК України) кореспондує обов'язки батьків щодо виховання та розвитку дитини (ст. 150 СК України). Іноді такий обов'язок не виконується належним чином або взагалі не виконується.

03.03–04.13.219.

347.724:347.133.8:347.66 Ремизова А. В. Доверительное управление долей в уставном капитале общества с ограниченной ответственностью при наследовании: актуальные проблемы теории и практики / *Анастасия Вадимовна Ремизова* // Гражданское право. — 2013. — № 1. — С. 28–32.

Проанализирован установленный порядок доверительного управления долей в уставном капитале общества с ограниченной ответственностью как наследственным имуществом. Поднимается проблема соотношения общих норм о доверительном управлении и норм об управлении наследством. Рассмотрены вопросы, касающиеся учреждения доверительного управления нотариусом или исполнителем завещания, кандидатуры доверительного управляющего наследством, полномочий и ответственности доверительного управляющего, срока доверительного управления.

03.03–04.13.220.

347.453.4(477) Романів В. Я. Момент укладання договору оренди нерухомого майна / *В. Я. Романів* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 176–185.

Досліджено питання нотаріального посвідчення та державної реєстрації договору оренди нерухомого майна, моменту, з якого договір оренди нерухомого майна є укладеним. Акцентовано увагу на неузгодженості ст. ст. 220 та 794 ЦК України. Проаналізовано шляхи вирішення таких неузгодженостей. Вивчено вплив нової редакції ЗУ «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» на окреслену проблематику. Сформульовано власний погляд на вирішення цих неузгодженостей, детально обґрунтовано необхідність застосування ст. 794 ЦК України для встановлення моменту укладання договору оренди нерухомого майна.

03.03–04.13.221.

347.151(477)-053.2 Романовська Л. А. Дієздатність дитини за цивільним законодавством / *Л. А. Романовська* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 391–399.

Розглянуто дієздатність як правову категорію, механізм, який забезпечує реалізацію суб'єктивних цивільних прав та обов'язків. Проаналізовано погляди науковців та законодавство України і зарубіжних країн щодо дієздатності дитини. Обґрунтовано пропозицію щодо визначення дієздатності дитини за рівнем розумової (психічної) та моральної зрілості. Відмічено, що такий підхід забезпечить поєднання з дійсною здатністю дитини бути учасником цивільних правовідносин та спрямує захист майнових прав в інтересах дитини.

03.03–04.13.222.

347.132.144:347.19(470) Самылов И. В. Особенности определения вины организаций в российском законодательстве / *И. В. Самылов* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 167–173.

Исследованы основные подходы в отечественной и зарубежной юридической науке, действующем российском законодательстве и судебной практике к определению вины организации при совершении правонарушения. Отмечаются существующие противоречия при установлении вины юридического лица в рамках гражданской, административной и налоговой ответственности. Предлагается единый подход к определению вины организации как непринятия необходимых и возможных по обстоятельствам дела и требованиям закона разумных мер для предотвращения ненадлежащего исполнения юридических обязанностей или причинения вреда. Обосновывается возможность единого понимания вины юридических лиц в разных отраслях права.

03.03–04.13.223.

347.788.4 Сляднєва Г. О. Плагіат та соціум / *Г. О. Сляднєва* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 247–252.

Досліджено загальні положення поняття і вмісту плагіату в сучасному законодавстві і теорії. Проаналізовано сучасний стан поширення плагіату в Україні. Визначено і класифіковано окремі форми плагіату. З'ясовано вміст і співвідношення понять «недозволене», «запозичення», «відтворення». Підкреслено, що в Ук-

раїні немає необхідних методичних розробок та матеріалів практики, які б були необхідним інструментом при доказі плагіату та притягненні правопорушника до відповідальності. Визначено основні проблеми протидії плагіату на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

03.03–04.13.224.

347.262(09) Соснина А. В. Понятие, признаки и виды сервитутов / *А. В. Соснина* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 48–56.

Проанализировано действующее законодательство Украины, регулирующее сервитутные отношения. Рассмотрены основные концепции по определению понятия сервитута. Исследованы основные признаки сервитутных правоотношений. Особенное внимание уделено изучению видов сервитутов. В выводах отмечено, что законодательная база Украины в области сервитутного права требует определенных доработок, учитывающих динамику экономических и социальных отношений. Исследование выделило существенные проблемы и пробелы законодательства.

03.03–04.13.225.

347.721(477) Філатова Н. Ю. Правове регулювання саморегулівних організацій у зарубіжних державах: особливості і тенденції / *Н. Ю. Філатова* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 205–213.

Досліджено особливості законодавчого регулювання діяльності саморегулівних організацій (СРО) у деяких країнах світу. Узагальнено досвід зарубіжних держав у сфері правового регулювання правового статуту СРО. З'ясовано основні проблеми правового регулювання статусу саморегулівних організацій у розвинених зарубіжних державах, а також в Україні. Окремо досліджено досвід постсоціалістичних країн у розробці й реалізації законодавчої політики у сфері регулювання СРО. Запропоновано шляхи вдосконалення законодавчого унормування діяльності саморегулівних організацій в Україні.

03.03–04.13.226.

347.1:340.115 Халабуденко О. А. Некоторые вопросы методологии права: гражданско-правовые прерогативы и юридические конструкции / *О. А. Халабуденко* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 174–187.

Статья посвящена комплексу методологических проблем гражданского права. Автор анализирует процесс становления предметной области гражданского права, подвергает критике сложившуюся под воздействием социологического позитивизма теорию правоотношений и приходит к выводу, что релевантным организующим началом материи гражданского права может служить концепт «юридическая конструкция». Автор считает, что посредством данного концепта можно разрешить отдельные вопросы, стоящие перед наукой гражданского права.

03.03–04.13.227.

347(478) Харитонов Є. Методологічні проблеми визначення типології систем цивільного права окремих пострадянських держав / *Є. Харитонов, О. Харитонова* // Право України. — 2013. — № 3/4. — С. 183–196.

Досліджено проблеми впливу традицій права, зокрема традицій приватного (цивільного) права на правові системи пострадянських держав, оскільки від бачення місця національної правової системи у загальному правовому просторі, зрештою, залежить вибір орієнтирів для вдосконалення національної системи законодавства. На прикладі розвитку цивільного права та цивільного законодавства України і Республіки Молдова розглянуто процес формування та оновлення концепції національних систем цивільного права у контексті європейських традицій права. Проаналізовано чинники формування методологічних засад правотворчості в галузі цивільного права у вказаних державах та сучасний стан концепцій приватного (цивільного) права в них. Зазначено, що ЦК України на рівні концепції цивільного законодавства відображає синтез західної й східної європейських традицій приватного права. Однак на рівні практичного розвитку цивільного законодавства іноді відчувається переважання впливу східної традиції. Підкреслено, що ЦК Республіки Молдови більшою мірою відображає концептуальний вплив західноєвропейської традиції, хоча на рівні практичному також помітний вплив східноєвропейської традиції права. Спираючись на висновок, оцінено основні тенденції та перспективи розвитку цивільного законодавства України та Республіки Молдова.

03.03–04.13.228.

347(44)+494+436):340.134 Харитонов Є. О. Цивільні кодекси «пасіонарного» типу: європейські прототипи / *Є. О. Харитонов* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 7–16.

Наведено характеристику кодексів, які за своїм характером та значенням можуть бути двох основних видів — «пасіонарними» та «ортодоксальними». Проведено порівняльну характеристику французького, швейцарського та австрійського цивільного законодавства. Оцінюючи здобутки «пасіонарної» законотворчості звернуто увагу на досягнення французьких, швейцарських та австрійських законодавців, які створили кодекси за типом моделі, що відкриває широкий простір для подолання і навіть заповнення суддями прогалин у законі, дає можливість поступового розвитку ними норм закону, сформульованих у досить загальному виді. Тобто присутнє вдале поєднання загальних прин-

ципів і конкретних норм з активною правотворчістю практики, яка реагує на потреби сьогодення на підґрунті доктрини права та усталених традицій. Підкреслено, що ЦК України відноситься до законодавчих актів «пасіонарного» типу.

03.03–04.13.229.

347.235(477) Харченко О. С. Правове врегулювання відносин розмежування земель державної та комунальної власності / *О. С. Харченко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 256–260.

Розглянуто загальні положення про державну та комунальну власність на землю в Україні. Охарактеризовано суб'єктів права державної та комунальної власності на землю. Основну увагу приділено аналізу нормативно-правових актів, що регулюють відповідні відносини. Виділено спірні положення, прогалини правового регулювання відносин розмежування земель державної та комунальної власності.

03.03–04.13.230.

347.67(477) Цибульська О. Ю. Заповіт як підстава встановлення сервітуту / *О. Ю. Цибульська* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 147–152.

Проаналізовано норми спадкового права з позицій виявлення сингулярного наступництва при спадкуванні. Висвітлено окремі аспекти правової характеристики сервітуту. Звернуто увагу, що юридична література не дає вичерпної відповіді на питання щодо визначення характеру правовідносин, які виникають внаслідок встановлення земельного сервітуту в заповіті. Визначено специфіку правовідносин, які виникають у зв'язку з використанням громадянами даної правової конструкції, де сервітуарій виступає в якості кредитора, а спадкоємець — боржником.

03.03–04.13.231.

347(470).001.13 Челышев М. Ю. О юридических конструкциях в проекте изменений и дополнений в Гражданский кодекс Российской Федерации / *Михаил Юрьевич Челышев* // Гражданское право. — 2013. — № 1. — С. 33–35.

На основе проекта изменений и дополнений в ГК РФ анализируется суть юридических конструкций как особого инструментария гражданско-правовой отрасли. Автором сформулировано определение юридической конструкции, а также на примере конструкции юридического лица выявлена общая структура гражданско-правовой конструкции. Сделан вывод что юридические конструкции представляют собой конкретный способ закрепления в гражданском законодательстве разного рода правовых инструментов.

Див. також: 12.03–04.13.761.

ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Книги

Див. також: 10.03-04.13.661.

Автореферати

03.03–04.13.232.

347.95:347.98(477)(043.3) Верба-Сидор О. Б. Правосуб'єктність суду у виконавчому провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / *Верба-Сидор Ольга Богданівна* ; Нац. акад. внутрішніх справ. — К., 2013. — 20 с.

На підставі вивчення правової доктрини, аналізу чинного законодавства України і судової практики з'ясовано правову природу виконавчого провадження та роль суду в ньому. Запропоновано авторський підхід до визначення правової природи виконавчого провадження за сукупністю двох критеріїв: за місцем у системі права та за місцем у юридичному процесі. Розкрито сутність правосуб'єктності суду. Встановлено, що вона є дуалістичною. Проведено класифікацію повноважень суду, якими він наділений на стадії виконання рішень у цивільних справах. Проаналізовано повноваження суду зі здійснення ним попереднього захисту прав осіб у процесі виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів. Запропоновано зміни та доповнення до чинного цивільного процесуального законодавства щодо оптимізації механізму виконавчого провадження та зміцнення гарантій учасників процесу щодо реального захисту (поновлення) їхніх прав.

Статті

03.03–04.13.233.

347.925(477) Батожська О. Проблеми виконання мировых угод в цивільному процесі / *Олександра Батожська* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 49–52.

Розглянуто особливості законодавчого закріплення права на укладання мирової угоди. Акцентовано увагу на сутності мирової угоди, порядку визнання її судом і наслідках невиконання мирової угоди. Зроблено висновок про необхідність врегулювання зазначеного питання на законодавчому рівні, оскільки ухвала про виконання мирової угоди та закриття провадження у справі з набранням такою ухвалою законної сили набуває властивостей судового рішення та повинна мати силу виконавчого документа. Сформульовано доповнення до ст. 175 ЦПК України.

03.03–04.13.234.

347.921 Богомолов М. В. Актуальные проблемы института процессуального представительства в гражданском и арбитражном процессе / *Михаил Валерьевич Богомолов* // Арбитраж-

ный и гражданский процесс. — 2013. — № 1. — С. 33–36.

Раскрыты современные проблемы института процессуального представительства в Российской Федерации. Особое внимание уделено эффективности и качеству оказываемых процессуальным представителем услуг. Предлагается концепция «процессуально-представительских услуг, оказываемых на профессиональной основе», призванная улучшить качество услуг представителя, повысить уровень защищенности субъектов, нуждающихся в правовой помощи, от некачественно оказанных услуг. В свою очередь, предлагаемая концепция не нарушает законных прав и свобод участников гражданского оборота, не исключает свободного и законного представительства.

03.03–04.13.235.

347.962(477) Верба-Сидор О. Б. Компетенція суду щодо визнання мирової угоди на стадії виконання рішень у цивільних справах / *О. Б. Верба-Сидор* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 153–161.

Досліджено повноваження суду щодо визнання мирової угоди сторін в аспекті здійснення ним попереднього захисту під час виконавчого провадження. Проаналізовано актуальні доктринальні положення про правову природу мирової угоди. Звернуто увагу на досвід зарубіжних країн та з'ясовано можливість його запровадження у вітчизняну практику. Сформульовано зміни до чинних нормативно-правових актів України з метою усунення прогалин у правовому регулюванні процедури визнання судом мирової угоди.

03.03–04.13.236.

347.952:342.4(470) Власов А. А. Некоторые проблемы современного исполнительного производства в Российской Федерации / *А. А. Власов* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 91–95.

На основе анализа научных концепций и действующего законодательства РФ определено место норм об исполнительном производстве в системе права. Рассмотрены принципы практики Европейского суда по правам человека о взыскании с государства в пользу граждан денежных сумм. Обоснованы предложения по повышению эффективности организации деятельности судебных приставов-исполнителей. Автор статьи считает, что организационную задачу исполнительного производства можно решить путем передачи службы судебных приставов-исполнителей от органов юстиции непосредственно судебному департаменту и под начало председателя районного суда.

03.03–04.13.237.

347.951 Гинтов Д. В. Шаг вперед или бег на месте: к вопросу о принципе взаимности / *Денис Валентинович Гинтов* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 4. — С. 58–62.

Статья посвящена вопросу включения принципа взаимности в действующее законодательство как еще одного основания для признания и исполнения решений иностранных судов. Предложен уход от принципа конвенциональной экзекватуры, который на сегодняшний день является главенствующим в области признания и исполнения решений иностранных судов. Большое внимание уделено судебной практике, на основе которой и делается вывод о необходимости закрепления принципа взаимности на законодательном уровне.

03.03–04.13.238.

347.952 Грешнова Н. А. Видовая альтернатива производств в гражданском процессе / *Наталья Алексеевна Грешнова* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 3. — С. 21–25.

Изложены теоретический анализ основных подходов к определению понятия «вид гражданского судопроизводства» и проблемы, возникающие вследствие недостаточно четкого обозначения критериев, которыми следовало бы руководствоваться при делении гражданского судопроизводства на виды. Рассмотрены вопросы искового производства, производства по делам, возникающим из публичных правоотношений, особого и приказного производства. Сделан вывод, что изучение теории гражданского процесса дает представление о возникающих в науке вопросах о недостаточно четком обозначении критериев, которым следовало бы руководствоваться при делении гражданского судопроизводства на виды, а также о необходимости устранения подобных проблем, вследствие которых нередко происходят судейские ошибки.

03.03–04.13.239.

347.955/956(477) Гусаров К. В. Підстави відмови у відкритті апеляційного та касаційного провадження: проблеми та перспективи розвитку / *К. В. Гусаров* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 96–100.

Окреслено проблеми реалізації повноважень судів, контролюючих інстанцій при вирішенні питання про відкриття апеляційного або касаційного провадження. Проведено аналіз законопроекту щодо Підстави відмови у відкритті апеляційного та касаційного провадження та положень проекту Постанови Пленуму Вищого спеціалізовано суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ, судової практики національних судів. Сформовано висновки щодо доцільності реалізації окремих підстав відмови у відкритті апеляційного та касаційного повноважень.

03.03–04.13.240.

347.93 Дивин И. М. К вопросу о возможности приостановления судами оспариваемого нормативного правового акта / *Игорь Михайлович Дивин* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 2. — С. 48–51.

Статья посвящена исследованию проблемы приостановления оспариваемого нормативного правового акта в гражданском и арбитражном процессе. Проанализированы законодательство, разъяснения высших судов и правоприменительная практика. Предложено переосмыслить существующий подход, доказывая целесообразность наделения судов процессуальными полномочиями по приостановлению оспариваемого нормативного правового акта.

03.03–04.13.241.

347.135.224(477) Долинська М. С. Особливості нотаріального посвідчення договорів купівлі-продажу земельних ділянок державної та комунальної власності / *М. С. Долинська* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 98–105.

Проаналізовано чинне законодавство України щодо купівлі-продажу земельних ділянок державної та комунальної власності. Розглянуто актуальні проблеми правового регулювання зобов'язальних відносин, які виникають з договору купівлі-продажу. З'ясовано особливості договору купівлі-продажу. Звернуто увагу на порядок придбання земельних ділянок державної та комунальної власності іноземними державами. Визначено порядок нотаріального посвідчення договорів купівлі-продажу земельних ділянок державної та комунальної власності.

03.03–04.13.242.

347.92 Драбанич А. В. Правовое значение процессуального оформления сингулярного материального правоприемства: краткий комментарий к судебной практике / *Анна Викторовна Драбанич* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 3. — С. 16–21.

Рассмотрен вопрос о правовом значении процессуального оформления сингулярного материального правопреемства в виде заявления о правопреемстве и определения суда о вступлении правопреемника в процесс. Сделан вывод о том, что процессуальное оформление входит в корпус распорядительной сделки цессии (перевода долга) и тем самым является дополнительным действием, необходимым для перехода материального права (обязанности) как основания процессуального правопреемства. Указанный вывод прежде всего основан на определении волевого содержания сделки уступки права требования (перевода долга), совершенной в рамках гражданского или арбитражного процесса.

03.03–04.13.243.

347.91(470) Загайнова С. К. Об экспериментальном подходе к развитию практики медиации в гражданском судопроизводстве / *С. К. Загайнова* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 84–90.

Раскрыт опыт реализации правового эксперимента по внедрению медиации в гражданское судопроизводство, который проводится в Свердловской области с участием Центра медиации Уральской государственной юридической академии и Свердловском областном суде. Раскрыты основные направления проведения эксперимента по внедрению медиации в гражданское судопроизводство и обоснованы достигнутые результаты. Отмечено, что обобщение практики медиации, полученной в рамках правового эксперимента, было положено в основу Справки о практике применения Федерального закона «Об альтернативной процедуре урегулирования споров с участием посредника (процедуре медиации)», утвержденной Президиумом Верховного Суда РФ от 6 июля 2012 г.

03.03–04.13.244.

347.95 Колотілова І. О. Правильне застосування норм матеріального права — умова законності судового рішення / *І. О. Колотілова* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 370–375.

Розглянуто поняття законності судових рішень в цивільному процесі України. Досліджено вимоги, які пред'являються до судового рішення для забезпечення його законності, та процес застосування норм матеріального права як умова законності судових рішень. Відзначено, що, зважаючи на перетин компетенції різних органів і виникнення колізій в законодавстві, вибір судом саме тієї норми матеріального права, яка підлягає застосуванню, і її правильне тлумачення є вирішальною умовою законності судового рішення.

03.03–04.13.245.

347.122(4) Короєд С. О. Доступність правосуддя в цивільних справах як засіб забезпечення його ефективності / *С. О. Короєд* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 231–236.

Обґрунтовано актуальність проблеми доступності правосуддя в аспекті забезпечення ефективності цивільного судочинства. Доведено важливість процесуального аспекту доступності правосуддя. Доступність правосуддя розглянуто передусім, як складовий елемент права на справедливий судовий розгляд у світлі Європейської конвенції, а зміст доступності розкрито через Рекомендації Комітету міністрів ради Європи. Наведено точки зору науковців на змістовну характеристику доступності правосуддя. Розкрито погляди науковців на доступність правосуддя у широкому і вузькому розумінні. Визначено

елементи доступності правосуддя в процесуальному аспекті. Приділено увагу доступності з ініціювання (порушення) справи в суді. Запропоновано спростити цивільне судочинство, зробити його більш гнучким і оперативним, одночасно зберігши гарантії, які надсилаються учасникам процесу, загальними процесуальними нормами.

03.03–04.13.246.

347.91/95:342.1 Короєд С. О. Послуга держави сторонам у вирішенні приватноправових спорів — майбутнє цивільного судочинства / *С. О. Короєд* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 320–326.

Здійснено постановку питання про правову природу цивільного судочинства як послуги держави сторонам у розв'язанні їх спорів. Проаналізовано категорію «послуга» з точки зору суб'єктів, яким вона надається та їх бажання її отримати. Розглянуто питання доцільності звернення до суду за вирішенням спору обома учасниками одночасно. Введено поняття «погоджувальне провадження». Обґрунтовано необхідність його запровадження та виділено його характерні риси.

03.03–04.13.247.

347.9(477):341.231.14(4) Короленко В. Удосконалення процесуальних форм захисту трудових і соціальних прав у контексті ст. 6 Європейської конвенції з прав людини / *Віталій Короленко* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 53–58.

Досліджено проблеми правового регулювання судового захисту трудових прав і прав на соціальне забезпечення в цивільному та адміністративному судочинстві. Запропоновано шляхи вдосконалення цивільного та адміністративного процесу з метою забезпечення відповідності вимогам ст. 6 Конвенції Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод щодо права на справедливий розгляд справи судом. Підкреслено, що найактуальнішими змінами буде запровадження презумпції достовірності обставин, на які посилається у позовній заяві працівник, та покладання на роботодавця обов'язку спростування цих обставин. Рекомендовано надання працівникам ширші можливості забезпечення позовних вимог.

03.03–04.13.248.

347.94(477) Кучер Т. М. Допустимість доказів в аспекті виконання завдань цивільного судочинства / *Т. М. Кучер* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 140–144.

Проаналізовано правило допустимості доказів з позицій можливості забезпечення законності при розгляді справ у порядку цивільного судочинства та виконання основних його завдань чи, навпаки, як федералізм, що обмежує застосування права на судовий захист з позиції його конституційної абсолютизації. Звернуто увагу, що правила допустимості доказів потребують вироблення окремих критеріїв, за якими не слід приймати докази. Такі критерії розгляду дозволили сформулювати конкретні висновки та пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України.

03.03–04.13.249.

347.94(477) Кучер Т. М. Емпірічні та логічні аспекти формування показань свідків як засобу доказування у цивільному процесі / *Т. М. Кучер* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 113–118.

Підкреслено, що завдяки застосуванню гносеологічних та логічних підходів розкривається процедура зародження та розвитку доказів, які створюються у результаті пізнання людиною об'єктивних подій буття з притаманними такому процесу етапами. Звернуто увагу, що виявлення матерії такого засобу доказування як показання свідків, надасть змогу виробити правильні критерії для оцінки доказів з позиції їх належності, допустимості та достовірності. Зазначено, що, незважаючи на тісне поєднання чуттєвого та логічного пізнання, вирішальним у генеруванні доказу є його безпосередність, відповідність об'єктивним реаліям, його дійсність.

03.03–04.13.250.

347.921 Лемик Р. Правові підстави і межі участі законних представників в цивільних процесуальних правовідносинах / *Р. Лемик* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 57. — С. 208–215.

Проаналізовано статус осіб, що зобов'язані представляти інтереси тих, хто не наділений процесуальною дієздатністю. Розглянуто вимоги до документів, що підтверджують наявність повноважень у представника та межі реалізації ними процесуальних прав у процесі в інтересах свого довірителя. Звернуто увагу на правові наслідки здійснення процесуальних прав законним представником у процесуальних відносинах і ролі суду в процесі здійснення основних завдань судочинства. Акцентовано увагу на недоліках правового регулювання відносин, що є предметом дослідження і запропоновано шляхи їх вирішення.

03.03–04.13.251.

347.91/95:347.191(574) Летута Т. В. Арбитрабильность корпоративных споров по законодательству России и Казахстана / *Т. В. Летута* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 106–108.

Проведено сравнительно-правовое исследование законодательства о деятельности третейских судов России и Казахстана по разрешению корпоративных споров. Использован метод сис-

темного толкования норм права. Проанализированы положения правовых позиций судов высших инстанций. Обобщены точки зрения российских и казахстанских юристов: теоретиков и практиков относительно рассматриваемой проблемы. Сформирован вывод об арбитрабильности корпоративных споров, как по законодательству России, так и по законодательству Казахстана; предлагается формула арбитрабильности, складывающаяся из совокупности определенных условий, при соблюдении которых спор может рассматриваться третейским судом.

03.03–04.13.252.

347.941 Марченко Р. В. Можливість забезпечення доказів нотаріусами чи іншими особами, які мають право вчиняти нотаріальні дії / *Р. В. Марченко* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 171–175.

Досліджено чинне законодавство України щодо інституту забезпечення доказів у цивільному процесі та визначено проблеми. З'ясовано питання можливості забезпечення доказів нотаріусами чи іншими особами, які мають право вчиняти нотаріальні дії. Доведено, що забезпечення доказів по судових спорах, які виникають всередині держави, повинно бути виключним до обов'язків суду. Звернуто увагу, що делегування повноважень по забезпеченню доказів, і, зокрема, щодо допиту свідків нотаріальним органам, як будь-яким іншим органам, не може допускатися.

03.03–04.13.253.

347.77(477) Неклеса Ю. В. Суб'єкти надання вторинної безоплатної правової допомоги в цивільному процесі / *Ю. В. Неклеса* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 339–347.

Дослідження питання щодо визначення кола суб'єктів надання вторинної правової допомоги в цивільному процесі. Підкреслено особливу роль адвокатури в наданні такої допомоги. Проаналізовано новели законодавства у сфері надання безоплатної правової допомоги та виявлено окремі неузгодженості цього законодавства. Вказано на необхідність узгодження положень ЗУ «Про безоплатну правову допомогу» з нормами профільних, і в першу чергу, кодифікованих процесуальних нормативних актів та законодавства про адвокатуру. Узагальнено досвід зарубіжних країн у даній сфері.

03.03–04.13.254.

347.961(4) Орзіх Ю. Г. Нотаріат в країнах Європи / *Ю. Г. Орзіх* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 208–216.

Розглянуто систему європейського нотаріату та визначено його особливості. З метою підвищення функціонування та підвищення ефективності вітчизняного нотаріату рекомендовано використовувати можливості компаративістики за умови історичного підходу на прикладі європейських країн, які представляють найбільш класичні моделі латинського нотаріату. Наголошено на необхідності приділення уваги організації та функціонуванню нотаріату в Україні, зокрема, закріпленню на законодавчому рівні можливості здійснення українськими нотаріусами адвокатської діяльності задля надання їх клієнтам повного спектра юридичних послуг, що забезпечить повноцінний захист їх прав та інтересів.

03.03–04.13.255.

347.931.001.71 Петручак Р. К. Эволюция оснований для пересмотра судебных актов по новым или вновь открывшимся обстоятельствам / *Руслан Константинович Петручак* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 1. — С. 38–44.

Рассмотрена эволюция оснований для пересмотра вступивших в законную силу судебных актов по новым или вновь открывшимся обстоятельствам. Проведен анализ истории развития оснований рассматриваемой стадии гражданского судопроизводства. Выявлены причины и обосновывается необходимость проведения произведенной реформы института пересмотра вступивших в законную силу судебных актов по новым или вновь открывшимся обстоятельствам.

03.03–04.13.256.

347.922.1(470) Родионова Т. В. Процессуально-правовые вопросы применения исковой давности на стадии подготовки гражданского дела к судебному разбирательству / *Татьяна Владимировна Родионова* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 1. — С. 23–28.

Отмечено, что революционная сущность предварительного судебного заседания проявляется в возможности решить дело в подготовительной стадии. ГПК РФ допускает возможность окончания производства по делу в стадии подготовки, причем как без вынесения решения, так и с вынесением решения об отказе в иске ввиду установления факта пропуска срока исковой давности или срока обращения в суд без исследования иных фактических обстоятельств по делу (ч. 4, 6 ст. 152 ГПК РФ). Однако данные законоположения в юридической литературе получили неоднозначную оценку. В статье рассмотрен вопрос о том, влечет ли вышеуказанное правило существенные нарушения процессуальных прав лиц, участвующих в деле.

03.03–04.13.257.

347.922:347.961 Стоян В. О. Особливості дослідження та оцінки доказів у цивільних справах позовного провадження, що розглядаються за участю нотаріусів / *В. О. Стоян* // Університе-

тетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 199–204.

Обґрунтовано необхідність закріплення таких особливостей як обов'язкове роз'яснення права на ознайомлення з матеріалами нотаріальної справи, уточнення порядку та законодавчо встановлених строків повернення реєстру для реєстрації вчинених нотаріальних дій. Звернуто увагу на недоліки судової практики, що в акті правосуддя суд при оцінці доказів лише наводить перед резолютивною частиною судового рішення перелік статей нотаріального процесуального законодавства, на які до цього взагалі не робилося посилання. Визначено залежність між достатністю доказів у нотаріальній справі та вказівкою на всі можливі докази у позовній заяві.

03.03–04.13.258.

347.919:347.961 Стоян В. О. Теоретичні та прикладні проблеми визначення підвідомчості цивільних справ, що розглядаються за участю нотаріусів / *В. О. Стоян* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 3. — С. 27–33.

Підкреслено, що неоднозначність науковців та вітчизняних нормопроектуальників щодо підвідомчості справ, в яких оскаржуються нотаріальні дії, або відмова у їх вчиненні, зумовлена різнорідністю законодавчої практики в окремих країнах СНД. Обґрунтовано доцільність розгляду справ з участю нотаріусів судами загальної юрисдикції у порядку позовного провадження. Доведено неможливість їх віднесення до справ окремого провадження через наявність спору, сторін з протилежними інтересами, а також до компетенції адміністративних судів, оскільки нотаріуси — це офіційні особи, які не є вищими за ієрархією від інших учасників правовідносин та не здійснюють владні повноваження.

03.03–04.13.259.

347.921.6(477) Тріпульський Г. Я. Судовий захист у розумінні нового Закону України «Про судовий збір» / *Г. Я. Тріпульський* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 382–388.

Досліджено вплив ЗУ «Про судовий збір» на доступ людей та громадян до правосуддя. Проведено порівняльний аналіз Декрету КМУ «Про державне мито» та ЗУ «Про судовий збір» стосовно розміру ставок «плати за правосуддя», підстав сплати судового збору та осіб, яким надаються пільги щодо сплати останнього. Широкій критиці піддано питання щодо віднесення спорів з приводу визнання протиправним та скасування рішення суб'єкта владних повноважень до спорів майнового характеру, як наслідок помилкового трактування Вищим адміністративним судом України рішення ЄСПЛ у справі «Щокін проти України».

03.03–04.13.260.

347.94(477) Цал-Цалко Ю. Ю. Дискусійні аспекти щодо поняття доказування, суб'єктів доказування та предмета доказування в цивільному процесі України / *Ю. Ю. Цал-Цалко* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 318–323.

Розглянуто найбільш розповсюджені погляди науковців щодо теоретичного визначення таких понять, як судове доказування та предмет доказування в цивільному процесі України. Наведено та аргументовано думки науковців стосовно такого дискусійного суб'єкта доказування, як суд, у результаті чого висловлюється думка, що суд не можна усувати із кола суб'єктів доказування. Зазначено, що конкретний предмет доказування визначається тими нормами матеріального права, на підставі яких буде вирішуватися справа. Встановлення кола фактів, які підлягають доказуванню, є немислимим без з'ясування тієї правової норми, на підставі якої має бути вирішений спір. Труднощі й помилки у визначенні необхідного складу фактів предмета доказування мають місце, якщо диспозиція норми матеріального права має відносно визначений характер.

03.03–04.13.261.

347.921 Чекмарева А. В. Задачи подготовки гражданских дел к судебному разбирательству в свете информационного обеспечения участников процесса / *Анастасия Валериевна Чекмарева* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 1. — С. 28–32.

Статья посвящена исследованию задач подготовки гражданских дел к судебному разбирательству. Задача информационного обеспечения участников процесса может быть обозначена не только при подготовке дела к судебному разбирательству в суде первой инстанции, но и при пересмотре судебных постановлений с особенностями, характерными для производства в каждой инстанции. Изучая проблемы, возникающие в судебной практике, автор приходит к выводу о необходимости законодательного закрепления задачи информационного обеспечения участников процесса.

03.03–04.13.262.

347.91/95:347.633-054.6 Чекмарева А. В. Некоторые особенности подготовки к судебному разбирательству дел о международном усыновлении (удочерении) ребенка / *Анастасия Валериевна Чекмарева* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 4. — С. 44–48.

Статья посвящена исследованию процессуальных особенностей подготовки к судебному разбирательству дел о международном усыновлении (удочерении) ребенка на основе изучения судебной практики, а также учитывая рекомендации Верховного Суда РФ.

03.03–04.13.263.

347.91/95(477)-054.6 Чучкова Н. А. Особенности участия иностранных лиц в гражданском процессе Украины / *Н. А. Чучкова* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 113–115.

Статья посвящена установлению правового положения иностранных лиц в гражданском процессе Украины, а также характеристике производства по гражданским делам при их участии. Проведен сравнительный анализ производства по гражданским делам, необремененным иностранным элементом, с производством по гражданским делам при участии иностранных лиц, и в результате дан обобщающий перечень существенных особенностей последнего.

СІМЕЙНЕ ПРАВО

Статті

03.03–04.13.264.

347.632.1 Ганкевич-Журавльова О. М. Про осіб, які мають право пред'явлення позову про визнання батьківства / *О. М. Ганкевич-Журавльова* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 394–401.

Звернуто увагу, що перелік осіб, наділених правом пред'явлення позову до суду про визнання батьківства, не викликає зауважень, але процесуальне становище цих осіб залишається спірним. Проведено теоретико-правове дослідження осіб, які мають право пред'явлення позову про визнання батьківства. Запропоновано внести зміни до чинного СК України з метою усунення проблем, які виникають при посиланні на ч. 3 ст. 128 СК України, відповідно до якої позов про визнання батьківства може бути пред'явлений: матір'ю; опікуном, піклувальником; особою, яка утримує та виховує дитину; а також самою дитиною, яка досягла повноліття та особою, яка вважає себе батьком дитини.

03.03–04.13.265.

347.626.6(470) Гладковская Е. И. О значении правовых позиций Конституционного Суда Российской Федерации для применения семейного законодательства / *Е. И. Гладковская* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 117–124.

Правовые позиции Конституционного Суда Российской Федерации, отраженные в мотивировочной части его решений, занимают особое место среди оценочных категорий, используемых в правоприменении, так как дают толкование конституционных норм либо выявляют конституционный смысл отдельных положений отраслевого законодательства. В силу единства нормативных и доктринальных начал особое значение для правоприменительной практики приобретают правовые позиции Конституционного Суда, высказанные в Определениях об отказе в рассмотрении жалоб, инициированных спорами, связанными с реализацией супругами имущественных прав, которые и рассматриваются автором. Исследуемые правовые позиции Конституционного Суда, как полагает автор, подлежат непосредственному применению судами при рассмотрении споров о разделе общего имущества супругов, что будет способствовать конституционализации судебной практики.

03.03–04.13.266.

347.615 Дерій О. О. Поняття аліментного зобов'язання / *О. О. Дерій* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 282–287.

Проаналізовано різні наукові підходи до визначення поняття аліментного зобов'язання. Підкреслено, що аліментне зобов'язання — це різновид сімейних правовідносин і не може існувати поза юридичною формою. Здійснено розмежування та співвідношення понять «аліментні зобов'язання», «аліменти», «утримання», «зобов'язання з надання утримання». Зазначено, що в понятті аліментного зобов'язання слід розрізняти такі терміни, як «аліментне зобов'язання», «аліменти» та «утримання». Запропоновано авторське визначення поняття аліментного зобов'язання.

03.03–04.13.267.

347.95:347.61/64(477) Ковальська В. С. Рішення суду як правозмінюючий та правоприпиняючий юридичний факт у сімейному праві / *В. С. Ковальська* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 133–139.

Проаналізовано чинне законодавство України, що визначає рішення суду як правомірний юридичний акт-підставу зміни та припинення сімейних правовідносин. Дано характеристику найбільш популярних рішень суду, що спричиняють зміну та припинення сімейних прав та обов'язків. Стверджується, що рішення суду як юридичний факт належить до правомірних юридичних фактів, правозастосовчих, індивідуальних актів. Звернуто увагу, що рішення суду викликає правові наслідки не самостійно, а у сукупності з іншими елементами фактичного складу, причому воно відіграє конститутивну роль.

03.03–04.13.268.

347.61/64(477):340.111.5 Ковальська В. С. Юридичні факти-стани у сімейному праві: питання правової природи / *В. С. Ковальська* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 162–168.

Звернуто увагу на штучність поставленої проблеми щодо невизнання станів самостійними юридичними фактами. Автор вважає за доцільне

визнати стани юридичними фактами, які у складі фактичного складу можуть створити відомі правові наслідки, зокрема зміну та припинення сімейних правовідносин. З'ясовано правову природу та місце правових станів серед підстав виникнення та руху сімейних правовідносин у класифікації юридичних фактів за вольовою ознакою. Зазначено, що наслідки, які спричинив певний стан, зумовлюються не вольовою поведінкою осіб, а об'єктивно існуючими нормами права. Тобто стан є різновидом юридичних подій. Дано визначення поняття юридичних фактів у сімейному праві.

03.03–04.13.269.

347.63:347.121.2 Красицька Л. В. Про правову природу батьківських прав / *Л. В. Красицька* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 172–178.

Указано на відсутність легального визначення батьківських прав у сімейному законодавстві; законодавець обрав підхід, за яким розкривається зміст окремих прав та обов'язки батьків і дітей. Звернуто увагу, що у практиці застосування сімейного законодавства гостро стоїть питання захисту батьківських прав, усунення перешкод у здійсненні батьківських прав, що потребує чіткого визначення у кожному окремому випадку зобов'язального суб'єкта щодо конкретного права батька. Розглянуто положення щодо правової природи батьківських прав, яка може бути визначена тільки стосовно окремих видів батьківських прав. Зроблено висновок, що всі батьківські права є відносними з різним характером захисту, немайнові батьківські права є особистими.

03.03–04.13.270.

347.631 Красицька О. В. Підстави виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини / *О. В. Красицька* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 220–226.

Розглянуто сформовані наукові підходи щодо підстав виникнення прав та обов'язків матері, батька і дитини. Звернуто увагу на розповсюджену в усьому світі теорію, відповідно до якої батьківські відносини розглядаються не тільки як біологічні, але й як соціальні. Доведено, що загальною підставою виникнення батьківських прав і обов'язків є юридичний склад, що включає такі юридичні факти, як народження дитини, встановлення походження дитини від матері та батька, державна реєстрація походження дитини.

03.03–04.13.271.

347.61/64(477):336.77 Лепех С. Особливості правового статусу одного з подружжя як позичальника / *С. Лепех* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 57. — С. 216–220.

Проаналізовано можливість покладання відповідальності за неповернення кредиту не лише на самого позичальника, але й на другого з подружжя. Така позиція щодо укладання та виконання одним із подружжя кредитного договору викликає певні заперечення, видається спірною і побудованою на вибірковому застосуванні до цих спорів норм сімейного законодавства. Запропоновано доповнити СК України новою статтею, в якій визначити особливості укладання одним із подружжя договорів кредиту, позики, а також договорів з розстрочкою або відстрочкою платежу.

03.03–04.13.272.

364.048.6 Мироненко В. П. Патронат як форма влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батківського піклування / *В. П. Мироненко* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 3. — С. 56–63.

Проведено науково-теоретичне дослідження інституту патронату як альтернативної форми сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Висвітлено його значення у загальній системі державних заходів, спрямованих на забезпечення здійснення кожною дитиною права на сімейне виховання. Наголошено на необхідності закріплення відповідних мір контролю за діями опікунів, піклувальників, патронатних вихователів, прийомних батьків, які гарантували б здійснення прав та інтересів підопічних осіб. Рекомендовано на державному рівні усвідомити, якщо держава делегує сім'ї обов'язки в утриманні та вихованні дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування, то не повинна зупинятись на досягнутому і поступово вирішувати інші проблемні питання.

03.03–04.13.273.

347.626.2(477) Тімуш І. С. Розвиток інституту шлюбного договору в правовій системі України / *І. С. Тімуш* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 4. — С. 37–43.

Автор погоджується з тими науковцями, які наголошують, що шлюб істотно відображається на правовому режимі майна, яке є у власності подружжя. Розглянуто основні етапи формування та розвитку в сімейному законодавстві інституту шлюбного договору як способу визначення правового режиму майна подружжя. Виділено три основні види правового режиму майна подружжя: спільний, роздільний та змішаний. Проаналізовано досвід держав ЄС та США щодо режиму спільності майна. Звернуто увагу, що у державах, де відсутній легальний режим майна, подружжя обов'язково укладає шлюбний договір. Підкреслено, що чинне сімейне законодавство не містить поняття шлюбного договору. Зазначено, що у разі виникнення спору між подружжям з приводу майна, за наявності договору суд перед усім бере до уваги умови шлюбного договору.

03.03–04.13.274.

347.63(477):612.6 Явор О. А. Правові аспекти сурогатного материнства / *О. А. Явор* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 127–133.

Проаналізовано питання сурогатного материнства, яке є актуальним та найбільш поширеним явищем, що потребує уваги, розвитку та правового підґрунтя, оскільки програма сурогатного материнства надає можливість подружжю, яке не має власних дітей через проблеми із здоров'ям, відчувати радість материнства та батьківства шляхом застосування допоміжних репродуктивних технологій. Досліджено договірні засади сурогатного материнства. Зазначено, що рішення розглянутих у статті проблем відповідальності за договором сурогатного материнства дадуть змогу покращити правове регулювання інституту сурогатного материнства в законодавстві Україні та будуть сприяти підвищенню якості та ефективності його реалізації на практиці.

03.03–04.13.275.

347.633(477) Яніцька І. А. Процесуальні особливості оформлення усиновлення громадянами України та іноземними громадянами / *І. А. Яніцька* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 389–394.

Досліджено правовий статус, розкрито суть та зміст такого інституту цивільного процесу, як усиновлення. Проведено аналіз та порядок його застосування на сучасному етапі. Досліджено процесуальні особливості оформлення усиновлення громадянами України та іноземними громадянами. Підкреслено, аналіз чинного законодавства з питань усиновлення та захисту прав дітей, позбавлених батьківського піклування, а також практика застосування, дає підстави до висновку про те, що як в теорії, так і на практиці відсутній досконалий механізм вирішення справ про усиновлення дітей іноземними громадянами.

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Книги

03.03–04.13.276.

341.96:347.133.8 Онищенко Г. В. Довірчі правовідносини з іноземним елементом : монографія / *Г. В. Онищенко*. — К. : Алерта, 2012. — 268 с.

Досліджено теоретичні та практичні питання, пов'язані із довірчими правовідносинами з іноземним елементом. Значну увагу приділено проблемам правової кваліфікації та визначенню права, що підлягає застосуванню до таких відносин. На основі порівняльно-правового аналізу положень міжнародних актів, законодавства, судових прецедентів і судової практики країн англо-американської та загальної системи права автором розкрито поняття та проаналізовано правову природу довірчих правовідносин з іноземним елементом, у тому числі багатоюрисдикційних, міжнародних та офшорних трастів. Встановлено їхнє місце у системі міжнародного приватного права. Сформульовано конкретні пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України у зазначеній сфері.

Реферати

03.03–04.13.277.

341.96:347.736 Бірюков О. Банкрутство у сучасному міжнародному приватному праві / *О. Бірюков* // Право України. — 2013. — № 7. — С. 48–54.

У статті проаналізовано сучасний стан розвитку законодавства про банкрутство в світі, розглянуто основні режими банкрутства. Незважаючи на те, що практично в кожній країні світу сформована своя, певною мірою унікальна, система регулювання відносин неспроможності, дія яких заснована на існуючих національних традиціях: суспільних, економічних, правових, культурних і мовних, — при здійсненні правових реформ законодавці намагаються виробити оптимальний режим, що враховує інтереси головних учасників таких справ — кредитора і боржника. Зближення правових систем банкрутства стає важливим фактором розвитку сучасного міжнародного приватного права, зокрема в сфері банкрутства. Окремі міжнародні організації, серед яких Міжнародний валютний фонд і Світовий банк, розробили стандарти ефективних систем банкрутства. Однією з останніх тенденцій розвитку банкрутства є поширення дії цієї специфічної сфери правового регулювання на нетрадиційну для банкрутства сферу — на не підприємців, в результаті чого з'явилися так звані споживчі банкрутства. Крім того, сьогодні в сучасному глобальному світі все частіше говорять про суверенних банкрутствах. Відповідно до такого підходу процедури банкрутства будуть застосовувати до держав з метою вирішення проблем заборгованості іншим державам і міжнародним фінансовим інститутам.

О. В. Трояновський

03.03–04.13.278.

341.96(477)"19/20" Довгерт А. С. Становлення науки міжнародного приватного права на теренах України (остання чверть XIX ст. — початок XX ст.) / *А. С. Довгерт* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 1. — С. 211–216.

Дослідник виокремлює три етапи еволюції міжнародного приватного права на теренах України за останню чверть XIX ст. — початок XX ст.: початковий етап (70-ті роки XIX ст. — 1910-ті роки); другий, радянський, етап (1920-ті роки — 1991 р.); сучасний, третій, етап починається з утворення у 1991 р. незалежної дер-

жави Україна. Аналізуючи перший етап, А. С. Довгерт особливу увагу приділяє внеску у розвиток МПрП проф. Харківського університету А. М. Стоянова, проф. Харківського університету В. П. Даневського, проф. Київського університету св. Володимира О. О. Ейхельмана, проф. Новоросійського університету П. Є. Казанського. Автор підкреслює, що 70-ті роки XIX ст. — 1910-ті роки МПрП займалися переважно вчені-міжнародники. Саме з цієї причини підходи до МПрП різні від «рівної» з міжнародним публічним правом частини міжнародного права (П. Є. Казанський) до розчинення МПрП у міжнародному праві (О. О. Ейхельман).

Н. В. Хендель

03.03–04.13.279.

341.96:347.65/68 Кисіль В. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві / *В. Кисіль* // Право України. — 2013. — № 7. — С. 154–183.

У статті досліджуються сучасні тенденції розв'язання колізійних питань, що виникають у сфері міжнародних спадкових відносин. Проаналізовано підстави виникнення колізій та особливості правового регулювання спадкування в законодавстві багатьох держав. Висвітлено актуальні проблеми колізійного регулювання в міжнародному спадковому праві. Показана сучасна судова та нотаріальна практика в даній сфері регулювання. Особливу увагу приділено міжнародно-правовому регулюванню (міжнародні конвенції у сфері транскордонного спадкування; регіональна уніфікація; двосторонні договори про відносини за спадковим правом). Аналізуються гостра проблема відумерлого майна у правовідносинах, ускладнених іноземним елементом, і питання придбання державою прав на спадкове майно. На основі сучасного законодавства у сфері міжнародного приватного права досліджені особливості регулювання спадкових прав громадян України за кордоном та іноземців в Україні.

О. В. Трояновський

03.03–04.13.280.

341.96:347.113 Михайлів М. Особливості колізійного регулювання права власності та інших речових прав у міжнародному приватному праві / *М. Михайлів* // Право України. — 2013. — № 7. — С. 71–81.

У статті розкриваються особливості колізійного регулювання права власності та інших речових прав. Автором проводиться аналіз законодавства різних держав у сфері міжнародного приватного права, що передбачає особливості колізійного регулювання речових прав, на підставі якого робиться висновок, що виникнення і припинення права власності прийнято визначати згідно з правом держави, де мав місце відповідний юридичний факт, який є підставою для виникнення або припинення права власності. Наводяться колізійні норми, які можуть бути застосовані до питань виникнення і припинення права власності, особливості набуття права власності на рухоме і нерухоме майно, а також майно, що знаходиться в дорозі та ін. Зокрема, автор підкреслює, що застосування колізійної прив'язки lex rei sitae здійснюється лише щодо питань набуття права власності та інших речових прав на рухоме майно, а саме речі, які можна вільно переміщувати у просторі. На думку автора, саме така ознака рухомої речі і змусила законодавця передбачити, крім колізійної прив'язки, право держави, з якої це майно відправлене, і принцип автономії волі. У той же час автор зазначає, що колізійна прив'язка «закон місцезнаходження речі» залишається основною колізійною прив'язкою при визначенні змісту речових прав. Застосування цієї прив'язки обумовлено сформованою міжнародно-правовою практикою. Однак це не позбавляє можливості сторонам регулювати свої відносини у сфері речових прав і за допомогою інших колізійних прив'язок (закон держави місця укладання договору, закон автономії волі, закон найбільш тісного зв'язку і т. д.).

О. В. Трояновський

03.03–04.13.281.

341.96:347.61/64 Шершньова О. А. Регулювання утримання батьками дітей в рамках договорів про правову допомогу України / *О. А. Шершньова* // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 3. — С. 396–399.

Стаття присвячена порівнянню колізійних правил визначення компетентного правопорядку для врегулювання відносин утримання дітей їхніми батьками, встановлених у ряді договорів про правову допомогу України та регіональних конвенціях країн СНД. Автор зазначає, що вирішення колізійних проблем утримання дітей їхніми батьками було і залишається одним із найскладніших та актуальних у науці міжнародного приватного права. Залежно від особливостей національної правової системи ці питання вирішуються по-різному, за допомогою різних колізійних прив'язок, що в свою чергу ще більше ускладнює питання. Для кращого розуміння окресленої проблеми необхідно проаналізувати положення існуючих договорів про правову допомогу України на предмет регулювання відносин утримання батьків і дітей.

Після проведеного аналізу двосторонніх договорів України про правову допомогу автором робиться висновок, що договори регулюють питання міжнародної підсудності шляхом поєднання спеціальних та загальних критеріїв для визначення підсудності сімейних справ. Встановлено, що більшість договорів при регулюванні правовідносин батьків і дітей, в тому числі відносин утримання, дотримуються принципу спільного місця проживання. Визнано найбільш вдалою прив'язка до закону місця проживання. Така колізійна норма більш сприятлива для дитини та допомагає вирішувати питання аліментів «в режимі найбільшого сприяння». Положення, проголошені Кишинівською конвенцією, видаються найоптимальнішими з усіх відповідних статей завдяки детальній регламентації аліментних

відносин батьків і дітей та можливості вільного вибору найсприятливішого правопорядку, що робить ii привабливою для України в сенсі приєднання.

О. О. Бєлогубова

Статті

03.03–04.13.282.

341.96:347.7 Белов В. А. Торговые обычаи как источники международного торгового права: содержание и применение / *В. А. Белов* // Известия высших учебных заведений. Правоведение. — 2013. — № 1. — С. 58–107.

Автор исследует тематику международного торгового (коммерческого) права, констатируя (на основе собственного практического опыта и литературы) существование ряда неписаных юридических обычаев, применяемых в международной купле-продаже товаров и смежных с нею сферах (внешнеторгового посредничества, международных расчетов и кредитования, внешнеторговых перевозок). Содержание этих обычаев комментируется им и сравнивается с положениями писаного права — российского законодательства, Венской конвенции 1980 г. о договорах международной купли-продажи товаров, а также новейших актов частноправовой унификации — Принципов УНИДРУА в ред. 2010 г., Принципов европейского договорного (1998 и 2002 г.) и европейского частного права (2009 г.), а также Свода нового lex mercatoria CENTRAL (в ред. 2008 г.). Проведенное автором исследование позволяет заключить, что неписаные обычаи продолжают играть значительную роль в правовом регулировании международной торговли, восполняя многочисленные, порою весьма серьезные, пробелы в традиционной — нормативной и квазинормативной — ее регламентации, а также способствуя более точному и полному уяснению смысла писаных юридических норм как государственного, так и частного (в том числе договорного) происхождения.

03.03–04.13.283.

341.174(4):340.114:341.96 Ватрас В. А. Особливості системи джерел приватного права Європейського Союзу / *В. А. Ватрас* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 94–100.

Зосереджено увагу на класифікаціях джерел права Європи та в основу дослідження покладено класифікацію джерел права за юридичною силою на первинні та вторинні. З'ясовано сутність права ЄС шляхом аналізу його місця в правовій системі Євросоюзу. Зазначено, що існуючий розподіл джерел права ЄС на первинні та вторинні дає також змогу не лише їх класифікувати за юридичною силою, але й визнати місце кожного джерела права у побудованій в Європі ієрархічній системі. Обґрунтовано висновки не лише на аналізі правових актів ЄС, але й необхідності адаптації цивільного законодавства України до законодавства ЄС.

03.03–04.13.284.

341.9 Гречка Т. А. Юридична природа та порядок застосування «публічного порядку» в міжнародному приватному праві / *Т. А. Гречка* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 399–404.

Проаналізовано поняття публічного порядку. Визначено його сутність. Досліджено основні наукові підходи до встановлення обсягу і елементів змісту застереження про публічний порядок. Розглянуто механізми його застосування у міжнародному приватному праві. Звернуто увагу, що застереження про публічний порядок не повинне застосовуватися до регулювання цивільно-правових відносин з іноземним елементом, які не зачіпають виняткових інтересів держави і суспільства, у порівнянні із заподіянням шкоди безпеці, суверенітету, моральним нормам суспільства.

03.03–04.13.285.

347.633(470+479.224) Джинджолия К. К. Некоторые особенности установления международного (между РФ и Республикой Абхазия) усыновления (удочерения) / *К. К. Джинджолия* // Ученые труды Российской Академии адвокатуры и нотариата. — 2013. — № 1. — С. 64–67.

Рассмотрены вопросы, возникающие в процессе международного усыновления (удочерения) между Российской Федерацией и Республикой Абхазия. Изучены проблемы, связанные прежде всего с вопросами частичного международного признания Республики Абхазия и влияющие, в том числе на отношения усыновления (удочерения). Отмечено, что после государственного признания Российской Федерацией Республики Абхазия в 2008 году между этими государствами установлено межгосударственное соглашение, и это, несомненно, облегчит в том числе и международное усыновление (удочерения).

03.03–04.13.286.

341.96:346.1 Дмитриченко Г. Колізія права на торговельну марку та географічне зазначення на міжнародно-правовому рівні / *Галина Дмитриченко* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 4. — С. 141–144.

Відмічено, що в наш час ще не вдалося створити досконалого правового забезпечення та запровадити контроль таких об'єктів інтелектуальної власності, як географічне зазначення та торговельна марка. Розглянуто положення міжнародних угод щодо співвідношення прав на торговельні марки та географічні зазначення. З'ясовано підґрунтя щодо конфліктів між ними і визначено принципи їх вирішення. Для вирішення зазначеної проблематики рекомендовано уні-

фікувати українське законодавство в зазначеній сфері відповідно до вимог законодавчих актів ЄС. Наголошено на необхідності забезпечити однаковий рівень захисту для географічних зазначень і торговельних марок, оскільки за кожним із цих засобів індивідуалізації стоять права їх власників/користувачів.

03.03–04.13.287.

341.96:349.2:656.6-051 Клюєва Є. Деякі аспекти міжнародно-правового регулювання праці моряків / *Євгенія Клюєва* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 4. — С. 155–157.

Вказано на неодностайність щодо питання, чи потрібно Україні приєднуватися до Конвенції про працю, чи відбудеться підписання Конвенції Україною найближчим часом. Досліджено норми міжнародного права щодо врегулювання питань із забезпечення безпеки праці моряків, зокрема, положення нової Конвенції про працю у морському судноплавстві. Проаналізовано думки експертів щодо доцільності ратифікації Україною вказаного документа. Зазначено, що прийняття заходів з метою виконання ряду вимог Конвенції про працю є умовою, що дозволить: суднам під українським прапором проходити перевірку контролю держави порту без будь-яких зауважень на відповідність вимог Конвенції про працю в країнах, які її ратифікували; утримати Україні ці судна під своїм прапором.

03.03–04.13.288.

341.96:347.7 Лис Г. І. Lex mercatoria як право, яке застосовується міжнародним комерційним арбітражем для розгляду спору по суті / *Г. І. Лис* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 221–226.

Досліджено питання необхідності обрання сторонами арбітражної угоди, яка застосовується міжнародним комерційним арбітражем для розгляду спору по суті. Висвітлено основні підходи до розуміння lex mercatoria найвідоміших та найавторитетніших фахівців. Звернуто увагу на випадки, коли в арбітражній практиці деяких країн отримала схвалення ідея прямого застосування lex mercatoria без звернення до колізійних норм. Обґрунтовано позицію про доцільність обрання lex mercatoria в якості права, яке застосовується міжнародним комерційним арбітражем для розгляду спору.

03.03–04.13.289.

347.440.14:347.633-054.6 Макеева А. А. Двусторонние международные договоры как фактор обеспечения прав ребенка / *Анна Андреевна Макеева* // Журнал российского права. — 2013. — № 1. — С. 116–122.

Отмечено, что международно-правовое регулирование усыновления российских детей иностранными гражданами является сегодня одним из острых вопросов. Существующих законов недостаточно для осуществления эффективного контроля над детьми, усыновленными иностранцами. Изучена практика международного усыновления в иностранных государствах и предложено в качестве основного способа защиты российских детей, усыновленных иностранными гражданами, заключение двусторонних договоров о сотрудничестве в области усыновления (удочерения) детей с иностранными государствами.

03.03–04.13.290.

341.96:347.7 Мамедов А. А. Современные тенденции правового регулирования международной торговли как института международного экономического права / *А. А. Мамедов* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 246–250.

В условиях глобализации и создания единого экономического пространства именно Lex mercatoria как кодифицированное транснациональное право обеспечивает необходимое регулирование международных торговых операций, устраняя определенное противоречие международного характера таких операций и их регламентацию национальным правом, позволяет исключить транзакционные издержки, связанные с применением национального права к транснациональным торговым отношениям, что может помешать развитию глобального рынка. Подчеркнуто, что процессы глобализации оказали положительное влияние на формирование современного правового регулирования международной торговли, вследствие чего оно обрело универсальный характер, гибкость и возможность динамичного роста, неформализованность и быстроту развития, опору на торговый обычай и практику.

03.03–04.13.291.

347.633-054.6 Марышева Н. И. Еще раз к вопросу о международном усыновлении / *Наталья Ивановна Марышева* // Журнал российского права. — 2013. — № 4. — С. 73–78.

Рассматривается проблема усыновления российских детей иностранными гражданами. Дается юридический анализ и оценка ст. 4 Федерального закона от 28 декабря 2012 г. «О мерах воздействия на лиц, причастных к нарушениям основополагающих прав и свобод человека, прав и свобод граждан Российской Федерации», устанавливающей запрет на усыновление российских детей гражданами США и прекращение действия Соглашения между Россией и США от 13 июля 2011 г. «О сотрудничестве в области усыновления (удочерения) детей». Излагается позиция автора по вопросу действия в России института международного усыновления.

03.03–04.13. 292.

341.96:349.2(574) Надирова А. К. К вопросу о соотношении международного трудового права и международного частного права / *А. К. Нади-*

рова // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 47–50.

Рассмотрена проблема определения соотношения международного трудового права и международного частного права, при этом раскрываются основные теоретические подходы российских и казахстанских ученых к разрешению данной проблемы. При освещении указанной темы проанализированы положения законодательства Республики Казахстан.

03.03–04.13.293.

341:347.113 Рустамова Н. Н. Новые разработки в области формирования подходов к определению применимого права и формулирования коллизионных норм в международном частном праве / *Н. Н. Рустамова* // Право и политика. — 2013. — № 1. — С. 92–96.

Представлен краткий обзор одной из последних разработок в области формирования подходов к определению применимого права и формулирования коллизионных норм в международном частном праве — приобретающее все большую популярность рассмотрение вопросов эффективности коллизионных норм с экономической точки зрения. В то же время до сих пор ни одна из существующих концепций определения применимого права не рассматривает экономическую эффективность коллизионной нормы в качестве основного принципа для формирования подхода к определению применимого права. Предложена система принципов определения применимого права, основывающаяся на индивидуальном выборе участников частноправовых отношений, осложненных иностранным элементом, и максимизации их собственного, а равно глобального благосостояния. Несмотря на новейшие разработки и предложения в области совершенствования подходов к определению применимого права, автор приходит к выводу, что в ближайшее время невозможно отказаться от классических подходов к определению применимого права и коллизионных привязок, которые они предлагают использовать.

12.00.04. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО; ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Книги

04.03–04.13.294.

346.5(477) Засоби та механізми господарсько-правового регулювання : кол. моногр. / Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого» ; за наук. ред. Д. В. Задихайла. — Х. : Юрайт, 2013. — 416 с.

Представлена колективна монографія кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» тематично об'єднує наукові праці, предметом яких є дослідження різних засобів і механізмів господарсько-правового регулювання, що застосовується в різних сегментах сфери господарювання. Структура монографії сформована без використання визначеного одного чи кількох класифікаційних критеріїв. Включені до монографії праці досить переконливо ілюструють різноманітність господарсько-правового арсеналу названих засобів та особливостей їх конструювання і застосування.

Автореферати

04.03–04.13.295.

346.7:656.615(477)(043.3) Драпайло Ю. З. Правове регулювання господарських відносин у морських портах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / *Драпайло Юліан Зіновійович* ; НУ ОЮА. — О., 2013. — 20 с.

Здійснено комплексне дослідження правового регулювання господарських відносин у морських портах, визначено елементи відповідних правовідносин, розглянуто суб'єкти, майнові та немайнові об'єкти господарських правовідносин у морських портах. Запропоновано виокремлення підгалузі господарського права — портове право, предметом якої є абсолютні господарські правовідносини у морських портах та відносні зобов'язальні господарські правовідносини у морських портах. Особливу увагу приділено регулюванню господарських відносин, що виникають при здійсненні стивідорної діяльності у морських портах, яка спрямована на забезпечення перевалки вантажів з морського на інші види транспорту, а також агентської діяльності, пов'язаної із представництвом інтересів судновласників, вантажовідправників, вантажоотримувачів та інших суб'єктів у морських портах.

Реферати

Див. також: 11.03–04.13.728.

Статті

04.03–04.13.296.

346.7:339.322 Агамагомедова С. Проблема исчерпания прав в условиях фломирования единого экономического пространства / *С. Агамагомедова* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 114–121.

В рамках дискуссии о необходимости легализации параллельного импорта в статье исследованы позиции различных государственных ведомств (ФАС России, ФТС России и др.). Сделаны выводы о необходимости применения частноправовых и публично-правовых средств в регулировании параллельного импорта, что позволит учесть интересы всех участников данных правоотношений, а также об эффективности регионального принципа исчерпания прав, действующего в условиях Таможенного союза.

04.03–04.13.297.

346.26(470) Андреева С. А. Квалификация дистрибьюторского договора по российскому праву и отграничение от смежных договорных конструкций / *С. А. Андреева* // Конкурентное право. — 2013. — № 3. — С. 16–20.

Отмечено, что природа предпринимательской деятельности предполагает активное привлечение дистрибьюторов, что позволяет расширить зоны торговой деятельности, сэкономить значительные материальные и трудовые ресурсы и ускорить совершение торговых операций. Однако отсутствие в России специального правового регулирования дистрибьюторских соглашений порождает трудности их квалификации и применения в договорной практике. В статье определяются понятие и особенности дистрибьюторского договора, критерии его отграничения от смежных договорных конструкций.

04.03–04.13.298.

340.12:347.132.14 Бакаєв Д. С. Правові проблеми зловживання правом в господарській діяльності / *Д. С. Бакаєв* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 24–31.

Досліджено теоретичні підходи до визначення змісту концепції зловживання правом у господарській діяльності. Розглянуто такі види зловживання правом, як недобросовісна конкуренція та зловживання монопольним становищем. Визначено проблеми та перспективи подальшого розвитку концепції зловживання правом, зокрема, в господарській діяльності. Зазначено, що високий ступінь невизначеності норм чинного законодавства та відсутність зрозумілої теоретичної конструкції й чіткого доктринального визначення сутності такого юридичного явища, як зловживання правом, перешкоджає створенню ефективного механізму захисту прав і законних

інтересів учасників правовідносин. При цьому проблеми розвитку теорії зловживання правом стають все більше проблемами законодавця та правозастосувача.

04.03–04.13.299.

346.1:65.011.3 Бартош В. Хеджирование в системе диверсификации рисков / *В. Бартош* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 38–47.

Отсутствие в настоящее время единого подхода к определению понятия хеджирования препятствует уяснению его правовой природы, места, которое оно занимает в системе управления рисками, а также правильной квалификации конкретных правоотношений как отношений, возникающих по поводу хеджирования, или не являющихся таковыми. Анализу обусловленных этим проблем теории, законодательства и правоприменительной практики и посвящена статья.

04.03–04.13.300.

346.548:347.921.4 Бартош В. Хеджирование как способ защиты имущественных интересов субъектов хозяйственного оборота / *В. Бартош* // Хозяйство и право. — 2012. — № 10. — С. 36–45.

Хеджирование рассмотрено как специальный способ охраны имущественных интересов субъектов хозяйственного оборота, отличный от спекулятивных сделок и имущественного страхования. Исследована правовая природа хеджирования, его экономическая обусловленность и юридическая предопределенность способов его организации.

04.03–04.13.301.

346.7:356.3(477) Бойченко Е. Г. Окремі проблеми правового регулювання господарської діяльності військових частин Збройних Сил України / *Е. Г. Бойченко* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОН України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 443–451.

Проаналізовано відмінні особливості господарської діяльності Збройних Сил України, правове регулювання питань створення, реорганізації, ліквідації військових частин — суб'єктів господарювання, легалізації їх діяльності. Акцентовано увагу на існуючих неузгодженостях чинного законодавства з цих питань, необхідності їх усунення, а також на необхідності раціоналізації норм військового права, зокрема, шляхом їх кодифікації. Вказано, що подібним законодавчим актом міг би стати Військовий кодекс України (з відповідним розділом «Господарська діяльність Збройних Сил України») як найбільш прогресивний нормативно-правовий акт з точки зору систематизації джерел військового права та регламентації військової діяльності в суспільстві, зокрема, у сфері господарської діяльності та ведення військового господарства.

04.03–04.13.302.

346.26:347.77.043 Гаврило Д. Б. Действительность сделок, совершенных на основании специального разрешения (лицензии), членства в саморегулируемой организации или выданного такой организацией свидетельства о допуске к определенному виду работ / *Д. Б. Гаврило* // Конкурентное право. — 2013. — № 3. — С. 21–25.

Рассмотрены вопросы ограничения правоспособности субъектов предпринимательской деятельности (юридические лица, индивидуальные предприниматели, физические лица, занимающиеся предпринимательской деятельностью без образования юридического лица (адвокаты, нотариусы, конкурсные управляющие и др.), а также правовые последствия осуществления предпринимательской деятельности вне рамок собственной правоспособности. Выводы основаны на анализе действующего законодательства, планируемых изменений в действующее законодательство и судебной практики.

04.03–04.13.303.

346.3:347.454.3 Горбылев С. Особенности отказа от исполнения договора подряда / *С. Горбылев* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 19–20.

Рассмотрены особенности расторжения договора подряда и проблема, связанная с отказом от исполнения договора подряда в случаях, когда взаимные обязательства сторон по договору исполнены. На основе анализа позиций российских ученых и судебной практики автор обосновывает точку зрения, согласно которой отказ от исполнения договора подряда возможен до фактического исполнения сторонами договора подряда.

04.03–04.13.304.

346.6:336.761 Дацук С. К вопросу о классификации производных ценных бумаг / *С. Дацук* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 56–61.

Статья посвящена проблеме построения гражданско-правовой классификации производных ценных бумаг. Отечественная наука гражданского права не выработала единого представления о сущности ценных бумаг названного типа и пока не предложила четких и непротиворечивых критериев для их систематизации. Между тем потребность в такой классификации не вызывает сомнений, поскольку только в этом случае понимание производных ценных бумаг будет обладать должной степенью точности.

04.03–04.13.305.

346.9:368.03 Дедиков С. Страховщик / *С. Дедиков* // Хозяйство и право. — 2012. — № 10. — С. 61–75.

Исследованы: понятие, признаки и правовой статус страховщиков и перестраховщиков как страховых и перестраховочных организаций, а также обществ взаимного страхования; их организационно-правовые формы; условия участия в

их капитале иностранных инвесторов. Особое внимание уделено рассмотрению вопроса о правоспособности страховых и перестраховочных организаций. Проанализированы порядок и особенности лицензирования всех категорий страховых и перестраховочных организаций.

04.03–04.13.306.

346.548:347.772(470) Дедков Е. Защита интересов добросовестного пользователя средства индивидуализации против правообладателя товарного знака / *Е. Дедков* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 95–104.

Рассмотрены способы защиты в судебном и административном порядке интересов добросовестного пользователя средства индивидуализации (незарегистрированного товарного знака, доменного имени, наименования средства массовой информации, коммерческого обозначения), начавшего использование своего обозначения ранее приоритета товарного знака. Анализируется судебная практика ВАС РФ.

04.03–04.13.307.

342.553(470):347.736 Дорохина Е. Г. Взаимодействие федеральных и региональных органов исполнительной власти в сфере банкротства / *Елена Геннадьевна Дорохина* // Административное право и процесс. — 2013. — № 1. — С. 60–63.

Отмечено, что стабильность имущественного оборота и экономики РФ в целом зависит от механизма взаимодействия федеральных и региональных органов исполнительной власти в преддверии и в процедурах банкротства. Критически оценивается действующий порядок, предложено создание единого координационного межведомственного органа по финансовому оздоровлению, обеспечивающего реализацию мер по предупреждению банкротства на федеральном и региональном уровне.

04.03–04.13.308.

347.191.11 Зеліско А. В. Цивільна правосуб'єктність корпоративних інвестиційних фондів / *А. В. Зеліско* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 250–256.

Розглянуто конструкцію правосуб'єктності корпоративних інвестиційних фондів як юридичних осіб приватного права, що здійснюють діяльність виключно із спільного інвестування. Встановлено, що для досліджуваних юридичних осіб притаманна особлива конструкція правоздатності, яка визначає спектр механізмів регулювання їх правового статусу, зокрема, наявність специфічних установчих документів, вимог до формування активів та управляння ними.

04.03–04.13.309.

347.724(477) Краєвський І. Правовий статус засновника та учасника товариства з обмеженою відповідальністю / *І. Краєвський* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 203–210.

Досліджено цивільно-правові засади статусу суб'єктів «засновницьких відносин» (засновників ТзОВ) та суб'єктів корпоративних відносин (учасників ТзОВ). Звернуто увагу на наявні суперечності у правовому регулюванні. Ідея статті спрямована на виділення окремо у правовому просторі понять засновник та учасник господарського товариства (у тому числі ТзОВ). Власну позицію підкреслено за допомогою такого критерію розмежування, як момент набуття корпоративних прав. Стверджено, що засновник товариства з обмеженою відповідальністю не набуває корпоративних прав та не бере участі у корпоративних відносинах. Запропоновано критерій для розмежування підвідомчості корпоративних спорів.

04.03–04.13.310.

346.7:347.771(470) Кутузов В. Правовые аспекты гармонизации технического регулирования строительства в России, Европейском Союзе и ЕврАзЭС / *В. Кутузов* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 68–76.

Данное исследование посвящено актуальным правовым проблемам в техническом регулировании строительства, рассмотрены структура и система российских и международных правовых актов стандартизации (еврокоды, международные стандарты ISO, европейские стандарты EN), их иерархия. Предпринята попытка проанализировать проблему исключительных прав на содержание названных актов. Проводится сравнение актов стандартизации с ноу-хау и патентами. Затронута проблематика и правовая сущность отечественных правовых актов, применяемых в строительстве (ГОСТ, СНиП), их дальнейшая судьба после принятия Закона о техническом регулировании, а также дальнейшие перспективы интеграции России в международное техническое регулирование.

04.03–04.13.311.

346.3:621.31(470) Матиящук С. Общий подход к договорному регулированию отношений по электро- и теплоснабжению в условиях развития когенерации / *С. Матиящук* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 85–89.

Рассмотрены особенности исчисления и уплаты подоходного налога применительно к трудовым правоотношениям с участием иностранных физических и юридических лиц. Изложены различные порядки исчисления и уплаты подоходного налога в случаях, когда работник находится и работает на территории РФ для иностранной организации (для граждан РФ, иностранцев, для организации, имеющей обособленное подразделение на территории РФ, и без такового).

04.03–04.13.312.

346.6:347.736 Пиминов М. Проблемы учета текущих платежей и контроля за их исполнени-

ем / *М. Пиминов* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 28–37.

Освещены проблемы установления размера и очередности текущих платежей, а также контроля за их исполнением. Проанализирована соответствующая судебная практика и выработаны рекомендации по совершенствованию действующего законодательства о банкротстве в части учета текущих платежей.

04.03–04.13.313.

346.7:627+346.244:347.79 Подцерковний О. П. Економіко-правові проблеми реформування портового господарства в Україні / *О. П. Подцерковний* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОН України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 405–411.

Проаналізовано проблеми реформування портової галузі України, що пов'язані з необхідністю вдосконалення вітчизняного господарського законодавства. Висвітлено основні положення законопроекту № 9712 від 16 січня 2012 р. «Про морські порти України», внесеного Кабінетом Міністрів. Представлено критичний аналіз шляхів реформування діяльності портів поза виробленням сучасної стратегії розвитку морегосподарського комплексу України. Наголошено на необхідності збереження самостійності морських портів. Запропоновано таку модель управління портовим господарством, в якій портовою владою виступають самостійні суб'єкти — адміністрації морських портів, що є державними підприємствами або публічними акціонерними товариствами, а Адміністрація морських портів України — господарським об'єднанням або холдингом, або структурним підрозділом Міністерства інфраструктури, що здійснює координацію діяльності адміністрації морських портів, виробляє стратегію їх розвитку. Вказано на необхідність розроблення правового механізму підтримки малих портів.

04.03–04.13.314.

346.3:347.453 Пыхтин С. Проблемы расторжения договора аренды при залоге прав аренды / *С. Пыхтин* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 14–18.

Статья посвящена решению вопроса, вправе ли стороны договора аренды по обоюдному согласию либо одна из сторон (прежде всего, арендатор) расторгнуть договор, по которому права аренды переданы в залог третьему лицу, без согласия этого лица. Предложена и обоснована собственная точка зрения на обозначенную проблему.

04.03–04.13.315.

347.724(477) Раєвський І. В. Правові наслідки невиконання обов'язку щодо формування статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю/ *І. В. Раєвський* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 277–282.

Досліджено цивільно-правову природу «засновницьких відносин» (між засновниками ТзОВ) та корпоративних відносин (між учасниками та ТзОВ). Звернуто увагу на наявні суперечності у правовому регулюванні. Запропоновано зміни до чинних нормативно-правових актів. Визначено правові засоби впливу на учасника, який не виконав обов'язок щодо формування статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю.

04.03–04.13.316.

346.3:626.31 Свирков С. Правовая природа договора на передачу электрической энергии / *С. Свирков* // Хозяйство и право. — 2012. — № 12. — С. 53–57.

Статья посвящена проблеме определения правовой природы договора на передачу электроэнергии. Рассмотрены основные доктринальные подходы к этой проблеме, указываются их недостатки. Выводы автора строятся на анализе содержания деятельности электросетевой организации по исполнению указанного договора. Результатом этого становится заключение о том, что договор о передаче электроэнергии не может рассматриваться в качестве разновидности договора возмездного оказания услуг. В то же время имеет перспективы его квалификация как договора арендного типа.

04.03–04.13.317.

346.3:339.338(470+450) Сергачева О. Об особенностях института преддоговорной ответственности при осуществлении публичных закупок (в праве Итальянской Республики и Российской Федерации) / *О. Сергачева* // Хозяйство и право. — 2012. — № 12. — С. 67–71.

Проанализирован институт преддоговорной ответственности (culpa in contrahendo) как с точки зрения положений законодательства Итальянской Республики, так и с учетом предстоящих изменений Гражданского кодекса РФ. Исследуются особенности преддоговорной ответственности органов публичной администрации при осуществлении закупок в Италии, а также обсуждается возможность наступления такого рода ответственности при размещении заказов для государственных и муниципальных нужд в России.

04.03–04.13.318.

346.7:347.77.043:004.413 Слыщенков В. Свободная лицензия GNU GPL: общая характеристика / В. Слыщенков // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 105-113.

Сделан обзор основных юридических положений популярной лицензии GNU GPL для свободных (открытых) программ, а также предлагается оценка института свободного (открытого) программного обеспечения в контексте развития авторского права. Свободное программное обеспечение — не техническое, а юридическое понятие, обозначающее особую юридическую конструкцию распространения программного обеспечения,

направленную на предоставление лицензиатам широких прав на использование компьютерных программ, позволяющих участвовать в доработке и совершенствовании данных программ.

04.03–04.13.319.

346.6:336.22(470)-054.6 Солопченко Д. Подоходный налог с граждан, работающих в иностранных компаниях / *Д. Солопченко* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 80–84.

Рассмотрены особенности исчисления и уплаты подоходного налога применительно к трудовым правоотношениям с участием иностранных физических и юридических лиц. Изложены различные порядки исчисления и уплаты подоходного налога в случаях, когда работник находится и работает на территории РФ для иностранной организации (для граждан РФ, иностранцев, для организации, имеющей обособленное подразделение на территории РФ, и без такового).

04.03–04.13.320.

346.546.6:332.87 Стукалов А. В. К вопросу об отнесении предприятий ЖКХ к естественным монополиям / *А. В. Стукалов* // Конкурентное право. — 2013. — № 3. — С. 10-13.

Поднимается проблема приватизации муниципальных унитарных предприятий, следствием которой стало обострение кризисной ситуации в отрасли ЖКХ. В целях реформирования отрасли ЖКХ, относящейся к сфере естественных монополий, автор проводит анализ законодательства и судебной практики в освещаемой теме и приходит к выводу о безусловной необходимости соблюдения конституционной гарантии права муниципальной собственности.

04.03–04.13.321.

346.546.4 Татаринова С. С. Современное антимонопольное регулирование: достижения и перспективы / *С. С. Татаринова* // Конкурентное право. — 2013. — № 3. — С. 6–9.

Освещена тенденции развития российского антимонопольного законодательства с 1990-х гг. по настоящее время. В ней рассмотрены основные достижения в области антимонопольного регулирования за указанный период. Проанализированы перспективы дальнейшего развития антимонопольного законодательства в России и на пространстве Содружества Независимых Государств.

04.03–04.13.322.

346.3:336.717.3(470) Шнигер Д. Характеристика договора обезличенного металлического счета / *Д. Шнигер* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 21–27.

Приведена характеристика договора обезличенного металлического счета: вид договора, стороны, предмет, содержание договора, ответственность его сторон. Исследована практика деятельности российских банков по локальному регулированию открытия и ведения таких счетов. Выявлены особенности договора, а также формулируются некоторые предложения по совершенствованию правового регулирования отношений, связанных с договором обезличенного металлического счета.

04.03–04.13.323.

346.548:336.761 Ясус М. Надлежащий субъект защиты законодательства о ценных бумагах: квалифицированные и/или неквалифицированные инвесторы? / *М. Ясус* // Хозяйство и право. — 2012. — № 11. — С. 48–55.

Введение в законодательство РФ понятия квалифицированного инвестора должно преследовать цель установления различных режимов гражданско-правовой ответственности для разных категорий инвесторов. Законодательство о ценных бумагах, в первую очередь, призвано обеспечивать защиту интересов обыкновенных участников финансового рынка — неквалифицированных инвесторов.

04.03–04.13.324.

346.542:336.761 Ясус М. Новый взгляд на объекты правового регулирования рынка ценных бумаг: ценные бумаги и/или финансовые инструменты / *М. Ясус* // Хозяйство и право. — 2012. — № 12. — С. 38–45.

Раскритикованы законодательные определения понятий «ценная бумага» и «финансовый инструмент» как не отражающие содержание отношений по инвестированию, возникающих на рынке в связи с приобретением новых финансовых продуктов. По мнению автора, несоответствие объекта инвестирования формальным признакам ценной бумаги не должно приводить к отказу в применении правового режима, специально предусмотренного для защиты интересов инвесторов.

Див. також: 03.03–04.13.219.

ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Книги

04.03–04.13.325.

346.9(477)(076) Настільна книга судді в господарському процесі : практ. посіб. / упоряд. Д. М. Лівщиц. — К. : ЦУЛ, 2013. — 480 с.

Зазначено, що видання не претендує на абсолютну повноту процесуальних документів, які можуть бути прийняті судом при розгляді господарської справи. Наведено зразки процессуальних документів, що найчастіше зустрічаються у практиці господарського провадження. Для зручності вони викладені за стадіями господарського процесу, розроблені на підставі вимог чинного законодавства України, документів Вищого господарського суду України, постанов Пленуму Верховного Суду України, судової практики, що склалась на цей момент. Усі зраз-

ки є примірними. Посібник не має за мету звести процесуальні документи до певного шаблону, навпаки, автор вважає, що створені судом процесуальні документи є плодом інтелектуальної творчості судді господарського суду, не зважаючи на суворі вимоги ГПК України до їх змісту і форми.

Автореферати

04.03–04.13.326.

346.9(043.3)+347.7(043.3) Ковалишин О. Р. Судовий захист корпоративних прав : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / *Ковалишин Олександр Романович* ; НДІ приват. права і підприємництва НАПН України. — К., 2013. — 20 с.

Проаналізовано генезу розгляду судом справ про захист корпоративних прав. З'ясовано зміст корпоративного спору. Виділено найбільш типові види корпоратиних спорів. Розроблено класифікацію позовів у корпоративних спорах в залежності від інтересу, що захищається позовом, та залежно від стану права, яке підлягає захисту. Запропоновано закріпити інститут непрямого позову як особливого механізму захисту інтересів учасників корпоративних правовідносин. Досліджено передумови права на пред'явлення позову, а також суб'єктивний склад корпоративного спору. Розглянуто предмет доказування в окремих категоріях корпоративних спорів. Обґрунтовано необхідність закріплення нового виду доказів у господарському процесі — показання свідків. Виявлена специфіка заходів забезпечення позову. Акцентовано увагу на такій особливості судового захисту корпоративних прав як зловживання процесуальними правами в корпоративних спорах.

Статті

04.03–04.13.327.

346.93:347.771:615.371 Гаврилов Э. Судебный спор, касающийся нарушения исключительного права на запатентованное изобретение / *Э. Гаврилов* // Хозяйство и право. — 2012. — № 12. — С. 23-33.

Отмечено, что российская организация имеет патент на изобретение, относящееся к определенной вакцине. Обращено внимание на то, что индийская компания изготовляет свою вакцину в Индии и там осуществляет ее продажу. Указано на то, что индийская вакцина импортируется и продается в России. Арбитражный суд решил, что индийская компания не осуществляет в России действий по использованию своей вакцины, а также что индийская вакцина не является эквивалентом запатентованной вакцины.

04.03–04.13.328.

346.546:347.779(470) Друмлевич А. М. Разрешение арбитражными судами споров о конкуренции прав на доменные имена и средства индивидуализации на основании норм международного права / *Алексей Михайлович Друмлевич* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 4. — С. 37–43.

Рассмотрена практика применения арбитражными судами РФ норм международного права, в частности Парижской конвенции по охране промышленной собственности от 20 марта 1883 г., Единообразной политики по разрешению споров в связи с доменными именами ICANN и Правил по единообразной политике разрешения споров в связи с доменными именами ICANN, при разрешении споров о конкуренции прав на доменные имена и средства индивидуализации юридических лиц, товаров, работ, услуг и предприятий.

04.03–04.13.329.

346.91:347.956 Згама А. О. Перспективи розвитку повноважень апеляційних господарських судів / *А. О. Згама* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОН України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 411–417.

Досліджено напрямки розвитку господарського процесуального законодавства з точки зору гармонізації моделі повноважень апеляційних господарських судів шляхом підвищення професійного рівня і залучення суддів з відповідною економічною підготовкою, звуження чи розширення кола повноважень залежно від економічних потреб учасників господарського процесу і держави. Доведено необхідність запровадження інституту зустрічного забезпечення й письмового провадження. Запропоновано виключити можливість апеляційного провадження у випадку, коли сторони відмовилися від права на апеляційне оскарження,а також в особливо значимих справах.

04.03–04.13.330.

346.52:338.244(477) Зуєва Л. Є. Судові витрати як складова принципу оперативності та процесуальної економії у господарському процесі / *Л. Є. Зуєва* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць / МОН України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 417–427.

Досліджено питання щодо визначення ознак та практичного застосування принципу оперативності та процесуальної економії в господарському процесі з визначенням певних проблемних питань та можливих шляхів їх вирішення, з урахуванням норм діючого законодавства. Вказано, що судові витрати мають дві сторони: матеріальну — в грошовому еквіваленті, та суб'єктну — покладаються на певних учасників процесу та залежать від остаточного рішення суду. Наголошено на доцільності встановлення граничних розмірів компенсації витрат на правову допомогу на рівні середніх погодинних ставок гонорарів адвокатських об'єднань України. Підвищення розміру судових витрат у зв'язку з прийняттям ЗУ «Про судовий збір» повинно сприяти уніфікації судових витрат, однак це не єдиний спосіб подолання незадовільного стану судочинства у господарських справах. Вказано

на доцільність вирішення правової природи виконавчого збору, який є видом процесуальних витрат та необов'язковим платежом.

04.03–04.13.331.

341.225.5(26):001.831 Зятіна Д. В. Заходи стимулювання інвестицій в морські порти України / *Д. В. Зятіна* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 348–354.

Досліджено проблеми розвитку морських портів України в контексті прийняття ЗУ « Про морські порти України» та початку проведення портової реформи. Розглянуто основні напрями залучення інвестицій в морські порти шляхом удосконалення положень концесійних угод в портах, гнучкої політики формування портових зборів і т. п. Звернуто увагу на проблему функціонування морських портів, пов'язану з необхідністю захисту навколишнього природного середовища. Розроблено нові рекомендації та положення з приводу державної підтримки стійкого розвитку морських портів України.

04.03–04.13.332.

346.93:351.925(470) Карашев К. О некоторых вопросах, возникающих в практике применения арбитражными судами положений КоАП РФ / *К. Карашев* // Хозяйство и право. — 2012. — № 12. — С. 72–83.

Затронуты некоторые спорные вопросы практики применения отдельных положений Кодекса РФ об административных правонарушениях. Освещены правовые проблемы, связанные с применением ст. 7.6, 4.5, а также ч. 2 ст. 8.37 и ч. 2 ст. 8.17 КоАП РФ. Приведены существующие в практике и доктрине правовые позиции по обозначенным в статье вопросам и излагается точка зрения относительно их разрешения.

04.03–04.13.333.

347.791.6(477) Картузов М. Ю. Пути развития института ареста морского судна в Украине после присоединения к Международной конвенции об унификации некоторых правил, касающихся ареста морских судов от 10.05.1952 г. / *М. Ю. Картузов* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 331–340.

Исследованы правила и принципы, регулирующие арест морского судна в Украине после присоединения Украины к Международной конвенции об унификации некоторых правил, касающихся ареста морских судов 1962 г. Раскрыто содержание новелл действующего законодательства Украины, регулирующего вопросы ареста морских судов. Показаны особенности практики ареста морских судов в различных морских державах. Предложены варианты усовершенствования действующего хозяйственного процессуального законодательства Украины, связанного с институтом ареста морских судов.

04.03–04.13.334.

346.5:330.341.1(477) Матвєєв П. Склад і структура господарсько-правового забезпечення правовідносин щодо інноваційної діяльності / *П. Матвєєв* // Право України. — 2013. — № 7. — С. 263–273.

Проаналізовано господарсько-правове забезпечення інноваційної діяльності з метою обґрунтування актуальності посилення правового поля, а також систематизації законодавства щодо інноваційної діяльності. Визначено основні завдання для кодифікування інноваційного законодавства України. Проведено аналіз діяльності суб'єктів інноваційної сфери. Запропоновано пропозиції з удосконалення організаційного, фінансового і правового забезпечення, стимулювання, управління та контролю над інноваційними процесами в Україні. Представлено визначення інноваційної діяльності як діяльності комерційної, пов'язаної з отримання нового знання та реалізацією його іншими учасниками ринку. Доведено тезу про те, що метою інноваційної діяльності є не тільки отримання соціально-економічного ефекту від використання інтелектуального потенціалу, а й отримання прибутку.

04.03–04.13.335.

346.93:347.736 Навроцкая Е. В. Некоторые проблемы определения процессуального положения лиц, участвующих в деле о банкротстве / *Елена Викторовна Навроцкая* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 5. — С. 26–31.

Представленная статья посвящена исследованию некоторых проблем процессуального положения лиц, участвующих в деле о банкротстве. Ни одна из существующих точек зрения не определяет четких критериев разграничения участников арбитражного процесса по делу о банкротстве, не позволяет в полной мере выявить специфические признаки, объединяющие тех или иных субъектов в самостоятельные группы участников процесса. В статье изложена авторская позиция по вопросу определения понятия и состава лиц, участвующих в деле о банкротстве, приведены соответствующие рекомендации по совершенствованию действующего законодательства.

04.03–04.13.336.

346.93:347.736(470) Пиминов М. Актуальные проблемы квалификации обязательств в качестве текущих платежей / *М. Пиминов* // Хозяйство и право. — 2012. — № 10. — С. 96–106.

Проанализирован момент возникновения денежных обязательств из различных оснований с целью квалификации их в качестве текущих платежей по смыслу Закона о банкротстве. Прокомментированы отдельные положения постановлений Пленума ВАС РФ. Даны предложения по изменению действующего закона в отношении текущих обязательств, кардинально отличающиеся от существующей доктрины.

04.03–04.13.337.

346.545:347.772(470) Попов Р. Нарушение законодательства о защите конкуренции при регистрации товарных знаков: обзор судебной практики / *Р. Попов* // Хозяйство и право. — 2012. — № 10. — С. 52–60.

Рассмотрены противоречия, возникающие при регистрации некоторых товарных знаков, между нормами ГК РФ и законодательством о защите конкуренции; примеры из правоприменительной и судебной практики; а также вносятся предложения по совершенствованию законодательного регулирования.

04.03–04.13.338.

341.63 Розенберг М. Актуальные вопросы в практике разрешения споров в МКАС при ТПП РФ / *М. Розенберг* // Хозяйство и право. — 2012. — № 10. — С. 23-29.

Рассмотрены три вопроса, в отношении которых в практике не сложилось одинаковых подходов. Они анализируются автором на основе конкретного решения МКАС, принятого в июле 2012 года. Высказывается мнение о целесообразности их обсуждения с участием арбитров МКАС, а также юристов и менеджеров, работающих во внешнеэкономической сфере.

04.03–04.13.339.

346.91:004.738.5 Романенкова С. В. Понятие электронного правосудия, его генезис и внедрение в правоприменительную практику зарубежных стран / *Светлана Валерьевна Романенкова* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 4. — С. 26–31.

Актуальность статьи обусловлена общей тенденцией мировой практики по введению в судопроизводство элементов электронного правосудия. Раскрыто содержание различных понятий электронного правосудия. Основное же содержание исследования состоит в анализе и сопоставлении зарубежного опыта внедрения системы электронного правосудия, так называемого e-justice, с российским. Выделены элементы электронного правосудия, которые уже реализованы и которые могут быть реализованы в ближайшем будущем.

04.03–04.13.340.

346.548:347.921.4 Соловых С. Ж. Роль субъективных процессуальных прав в механизме реализации права на судебную защиту / *Светлана Жорсовна Соловых* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 4. — С. 8–13.

Проведен анализ нормативного содержания права на судебную защиту с учетом взглядов ученых на данную проблему. Указано, что право на судебную защиту предопределяет наличие субъективных процессуальных прав, без которых, в свою очередь, оно не может в полной мере реализоваться. Именно посредством реализации субъективных процессуальных прав, которые раскрываются во всем своем объеме и содержании в стадиях арбитражного процесса, заинтересованное лицо может получить судебную защиту своих нарушенных либо оспариваемых прав.

04.03–04.13.341.

346.93:341.231.14(4) Федосеева Е. С. Нарушения положений Конвенции о защите прав человека и основных свобод при рассмотрении судом конкретного дела, в связи с принятием решения по которому заявитель обращался в Европейский суд по правам человека, установленные актами Европейского суда по правам человека, как основания для пересмотра дел по новым обстоятельствам в арбитражных судах и судах общей юрисдикции / *Е. С. Федосеева* // Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 5. — С. 51–54.

Статья посвящена анализу влияния актов Европейского суда по правам человека на российское гражданское и арбитражное судопроизводство как основания для пересмотра дел по новым обстоятельствам. Охарактеризована взаимосвязь национального законодательства и правовых позиций Европейского суда. Обозначены проблемные вопросы, связанные с применением правовых позиций Суда и исполнением его решений.

04.03–04.13.342.

346.91 Хотенець П. Форми реалізації функції судового контролю в господарському судочинстві / *П. Хотенець* // Право України. — 2013. — № 7. — С. 274–282.

Досліджено феномен судового контролю в аспекті форм його реалізації в господарському судочинстві. Доведено, що судовий контроль є таким аспектом реалізації функції правосуддя, в межах якого суд як орган судової влади активно і цілеспрямовано впливає передбаченими процесуальним законом правовими засобами на розвиток правової ситуації. Виокремлено генеральну та спеціальні форми судового контролю. Досліджено особливості цих форм.

12.00.05. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ТРУДОВЕ ПРАВО

Книги

05.03–04.13.343.
349.2(4+477) Краснов Є. В. Основні трудові права : міжнародні стандарти і законодавство України : монографія / *Є. В. Краснов* ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 178 с.

Досліджено міжнародні стандарти основних трудових прав та законодавство України у цій сфері. На підставі аналізу спеціальної літератури, чинного законодавства та практики його застосування, міжнародних трудових стандартів і позитивного зарубіжного законодавчого досвіду проаналізовано нормативне закріплення основних трудових прав працівників. Внесено пропозиції щодо його вдосконалення.

05.03–04.13.344.
349.22:331.108.6 Форманюк В. В. Правові засоби забезпечення трудової дисципліни : монографія / *В. В. Форманюк* ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 182 с.

Досліджено теоретичні та практичні проблеми правового регулювання засобів забезпечення трудової дисципліни у сучасний період. Сформульовано поняття правових засобів забезпечення трудової дисципліни та здійснено їх класифікацію. Охарактеризовано правові методи і засоби забезпечення трудового розпорядку і трудової дисципліни. Внесено теоретично обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо удосконалення чинного законодавства України та проекту ТК України у сфері забезпечення дотримання трудової дисципліни.

05.03–04.13.345.
349.2(477) Чанишева Г. І. Право на інформацію за трудовим законодавством України : монографія / *Г. І. Чанишева, Р. І. Чанишев* ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 196 с.

Комплексно досліджено теоретичні та практичні питання юридичного забезпечення права на інформацію за трудовим законодавством України. Визначено поняття, суб'єкти, правову природу, захист права на інформацію, його нормативне закріплення у міжнародних актах національного трудового законодавства. Виділено ознаки і види трудової інформації, інформації про персональні дані працівника. Обґрунтовано та сформульовано пропозиції щодо удосконалення актів чинного трудового законодавства та проекту ТК України у сфері забезпечення права на інформацію працівників і роботодавців та їх представників.

Автореферати

05.03–04.13.346.
349.222(043.3) Бабенко Е. В. Правове регулювання укладення та зміни трудового договору : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / *Бабенко Едуард Вадимович* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченко. — К., 2013. — 19 с.

З'ясовано сутність та виокремлено основні ознаки трудового договору, досліджено історичні етапи становлення інституту трудового договору. Акцентовано увагу на недосконалості та неповноті законодавчого визначення трудового договору. Визначено структуру нормативно-правової основи укладення та зміни трудового договору. Доведено, що нормативно-правова основа має дві складові: правову і нормативну. Надано класифікацію проблем нормативно-правової основи відповідно до чинників, які впливають на її недосконалість. Внесено низку пропозицій відносно шляхів їх подолання. Визначено три етапи укладення трудового договору: подання пропозиції однією стороною щодо бажання вступити в трудові відносини та прийняття її до розгляду іншою; переговори або процедура стосовно оцінювання роботодавцем ділових якостей кандидатів та, відповідно, працівником умов праці, що пропонуються; прийняття рішення про укладання трудового договору, тобто досягнення згоди щодо всіх його умов та підписання самого правочину. Виявлено природу та розкрито сутність таких категорій як «умови договору», «умови праці», «умови трудового договору, що не є істотними», «безпосередні та похідні умови трудового договору». Запропоновано відмовитися від використання в законі категорії «істотні умови», бо вона не має суттєвого значення для характеристики умов праці і умов трудового договору. Для останнього мають застосовуватися терміни «обов'язкові» та «додаткові» умови. Сформульовано визначення поняття «зміна трудового договору», надано класифікацію змін трудового договору та досліджено кожен з їх видів. Внесено пропозиції щодо удосконалення підстав та порядку проведення таких змін.

05.03–04.13.347.
349.2(043.3) Биков А. В. Правове регулювання випробування при прийнятті на роботу в сучасних умовах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / *Биков Артем В'ячеславович* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2013. — 20 с.

Доведено, що випробування при прийнятті на роботу — це встановлена угодою сторін трудового договору, а для спеціальних категорій працівників — передбачена законами організаційно-правова форма добору кадрів, що обумовлюється при укладенні трудового договору, про-

вадиться в межах законодавчо передбаченого строку й має на меті перевірку відповідності ділових якостей працівника дорученій роботі в межах зазначеної трудової функції. Зазначено, що до принципів випробування при прийнятті на роботу належать: законність, добровільність, гласність, динамізм (строковість), поєднання інтересів роботодавця і працівника, визначеність вимог, що висуваються до працівника під час випробування, об'єктивність, всебічний захист прав і законних інтересів працівників, презумпція відповідності працівника займаній посаді. Обґрунтовано, що під час випробування роботодавець уповноважений перевіряти суто ділові якості працівника; моральні ж не повинні покладатися в основу перевірки його відповідності дорученій роботі. Підкреслено, що результати оцінювання останніх можуть впливати на кінцеву оцінку працівника й мати правові наслідки лише для певних категорій працівників, причому визначальним чинником для них є характер здійснюваної ними трудової діяльності (державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування, судді, прокурорсько-слідчі працівники, посадові особи митної служби, дипломатичні працівники та ін.). Визначено напрямки вдосконалення правового регулювання випробування при прийнятті на роботу.

05.03–04.13.348.

12.00.05 Лежнєва Т. М. Санкції в трудовому праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / *Тетяна Миколаївна Лежнєва* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2012. — 20 с.

Санкції досліджено як заходи юридичної трудо-правової відповідальності. Дослідження побудовано на методологічних засадах визнання приватноправового характеру санкцій трудового права як чинника, який багато в чому зумовлює їх сутність та зміст. Розглянуто зміст санкцій трудового права із використанням функціонального методу. Цей метод передбачає аналіз функцій санкцій трудового права та напрямків їх впливу на правове становище особи. Такий аналіз здійснено щодо переважної більшості санкцій дисциплінарної — загальної та спеціальної — і матеріальної відповідальності, завдяки чому проілюстровано їх безпосередню дію на учасників трудових відносин. Проаналізовано поняття і ознаки санкцій трудового права, з'ясовано їх місце у системі заходів правового примусу в трудовому праві. Висвітлено історичні етапи розвитку системи санкцій трудового права. У класифікаційну частину дослідження включено як аналіз загальноприйнятої класифікації санкцій трудового права, так і спробу обґрунтування теоретичних питань такого малодослідженого виду санкцій, як кумулятивні санкції. Сформульовано пропозиції різного ступеня загальності щодо удосконалення чинного трудового законодавства в частині закріплення змісту санкцій трудового права.

05.03–04.13.349.

349.2:351.74(043.3) Яценко Т. П. Правове регулювання служби працівників органів внутрішніх справ за контрактом : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / *Яценко Тамара Петрівна* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2012. — 18 с.

З'ясовано юридичну природу контракту як різновиду трудового договору. Надано власне визначення терміна «контракт про службу в органах внутрішніх справ». Охарактеризовано службу в органах внутрішніх справ як різновид трудової діяльності. Виявлено особливості контакту в регулюванні трудових відносин працівників органів внутрішніх справ. Вивчено сучасний стан прийняття на службу до органів внутрішніх справ. Розглянуто зміст контракту про службу в органах внутрішніх справ. Вивчено різновиди змін умов контракту про службу в органах внутрішніх справ. Розглянуто підстави припинення служби в органах внутрішніх справ. Надано пропозиції з удосконалення національного законодавства, зокрема, запропоновано зміни та доповнення до Конституції України, Кодексу законів про працю України, Закону України «Про міліцію», Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ, а також проекту Трудового кодексу України з питань використання контракту, виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин працівників органів внутрішніх справ.

Статті

05.03–04.13.350.

349.22:331.108 Андрейчук Т. Сучасний стан правового регулювання обмежень і заборон стосовно трудової діяльності суддів / *Тарас Андрейчук* // Публічне право. — 2013. — № 3. — С. 201–209.

Підкреслено, що сучасний стан професіоналізму суддів та ефективності судової системи вимагає подальших змін і переусвідомлення діючих засад правового регулювання. Визначено правові обмеження та вимоги до суддів. Проаналізовано нормативно-правові акти загального та спеціального характеру чинного законодавства України. Досліджено наукові досягнення щодо означених питань. Розроблено ряд пропозицій з удосконалення законодавства, яке регулює трудову діяльність суддів.

05.03–04.13.351.

349.2(470):340.13 Андриановская И. И. О целесообразности в праве (на примере норм трудового права) / *И. И. Андриановская* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 63–68.

Рассмотрены вопросы правовой обусловленности (оправданности) или правовой целесообразности введения, сохранения тех или иных

нормативных правовых актов, отдельных норм в современных условиях. С точки зрения целесообразности проанализированы некоторые нормы трудового права. Целесообразность введения и сохранения норм, как правило, наблюдается при кодификации законодательства. При кодификации законодатель определяет соотношение преемственных и новых элементов.

05.03–04.13.352.

349.23:331.106.26(470) Більдінова М. Трудова функція працівника як обов'язкова умова трудового договору на прикладі трудового законодавства / *М. Більдінова* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 218–254.

Підкреслено, що ключовим моментом у визначенні трудової функції працівника є розгляд основоположної дефініції трудового права — категорії трудові відносини. Визначено трудову функцію працівника та її суть як центральну та обов'язкову умову трудового договору на прикладі трудового законодавства РФ. Зазначено, що визначення трудової функції працівника є не тільки базовим елементом усіх трудових зв'язків, але й проявом специфіки методу трудового права РФ. Звернуто увагу, що зміна трудової функції робить прямий вплив на нормальне функціонування трудових відносин і цей факт зумовлює важливість її подальшого детального дослідження не тільки на національному, але й на міжнародному рівнях.

05.03–04.13.353.

349.235(470) Бриллиантова Н. К вопросу о понятии рабочего времени / *Нина Бриллиантова, Елена Феоктистова* // Вопросы трудового права. — 2013. — № 1. — С. 22–25.

Отмечено, что в понятие рабочего времени входят, помимо фактического выполнения работы, еще и иные периоды, которые также относятся к рабочему времени. По мнению авторов статьи, эти «иные периоды» законодателем не раскрыты, что вызывает определенные затруднения при применении данной нормы на практике. Указано на необходимость в ч. 1 ст. 92 ТК РФ четко обозначить, какие именно периоды должны быть отнесены к рабочему времени. Сделан вывод о том, что к фактическому рабочему времени можно отнести не только время, в течение которого работник исполнял трудовые обязанности, находясь на рабочем месте, но и время, когда он их не выполнял по причинам, признаваемым законом уважительными, и они должны быть в ТК РФ.

05.03–04.13.354.

349.23:349.422.2 Гайдаржи Х. А. Правові особливості договірного оформлення трудових відносин у сільськогосподарському переробному кооперативі / *Х. А. Гайдаржи* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 412–417.

Досліджено систему трудових відносин у сільськогосподарському переробному кооперативі. Виявлено особливості відповідних договірних відносин, що співвідносяться між собою як зміст і форма. Проведено класифікацію працівників сільськогосподарського переробного кооперативу. Виявлено характерні особливості трудової участі кожної з категорій робітників та зумовлені цими функціональними особливостями договірні форми таких відносин. Зазначено, що статут сільськогосподарського переробного кооперативу має договірну природу; контракт як особливий вид трудового договору доцільно укладати з виконавчим директором та членами виконавчої дирекції, а також їх кваліфікованими фахівцями; наймані працівники, що здійснюють технічне обслуговування кооперативу більш захищені за допомогою трудового договору звичайної, не контрактної форми.

05.03–04.13.355.

349.22:331.108.6 Гребенщиков А. В. Дисциплина труда и правонарушения работодателя / *А. В. Гребенщиков* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 85–93.

Рассмотрены некоторые характеристики работодателя как субъекта правоотношений с работником. Исходя из анализа позиций, сформулированных в научной литературе о понимании трудовой дисциплины, внутреннего трудового распорядка и дисциплинарного проступка, в статье формулируются выводы о природе неправомерного поведения работодателя. Внесено предположение о том, что работодатель является субъектом правонарушения в отношениях обеспечения трудовой дисциплины. Кроме того, автор предлагает меры реагирования на неправомерное поведение работодателя.

05.03–04.13.356.

349.2:331 Драчук М. А. К вопросу о соотношении права и понятия труда / *М. А. Драчук* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 69–84.

Статья посвящена определению в науке права понятия труда и его нормообразующих аналогов, используемых для организации юридического механизма управления трудом. Исследуется и предлагается к обсуждению причина замены в правовых текстах термина «труд», дается общая характеристика понятия «труд» и его нормообразующих аналогов — понятий «работники», «деловые качества», «занятость» и «трудовые отношения». Сделан общий вывод о том, что труд как общегуманитарная категория взаимосвязан с механизмом управления им, в то время как правовое регулирование, будучи только видом управленческого воздействия, не может в полной мере достигать целей управления трудом. Последнее, таким образом, осуществляется наряду с правовым регулированием иными способами воздействия.

05.03–04.13.357.

349.22:347.113 Єрьоменко В. В. Поняття та види колізій в правовому регулюванні трудових та пов'язаних з ними відносин / *В. В. Єрьоменко* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 3. — С. 79–85.

Досліджено поняття «колізія» та розширено спектр «юридичних колізій», під якими розуміються колізії між актами (нормативними та індивідуальними), колізії між положеннями (умовами) нормативних та індивідуальних актів, колізії між правовими нормами. Зазначено, що традиційне виокремлення субординаційних, темпоральних і змістовних колізій для сфери трудового законодавства є недостатнім. Рекомендовано зазначені у статті види колізій піддати подальшій класифікації за критерієм способу закріплення правових норм, що перебувають у колізії з іншими нормами, в актах законодавства про працю не закріплені і не закріплені текстуально. Колізії між текстуально не закріпленими (закріпленими лише логічно) правовими нормами запропоновано далі поділити на види за критерієм способу виявлення при тлумаченні правових норм, що перебувають у колізії з іншими правовими нормами.

05.03–04.13.358.

349.22:331.105.6(470) Жибартович (Викторова) С. И. Место трудового правоотношения и его субъектов в системе правового регулирования / *С. И. Жибартович (Викторова)* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 128–138.

За последние годы в области правового регулирования трудовых правоотношений произошли существенные сдвиги, вызванные глубокими изменениями в сфере труда под влиянием экономической реформы в общественной и государственной жизни. Значительно возросли роль и значение трудового права. Статья посвящена исследованию природы трудового правоотношения и определению его места в системе правового регулирования. Рассмотрены проблемы правового статуса субъектов трудового правоотношения. Проведено исследование и анализ существующих теоретических и практических концепций и положений в этой области. Внесены предложения по совершенствованию законодательства о труде.

05.03–04.13.359.

349.243:331.46(470) Зайцева О. Проблема подолання виробничого травматизму у сфері суспільного виробництва / *О. Зайцева* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 233–242.

Проаналізовано міжнародне законодавство та чинне законодавство РФ щодо виробничого травматизму. Наведено статистичні дані Міжнародної організації праці та Федеральної інспекції праці РФ щодо головних причин травматизму зі смертельними наслідками. Висвітлено актуальну на сьогодні проблему подолання виробничого травматизму в сучасних умовах суспільного виробництва РФ. З'ясовано проблеми, які заважають змінити ситуацію з виробничим травматизмом в РФ на краще. Розглянуто необхідні умови розслідування, які закріплені у ст. 227 ТК РФ. Підкреслено, що повністю подолати виробничий травматизм неможливо, але можливо і необхідно знизити його рівень, вирішивши гострі проблеми, розглянуті у статті.

05.03–04.13.360.

349.2:331.105(470) Зыкина Т. А. Роль государства в реализации прав работников / *Т. А. Зыкина* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 108–114.

Проанализирована роль российского государства в реализации прав работников. Определены основные направления и проблемы деятельности государства при реализации прав работников как внутри страны, так и на международном уровне. Кроме того, автор полагает, что деятельность российского государства в сфере социального партнерства и создания достойных условий труда является основой для реализации прав работников.

05.03–04.13.361.

349.2:340.134(470) Иванов А. Б. К вопросу об источниках кодификации трудового законодательства / *А. Б. Иванов* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 115–127.

Раскрыто понятие источника кодификации трудового законодательства, приведены их основные классификации, показана важная роль данных источников в процессе кодификационных работ. На основе сравнительного анализа различных этапов кодификации российского законодательства о труде выявляются закономерности и особенности кодификационной обработки правового материала при подготовке базовых трудоправовых актов. Обращено внимание на допущенные законодателем погрешности при отборе материала для действующего Трудового кодекса РФ. В работе также проанализированы перспективы и возможности использования различных источников в связи с новым этапом кодификации.

05.03–04.13.362.

349.3:364.044.26-058.5(477) Клемпарський М. Щодо сутності та особливостей службово-трудових відносин / *Микола Клемпарський* // Публічне право. — 2013. — № 1. — С. 233–237.

Проаналізовано наукові погляди щодо сутності поняття правовідносин, трудових та службово-трудових відносин. Досліджено відповідні нормативно-правові акти з метою встановлення сутності саме службово-трудових відносин. Прокоментовано практичні ситуації, коли іноземці можуть бути «наближені» до державної служби (патронатна служба). Обґрунтовано важливість значення щодо визначення особливостей службово-трудових відносин.

05.03–04.13.363.

349.2(476)"1991/92":340.134 Ковалева Е. А. История кодификации трудового законодательства суверенной Республики Беларусь: подготовительный период (1991–1992) / *Е. А. Ковалева* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 273–286.

Предпринята попытка исследования истории подготовительного периода кодификации трудового законодательства Республики Беларусь после обретения нею независимости. Дана краткая характеристика первых законов о профессиональных союзах, коллективных договорах и соглашениях, порядке разрешения коллективных трудовых споров (конфликтов), занятости населения. Проанализированы публикации того времени, социологические исследования, свидетельствующие о напряженной работе ученых и практических работников по созданию законодательных актов, их комментариев, соответствующих новым реалиям. Сделан вывод о том, что обращение к истории становления и развития трудового законодательства независимой Республики Беларусь не только обогатит науку трудового права, но и даст возможность использовать освещенный опыт при подготовке законодательных и других актов.

05.03–04.13.364.

349.22:331.108.62 Колєснік Т. Причини порушення дисципліни праці: науково-практичний аспект / *Тетяна Колєснік* // Публічне право. — 2013. — № 2. — С. 234–240.

Підкреслено, що у праві, економіці, психології та педагогіці не розроблено єдиного списку причин порушення трудової дисципліни. Досліджено в науково-практичному аспекті основні причини порушення дисципліни праці працівниками, а саме: виробничо-технічні та адміністративно-карні причини. Приділено увагу таким чинникам: правовий нігілізм працівника; слабкий контроль; недоліки відповідальності й почуття безкарності; соціально-економічні фактори; почуття несправедливості, недооціненості; незадоволеності зарплатою.

05.03–04.13.365.

349.22:331.106-054.6 Кузнецов Г. А. Трудоустройство иностранных граждан: совершенствование механизма получения разрешений на работу / *Г. А. Кузнецов* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 773–781.

Рассмотрены недостатки механизма получения разрешений на работу иностранными гражданами, не обладающими высокой квалификацией. Приведены механизмы ограничения трудовой иммиграции, используемые в некоторых странах. Раскрыты недостатки, имеющиеся в российском механизме получения разрешений на работу иностранными гражданами, прибывшими в безвизовом порядке в Россию. Среди основных недостатков выделено отсутствие законодательного закрепления обязанности для иммигранта трудоустроиться к тому работодателю, который подавал заявку о потребности в рабочей силе для замещения в предстоящем году вакантных и создаваемых рабочих мест иностранными работниками. Особое внимание уделено квотированию разрешений на работу. Указаны и аргументированы проблемы механизма, из-за которых формируемая квота не отражает объективно потребности рынка труда в иностранных трудовых ресурсах. Для устранения выявленных недостатков предложено отказаться от использования заявок работодателей при формировании квоты. Для упрощения и рационализации использования квот предложено создать электронную биржу труда. При соединении использования электронной биржи труда и квоты, установленной только государством, по мнению автора, должна снизиться нагрузка на государственный аппарат, у работодателей появится возможность быстрее и проще привлекать работников, иностранцам станет легче находить работу и их права будут меньше нарушаться.

05.03–04.13.366.

349.22:331.109(470) Кузьменко А. В. Европейский суд по правам человека в практике разрешения трудовых споров в России / *А. В. Кузьменко* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 395–405.

Проанализировав решения Европейского суда по правам человека, автор определяет их значение в практике разрешения трудовых споров в России, выявляет их роль в системе источников трудового права РФ. Анализ содержания Конвенции позволяет сделать вывод об ограниченных возможностях ее применения и, соответственно, юрисдикции Европейского суда в сфере трудовых отношений. Практика рассмотрения Европейским судом жалоб российских граждан подтверждает данные выводы. Проведенный анализ решений ЕСПЧ по трудовым спорам российских граждан показал абсолютное преобладание решений, затрагивающих процессуальную сторону разрешения трудовых споров: длительность судебного разбирательства (преимущественно по делам о восстановлении на работе, выплате задолженности по заработной плате, компенсации морального вреда), нарушение принципа состязательности судебного разбирательства, а также отсутствие эффективного средства правовой защиты.

05.03–04.13.367.

349.2:331.105(470) Куренной А. М. Социальное партнерство и совершенствование трудового законодательства / *А. М. Куренной* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 10–18.

Обозначены некоторые вопросы, которые сегодня встают перед сторонами социального партнерства в отношении подходов к развитию трудового законодательства. Обращено внимание на то, что в настоящее время институт социального партнерства в России находится в оп-

ределенном кризисе. Противоречия по поводу путей совершенствования трудового права не являются непреодолимыми, но каждая из сторон должна делать шаги навстречу друг другу. Обоснована необходимость более активной позиции в этом вопросе и со стороны государства.

05.03–04.13.368.

349.2(470) Лушников А. М. О российской школе трудового права: постановка проблемы / *А. М. Лушников, М. В. Лушникова* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 19–26.

Рассмотрены проблемы, связанные с определением понятия «юридическая школа», на примере школ трудового права. Проанализировано соотношение категорий «научная школа» и «педагогическая школа», сделан вывод об их единстве. Исследованы составные компоненты, в совокупности образующие юридическую школу. Сделан вывод о том, что можно говорить о существовании как единой российской школы трудового права, так и ряда составляющих ее региональных школ.

05.03–04.13.369.

349.22:331.108.3(470+4) Лушникова М. Отечественный международный и зарубежный опыт регулирования заемного труда / *Марина Лушникова* // Вопросы трудового права. — 2013. — № 2. — С. 26–34.

Рассмотрен опыт правового регулирования заемного труда в России, как в досоветский, так и в советский периоды, сделан вывод о необходимости его учета в современном нормотворчестве. Проанализировано и международно-правовое регулирование заемного труда, а равно особенности данного процесса в зарубежных странах. Подчеркнуты высокие требования к негосударственным агентствам занятости и выделены основные цели регламентации заемного труда. Показано, что правовая регламентация заемного труда на национальном уровне имеет три основные цели: надзор государства за деятельностью частных агентств занятости (лизинговые агентства); обеспечение равенства заемных и постоянных работников; содействие сохранению занятости постоянных работников предприятий-пользователей и недопущению их вытеснения заемными работниками.

05.03–04.13.370.

349.2:331.(07)(100) Лютов Н. Л. Гибкость международных трудовых стандартов как фактор их эффективности / *Н. Л. Лютов* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 502–515.

Рассмотрена гибкость как один из важнейших факторов, влияющих на эффективность международных трудовых стандартов. Проанализированы такие параметры гибкости, как гибкость содержания, гибкость формы и гибкость применения международных трудовых норм. Гибкость содержания определяется автором как неопределенность и расплывчатость формулировок международных договоров в сфере труда либо специальные «механизмы гибкости», направленные на содействие дальнейшей ратификации государствами этих договоров. Представляет также интерес механизм пересмотра данной Конвенции, позволяющий в «полуавтоматическом» режиме «обновлять» обязательства государств в случае пересмотра Конвенции. Гибкость применения связана с политикой международных организаций в отношении контроля за соблюдением государствами принятых ими на себя международных трудовых стандартов. Несмотря на то, что возможности МОТ в данном вопросе довольно ограничены, эта организация, с точки зрения автора, использует даже имеющиеся в ее распоряжении рычаги излишне гибко. В этом смысле МОТ проявляет значительно большую гибкость, чем европейские региональные организации — Совет Европы и Европейский Союз.

05.03–04.13.371.

349.2:331.522.007.2-053.81(470) Малышева Н. Современное состояние рынка труда молодых специалистов технического профиля РФ: проблемы и перспективы / *Нина Малышева, Татьяна Мясоедова* // Вопросы трудового права. — 2013. — № 1. — С. 34–42.

Проведен анализ рынка труда молодых специалистов технического профиля с использованием результатов многочисленных исследований о предпочтениях молодых специалистов в выборе работодателей, об ожиданиях в области построения карьеры и трудоустройства. Выявлено, что наиболее привлекательными работодателями являются компании, занимающие активную позицию на рынке труда, либо компании, имеющие известный бренд. Наиболее популярными в данный момент у молодых специалистов технического профиля являются компании нефтегазовой отрасли, сферы информационных технологий и сферы производства продуктов народного потребления. Отмечено, что успех привлекательных для молодежи компаний никак не связан с целенаправленной государственной политикой по развитию данных отраслей, а продиктован личной заинтересованностью работодателей в талантливой молодежи.

05.03–04.13.372.

349.22:331.107(470+430).001.36 Мельникова В. Г. Участие работников в управлении организацией. Сравнительный аспект / *В. Г. Мельникова* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 525–537.

Рассмотрено правовое положение трудового коллектива, право работников на участие в управлении организацией, а также перспективы совершенствования правового регулирования участия работников в управлении организацией. Представлен краткий обзор истории развития российского законодательства о правах трудового коллектива, дана характеристика актов Меж-

дународной организации труда в данной сфере. Раскрыты особенности существующих в мире моделей представительства интересов работников на уровне предприятия, соотношения прав профсоюзов и представительных органов работников. Проведен сравнительный анализ норм Европейского Союза о правах работников на информирование и заслушивание и законодательства ФРГ о правах работников на участие в управлении организацией. Исследованы формы участия работников в решении экономических вопросов и тех, решение которых может оказать воздействие на условия труда, а также опыт ФРГ в построении сбалансированной системы участия работников в управлении организацией путем наделения производственных советов правами на информирование, правом совещательного или решающего голоса в зависимости от круга решаемых вопросов. На основе анализа положений европейского права и законодательства ФРГ об участии работников в управлении организацией определены направления совершенствования российского законодательства.

05.03–04.13.373.

349.22-057.34(477) Мокрицька Н. Виникнення трудових правовідносин із депутатом місцевої ради для праці у ній на постійній основі / *Наталія Мокрицька* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 68–72.

Досліджено особливості виникнення відносин найманої праці та порядок укладення трудового договору на підставі рішення місцевої ради з депутатами місцевих рад, які обрані на виборну посаду у ній, для праці на постійній основі. Відмічено, що у законодавстві відсутні нормативні положення, які б регулювали вступ у законну силу рішення ради ненормативного характеру. З огляду на запропоновані шляхи вирішення правових проблем реалізації права на працю категорією працівників, що розглядається, запропоновано зміни до ст. 59 ЗУ «Про місцеве самоврядування», ст. 36 КЗпП та ЗУ «Про статус депутатів місцевих рад».

05.03–04.13.374.

349.2(331.526.2:331.101.21) Мокрицька Н. Вільно обрана зайнятість як результат реалізації права на працю / *Наталія Мокрицька* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 7. — С. 116–119.

Наголошено, що ЗУ «Про зайнятість» потребує подальшого вдосконалення з метою впорядкування юридичної термінології, що використовується для позначення прав у сфері зайнятості. Досліджено окремі аспекти поняття «вільно обрана зайнятість». З'ясовано питання про те, чи доречно прив'язувати право на вільний вибір місця, виду діяльності та роду занять до процесу працевлаштування. Автор вважає, що підхід законодавця у відповідному законі потребує певних коригувань, а саме належного розмежування різних правових можливостей. Визначено його співвідношення з поняттями «право на працю», «зайнятість» та іншими правами у сфері зайнятості відповідно до ЗУ «Про зайнятість».

05.03–04.13.375.

349.235(73) Назметдинов Р. Правовое регулирование рабочего времени в США / *Рустем Назметдинов* // Вопросы трудового права. — 2013. — № 2. — С. 63–66.

Приведен анализ правового регулирования рабочего времени в Соединенных Штатах. Рассмотрены особенности не только федерального законодательства, но и законодательства штатов, локальные нормативно-правовые акты в сфере правового регулирования рабочего времени. Даны в сравнении правовые гарантии работников в РФ и США в области рабочего времени. Отмечено, что по сравнению с американскими работниками российские работники наиболее защищены на федеральном уровне. В ТК РФ закрепляется нормальная продолжительность рабочего времени (ст. 91 ТК РФ), правовые нормативы работы в ночное время (ст. 96 ТК РФ), максимальная продолжительность сверхурочных работ (ст. 99 ТК РФ) и иные правовые гарантии трудовых прав работников. Ни на региональном, ни на локальном уровне не допускается принятие актов, ухудшающих правовое положение работников по сравнению с действующим трудовым законодательством (ст. 5, 8 ТК РФ). В Соединенных Штатах сложилась несколько иная ситуация. В большинстве случаев правовые нормативы рабочего времени находят свое закрепление не на федеральном и региональном уровне, а на локальном (в коллективных договорах).

05.03–04.13.376.

349.243:331.45(470) Нєвєрова А. Поняття і структура інституту охорони праці / *А. Нєвєрова* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 255–260.

Охарактеризовано структуру інституту охорони праці в РФ. Відмічено, що загальна теорія права, приділяючи значну увагу поняттю правового інституту, не характеризує змісту і структури даного утворення. Проаналізовано поняття інституту охорони праці. Ґрунтуючись на логічній побудові понятійного апарату галузі, визначено зміст інституту охорони праці. Обґрунтовано власне бачення структури досліджуваного правового інституту та визначено її ознаки.

05.03–04.13.377.

349.243:331.45(477) Обушенко О. Співвідношення інституту охорони праці з іншими інститутами трудового права України / *Олександр Обушенко* // Публічне право. — 2013. — № 2. — С. 227–232.

Проаналізовано такі поняття: «інститут права», «інститут трудового права», «охорона праці». Здійснено класифікацію інститутів трудового права. Визначено поняття охорони праці як інституту трудового права. Висвітлено його

співвідношення з іншими суміжними інститутами трудового права. З'ясовано роль інституту охорони праці у системі трудового права.

05.03–04.13.378.

349.22:331.106 Одовічена Я. Новація умов трудового договору: поняття та види / *Яна Одовічена* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 73–77.

Обґрунтовано пропозицію доцільності введення в трудове законодавство терміна «новація трудового договору». Розглянуто та визначено поняття «новація». Розкрито види зміни умов трудового договору. Наведено види новації умов трудового договору залежно від різних критеріїв. Зазначено, що новація умов договору та новація умов праці відрізняються за своєю юридичною природою та процедурним моментом, а саме — порядком запровадження.

05.03–04.13.379.

349.22:331.108.6(470) Офман Е. М. Новые формы злоупотребления правом со стороны работника и работодателя: механизм противодействия / *Е. М. Офман* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 333–345.

Проанализированы новые формы злоупотребления правом со стороны работника и работодателя и представлен механизм противодействия недобросовестному поведению субъектов трудового правоотношения. Рассмотрены материалы судебной практики как судов общей юрисдикции, так и высших судов РФ (Конституционный Суд РФ, Верховный Суд РФ). Сделаны выводы о противодействии злоупотреблению правом со стороны работника и указаны проблемы трудового законодательства в части недопустимости злоупотребления правом со стороны работодателя.

05.03–04.13.380.

349.2(477):331.101.264.2-055.2:369.223.4 Пожарова О. В. Право працюючих жінок на охорону материнства за трудовим законодавством України / *О. В. Пожарова* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 216–222.

Проаналізовано міжнародні акти і акти чинного законодавства з точки зору юридичного забезпечення права працюючих жінок на охорону материнства. Визначено поняття «охорона материнства» за трудовим законодавством України. Звернуто увагу, що поняття материнства, батьківства на законодавчому рівні не визначаються, що не виключає можливих відмінностей в їх трактуванні і вимагає вироблення єдиного уніфікованого підходу. З метою удосконалення правового регулювання відносин у сфері охорони материнства рекомендовано прийняти окремий ЗУ «Про охорону материнства» як комплексний законодавчий акт.

05.03–04.13.381.

349.2:340.5 Радевич Е. Р. Критерии разграничения отраслевой природы отношений в сфере труда: сравнительно-правовой анализ / *Е. Р. Радевич* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 516–524.

Отмечено, что вопросы разграничения трудовых и смежных с ними гражданско-правовых отношений являются одними из наиболее сложных и дискуссионных в науке трудового права как в России, так и за рубежом. Расширение сферы применения нестандартной (нетипичной) занятости, «усложнение» стандартных трудовых отношений обусловливают необходимость поиска новых подходов к критериям обособления отношений в сфере труда различной отраслевой принадлежности. На основе анализа нормативных правовых актов, судебных прецедентов, юридической литературы исследована эволюция подходов к выявлению признаков, свидетельствующих о наличии трудоправовой связи между сторонами в ряде стран англосаксонской и романо-германской правовых семей (в Великобритании, США, Франции, Италии, Японии и Китае). Сделан вывод о том, что вне зависимости от принадлежности системы права отдельно взятой страны к той или иной правовой семье данные признаки обычно не закрепляются на законодательном уровне.

05.03–04.13.382.

349.243:331.45.001.8(477) Середа О. Міжнародні стандарти з охорони праці: сучасний стан та перспективи адаптації законодавства України / *Олена Середа* // Публічне право. — 2013. — № 2. — С. 219–226.

З'ясовано правила адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів у галузі охорони праці. Розглянуто акти, які вміщують міжнародні стандарти з охорони праці. Здійснено аналіз відповідності правового регулювання нагляду і контролю за дотриманням трудового законодавства України міжнародним стандартам.

05.03–04.13.383.

349.22 Сіроха Д. Несамостійність праці як критерій розмежування трудових та інших відносин / *Д. Сіроха* // Публічне право. — 2013. — № 1. — С. 226–232.

На підставі дослідження розуміння самостійності та несамостійності характеру праці визначено характерні риси, які притаманні кожному із розглянутих видів відносин. З'ясовано питання щодо критеріїв розмежування правового регулювання відносин у сфері праці, трудових та інших відносин. Звернуто увагу, що для працівника, при укладанні цивільно-правового договору натомість трудового договору, вигод значно менше. Вони полягають у збільшенні розміру офіційно отриманих доходів та формальній можливості не підлягати правилам внутрішнього розпорядку. Зазначено, що у разі використання цивільно-правового договору замість

трудового наймані працівники не отримають належного соціального захисту з боку роботодавця, втрачають право на оплачувану відпустку, на лікарняні та інші соціальні блага.

05.03–04.13.384.

349.22:331.45(470) Созанова М. В. Безопасные и защищенные рабочие места в свете ратификации Россией Конвенции МОТ № 187 / *М. В. Созанова* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 386–394.

Статья посвящена ратификации Российской Федерацией Конвенции МОТ № 187, а именно исполнению на государственном уровне обязанностей, возлагаемых Конвенцией на страны, ее ратифицировавшие. Даны доказательства необходимости сохранения на современном этапе централизованного метода регулирования вопросов охраны труда. Рассмотрена необходимость введения экономико-правового механизма, который способствовал бы заинтересованности работодателя в обеспечении на производстве безопасных условий труда. Для решения данной задачи предлагается установить зависимость страховых тарифов от принимаемых работодателем мер в сфере охраны труда.

05.03–04.13.385.

349.2:331.07(100) Томашевский К. Л. Влияние глобализации на международные и национальные источники трудового права / *К. Л. Томашевский* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 487–501.

Исследован ряд современных проблем взаимодействия международных и национальных источников трудового права, а именно: направление влияния процесса глобализации на трудоправовую систему и ее элементы; общепризнанные принципы международного права в сфере труда как форму естественного трудового права в глобальном масштабе; кризис контрольного механизма соблюдения международных стандартов труда; глобальный договор и наднациональные нормативные соглашения о труде; новые идеи по созданию системы источников трудового права и тенденции их развития. Исследована кризисная ситуация в контрольном механизме МОТ, которая проявилась во время 101-й сессии МОТ. Комитет конференции по применению норм не смог сформировать список государств, дела о несоблюдении которыми международных трудовых стандартов должны были слушаться в этом году. Указаны истоки проблемы в принципе трипартизма и отсутствии легального закрепления мандата Комитета экспертов и предложены пути решения проблемы. Высказаны предложения по совершенствованию соотношения нормативных договоров и трудового законодательства.

05.03–04.13.386.

349.2(477) Цесарський Ф. А. Конкретизація умов адаптації вітчизняного трудового законодавства до міжнародно-правових стандартів регулювання індивідуальних трудових відносин / *Ф. А. Цесарський* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 315–320.

Звернуто увагу на те, що трудове законодавство в частині регулювання індивідуальних трудових відносин не повною мірою відповідає вимогам ЄС. Конкретизовано умови адаптації вітчизняного трудового законодавства до міжнародно-правових стандартів регулювання індивідуальних правових відносин. На основі аналізу нормативних актів Європейського Союзу визначено існуючі розбіжності з українським трудовим законодавством. Запропоновано шляхи, спрямовані на вирішення даної проблеми.

05.03–04.13.387.

349.22(477):347.191.4 Шашина І. І. Представництво працівників у колективно-договірних відносинах / *І. І. Шашина* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 195–202.

Досліджено суб'єктний склад колективно-договірних відносин на стороні працівників. Обґрунтовано доцільність законодавчого закріплення плюралізму представництва працівників у колективно-договірних відносинах. Висвітлено види такого представництва. Запропоновано визначення поняття трудового колективу як суб'єкта трудового права та вказано порядок виникнення його правосуб'єктності. Внесено пропозиції щодо вдосконалення трудового законодавства України у сфері нормативного визначення суб'єктів колективно-договірних відносин з боку працівників.

05.03–04.13.388.

349.22.(477) Швець Н. Проблемні аспекти трудової правосуб'єктності працівників / *Наталія Швець, Жанна Глушко* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 64–67.

Проаналізовано положення законодавства з метою вдосконалення правової категорії «трудова правосуб'єктність працівників». Виділено окремі види трудової правосуб'єктності працівників, узагальнено випадки її обмеження. Відмічено, що обмеження трудової правосуб'єктності може бути встановлене лише в інтересах працівника та виключно законами України. Звернуто увагу, що в деяких випадках слід вважати правову конкуренцію не «обмеженням трудової правосуб'єктності», а «дотриманням її у певних межах», що зумовлено необхідністю захисту суспільних інтересів чи інтересів певної категорії працівників.

05.03–04.13.389.

349.22:331.105.44 Шотова Ю. Проблема правового статусу первинної профспілкової організації на підприємстві, в установі або організації / *Юлія Шотова* // Публічне право. — 2013. — № 1. — С. 218–225.

Проаналізовано чинне законодавство України щодо правового статусу виборчого органу первинної профспілкової організації на підприємстві, в установі або організації. З'ясовано доцільність визначення такого органу самостійним суб'єктом трудового права. Відсутність статусу юридичної особи у виборних профспілкових органах автор статті не вважає за доцільне включати до аргументів на користь безпідставності віднесення таких органів до кола суб'єктів трудового права. Зазначено, що для трудової правосуб'єктності статус юридичної особи, підставою набуття якого є державна реєстрація, значення не має.

Див. також: 02.03–04.13.111, 02.03–04.13.119, 03.03–04.13.247.

ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Книги

05.03–04.13.390.

349.2(477) Застосування законодавства про працю: судові рішення Верховного Суду України (2001-2010), роз'яснення судової практики / за заг. ред. А. Г. Яреми. — К. : Юрінком Інтер, 2012. — 753 с.

Книга являє собою добірку рішень Верховного Суду України, які прийнято за результатами розгляду трудових спорів, переважно у 2001—2010 рр., і відображають сформульовані цим судом правові позиції з найбільш важливих питань, що зберігають значення на час видання книги. Ці рішення не тільки є накопиченим досвідом правотлумачення і правозастосування, а й мають безпосереднє юридичне значення, оскільки на них можна посилатися при обґрунтуванні наявності підстав для перегляду Верховним Судом України рішень у зв'язку з неоднаковим застосуванням судами касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права.

05.03–04.13.391.

349.3:369.5(477)(035) Право на пенсію та його реалізація за сучасним законодавством України : довідник / *Н. М. Хуторян, М. М. Шумило, Я. В. Сімутіна* [та ін.] ; наук. ред.: Н. М. Хуторян, М. М. Шумило. — К. : Юрид. думка, 2012. — 208 с.

Визначено основні положення чинного законодавства щодо реалізації права на пенсію з урахуванням пенсійної реформи 2011 р. Розглянуто пенсійне забезпечення у солідарній пенсійній системі (пенсія за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника) та накопичувальній пенсійній системі, а також особливості недержавного пенсійного забезпечення. Окреме місце відведено спеціальному пенсійному забезпеченню та його особливостям (пенсійне забезпечення науково-педагогічних працівників, державних службовців, суддів, військовослужбовців, пенсія осіб, професії яких передбачені списками № 1 і № 2 та ін.), а також пенсійному забезпеченню осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Висвітлено питання призначення, виплати та перерахунку пенсії.

05.03–04.13.392.

349.3(477)(075.8) Тарасенко В. С. Державна соціальна допомога за законодавством України : навч. посіб. / *В. С. Тарасенко* ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 88 с.

Спецкурс спрямований на поглиблене вивчення правового регулювання усієї системи соціальних допомог у сучасних умовах. Поряд із аналізом законодавства досліджено теоретичні і практичні аспекти соціального законодавства. Посібник складається з 11 тем. До кожної теми додано плани практичних занять, основні положення теми та методичні рекомендації, додаткові контрольні питання, нормативно-правові акти та спеціальна література.

Автореферати

05.03–04.13.393.

349.3:347.962(043.3) Зуб Г. А. Правове регулювання соціального захисту суддів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / *Зуб Геннадій Анатолійович* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2013. — 20 с.

З'ясовано юридичну природу соціального захисту суддів, визначено його місце й роль у системі правових заходів забезпечення незалежності суддів при відправленні правосуддя. Установлено, що служба в суді — це особливий різновид державної служби, яка полягає у професійній діяльності громадян України, які обіймають штатні суддівські посади, і спрямована на реалізацію судової влади шляхом здійснення правосуддя в Україні з метою захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави на засадах верховенства права. Підкреслено, що соціальний захист суддів становить собою систему політичних, економічних, правових, організаційних, медичних і технічних заходів, спрямованих на захист добробуту суддів як спеціальних суб'єктів трудового права і членів суспільства, а також створення сприятливих умов для їх життєзабезпечення. Звернуто увагу, що повнота, своєчасність і справедливість такого захисту, його відповідність загальновизнаним міжнародним стандартам — необхідні умови ефективного функціонування системи правосуддя в Україні. Обґрунтовано, що легальне використання терміна «суддівська винагорода» є неприйнятним, адже винагорода — це все те, що людина вважає цінним для себе, чого вона прагне досягти і чим хотіла б володіти. Вказано, що змістовне наповнення поняття «цінність» дуже різне, специфічне й залежить від окремої особистості, її потреб, запитів, сприйняття, характеру тощо. Доведено потребу

встановлення суддям надбавки за вислугу років відповідно до мінімальної заробітної плати, а не до посадового окладу. Визнано фактичний юридичний склад підстав виникнення пенсійних правовідносин з довічного грошового утримання судді: наявність спеціального стажу; знаходження судді у відставці; незнаходження на роботі, що дає право на призначення пенсії у порядку та на умовах, передбачених законами України «Про прокуратуру», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про статус народного депутата України», «Про державну службу»; волевиявлення судді; рішення компетентного органу про призначення йому пенсії. Окреслено напрямки вдосконалення нормативно-правового забезпечення соціального захисту суддів.

Статті

05.03–04.13.394.

349.3(4) Бекер У. Стандарты и принципы европейского социального права / *У. Бекер* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 580–596.

Статья посвящена стандартам и принципам европейского социального права. Рассмотрены «мягкие» инструменты, которые могут использоваться ЕС для выработки социальных стандартов. Такими инструментами являются, в частности, нормы первичного и вторичного права; процедуры обсуждения и голосования, в особенности метод открытой координации; предоставление в распоряжение финансовых средств. Раскрыты особенности европейской социальной политики, проанализировано развитие отдельных видов социального обеспечения в государствах — членах ЕС, а также рассмотрен вопрос о влиянии европейских социально-политических мер на национальную политику государств — членов ЕС. Автор статьи полагает, что, поскольку стандарты европейского социального права можно выявить только при рассмотрении социального права на различных уровнях, необходимо дополнить исследование правового регулирования социальных отношений на европейском уровне сравнением регулирования на национальном уровне. При этом сравнение следует проводить начиная с национального уровня, поскольку наиболее важные социально-правовые нормы приняты прежде всего на уровне государств — членов ЕС. Особое внимание в статье уделено анализу важнейших принципов европейского социального права. К ним относятся такие: принцип защищенности, принцип солидарности, принцип личной ответственности и принцип эффективной защиты.

05.03–04.13.395.

349.3(470) Благодир А. До питання про теоретичні конструкції в науці права соціального забезпечення / *А. Благодир* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 225–233.

Проведено аналіз теорій, які отримали свій розвиток у науці права соціального забезпечення в пострадянський період, а також до тенденції формування основної доктрини. Проаналізовано зміст базової конструкції «право людини на життя» в РФ. З'ясовано її зв'язок із соціально-економічними правами. У висновках зазначено, що в сучасній Росії ідея «права людини на життя» не є правовою категорією; ця ідея нерозривно пов'язана із соціально-економічними правами, розкрити сенс і зміст яких — справа законодавця, Конституційного Суду і правозастосовця; сама ідея «права людини на життя» має стати для науки права соціального забезпечення головною доктриною.

05.03–04.13.396.

349.3(470):341.231.14(4) Васильева Ю. А. Воздействие практики Европейского суда по правам человека на российское законодательство о социальном обеспечении / *Ю. А. Васильева* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 597–603.

Исследовано влияние практики Европейского суда по правам человека (ЕСПЧ) на развитие российского законодательства о социальном обеспечении. Определяются направления такого влияния и его значение. Сделан вывод о том, что первостепенное значение имеет общая направленность практики ЕСПЧ на уважение прав и свобод человека и на строгое соблюдение в национальной законотворческой деятельности принципов и норм международного права. Кроме того, практика ЕСПЧ оказывает воздействие на российскую правовую доктрину, а через нее — на фундаментальные правовые конструкции и понятие права социального обеспечения. Наконец, механизм исполнения решений ЕСПЧ в части принятия мер общего характера предопределяет прямое воздействие практики Европейского суда на российское законодательство, требуя его изменений. Российское законодательство о социальном обеспечении должно развиваться по пути сближения с международными социальными стандартами и в направлении большей ясности и определенности для правоприменительной практики. Констатируется, что главной причиной жалоб российских граждан в ЕСПЧ в связи с нарушением их права на социальное обеспечение является неисполнение решений национальных судов по выплате денежных компенсаций, особенно если должником оказалась казна или государственный орган. Это требует совершенствования также и российского законодательства об исполнительном производстве.

05.03–04.13.397.

349.3:369.5-057.34 Гурик А. Гарантії забезпечення права на пенсію державних службовців / *Артем Гурик* // Публічне право. — 2013. — № 2. — С. 321–327.

Підкреслено, що в Україні на сьогодні не є можливою реалізація гарантування в повному

обсязі права на пенсію державним службовцям, оскільки законодавча база пенсійного забезпечення характеризується безсистемністю та фрагментарністю, органи законодавчої та виконавчої влади часто змінюють положення законів, створюючи умови для порушення інтересів громадян щодо питань пенсійних виплат. Узагальнено теоретико-правові підходи до визначення сутності гарантій та виокремлено їх види. Охарактеризовано гарантії громадян у сфері пенсійного забезпечення. Проаналізовано систему гарантій права на пенсію державних службовців. Визначено їх значення та особливості.

05.03–04.13.398.

349.3:347.15/17 Іваночко О. Щодо проблеми форм соціального обслуговування фізичних осіб в Україні / *О. Іваночко* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 243–249.

Вказано на відсутність єдиного наукового підходу до визначення форм здійснення соціального обслуговування фізичних осіб та сімей за умов настання складної життєвої обставини. З'ясовано проблеми визначення форм здійснення соціального обслуговування фізичних осіб. Досліджено правову природу категорії «послуга» як однієї із форм здійснення соціального обслуговування. Запропоновано внести зміни до понятійного апарату відповідного виду соціального забезпечення.

05.03–04.13.399.

368.914(477) Каптар Г. Правова природа пенсійного страхування як соціального феномена / *Г. Каптар* // Право України. — 2013. — № 3/4. — С. 442–449.

Підкреслено, що нині така галузь права, як соціальне забезпечення верств населення динамічно розвивається у напрямі розширення предмета правового регулювання, зміни способів і прийомів урегулювання соціально-забезпечувальних правовідносин. Звернуто увагу, що пенсійне страхування як елемент соціального страхування відрізнялося особливо тривалим періодом прояву страхового пенсійного ризику — настанням певного пенсійного віку. Цей аспект і пов'язані з ним складності страхового забезпечення пенсійного ризику зумовили поступову відмову від принципів страхування у багатьох країнах. Підкреслено, що страховий пенсійний ризик характеризується необхідністю його попереднього обліку та виміру задля диференційованого визначення розміру страхових пенсійних внесків. З 1 січня 2011 р. в Україні запроваджено єдиний соціальний внесок, який слугує аналогом колишніх чотирьох платежів, які сплачували платники податків як збори на загальнообов'язкове державне соціальне і пенсійне страхування. Зазначено, що ускладнення механізму пенсійного страхування на сучасному етапі зумовлює необхідність наукового дослідження його сутності як особливого соціального феномена. Підкреслено, що вимоги ринкової економіки диктують потребу чіткого осмислення взаємодії економічних факторів із соціальними, адже пошук стабільних фінансових джерел і формування на їх основі надійної системи матеріального забезпечення є надзвичайно важливою проблемою для будь-якої держави. Особливо яскраво це проявляється у пенсійному праві, де спостерігається чітка тенденція до поступового зближення публічних і приватних засад на різних рівнях пенсійної системи. Розкрито правову природу та історію досліджень зазначеного питання.

05.03–04.13.400.

349.3:364.044.26-056.26(477) Кохан В. П. Впровадження стандартів ЄС у сфері забезпечення права інвалідів на працю / *В. П. Кохан* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 89–96.

Розглянуто основні проблеми працевлаштування і праці інвалідів в Україні. Надано характеристику стандартів ЄС у сфері забезпечення інвалідам рівного права на працю. Запропоновано шляхи імплементації стандартів ЄС у вітчизняне законодавство. Зазначено, що стимулювання, захист і забезпечення повного та рівного здійснення інвалідами всіх прав людини та основних свобод, а також заохочення шанування їх гідності в Україні має забезпечуватися шляхом створення правових, економічних, політичних, соціальних та інших умов участі інвалідів у суспільному житті нарівні з іншими громадянами.

05.03–04.13.401.

349.3:341.174(4) Куценко Н. В. Международная система сохранения приобретенных и приобретаемых в сфере социального обеспечения прав на примере Европейского Союза / *Н. В. Куценко* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 626–640.

Рассмотрена международная система сохранения приобретенных и приобретаемых в сфере социального обеспечения прав на примере Европейского Союза, представленная конвенциями и рекомендациями МОТ, международными договорами, постановлениями (регламентами) и директивами ЕС (ЕЭС), а также актами Совета Европы. На основании изученных нормативных актов автор приходит к выводу о преобладающей роли постановлений (регламентов) и директив ЕС в регулировании правоотношений данного вида в настоящее время. В качестве основных принципов координации систем социального обеспечения государств — участников ЕС отмечены: принцип равного обращения, принцип применения одного законодательства, принцип суммирования (агрегации) соответствующих периодов и принцип экспорта пособий. Обращено внимание на большое влияние практики Европейского суда справедливости на обеспечение координации систем социального обеспечения в государствах — участниках ЕС. Исследовано расширение перечня лиц, подпадающих под действие по-

становлений (регламентов) и директив ЕС о координации систем социального обеспечения, а также расширение перечня страховых случаев, в связи с которыми предоставляется социальное обеспечение с учетом принципов координации систем социального обеспечения. В результате автор приходит к заключению о существовании достаточно эффективной системы защиты прав граждан в сфере социального обеспечения в части сохранения приобретенных и приобретаемых прав в государствах — участниках ЕС.

05.03—04.13.402.

349.3:368.013 Кучма О. Л. Соціальний ризик і соціальний випадок: до питання про співвідношення понять. / *О. Л. Кучма* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 265—270.

Охарактеризовано поняття «соціальний ризик» та «соціальний випадок». Досліджено відмінності та наведено висновки щодо їх застосування у разі визначення права особи на соціальне забезпечення. Проаналізовано відмінності між соціальним страхуванням у праві соціального забезпечення та інститутом страхування в цивільному праві. Доведено, що настання подій, на випадок яких передбачено соціальне забезпечення і в результаті настання яких особа отримує право на соціальне забезпечення, є соціальними випадками. Підставою набуття людиною права на соціальне забезпечення є соціальний випадок.

05.03—04.13.403.

349.3:364.044.26-057.36(477) Сайнецький О. Суть і особливості військової служби / *Олег Сайнецький* // Публічне право. — 2013. — № 3. — С. 210—216.

Розкрито суть військової служби з погляду соціального забезпечення військовослужбовців. Визначено особливості військової служби як діяльності, яка проводиться в умовах підвищеного ризику та некомфортних умовах, що обумовлює потребу в підвищеному соціальному забезпеченні військовослужбовців з боку держави. Зазначено, що поняття військовослужбовець є збірним поняттям, до якого долучено осіб, що проходять службу, окрім ЗС України та внутрішніх військ МВС України, також у правоохоронних органах спеціального призначення (Державна прикордонна служба та Служба безпеки України), Державній спеціальній службі транспорту.

05.03—04.13.404.

349.3(364.044.26:347.962) Сапон А. Принципи соціального забезпечення суддів / *Андрій Сапон* // Публічне право. — 2013. — № 3. — С. 190—195.

Проаналізовано підходи науковців до визначення поняття «принцип» у правовій системі та галузі соціального забезпечення. Виокремлено комплексні принципи соціального забезпечення, які об'єднують в єдину цілісність усі інститути й норми соціального забезпечення та є системою юридичних норм галузі соціального забезпечення. Досліджено особливості принципів соціального забезпечення суддів як окремої категорії осіб, до яких відносять загальноправові принципи та спеціально-галузеві принципи, враховуючи трудоправовий статус судді.

05.03—04.13.405.

364.682.42(477) Тищенко О. Соціально-правове становище бездомних громадян України / *О. Тищенко* // Публічне право. — 2013. — № 1. — С. 238—246.

Досліджено причини бездомності в Україні та в інших країнах. Розглянуто проблеми соціально-правового становища бездомних громадян України. Акцентовано увагу на діяльності соціальних закладів для бездомних осіб. Проаналізовано сутність соціального патронажу як напрямку державної підтримки громадян без житла. Зазначено, що при вирішенні проблеми бездомності в Україні необхідно використовувати комплексний системний підхід, а саме: застосовувати різноманітні форми, методи, технології соціальної роботи і соціального захисту населення, а також забезпечувати цілеспрямовану роботу всіх органів державної влади і місцевого самоврядування, дій громадських і благодійних організацій.

05.03—04.13.406.

349.3:364.044.26(477) Хомич І. Поняття і система принципів соціального забезпечення населення України / *Інна Хомич* // Публічне право. — 2013. — № 3. — С. 182—189.

З'ясовано значення терміна «принцип». Визначено поняття «принцип соціального забезпечення». Вирізнено критерії класифікації принципів соціального забезпечення. Охарактеризовано систему принципів соціального забезпечення. Наголошено на необхідності розрізняти принципи права соціального забезпечення та безпосередньо принципи соціального забезпечення. Зазначено, що ці поняття близькі за змістом, але не є тотожними категоріями. При цьому правова природа принципів соціального забезпечення відображає сутність цього соціального інституту і полягає в тому, що за допомогою цих принципів здійснюється найбільш ефективний та соціально справедливий розподіл коштів різних соціальних фондів.

05.03—04.13.407.

342.72/73(430)-057.75 Чесалина О. В. Конституционно-правовая защита пенсионных требований в ФРГ / *О. В. Чесалина* // Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8. — С. 652—662.

Статья посвящена конституционно-правовой защите пенсионных требований в ФРГ. Для защиты пенсионных требований в Германии большое значение имеют следующие конституционные принципы и права: принцип социального

государства, принцип равенства перед законом, право собственности и право на свободное самоопределение. Основное внимание в статье уделено анализу судебной практики Федерального конституционного суда ФРГ, в которой на основе вышеназванных конституционных прав и принципов сформулированы правовые позиции и принципы, которые позволяют обеспечить защиту пенсионных требований граждан.

05.03–04.13.408.

349.3:364.044.26-053.9 Чічкань М. Теоретико-правові аспекти соціального захисту громадян похилого віку в Україні / *Марія Чічкань* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 5. — С. 44–46.

Звернуто увагу на проблему щодо розуміння терміну «соціальний захист». Проаналізовано наукові дефініції соціального захисту, а також конституційні положення ст. 46. Визначено та сформульовано зміст поняття «соціальний захист громадян похилого віку». Підкреслено, що діюча система соціального захисту громадян похилого віку в Україні, у більшості випадків, неспроможна забезпечити їм належний рівень життя. Досліджено окремі аспекти формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту людей похилого віку.

Див. також: 07.03–04.13.453.

12.00.06. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

Автореферати

06.03–04.13.409.

349.41:347.218.1(043.3) Комарова О. С. Правове регулювання залучення земельних ділянок комунальної форми власності у господарський обіг : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / *Комарова Олена Сергіївна* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2012. — 17 с.

Наведено періодизацію історії становлення та розвитку правового режиму земель комунальної форми власності. Запропоновано відновити у земельному законодавстві України категорію земель населених пунктів. Уточнено правовий статус територіальної громади як суб'єкта права комунальної власності в Україні, що визначає порядок та правові форми залучення земельних ділянок комунальної форми власності у господарський обіг. Виявлено і конкретизовано способи захисту прав суб'єктів земельних правовідносин, підстави та види їх відповідальності.

Статті

06.03–04.13.410.

349.415(477) Бондар О. Г. Майнові відносини як об'єкт державного нагляду (контролю) за дотриманням земельного законодавства / *О. Г. Бондар* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 329–334.

Відмічено, що функції управління землями державної власності розпорошені між державними органами з питань земельних ресурсів, державними органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, що призводить до численних порушень земельного законодавства. Проаналізовано майнові відносини у сфері земельного законодавства як об'єкт державного нагляду (контролю) у сільському господарстві. Досліджено роль Державної інспекції сільського господарства України в цих відносинах. Доведено необхідність впровадження ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань здійснення державного контролю за використанням та охороною земель».

06.03–04.13.411.

349.414:332.3(470) Винокуров А. Ю. Государственный земельный надзор: проблемы правового регулирования / *А. Ю. Винокуров* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 128–130.

Проанализировано современное состояние правового регулирования функции государственного земельного надзора. На основе сопоставления положений Земельного кодекса Российской Федерации, Кодекса Российской Федерации об административных правонарушениях и действующих подзаконных нормативных правовых актов сделан вывод о проблематичности осуществления в настоящее время рассматриваемой функции, в том числе в части реализации должностными лицами уполномоченных федеральных органов исполнительной власти мер административного преследования.

06.03–04.13.412.

349.41:34.03(470) Волкова Т. В. Юридическая ответственность как способ правового регулирования земельных правонарушений / *Т. В. Волкова, И. В. Болдова* // Вестник Саратовской государственной академии права. — 2013. — № 2. — С. 153–155.

Определено понятие «юридическая ответственность». Рассмотрены виды юридической ответственности. Проведен анализ норм земельного законодательства и гражданского законодательства, в частности Земельного кодекса РФ и Гражданского кодекса РФ. Сделан вывод, что систематизация и кодификация законодательства путем заимствования уже не актуальны. В целях совершенствования системы нормативно-правовых актов необходимы упрощение и корректировка действующего нормативного материала, в частности земельного законодательства РФ.

06.03–04.13.413.

349.41:711.51(477+470) Игнатенко И. В. Перспективы формирования правового института зонирования земель в Украине / *И. В. Игнатенко* // Юристъ-правоведъ. — 2013. — № 2. — С. 85–88.

Проанализированы нормы земельного законодательства Украины и РФ, регулирующие зонирование земель и деление земель на категории. Определено соотношение указанных правовых категорий. Предложены возможные варианты усовершенствования действующего законодательства Украины в данной сфере.

06.03–04.13.414.

349.414(477) Мисинкевич А. Л. Правовые проблемы украинского законодательства относительно осуществления правовых оснований и условий проведения рекультивации земель / *А. Л. Мисинкевич* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 109–112.

На основе норм земельного законодательства Украины и доктринальных положений науки земельного права исследованы правоотношения по рекультивации земель. Определены главные правовые основания и условия проведения рекультивационных работ на нарушенных и деградированных землях после промышленного ис-

пользования. Проанализированы нормы действующего земельного законодательства Украины и раскрыты юридические коллизии и пробелы, которые существуют в правоотношениях по рекультивации земель.

06.03–04.13.415.

349.41 Петлюк Ю. С. Законодавче забезпечення правового режиму земель оздоровчого призначення / *Ю. С. Петлюк* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 3. — С. 86–90.

На основі аналізу чинного земельного, екологічного законодавства та наукових джерел досліджено окремі проблемні аспекти законодавчого забезпечення правового режиму земель оздоровчого призначення як самостійної категорії у складі земель України. З метою вдосконалення визначення поняття «землі оздоровчого призначення» запропоновано внести зміни та доповнення до ЗК України, виклавши ст. 47 у запропонованій редакції. Зазначено, що законодавче забезпечення правового режиму земель оздоровчого призначення потребує подальшого вдосконалення через розроблення та прийняття спеціального закону про землі зазначеної категорії.

06.03–04.13.416.

349.412:656.2(477) Семчик О. Проблеми використання земель залізничного транспорту України на умовах серветуту та суперфіцію / *О. Семчик* // Право України. — 2013. — № 6. — С. 303–309.

Встановлено, що чинне земельне законодавство не передбачає можливість передачі земель державних залізниць, що належать державному залізничному транспорту, у приватну власність. Доведено, що законодавство України дозволяє передачу земельних ділянок із земель залізничного транспорту у користування громадян та юридичних осіб на умовах сервітуту та суперфіцію. Зазначено, що воно містить велику кількість обмежень, які надзвичайно ускладнюють використання інституту сервітуту та суперфіцію для врегулювання питань використання земель залізничного транспорту сторонніми особами.

06.03–04.13.417.

349.412(477):332.025.28 Федорович В. Судовий захист прав громадян на приватизацію земельних ділянок / *В. Федорович* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 274–280.

Висвітлено питання приватизації земельних ділянок на підставі набуття приватної власності на земельні ділянки в Україні. Досліджено проблеми судового захисту права на приватизацію. Розглянуто випадок, коли органи місцевого самоврядування відмовляють громадянам у приватизації використовуваних земельних ділянок на тій підставі, що громадяни раніше (до набуття чинності ЗК України) вже приватизували безоплатно інші земельні ділянки. Зроблено висновок про те, що у разі відмови від приватизації підставою для набуття земельної ділянки у приватну власність може бути рішення суду.

06.03–04.13.418.

349.412.2(477) Юрченко О. М. Проблеми запровадження ринку землі в Україні / *О. М. Юрченко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 479–483.

Проаналізовано чинне законодавство України у контексті визначення проблемних питань запровадження ринку землі. Розглянуто загальну характеристику ситуацій в земельній сфері. Досліджено практику виконання заходів з охорони земель. Виявлено основні негативні тенденції у сфері землекористування: втрата державного контролю за розподілом і використанням земель; нанесення економічних збитків державі у вигляді незаконного відчуження земель нецільового та неефективного використання державних коштів; створення соціальної напруги в регіонах внаслідок порушення вимог чинного законодавства з боку службових осіб державних органів влади та місцевого самоврядування під час прийняття рішень у земельній сфері.

Див. також: 03.03–04.13.229.

АГРАРНЕ ПРАВО

Автореферати

06.03–04.13.419.

349.42(043.3) Кайдашов В. С. Організаційно-правові засади безпечності та якості сільськогосподарської продукції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / *Кайдашов Віталій Сергійович* ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — 19 с.

Викладено історичну переодізацію розвитку і формування поглядів як на поняття «безпечність» і «якість», так і на питання правового регулювання суспільних відносин, що виникають з приводу безпечності та якості сільськогосподарської продкуції. Окремо з'ясовано й науково обґрунтовано правові конструкції «безпечність сільськогосподарської продукції» та «якість сільськогосподарської продукції». Охарактеризовано проблеми міжнародно-правового впорядкування та проаналізовано особливості забезпечення держаного регламентування досліджуваної царини. Особливу увагу приділено з'ясуванню питань договірно-правового та локально-правового регламентування безпечності та якості сільськогосподарської продукції. Доведено необхідність функціонування та запропоновано основні завдання діяльності органів громадського контролю за дотриманням законодавства про безпечність та якість сільськогосподарської продукції. Сформульовано низку пропозицій щодо удосконалення чинного аграрного законодавства України.

06.03—04.13.420.

349.42(477)(043.3) Покальчук М. Ю. Особливості припинення діяльності сільськогосподарських підприємств за законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / *Покальчук Михайло Юрійович* ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — 20 с.

Охарактеризовано види припинення діяльності сільськогосподарських підприємств, а саме: добровільна та примусова реорганізація, ліквідація сільськогосподарського підприємства за власним бажанням, за рішенням суду, у разі припинення прав на землю сільськогосподарського підприємства та у разі визнання його банкрутом. Особливу увагу приділено нормативному закріпленню процедури припинення діяльності сільськогосподарських підприємств. Запропоновано єдиний порядок здійснення процедури припинення діяльності сільськогосподарських підприємств. Сформульовано низку пропозицій з удосконалення чинного законодавства України.

06.03—04.13.421.

349.42:631(477)(043.3) Савченко Г. І. Пріоритетність розвитку сільського господарства України як принцип аграрного права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / *Савченко Ганна Ігорівна* ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — 21 с.

Охарактеризовано складники принципу пріоритетності розвитку сільського господарства, а саме: особливості та специфіка сільськогосподарського виробництва (виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників) та АПК у цілому; пріоритетність використання земель сільськогосподарського призначення як основного засобу виробництва в сільському господарстві; пріоритетність правового статусу селянина як основного виробника сільськогосподарської продукції; державна підтримка аграрних товаровиробників. Окремо з'ясовано й науково обґрунтовано форми реалізації розглядуваного принципу. Особливу увагу приділено нормативно-правовому закріпленню принципу пріоритетності розвитку сільського господарства. Сформульовано низку пропозицій з удосконалення чинного аграрного законодавства України.

Статті

06.03—04.13.422.

349.422(477) Ващишин М. Правове становище оптових ринків сільськогосподарської продукції / *М. Ващишин* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 269—273.

Звернуто увагу на заперечення, які викликає правове становище оптового ринку сільськогосподарської продукції, окремі юридичні ознаки якого не узгоджуються з вимогами господарського, аграрного та земельного законодавства. Досліджено розвиток правового регулювання організації та діяльності оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні. На підставі аналізу спеціальних законодавчих норм і положень аграрно-правової доктрини сформульовано визначення оптового ринку сільськогосподарської продукції. До недоліків правового статусу оптових ринків віднесено невизначення організаційно-правової форми, в якій утворюються ці суб'єкти, і невідповідність правового режиму земель, які надаються для облаштування їх території, принципу пріоритетності земель сільськогосподарського призначення.

06.03—04.13.423.

349.422.2 Гайдаржи Х. Правове регулювання видів діяльності сільськогосподарського переробного кооперативу / *Х. Гайдаржи* // Право України. — 2013. — № 6. — С. 310—315.

Досліджено правове закріплення напрямів діяльності сільськогосподарського переробного кооперативу. Комплексно проаналізовано поняття переробки та обробки, що використовуються в українському законодавстві. Встановлено обґрунтоване співвідношення цих понять та їх взаємозв'язок. З'ясовано вплив законодавчого тлумачення понять «переробка» та «обробка» на правове положення сільськогосподарського переробного кооперативу. Зроблено висновок щодо змісту діяльності сільськогосподарського переробного кооперативу. Вказано, що діяльність сільськогосподарського переробного кооперативу повинна обов'язково завершуватись виробництвом нової сільськогосподарської продукції із наданої для переробки сировини.

06.03—04.13.424.

349.42(477) Годованюк А. Й. Фермером може стати кожен? Про правові аспекти проблеми / *А. Й. Годованюк* // // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 418—424.

Проведено аналіз чинного законодавства України щодо регулювання відносин у фермерському господарстві. Розкрито окремі проблеми, пов'язані зі створенням фермерського господарства. Звернуто увагу, що спрощена система реєстрації може сприяти створенню та розвитку фіктивних фермерських господарств, які будуть орендувати землі, а потім передавати їх великим холдінгам. На думку автора, усунення кваліфікаційної комісії та конкурсу не знищить прояви корупції. Якщо надавати земельну ділянку бажаючим, доведеться вибирати серед претендетів.

06.03—04.13.425.

349.42:347.453(477) Осадько А. Договірні лізингові відносини в сільському господарстві: історія, сучасність і перспективи розвитку / *Аліса Осадько* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 159—161.

Для правильного розуміння сутності лізингу в процесі дослідження лізингових відносин реко-

мендовано зважати на історичний період становлення та розвитку даного виду суспільних відносин. Проаналізовано зміст й особливості лізингу. Висвітлено розвток лізингових відносин, з'ясовано їх вплив на технічне оновлення сільськогосподарських товаровиробників. Визначено тенденції формування лізингових відносин в аграрному секторі економіки України. Запропоновано узгодити державну програму підтримки лізингу за участю сільськогосподарських товаровиробників, яка б передбачала залучення установ банків до розвитку лізингових відносин, та класифікувати основні фонди для спрощення процедури амортизаційних нарахувань.

06.03—04.13.426.

351.823.1:631/635(439) Раджоньери М. П. Сосуществование производств генетически модифицированной, традиционной и органической сельскохозяйственной продукции: венгерская система / *М. П. Раджоньери, А. Кьяраболли* // Известия высших учебных заведений. Правоведение. — 2013. — № 1. — С. 135—156.

Европейская Комиссия определяет термин «сосуществование» как предоставленную фермерам возможность выбора между традиционным, органическим и генномодифицированным (далее — ГМ) сельскохозяйственным производством при соблюдении требований о маркировке и так называемых стандартов чистоты, т. е. стандартов содержания санкционированных ГМ организмов в неГМ продукции, которое не должно превышать 0,9 %. На данный момент Европа имеет ограниченный опыт сосуществования трех типов сельского хозяйства. Однако в будущем ГМ производство будет расширяться, и для всех государств ЕС станет актуальной разработка национальных стратегий сосуществования, развивающих законодательство ЕС по данному вопросу (принцип субсидиарности). В настоящее время соответствующее специальное законодательство принято только в 16 государствах ЕС. Венгрия стала первой восточноевропейской страной, разработавшей собственную стратегию сосуществования. Последняя признана наиболее строгой в Европе, поскольку она устанавливает главной целью предотвращение любого смешения ГМ и не-ГМ продукции, а не просто недопущение превышения установленного законодательством ЕС 0,9-процентного порога содержания ГМ организмов в традиционной или органической сельскохозяйственной продукции. Действующая венгерская система сосуществования регламентируется главой III Закона № XXVII:1998 и Постановлением Министерства сельского хозяйства и развития села № 86/2006, которые устанавливают жесткие требования к процессу производства ГМ продукции. Указанные акты вводят систему двойного санкционирования ГМ производства: фермеры обязаны получить сначала предварительную, а затем — окончательную лицензию. К производителям ГМ продукции предъявляются требования о необходимости соблюдения защитной дистанции (буферной зоны), получения предварительного письменного согласия соседей по земельному участку (а не только их предварительное уведомление) на производство ГМ продукции, прохождения аккредитованных курсов по вопросам сосуществования и др. Таким образом, действующая венгерская система сосуществования настолько строга, что фактически запрещает биотехнологическое производство.

Див. також: 05.03—04.13.354.

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Книги

06.03—04.13.427.

347.45/47:349.6(477)(075.8) Краснова М В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. / *М. В. Краснова* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К. : Алерта, 2012. — 216 с.

Висвітлено питання теорії публічного за характером дозвільно-договірного правового регулювання природокористування, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки як міжгалузевого інституту екологічного права. Розкрито загальні теоретико-правові положення щодо поняття, сутності, видів, підстав виникнення і припинення еколого-договірних зобов'язань. Висвітлено питання співвідношення договорів в екологічному праві з договорами у цивільному, господарському, адміністративному та іншому праві, а також питання належного їх виконання. Охарактеризовано засоби забезпечення такого виконання та відповідальність за їх порушення.

Автореферати

06.03—04.13.428.

349.6:351.473(477)(043.3) Степанов Є. В. Правове забезпечення реалізації екологічної функції держави органами внутрішніх справ України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / *Степанов Євген Віталійович* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2012. — 16 с.

Проведено комплексне дослідження питань реалізації екологічної функції держави в Україні, понятійного апарату та особливостей правового регулювання відносин, що складаються у зазначеній сфері. Здійснено ґрунтовний науково-правовий аналіз реалізації екологічної функції через діяльність органів державної влади та управління в Україні. Висвітлено місце та роль органів внутрішніх справ у цьому процесі. Здійснено порівняльний аналіз відповідного законодавства України із законодавством деяких зарубіжних країн. Запропоновано визначення правових понять «екологічна функція держави», «організаційно-правовий механізм реалізації екологічної функції держави», «екологічні підрозділи органів внутрішніх справ». Запропоновано конкретні зміни та допов-

нення до чинного законодавства України, що забезпечать підвищення ефективності реалізації екологічної функції держави в Україні.

Статті

06.03–04.13.429.

341.1/8:349.6:504.05(262.81) Боклан Д. С. Международно-правовой режим использования и защиты природных ресурсов Каспийского моря / *Д. С. Боклан, Б. Януш-Павлетта* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 62–68.

Обращено внимание на то, что уникальность Каспийского моря проявляется во многих направлениях — экологическом, экономическом и геополитическом, одновременно это является причиной возникновения споров по поводу установления правового режима использования и защиты природных ресурсов и ряда других правовых споров. Статья преимущественно посвящена анализу международно-правового режима защиты и использования природных ресурсов Каспийского моря прикаспийскими государствами.

06.03–04.13.430.

349.6:504.06(470) Галицкая Н. В. Экологическая безопасность как объект правового регулирования / *Н. В. Галицкая* // Вестник Саратовской государственной академии права. — 2013. — № 1. — С. 62–66.

Раскрыты понятие и особенности обеспечения экологической безопасности в России. Предлагается содержательный анализ правовых актов и позиций ученых-правоведов, посвященных исследованию современной защищенности прав и свобод гражданина от воздействия негативных последствий природного техногенного характера. Отмечено, что государство в лице многочисленных органов реализует комплекс мер общественной и экологической безопасности, формируя при этом концепцию административного режима, функционирующего в рамках необходимости соблюдения широкого круга нормативных актов в сфере безопасности.

06.03–04.13.431.

341.1/8:349.6 Копылов М. Н. Международное экологическое право перед вызовами современности (Международная экологическая организация) / *М. Н. Копылов, А. М. Солнцев* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 56–58.

Отмечено, что современное состояние международно-правового регулирования международных экологических отношений, когда стремительно увеличивающийся в количественном отношении нормативный массив в действительности не приводит к улучшению экологической ситуации в мире, настоятельно диктует необходимость проведения серьезной реформы международного экологического права, прежде всего, в части, касающейся повышения эффективности действующих механизмов экологического сотрудничества государств и создания новых механизмов такого сотрудничества. Обоснована необходимость создания Международной экологической организации.

06.03–04.13.432.

351.777.61(5-12) Нгуен Нгок Ань. Проблема отходов в Юго-Восточной Азии и экологическая безопасность развивающихся стран (международно-правовой аспект) / *Нгок Ань Нгуен* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 69–72.

Проблема отходов представляет собой одну из серьезных угроз глобальной и региональной экологической безопасности. В связи с глобализационными процессами и ужесточением экологического законодательства в развитых странах происходило перемещение экологически опасных производств и отходов из развитых стран в развивающиеся страны, в том числе страны Юго-Восточной Азии. Проанализировано международно-правовое сотрудничество государств Юго-Восточной Азии в управлении отходами (их перевозкой, производством, захоронением). Сделан вывод о том, что для более эффективного обеспечения региональной экологической безопасности всем странам региона нужно ратифицировать Базельскую конвенцию о контроле над трансграничной перевозкой опасных отходов и их удалением, и прилагаемую к ней Запретительную поправку. На региональном уровне предложено принять региональную конвенцию по управлению отходами в рамках АСЕАН. Кроме этого, на основе правовых норм универсального и регионального характера странам региона необходимо провести унификацию и стандартизацию национального экологического законодательства в этой области.

06.03–04.13.433.

349.6(477) Онищенко І. О. Правове регулювання інформаційного забезпечення охорони навколишнього природного середовища в Україні / *І. О. Онищенко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 337–342.

Звернуто увагу на необхідність систематизації законодавства щодо інформаційного забезпечення охорони довкілля чітко визначити компетенцію державних органів щодо поширення такої інформації, запровадити систему санкцій за невиконання чи неналежне виконання нормативно-правових актів, що стосуються екологічного інформування. Проаналізовано чинне законодавство України у сфері інформаційного забезпечення охорони навколишнього природного середовища в Україні. Висунуто пропозиції щодо його вдосконалення. Зроблено висновки щодо необхідності чіткого закріплення на законодавчому рівні порядку реалізації інформаційного забезпечення охорони навколишнього природного середовища.

06.03–04.13.434.

349.41 Сидор В. Д. Правова природа землеустрою / *В. Д. Сидор* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 325–330.

Досліджено правову природу землеустрою, що здійснюється з метою забезпечення раціонального використання та охорони земель, створення сприятливого екологічного середовища та поліпшення природних ландшафтів. Звернуто увагу, що відносини щодо формування земельних ділянок залишаються одними з найбільш проблемних з точки зору їхньої реалізації. Наголошено, що одним із результатів перетворень у галузі землеустрою є те, що чинне законодавство передбачає можливість проведення землевпорядних дій будь-якими особами. У такому разі землеустрій перестає бути тільки однією з функцій управління у сфері використання і охорони землі, а стає видом комерційної діяльності.

06.03–04.13.435.

341.1/8:349.6:504.05 Скрипник И. И. К вопросу о евразийских трансграничных природных объектах и их международно-правовом режиме / *И. И. Скрипник* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 59–61.

Рассмотрены особенности международно-правового режима трансграничных природных объектов как экосистем. Его общей направленностью является установление единых ограничений на отдельные виды хозяйственной деятельности, а также реализация прав субъектов трансграничных отношений в пределах трансграничных природных объектов.

06.03–04.13.436.

342.518:504.06(470) Соколова Н. С. Разграничение полномочий между федеральными органами исполнительной власти Российской Федерации в сфере охраны окружающей среды: основные проблемы / *Н. С. Соколова* // Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1. — С. 65–71.

Сформулированы основные проблемы разграничения полномочий между органами исполнительной власти в сфере охраны окружающей среды, выявлены и обобщены причины их возникновения. По мнению автора, данный анализ необходим при дальнейшем исследовании разграничения предметов ведения и полномочий между уровнями государственной власти в сфере охраны окружающей среды и их роли в реализации конституционного права человека и гражданина на благоприятную окружающую среду.

06.03–04.13.437.

349.6:504.05(470) Транин А. А. Особенности правового режима экологически неблагополучных территорий / *Александр Александрович Транин* // Государство и право. — 2013. — № 2. — С. 44–52.

Исследованы проблемы формирования правового режима экологически неблагополучных территорий. Рассмотрены особенности режима различных разновидностей этих территорий. Исследованы пробелы в действующем законодательстве и высказаны предложения по их усовершенствованию. Указано на необходимость активизации законопроектной деятельности и восполнения эколого-правового пробела в российском законодательстве, нормативного акта, касающегося экологически неблагополучных территорий, их правового режима и всего арсенала правовой поддержки, направленной на создание благоприятных условий жизнедеятельности населения и восстановления нарушенной природной среды.

06.03–04.13.438.

349.6:504.06(470) Хлуднева Н. И. Правовое обеспечение экономического стимулирования в области охраны окружающей среды / *Наталья Игоревна Хлуднева* // Журнал российского права. — 2013. — № 2. — С. 5–13.

Правовое обеспечение экономического стимулирования в области охраны окружающей среды в современной России фрагментарно. Федеральный закон от 10 января 2002 г. № 7-ФЗ «Об охране окружающей среды» лишь называет основные методы экономического стимулирования в области охраны окружающей среды, детально не устанавливая механизм их реализации. Немногочисленные налоговые льготы, установленные Налоговым кодексом РФ, также не создают условий для снижения негативного воздействия хозяйственной и иной деятельности на окружающую среду. Автор исследует проблемы правового обеспечения экономического стимулирования в области охраны окружающей среды, предлагает пути их решения. Ключевые слова: окружающая среда, экологическое законодательство, экономическое стимулирование, наилучшая доступная технология, природоохранные мероприятия.

06.03–04.13.439.

342.7:349.6:504 Шашкина Е. Ю. «Повестка дня на XXI век» и права человека: право на участие / *Е. Ю. Шашкина* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1. — С. 116–119.

Проанализировано одно из экологических прав человека — право на участие в процессе принятия экологически значимых решений. Раскрыто содержание понятий «доминирующая социальная парадигма» и «новая экологическая парадигма». На основе анализа действующих международных договоров, закрепляющих право на участие, выведены принципы этого права, а также присущие ему недостатки.

ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Статті

06.03–04.13.440.

349.6 (477): 630 Гарварт Г. А. Домінанти державного управління лісовим фондом України. / *Г. А. Гарварт* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 330–337.

Досліджено економічні, соціальні, політичні, екологічні, культурно-просвітницькі чинники, що впливають на формування та закріплення норм адміністративного права у сфері державного управління лісовим фондом України. Підкреслено, що нинішній стан розвитку юридичної науки визначається посиленням впливу екологічної складової на зміст та спрямованість нормативно-правових актів, пов'язаних з управлінням лісовим фондом. Їхній вплив позначився на змісті ЛК України 2006 р. та деяких інших нормативно-правових актів, пов'язаних з регламентацією функцій органів управління лісовим фондом. Доведено наявність процесу екологізації управління лісовим фондом.

06.03–04.13.441.

349.6:630(477) Гарварт Г. Організаційно-правові засади державного управління охороною лісового фонду України / *Ганна Гарварт* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 162–165.

Звернуто увагу, що у чинному ЛК України не розмежовуються поняття «охорона» та «захист» лісів, які насправді мають низку істотних відмінностей. Розглянуто питання державного управління в галузі охорони державного лісового фонду. Запропоновано визначення поняття державного лісового фонду. Досліджено зміст функцій органів державного управління лісами. Зазначено, що у повноваженях Державної лісової охорони недостатньо відображена тенденція до екологізації законодавсва та концепція сталого розвитку, відсутнє стимулювання її співробітників.

06.03–04.13.442.

349.6:504.55 Заманов Р. Д. Имущественные комплексы в сфере недропользования: особенности правового режима / *Р. Д. Заманов* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 2. — С. 126–129.

Отмечено, что в сфере недропользования при осуществлении хозяйственной деятельности недропользователем создается специфичное имущество, необходимое для ведения работ в соответствии с полученным разрешением. Правовой режим создаваемого при этом имущества имеет особенности. Главная особенность заключается в том, что создаваемое в сфере недропользования имущество (имущественные комплексы) связано как с земельным участком, принадлежащим недропользователю, так и с участком недр (горным отводом), на который недропользователь получил лицензию. На основе анализа теоретических положений российского законодательства об имущественных комплексах, материалов судебной практики, примеров правового регулирования в зарубежном законодательстве предлагается установление в законодательстве специальных норм, определяющих правовой режим имущественных комплексов в сфере недропользования.

06.03–04.13.443.

349.6:630(477) Савчук О. Класифікація процедур у лісовому законодавстві України / *О. Савчук* // Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. / Президія НАПрН України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — № 4. — С. 269–276.

Розглянуто поняття «процедура». Визначено процедури у лісовому законодавстві України. Дано характеристику державному регулюванню та управлінню лісових відносин, організації та веденню лісового господарства, використанню та відтворенню лісів, підвищенню продуктивності, поліпшенню якісного стану та збереження біорізноманіття. Окремо приділено увагу організації охорони і захисту лісів, яка передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження лісів від пожеж, незаконних рубок, пошкодження та іншого шкідливого впливу, захист від шкідників і хвороб.

06.03–04.13.444.

351.823.1:639.2(470) Сиваков Д. О. Правовое регулирование рыболовства в России и за рубежом / *Д. О. Сиваков* // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. — 2013. — № 1. — С. 101–108.

Рассмотрен ряд проблем в области правового регулирования рыбохозяйственной деятельности. Раскрыт порядок предоставления в пользование водных биоресурсов по законам России и ряда зарубежных государств. Осмыслены рекомендательные положения международных правовых актов. В центре внимания находится такое правовое понятие, как ответственное рыболовство. По убеждению автора, ответственное рыболовство должно быть сопряжено с уверенностью хозяйствующего субъекта в устойчивости своих прав на водные биоресурсы. Без защищенности его интересов хозяйствующий субъект не будет побуждаться государством поэтапно и бережно осваивать названные природные богатства, будет «калифом на час», станет идти на хищнический вылов. В то же время устойчивость прав на вылов водных биоресурсов не должен приводить к ослаблению законных механизмов наблюдения, учета, контроля и надзора в изучаемой области

06.03–04.13.445.

349.6 Станіславський В. Загальноправові засади використання пісків як виду корисних копалин / *В. Станіславський* // Право України. — 2013. — № 3/4. — С. 396–404.

Проведено дослідження правовідносин, що виникають під час користування пісками надр у цілях, як пов'язаних, так і не пов'язаних із видобутком корисних копалин. Детально визначено види користування пісками надр та особливостей їх правового регулювання. Обґрунтовано питання забезпечення реалізації державної політики у галузі користування цими надрами. Виділено вимоги щодо організації геологічного та маркшейдерського обслуговування, ведення первинної геологічної та маркшейдерської документації, меж земельної ділянки надр та гірничого відводу. Поставлено питання щодо законності процесу видобування пісків проміжного розриву за умови їх відсутності у спеціальному дозволі на користування надрами. Визначено, що видобування пісків здійснюється на засадах оптимального сполучення публічних і приватних інтересів. Запропоновано наукові напрями вдосконалення правового регулювання у забезпеченні використання та охорони пісків як виду корисних копалин.

06.03–04.13.446.

349.415(477):615.8 Федоровська О. Б. Особливості правового статусу лікувально-оздоровчих територій / *О. Б. Федоровська* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 483–488.

Досліджено правову природу та правовий статус лікувально-оздоровчих територій за законодавством України. Проведено аналіз правової охорони вказаної категорії земель. Визначено особливості права власності на землі лікувально-оздоровчого призначення. Дослідження питання відповідальності за порушення норм щодо охорони лікувально-оздоровчих територій. Відзначено необхідність встановлення спеціальної відповідальності за порушення режиму курортів та інших лікувально-оздоровчих територій, яка була б закріплена у нормах законодавства.

12.00.07. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

Книги

07.03–04.13.447.

35.083.1(477) Ківалов С. В. Дисциплінарна відповідальність державного службовця в Україні: питання теорії і правового регулювання : монографія / *С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова, Л. М. Корнута* ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2013. — 274 с.

Досліджено особливості дисциплінарної відповідальності державного службовця в Україні. На підґрунті здобутків сучасних вітчизняних і зарубіжних вчених проаналізовано та розвинено на теоретичному та нормативному рівнях питання поняття, особливостей і підстав дисциплінарної відповідальності державного службовця, системи дисциплінарних стягнень, особливості та структури дисциплінарного провадження у контексті ЗУ «Про державну службу» (2011 р.) та визначаються основні напрямки його подальшого удосконалення.

07.03–04.13.448.

342.922:346.232(477) Коломоєць Т. О. Діяльність торгово-промислових палат в Україні як об'єкт адміністративно-правового регулювання : монографія / *Т. О. Коломоєць, А. В. Куп* ; за заг. ред. Т. О. Коломоєць. — Запоріжжя : ЗНУ, 2013. — 201 с.

Висвітлено теоретичні та нормативні аспекти діяльності торгово-промислових палат в Україні, генеза торгово-промислових палат, історіографія дослідження засад їх діяльності у вітчизняній правовій науці. Розкрито особливості реєстрації торгово-промислових палат, контроллю за їх діяльністю, припинення діяльності. Приділено увагу питанням аналізу зарубіжного досвіду регулювання засад діяльності торгово-промислових палат та можливого його запозичення для України, а також основним напрямкам удосконалення адміністративно-правових засад регулювання діяльності торгово-промислових палат в Україні.

07.03–04.13.449.

342.922(477) Миколенко В. С. Адміністративно-правове регулювання юрисдикційної діяльності адміністративних комісій в Україні : монографія / *О. І. Миколенко, В. С. Бердник*. — О. : Фенікс, 2013. — 248 с.

Проаналізовано норми національного законодавства, які регламентують юрисдикційну діяльність адміністративних комісій. Подано сучасні погляди науковців на адміністративну юрисдикцію та адміністративно-юрисдикційну діяльність. Розкрито місце адміністративних комісій у системі органів адміністративно-юрисдикційної діяльності. Надано вичначення адміністративно-юрисдикційної діяльності. Наголошено, що множинність системи органів адміністративно-юрисдикційної діяльності повинна зберегтись, а адміністративні комісії повинні зайняти в цій системі гідне місце.

Автореферати

07.03–04.13.450.

340.136(043.3) Довгань М. Ю. Адміністративна відповідальність за порушення порядку державної закупівлі товарів, робіт і послуг : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / *Довгань Микита Юрійович* ; Нац. авіаційний ун-т. — К., 2013. — 20 с.

Представлено перше у вітчизняній адміністративно-правовій науці монографічне дослідження проблем адміністративної відповідальності за порушення порядку державної закупівлі товарів, робіт і послуг. На основі чинного законодавства, наукових поглядів, практики правозастосування господарської діяльності з'ясована сутність державних закупівель в системі засобів публічного регулювання господарської діяльності. З'ясовано сутність державних закупівель, наведено їх поняття. Визначено поняття та місце адміністративної відповідальності у сфері державних закупівель. Сформульовано поняття «адміністративний проступок у сфері державних закупівель», розкрито його ознаки. Досліджено об'єктивні та суб'єктивні ознаки його складу. Проаналізовано адміністративні стягнення, що застосовуються за дані порушення, а також порядок провадження у справах про адміністративні проступки у сфері державних закупівель. Сформульовані пропозиції, спрямовані на удосконалення законодавства, що встановлює адміністративну відповідальність за порушення порядку державної закупівлі товарів, робіт і послуг.

07.03–04.13.451.

342.51(043.3) Журавель О. Є. Адміністративно-правові засади протидії безпритульності та бездоглядності дітей органами внутрішніх справ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / *Журавель Олег Євгенович* ; ДВНЗ «Запорізьк. нац. ун-т». — Запоріжжя, 2013. — 18 с.

Проаналізовано адміністративно-правові засади протидії безпритульності та бездоглядності дітей органами внутрішніх справ. Охарактеризовано безпритульність та бездоглядність дітей як антисоціальні явища, визначено систему суб'єктів протидії їм. Сформульовано поняття та визначено правові засади протидії безпритульності та бездоглядності дітей. Охарактеризовано їх особливості як об'єкта адміністративно-правової протидії. З'ясовано завдання, функції та повноваження органів внутрішніх справ щодо про-

тидії безпритульності та бездоглядності дітей. Уточнено дмініструвативно-правові засоби та методи діяльності органів внутрішніх справ у зазначеній сфері. Визначено особливості організації діяльності органів внутрішніх справ щодо протидії безпритульності та бездоглядності дітей та шляхи підвищення її ефективності.

Статті

07.03–04.13.452.

351.862 Басов А. В. Правові засади проведення оповіщення про надзвичайну ситуацію / *А. В. Басов* // Митна справа. — 2013. — № 1, ч. 2, кн. 1. — С. 324–329.

Вказано, що саме оповіщення про надзвичайну ситуацію має найбільш важливе значення для попередження негативних наслідків надзвичайної ситуації, зокрема, гибелі населення та заподіяння матеріальних збитків. На підставі всебічного анлізу наукових праць та нормативно-правових актів визначено організаційні засади проведення оповіщення про надзвичайну ситуацію. Зазначено, що система оповіщення складається із загальнодержавної, регіональних і спеціальних систем централізованого оповіщення; локальних та об'єктових систем оповіщення, систем циркулярного виклику.Наголошено на необхідності вдосконалення нормативних засад порядку проведення організації оповіщення органів публічної адміністрації та цивільного населення про надзвичайну ситуацію, а також матеріально-технічного забезпечення.

07.03–04.13.453.

342.734-056.26 Городецька Ю. Державне управління у сфері соціального захисту та реабілітації осіб з інвалідністю: правові механізми / *Ю. Городецька* // Право України. — 2013. — № 6. — С. 296–302.

Виявлено основні проблеми, пов'язані із законодавчим регулюванням процесів соціального захисту інвалідів та їх реабілітації. Також відображено створення умов для осіб з обмеженими можливостями повноцінного життя для формування адекватного середовища життєдіяльності. Приділено увагу дослідженню правових механізмів державного управління у сфері реабілітації інвалідів. Вказано на недолік правотворчої діяльності у відсутності спроби пов'язати всі питання в єдине рішення і підвищити ефективність не тільки кожного заходу соціальної допомоги, а і всієї системи в цілому.

07.03–04.13.454.

342.734-057.34(477) Іншин М. Окремі аспекти правового регулювання державної служби нормами Конституції України / *Микола Іншин* // Публічне право. — 2013. — № 1. — С. 187–191.

Проаналізовано правові підстави виникнення конституційного права громадян України на державну службу. Окреслено окремі аспекти реалізації конституційного права громадян України на державну службу. Визначено механізм реалізації права громадян України на державну службу відповідно до Конституції України. Зазначено, що важливим у характеристиці конституційного права на державну службу є не лише його визначення та ознака, а й зміст суб'єктивної можливості реалізації означеного права.

07.03–04.13.455.

351.75 Каблов Д. С. Обмеження членів громадських формувань, які пов'язані з реалізацією повноважень у сфері охорони громадського порядку / *Д. С. Каблов* // Митна справа. — 2013. — № 1, ч. 2, кн. 1. — С. 298–303.

Розглянуто обмеження, які безпосередньо випливають з прав та обов'язків, що входять до правового статусу, та пов'язані з виконанням членами громадських формувань обов'язків з охорони громадського порядку та державного кордону. Проаналізовано теоретичні положення правового статусу членів громадських формувань з охорони громадського порядку. Сформульовано відповідні пропозиції щодо вдосконалення законодавства і практики його застосування у зазначеній сфері : доповнити ЗУ «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», крім «вимог-обмежень» та «заборон-обмежень», можливістю «брати участь у страйках та вчиняти інші дії, що перешкоджають нормальному функціонуванню державних органів влади і місцевого самоврядування» та «бути членами політичних партій, рухів та інших громадських об'єднань, що мають політичну мету».

07.03–04.13.456.

347.73:336.146:65.012.7 Коваленко Я. М. Бюджетування як складова контролінгу в діяльності фонду державного майна України / *Я. М. Коваленко* // Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — № 19. — С. 71–75.

Розкрито сутність бюджетування як складової нового інструменту державного управління — контролінгу. Досліджено проблеми використання зазначеного інструменту в діяльності Фонду державного майна України у процесі формування (виконання) державного бюджету, визначено роль держави у подоланні виявлених недоліків. Надано пропозиції щодо подальшого використання та розвитку контролінгу в діяльності установи в умовах трансформаційної економіки України.

07.03–04.13.457.

351.746.1(470) Конин В. Н. Обеспечение общественной безопасности как направление деятельности российской полиции / *Василий Николаевич Конин* // Административное право и процесс. — 2013. — № 1. — С. 63–64.

Рассмотрены особенности существующей системы обеспечения общественной безопасности деятельности полиции в сфере обеспечения общественной безопасности. Проанализирована правовая основа деятельности полиции. Обозна-

чены основные приоритеты деятельности полиции в сфере обеспечения общественной безопасности, названы принципы, на которых основывается эта деятельность.

07.03–04.13.458.

35.08 Крамаренко А. С. Праксеологічні механізми формування гуманістичних кадрових технологій в державній службі / *А. С. Крамаренко* // Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — № 19. — С. 130–132.

Розглянуто актуальні проблеми підвищення ефективності використання людських ресурсів у державній службі. Наголошено на важливості всебічної реалізації гуманістичного потенціалу державних службовців. Виділено праксеологічні механізми формування гуманістичних кадрових технологій в державній службі. Визначено оптимальні шляхи використання людських ресурсів у державній службі та розкриття гуманістичного потенціалу службовців на основі втілення праксеологічних механізмів формування гуманістичних кадрових технологій.

07.03–04.13.459.

342.9:351.746.1(477) Ляшук Р. М. Забезпечення відділами прикордонної служби режиму в пунктах пропуску через державний кордон / *Р. М. Ляшук, В. І. Царенко* // Право і суспільство. — 2013. — № 1. — С. 62–66.

Розглянуто зміст діяльності відділів прикордонної служби зі встановлення та контролю за дотриманням режиму в пунктах пропуску через державний кордон як складової забезпечення прикордонного контролю. Проаналізовано поняття режиму в пунктах пропуску через державний кордон та повноваження підрозділів охорони кордону щодо його забезпечення. Підкреслено, що підрозділи охорони кордону здійснюють контроль за відвідуванням пунктів пропуску представниками правоохоронних органів.

07.03–04.13.460.

351.746.1 Ляшук Р. М. Роль міжнародно-правових принципів у діяльності відділів прикордонної служби / *Роман Миколайович Ляшук* // Наше право. — 2012. — № 3, ч. 3. — С. 27–31.

Розглянуто обсяг та значення міжнародно-правових принципів у діяльності відділів прикордонної служби. Проаналізовано зміст міжнародно-правових принципів, що стосуються правоохоронної діяльності відділів прикордонної служби. Внаслідок дослідження норм міжнародного та національного законодавства визначено роль міжнародно-правових принципів у діяльності відділів прикордонної служби.

07.03–04.13.461.

35.08:323.21(477) Марутян Р. Р. Інтелектуальний потенціал краудсорсингу у сфері публічної політики: зарубіжний досвід та українська практика / *Р. Р. Марутян* // Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — № 20. — С. 98–102.

Досліджено сутність краудсорсингу як складової сучасної публічної політики. Здійснено класифікацію основних видів краудсорсингової діяльності у публічній політиці. Показано переваги та недоліки впровадження краудсорсингових проектів у публічній політиці. Окреслено важливі завдання, що вирішує краудсорсинг у сфері публічної політики. Виділено, що в результаті широкого застосування в Україні практики політичного краудсорсингу підвищується відкритість, демократичність і прозорість діяльності державних органів влади, їх можливості об'єднувати людей навколо спільних цілей.

07.03–04.13.462.

342.9(470) Нестеров А. В. Аккредитация как административно-правовой инструментарий / *Анатолий Васильевич Нестеров* // Административное право и процесс. — 2013. — № 1. — С. 23–26.

Рассмотрены актуальные и важные проблемы, возникшие в ходе обсуждения законопроектов, посвященных правовому институту аккредитации в России. Показано, что положение правового акта, регулирующего аккредитацию, в недостаточной мере осуществляет нормативно-правовое регулирование такого сложного правового явления, как аккредитация. Отмечено, что юридическая наука не смогла дать научно обоснованные рекомендации по правовому регулированию аккредитации как юридического инструментария.

07.03–04.13.463.

349.42:338.24 Орленко Я. Ю. Методологічні основи державного регулювання аграрного сектора економіки / *Я. Ю. Орленко* // Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — № 20. — С. 114–117.

Удосконалено класифікацію принципів державного регулювання аграрного сектора в умовах системної модернізації національної економіки, які спрямовані на забезпечення розширеного відтворення галузі та враховують таку їх сукупність: державний протекціонізм аграрного сектора; поєднання економічних, екологічних і соціальних цілей; поєднання індикативних і директивних форм державного регулювання економіки; програмне регулювання; економічне стимулювання ефективно працюючих підприємств; рівнозначність підтримки підприємств всіх форм власності; стабілізація аграрного ринку; підтримка еквівалентності обміну між аграрним сектором та іншими галузями економіки.

07.03–04.13.464.

346.546.4 Писенко К. А. Защита прав частных административно-правовых субъектов государственного антимонопольного котроля в контексте «третьего монопольного пакета» / *К. А. Писенко* // Административное право и процесс. — 2013. — № 2. — С. 45–50.

Дана сравнительно-историческая оценка изменениям «третьего антимонопольного пакета» в части отмены обязательного порядка уведомления финансовыми организациями о достигну-

тых ими рыночных соглашениях. Рассмотрены проблемные вопросы правового регулирования определения доминирующего положения хозяйствующих субъектов в контексте задач правового обеспечения защиты интересов частных лиц от неправомерных действий публичной власти в системе антимонопольного контроля.

07.03–04.13.465.

342.9(470):346.546.4 Писенко К. А. Стандарты административно-правового регулирования и современное антимонопольное законодательство Россиийской Федерации / *К. А. Писенко* // Конкурентное право. — 2013. — № 2. — С. 4–7.

Исследована современная российская система публично-правовой защиты конкуренци с позиций административно-правовой науки как предмет административно-правового регулирования. Сопоставляются современные реалии публично-правового регулирования публичной защиты конкуренции в России и общепризнанные в мировом опыте и науке российского административного права стандарты административно-правового регулирования. Указанное исследование предваряется историческим экскурсом в историю формирования административно-правового регулирования современных публичных систем защиты конкуренции.

07.03–04.13.466.

351.713:336.22 Рєзнік О. М. Деякі особливості системи підготовки співробітників податкової міліції / *Олег Миколайович Рєзнік* // Наше право. — 2012. — № 3, ч. 3. — С. 37–42.

Досліджено сучасний стан системи підготовки співробітників податкової міліції, вивчено основні проблеми у сфері професійної освіти підрозділів податкової міліції. Здійснено аналіз стадій підготовки співробітників податкової міліції. Зазначено основні вимоги до осіб, які претендують на те, щоб бути прийнятими на службу до податкової міліції. Зроблено пропозиції щодо удосконалення кадрової роботи.

07.03–04.13.467.

342.925(470):343.37 Серков П. П. Об административно-правовых признаках экономического спора / *Петр Павлович Серков* // Административное право и процесс. — 2013. — № 2. — С. 8–12.

Рассмотрен механизм материального правоотношения в экономическом споре и материального правоотношения, возникшего в связи с оспариванием нормативного правового акта экономической направленности или его части. На основе анализа положений ст. 29 АПК РФ, согласно которой арбитражным судам подведомственны экономические споры и другие дела, возникающие из административных и иных публичных правоотношений и судебной практики, сформулирован вывод о том, что арбитражным судам не свойственна юрисдикция на рассмотрение административных дел.

07.03–04.13.468.

342.5:328.185(477) Тіньков А. Л. Суб'єкти протидії політичній корупції в системі державного управління України / *А. Л. Тіньков* // Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — № 19. — С. 103–108.

Проаналізовано антикорупційний потенціал основних суб'єктів протидії політичній корупції (Президент, Кабінет Міністрів, Верховна Рада, судові органи, правоохоронні органи) в системі державного управління України. Визначено чинники, які зумовлюють неефективність та ефективність діяльності органів державної влади у досліджуваній сфері.

07.03–04.13.469.

351.761.3(477) Шевчук О. М. Адміністративно-правові норми у сфері обігу наркотичних засобів: поняття, ознаки та застосування / *О. М. Шевчук* // Митна справа. — 2013. — № 1, ч. 2, кн. 1. — С. 265–271.

Статтю присвячено особливостям адміністративно-правових норм у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та наведено його поняття. Охарактеризовано ознаки, види, форми, функції, класифікації правозастосовної діяльності у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та з'ясовано його поняття. Проаналізовано основні вимоги правильного застосування норм права у сфері обігу наркотичних засобів. Вказано, що правозастосовна діяльність у сфері обігу наркотичних засобів — це управлінська діяльність, яка виконується з метою впорядкування правовідносин в цій сфері. Правозастосовна діяльність ДСКН України може бути визначена як нормативна діяльність з видання конкретизованих й індивідуалізованих владних актів та забезпечення їх видання й фактичної реалізації, здійснювана на засадах законності, доцільності, справедливості й обґрунтованості.

07.03–04.13.470.

342.923:343.346.5(470) Якимов А. Ю. Нормативно-правовое определение состояния опьянения и количественная характеристика допустимого (или запрещенного) уровня алкоголя в организме водителя автомототранспортного средства (отечественный и зарубежный опыт) / *Александр Юрьевич Якимов* // Административное право и процесс. — 2013. — № 2. — С. 16–23.

Рассмотрены вопросы, касающиеся нормативно-правового определения состояния опьянения водителей автомототранспортных средств. При этом внимание уделено определению состояния алкогольного опьянения. Проведен анализ российского и зарубежного опыта указанного нормативно-правового определения, в том числе путем установления допустимого (или запрещенного) уровня алкоголя в организме водителя автомототранспортного средства. По результатам анализа сформулированы предложения, направленные на совершенствование норм Кодек-

са РФ об административных правонарушениях, касающихся рассматриваемых вопросов.

Див. також: 05.03–04.13.403, 06.03–04.13.410, 06.03–04.13.411, 06.03–04.13.440, 06.03–04.13.441.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС

Книги

07.03–04.13.471.

342.925:347.921.4(477)(076) Захист в адміністративному процесі : практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. — К. : Центр учб. л-ри, 2013. — 353 с.

Враховуючи той факт, що процедура захисту порушених прав і свобод осіб в адміністративному судочинстві має складний характер, запропонований посібник допомагає зорієнтувати широкий загал науковців і практиків та допомогти здійснити необхідні заходи щодо захисту порушених прав, свобод чи інтересів, порушених суб'єктом владних повноважень у публічно-правових відносинах. Висвітлено питання представництва в адміністративному процесі. Запропоновано приклади процесуальних документів, матеріали довідкового та методичного характеру.

07.03–04.13.472.

342.925:347.958(477) Ківалов С. В. Процесуальні форми перегляду судових рішень адміністративними судами України : монографія / *С. В. Ківалов, Ю. Л. Шеренін, А. В. Стрельніков* ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2013. — 171 с.

Досліджено проблеми процесуальних форм перегляду судових рішень адміністративними судами України. На підґрунті монографічного та дисертаційного надбання сучасних вітчизняних і зарубіжних учених на теоретичному та практичному рівні досліджуються та розвиваються питання процесуальних форм перегляду судових рішень, визначаються основні прогалини в їх теоретичному забезпеченні та законодавчому регулюванні. На основі аналізу Кодексу адміністративного судочинства України, матеріалів судової практики, науково-теоретичних робіт досліджено історіографію питання, визначено сутність процесуальних форм перегляду судових рішень, виокремлено та охарактеризовано їх види, запропоновано зміни та доповнення до чинного Кодексу адміністративного судочинства України.

Автореферати

07.03–04.13.473.

342.9(043.3) Колеснікова І. С. Гарантії доступності правосуддя в адміністративних судах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / *Колеснікова Ірина Сергіївна* ; Нац. авіаційний ун-т. — К., 2013. — 20 с.

Представлено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання щодо визначення сутності і змісту гарантій доступності правосуддя в адміністративних судах, виявлення недоліків у їх правовому регулюванні та розробці пропозицій щодо їх усунення. Гарантіями доступності правосуддя в адміністративних судах названо правові можливості, встановлені державою, і закріплені правовою нормою загальні та спеціальні юридичні засоби та інститути, спрямовані на створення умов реалізації права щодо оскарження в адміністративному суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, що випливає з норми Конституції України, а також реалізації суб'єктами владних повноважень права на захист публічних (державних) інтересів. До елементів системи гарантій доступності правосуддя в адміністраивних судах віднесено: а) належну організацію системи адміністративних судів органами державної влади (політико-організаційні гарантії); б) ефективну організацію діяльності адміністративних судів (внутрішньоорганізаційні гарантії); в) правове регулювання реалізації права на звернення до адміністративного суду (конституційно-процедурні гарантії); г) належну судову процедуру розгляду справ адміністративної юрисдикції (процесуально-процедурні гарантії). Політико-організаційні та внутрішньоорганізаційні гарантії об'єднано в інституційні гарантії доступності правосуддя в адміністративних судах. Визначено особливості кожного елемента системи гарантій доступності правосуддя в адміністративних судах. Пропозиції щодо вдосконалення гарантій доступності правосуддя в адміністративних судах. Визначено особливості кожного елемента системи гарантій доступності правосуддя в адміністративних судах. Пропозиції щодо вдосконалення гарантій доступності правосуддя в адміністративних судах розділено на дві групи: а) ті, що випливають з міжнародних стандартів у галузі судочинства; б) ті, що випливають з норм вітчизняного законодавства.

Статті

07.03–04.13.474.

342.925(470+477+479.24+574).001.36 Андреева Л. А. Актуальные проблемы правового регулирования административного процесса в странах СНГ / *Любовь Александровна Андреева, Анатолий Геннадьевич Богданов* // Административное право и процесс. — 2013. — № 2. — С. 67–70.

Изучены актуальные вопросы формирования административно-процессуального законодательства, сравнительного анализа правового регулирования административного процесса в странах СНГ. Рассмотрены особенности административно-процессуальных кодексов (проектов) РФ, Украины, Азербайджанской Республики и Республики Казахстан и их структура. Предло-

жены пути и методы совершенствования административного права и процесса.

07.03–04.13.475.

342.925:343.264 Аракелян М. М. Розвиток правового регулювання адміністративного судочинства у справах щодо примусового видворення іноземців за межі України / *Марія Мєнасівна Аракелян* // Наше право. — 2012. — № 3, ч. 3. — С. 61–66.

Розкрито особливості правового регулювання розгляду і вирішення справ, пов'язаних із видворенням іноземців за межі України, адміністративними судами. Охарактеризовано напрямки удосконалення процесуальних механізмів захисту прав іноземців в адміністративному процесі під час здійснення процедури щодо застосування примусових заходів: затримання, повернення, видворення.

07.03–04.13.476.

351.95(477):342.565.4 Кампо В. Проблеми підсудності окремих категорій адміністративних справ: теоретичний і практичний аспекти (за матеріалами рішення Конституційного Суду України від 29 серпня 2012 р. № 16-рп/2012) / *В. Кампо* // Вісник Конституційного Суду України. — 2013. — № 1. — С. 12–29.

Досліджено доктринальні аспекти правових позицій Конституційного Суду України, закріплених у його рішенні від 29 серпня 2012 р. № 16-рп/2012, щодо одно- та двоінстанційного порядку розгляду окремих категорый адміністративних справ. З метою кращого розуміння законодавчої логіки запровадження одноінстанційного розгляду окремх категорій адміністративних справ ВАСУ звернено увагу на зарубіжний досвід врегулювання аналогічних питань (ЄСПЛ, ФРН, Франція). Окремо проаналізовано науково-методичні позиції авторів, які критикують рішення КСУ від 29 серпня 2012 р. № 16-рп/2012 і вважають виділення зазначеної категорії адміністративних справ юридичним обмеженням права на апеляційне та касаційне оскарження конституційного права особи на судовий захист, складовою якого, на їхню думку, є право на таке оскарження. Аналізуючи питання судового контролю звернено увагу на розмежування предметної підсудності між КСУ та ВАСУ щодо контролю за актами Верховної Ради України та Президента України. Запропоновано шляхи подолання проблем інстанційності при розгляді судами окремих категорій адміністративних та інших справ.

07.03–04.13.477.

342.925:347.964(477) Михайлов О. М. Процедура вступу помічників суддів адміністративного суду на державну службку в Україні / *О. М. Михайлов* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. — О., 2013. — Вип. 48. — С. 338–348.

Проведено порівняльний аналіз поняття та видів державних службовців, процедур вступу на державну службу, визначених чинними та майбутніми законами про державну службу. Досліджено редакції процедур вступу на державну службу помічників суддів адміністративного суду у попередньому та теперішньому законодавстві з питань судоустрою, організаційного забезпечення роботи суду. Особливу увагу звернено на протиріччя процедури вступу помічників суддів адміністративного суду, що передбачена актом підзаконного характеру із процедурами, які визначені чинними й майбутніми законами про державну службу.

07.03–04.13.478.

342.925:340.131 Рибченко А. О. Застосування принципу верховенства права судом при вирішенні адміністративних справ / *А. О. Рибченко* // Митна справа. — 2013. — № 1, ч. 2, кн. 1. — С. 286–291.

Розроблено рекомендації щодо застосування принципу верховенства права судом при вирішенні адміністративних справ, що є неможливим без дослідження шляхів застосування цього принципу за чинним адміністративним процесуальним законодавством. Особливу увагу приділено висвітленню відмінності у правозастосовному аспекті принципу верховенства права та принципу законності. Вказано, що принцип верховенства права підлягає застосуванню адміністративними судами таким шляхом: тлумачення та застосування норм процесуального закону з урахуванням основних засад, що складають зміст принципу верховенства права; усвідомлення зазначених основних засад та застосування їх у процесуальних ситуаціях, коли необхідним є застосування судового розсуду; усвідомлення зазначених основних засад та застосування їх у процесуальних ситуаціях, пряме законодавче регулювання яких відсутнє, і немає також вказівок щодо наявності в судді повноважень на застосування судового розсуду.

07.03–04.13.479.

342.925(470):342.553 Стахов А. И. Административно-процессуальные формы деятельности публичной администрации в России: понятие и характерные признаки / *Александр Иванович Стахов* // Административное право и процесс. — 2013. — № 1. — С. 11–14.

Представлен ряд специальных категорий, позволяющих уяснить в комплексе сущность, особенности содержания административно-процессуальных форм деятельности публичной администрации в России. Перечислены существенные отличия административно-процессуальных форм деятельности органов исполнительной власти и органов местного самоуправления от иных правовых форм деятельности публичной администрации, функционирующих в РФ.

МИТНЕ ПРАВО

Книги

07.03–04.13.480.

340(477)(063) Додин Е. В. Сборник научных трудов. Т. 7 / *Е. В. Додин* ; НУ ОЮА. — Львов : Лига-пресс, 2013. — 244 с.

Седьмой том «Сборника научных трудов» заслуженного деятеля науки и техники Украины, доктора юридических наук, профессора, заведующего кафедрой морского и таможенного права Национального университета «Одесская юридическая академия» Евгения Васильевича Додина (рекомендованный к печати ученым советом Одесской национальной юридической академии) включает его работы от тезисов, докладов и выступлений на форумах различного уровня до глав и разделов учебных пособий, увидевших свет в 2010–2012 гг. Они объеденены общей мыслью относительно необходимости выделения таможенного права в качестве самостоятельной отрасли права Украины. Вместе с тем в сборник включены материалы, которые будут полезны для ученых и практиков, студентов и всех, кого интересуют проблемы таможенного права, организации борьбы с контрабандой и нарушениями таможенных правил, вопросы международного сотрудничества в сфере нарушения таможенного законодательства и т. д.

Автореферати

07.03–04.13.481.

35.086(477)(043.3) Качан В. В. Митне регулювання прикордонної торгівлі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / *Качан Василь Васильович* ; НУ ОЮА. — О., 2013. — 20 с.

Визначено сучасний стан наукових досліджень митного регулювання прикордонної торгівлі та основні напрямки їх подальшого здійснення. З'ясовано сутність і зміст дефініції «прикордонна торгівля», розкрито ознаки та риси, притаманні предмету її регулювання. Вивчено правове регулювання прикордонної торгівлі та основні напрямки його удосконалення. Охарактеризовано зарубіжний досвід митного регулювання прикордонної торгівлі та визначено можливості його запровадження в умовах України. Розглянуто умови та підстави притягнення до адміністративної відповідальності суб'єктів прикордонної торгівлі. Конкретизовано зміст і форму прикордонної торгівлі, надано характеристику митно-правовим нормам як визначальному елементу його змісту, уточнено особливості їх застосування. Сформульовано пропозиції та рекомендації з удосконалення законодавства щодо митного регулювання прикордонної торгівлі.

07.03–04.13.482.

35.078.1(477)(043.3) Мудров А. А. Адміністративно-примусові повноваження митних органів та порядок їх реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / *Мудров Андрій Анатолійович* ; НУ ОЮА. — О., 2013. — 20 с.

Визначено стан наукових розробок щодо реалізації митними органами адміністративно-примусових повноважень. Вивчено поняття, зміст та структуру адміністративно-примусових повноважень митних органів. Встановлено правові засади надання митним органам адміністративно-примусових повноважень та надано правову оцінку чинними нормативно-правовим актам, які регламентують діяльність митних органів щодо застосування адміністративного примусу у державній митній справі України. Встановлено сутність, ознаки та види адміністративно-примусових митних органів. Розкрито особливості, умови та порядок реалізації адміністративно-примусових заходів посадовими особами митних органів. Надано пропозиції та рекомендації щодо удосконалення правових засад і практики реалізації адміністративно-примусових повноважень митними органами.

Статті

07.03–04.13.483.

342.9:339.543 Мостовий А. Митне право України в контексті розвитку фінансового права / *А. Мостовий* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 57. — С. 189–193.

Визначено місце митного права України у національній правовій системі. Особливу увагу зосереджено на розумінні завдань та мети регулювання , а також митної політики держави у контексті прийняття Податкового кодексу України. Проаналізовано правове регулювання у сфері митної справи України, виявлено неузгодженості у встановленні нормативних правил щодо справляння митних платежів. Вироблено пропозиції щодо вдосконалення українського законодавства шляхом виділення митного права в окрему підгалузь фінансового права України.

07.03–04.13.484.

351.713:174(477) Серих О. В. Щодо необхідності прйняття кодексу професійної етики працівників митних органів / *О. В. Серих* // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету : зб. ст. — О., 2013. — Вип. 18. — С. 84–87.

Розглянуто питання щодо морально-етичних засад діяльності керівників і службовців митних органів усіх рівнів України, соціально-психологічних особливостей їх професії. Підкреслено, що від успішного розв'язання проблем, які виникають у зв'язку з недотриманням працівниками митних органів морально-етичних правил, стандартів поведінки у своїй діяльності залежить довіра населення до влади. Зосереджено увагу на доцільності впровадження морально-етичного кодексу працівників митних органів, в якому важливо визначити загальні вимоги та особли-

вості їх етичної поведінки з урахуванням особливостей професійної діяльності, а згодом — прийняття правил поведінки державних службовців та працівників органів Міністерства доходів і зборів України.

07.03–04.13.485.

342.951:351.82 Федотов О. П. Адміністративно-правова реорганізація митних органів в органи доходів і зборів / *О. П. Федотов* // Митна справа. — 2013. — № 5. — С. 61–67.

Зазначено, що Міністерство доходів і зборів України (Міндоходи України) та його територіальні підрозділи на місцях є новим вітчизняним фіскальним міністерством, що було утворено шляхом реорганізації державних податкових та митних органів України. Визначено, що реорганізаційні процеси представляли собою сукупність заходів, які реалізовували операційну та функціональну інтеграцію податкового та митного державних відомств до нового центрального органу виконавчої влади України. Тобто, Міндоходи України було утворене шляхом укрупнення реорганізованих податкового та митного державних відомств у систему новоствореного міністерства України. При цьому в державній митній справі таке смислове поняття як «митні органи» було законодавчо змінено на термін «органи доходів і зборів». Проаналізовано поняття «митні органи» та його наступні правові трансформації у термін «органи доходів і зборів», чому сприяв адміністративно-правовий процес інтеграції митних органів до Міндоходів України під час реалізації адміністративної реформи України періоду 2012–2013 рр.

07.03–04.13.486.

351.713:339.543 Хіцька К. Г. Міжнародне співробітництво у боротьбі з порушенням митних правил та контрабандою / *К. Г. Хіцька* // Митна справа. — 2013. — № 2, ч. 2, кн. 1. — С. 462–471.

Розкрито питання, пов'язані із співробітництвом між державами по боротьбі з порушеннями митних правил та контрабандою. Зазначено про те, що на теперішній час уже склалася система норм і принципів міжнародного права, які регулюють відносини між державами в процесі їх співробітництва у митних питаннях. Виділено, що в них беруть активну участь і міжнародні організації, наприклад, митні союзи, Всесвітня митна організація (ВМО), яка раніше називалася Радою митного співробітництва та ін. Підкреслено, що після вступу до ВМО Україна приєдналася до найважливіших конвенцій ВМО: Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства; Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах; Міжнародна конвенція про гармонізовану систему опису та кодування товарів.

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

Книги

07.03–04.13.487.

336.225.53(477)(094.1) Податкові пільги : довідник податкових пільг № 64 станом на 01.01.2013 р. : [зб. законодавства] / уклад.: *В. С. Ковальський, О. С. Демський*. — К. : Юрінком Інтер, 2013. — 392 с. — (Сер. «Законодавство»).

Запропоновано до ознайомлення основні нормативно-правові акти, які встановлюють податкові пільги та регулюють порядок їх надання. Перелік податкових пільг наведено за Довідником податкових пільг № 64 станом на 1 січня 2013 року. Матеріал збірника допоможе правильно застосовувати відповідні норми законодавства України.

07.03–04.13.488.

336.226.1(477)(049.2) Реформування підходів до визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток : зб. наук. пр. за матеріалами наук.-практ. «круглого столу» (м. Київ, 11 лип. 2013 р.) / редкол.: Л. Л. Тарангул, Д. М. Серебрянський, Л. К. Воронова [та ін.] ; НДІ фін. права НАПН України. — К. : Алерта, 2013. — 120 с.

Запропоновано до ознайомлення наукові праці та рекомендації «Реформування підходів до визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток», який проводився у межах виконання планової науково-дослідної роботи «Гармонія податкового та бухгалтерського обліку в контексті оподаткування прибутку підприємств» (замовник — Департамент оподаткування та контролю об'єктів та операцій Міністерства доходів і зборів України). Представлені наукові праці містять авторське бачення реформування підходів до визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток.

Автореферати

07.03–04.13.489.

342.97(477)(043.3) Горошко А. А. Органи державної податкової служби України як суб'єкти адміністративної юрисдикції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / *Горошко Анатолій Анатолійович* ; Нац. авіаційний ун-т. — К., 2013. — 19 с.

Викладено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання визначення сутності, змісту адміністративної юрисдикційної діяльності органів ДПС України, виявлення недоліків у їх правовому регулюванні та обґрунтування на цій основі внесення змін до законодавства, спрямованих на підвищення дієвості зазначеної діяльності. Доведено існування спільного і різниці між податковою юрисдикцією і адміністративною юрисдикцією. Спільне стосується сутності відповідної діяльності як державно-владної, а різниця проявляється у предметі, заходах

і засобах відповідної діяльності. Здійснено розмежування адміністративно-правового примусу та примусу у податковому праві. Визначено різницю між адміністративним правопорушенням і податковим правопорушенням, що проявляється, насамперед, у тому, що різними є об'єкт, суб'єкт і суб'єктивна сторона проступків. Адміністративна юрисдикція визначена як діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування щодо прийняття рішень, спрямованих на реалізацію визначеної законом компетенції, що має державно-владний характер і спрямована на захист прав, свобод громадян, законних інтересів юридичних осіб, а також публічних інтересів. Здійснено систематизацію адміністративних юрисдикційних проваджень і процедур в діяльності органів ДПС України і виділено такі їх види: процедури застосування заходів примусу, включаючи провадження у справах про адміністративні правопорушення законодавства у сфері оподаткування; провадження у справах про корупційні правопорушення в органах ДПС України, за вчинення яких передбачено адміністративну відповідальність; дисциплінарні провадження у діяльності органів ДПС України; провадження щодо розгляду адміністративних справ у адміністративних судах. Доведено доцільність використання методологічних засад системи управління якістю для вдосконалення юрисдикційної діяльності органів виконавчої влади взагалі та органів ДПС України.

Статті

07.03–04.13.490.

349.3 Бомбергер І. Правові ознаки поняття «спеціальна пенсія» / *І. Бомбергер* // Право і суспільство. — 2013. — № 1. — С. 32–38.

Досліджено правові ознаки поняття «спеціальна пенсія». Обґрунтовано, що поняття «спеціальна пенсія» характеризується такими правовими ознаками: грошова форма виплати; регулярний, щомісячний характер; суб'єктами, що мають право на спеціальну пенсію, є непрацездатні особи; умови і порядок виплати спеціальних пенсій встановлюються спеціальними законами; спеціальна пенсія є наслідком реалізації пенсійної пільги, встановленої з огляду на професійний чи особливий соціальний статус особи.

07.03–04.13.491.

347.73:336.225.69 (477) Габрелян А. Ю. Поняття та сутність дефініції «податкове консультування» / *А. Ю. Габрелян* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 270–276.

На основі аналізу тлумачення поняття «податкове консультування» дано авторське визначення цієї дефініції. Уточнено змістовну сутність поняття «податкове консультування». Окреслено низку ознак, які повинні бути притаманні податковому консультуванню. Зазначено, що податковим консультуванням слід вважати діяльність незалежних осіб або їх об'єднань, яка здійснюється в умовах чітко визначеної процесуальної форми на платній основі, та має за мету дотримання платниками податків вимог чинного законодавства і полягає у наданні платникам податків допомоги у сфері оподаткування.

07.03–04.13.492.

347.73:336.22 Єфименко Т. І. Актуальні питання сучасних стратегій реформування податкових систем / *Т. І. Єфименко* // Фінанси України. — 2013. — № 3. — С. 7–26.

Розглянуто теоретичні засади та механізми стратегій реформування податкових систем. Визначено напрями антикризового фіскального регулювання в умовах відновлення фінансової стійкості. Сформульовано пропозиції щодо подальшого вдосконалення податкової системи на макро- і мікрорівні. Вказано, що подальше реформування податкового регулювання на рівні мікроекономіки передбачає забезпечення фіскальної стабілізації та бюджетно-податкової консолідації з урахуванням особливостей комплексів ринкових механізмів.

07.03–04.13.493.

347.921.6(477) Зварич О. В. Судовий збір в Україні: проблеми та перспективи / *О. В. Зварич* // Фінанси України. — 2013. — № 2. — С. 59–70.

Розглянуто законодавчо-нормативні документи, які регулюють сплату й повернення державного мита та судового збору юридичним і фізичним особам в Україні. Визначено сутність, правову природу, місце цих зборів у системі обов'язкових платежів; проаналізовано динаміку їх надходження до державного бюджету. Сформульовано теоретичні висновки щодо їх справляння й адміністрування. Запропоновано внесення змін до ст. 7 ЗУ «Про судовий збір». Оскільки Порядок повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до державного та місцевих бюджетів, визначає процедури повернення коштів від будь-яких податків, зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету вказано на недоцільність прийняття окремого Порядку для судового збору.

07.03–04.13.494.

351.746.1:338.246 Лекарь С. І. Економічна безпека держави та суб'єкти її забезпечення / *Сергій Іванович Лекарь* // Наше право. — 2012. — № 3, ч. 3. — С. 138–143.

Проаналізовано економічну безпеку України, надано класифікацію суб'єктів її забезпечення. Визначено сутність поняття «економічна безпека держави» у його співвідношенні із поняттям «національна безпека». Встановлено систему суб'єктів забезпечення економічної безпеки держави, з'ясовано функції, повноваження та взаємозв'язок. Підкреслено, що забезпечення еконо-

мічної безпеки не може бути ефективним без активної участі у ньому суб'єктів господарювання (підприємств, установ, організацій тощо), пов'язаних з ними інститутів громадянського суспільства (зокрема політичних партій, профспілок, організацій підприємств та ін.), а також самих громадян.

07.03–04.13.495.

347.73(438).001.73 Липова Т. В. Державне управління зовнішніми (передаксесаційними) ресурсами: досвід Польщі / *Т. В. Липова, В. П. Колосова* // Фінанси України. — 2013. — № 2. — С. 83–92.

Проаналізовано поточний стан управління зовнішніми ресурсами ЄС та інших міжнародних організацій в Україні й аналогічний польський досвід з метою прискорення реформування економіки та інтеграції країни до ЄС. Приділено увагу механізмам і підходам до управління зовнішніми ресурсами як ключовому фінансовому фактору підтримки реформ. Розкрито особливості децентралізованої системи управління ресурсами (ДСУ). Об'єднана система управління та контролю за трьома фондами, які працюють за Програмою солідарності та управління міграційними потоками МВС Польщі, була запроваджена для управління ресурсами Шенгенської угоди, Норвезького фінансового механізму, Європейського фонду біженців, Фонду зовнішніх кордонів та Європейського фонду повернення. Досліджено діяльність Департаменту захисту фінансової допомоги ЄС у структурі Міністерства фінансів Польщі, що займається підготовкою і проведенням аудиту і контролю за фондами ЄС та іншими міжнародними фінансовими інструментами.

07.03–04.13.496.

347.73(477):336.226.221 Луніна І. О. Оподаткування багатства: міжнародний досвід та уроки для України / *І. О. Луніна* // Фінанси України. — 2013. — № 2. — С. 21–31.

Визначено сучасні тенденції реформування податкових систем. Розкрито позитивні та негативні риси податків на майно, які за певних умов можна вважати податками на багатство. Розглянуто як перспективний напрямок запровадження податку на нагромаджене чисте багатство (нерухоме майно, водний і повітряний транспорт та ін.) із використанням певної неоподаткованої вартості таких активів та невеликої ставки податку (0,5–1,0 %). При стягненні цього податку доцільно враховувати активи, що перебувають не лише в Україні, а й за її межами. Наголошено на необхідності перегляду підходів до стягнення податків на спадщину та дарування, встановивши певну неоподатковану вартість майна, а також підвищивши податкові ставки як для спадкоємців першого ступеня спорідненості, так і спадкоємців, що не є членами сім'ї спадкодавця першого ступеня споріднення.

07.03–04.13.497.

347.73:336.713 Сухий Р. М. Огляд проблемних питань, пов'язаних із відкриттям та функціонуванням банківських рахунків / *Роман Миколайович Сухий* // Наше право. — 2012. — № 3, ч. 3. — С. 144–148.

Досліджено правовий режим рахунків, які відкриваються банками. Висвітлено ряд проблемних питань, що виникають при вступі банків у договірні відносини із клієнтами стосовно відкриття та ведення рахунків. Сформульовано пропозиції, спрямовані на удосконалення правового регулювання відносин щодо відкриття та обслуговування банківського рахунку.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Книги

07.03–04.13.498.

340:001(477) Пасмор Ю. В. Напрями консолідації в інформаційному забезпеченні правової науки України: соціально-комунікаційний аспект : монографія / *Ю. В. Пасмор* ; НАПрН України, НДІ прав. забезпечення інновац. розвитку. — Х. : Юрайт, 2013. — 273 с.

Досліджено напрями консолідації як стратегія розвитку інформаційного забезпечення правової науки України. Визначальним є дослідження консолідації правової інформації, інтеграції інформаційних ресурсів із проблем правознавства, консолідації законодавства та кооперації інформаційної діяльності соціально-комунікаційних структур суспільства. Підкреслено феноменологічне значення правової інформації та інфоресурсів та зазначено, що вдосконалення системи інформаційного забезпечення правової науки має спиратись на єдність та взаємозалежність системно-організаційного, інформаційно-ресурсного та структурно-семантичного напрямів консолідації.

07.03–04.13.499.

004.738.5:008(477) Тенденції впливу глобального інформаційного середовища на соціокультурну сферу України : монографія / *О. С. Онищенко, В. М. Горовий* [та ін.] ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського НАН України. — К., 2013. — 224 с.

У монографії розглянуто розвиток інформаційної основи сучасної глобалізації, удосконалення її структури та формування методик використання глобальних інформаційних ресурсів в інтересах розвитку соціокультурної сфери України. Використано досвід інституту президентства в глобальних науково-інформаційних ресурсах. Вивчено поняття національної бібліографії в контексті розвитку інформаційних процесів сучасності. Представлено міжнародний зведений каталог-репертуар україномовної книги як реєстр глобальної україніки. Визначено критерії якості у відборі електронних ресурсів для комплектування інформаційних баз України.

Автореферати

07.03–04.13.500.

347.83:341.17.001.24 Грищак С. В. Адаптація інформаційного законодавства України до норм Європейського Союзу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / *Грищак Сергій Вікторович* ; Держ. вищ. навч. заклад «Запоріз. нац. ун-т». — Запоріжжя, 2013. — 16 с.

Визначено поняття, ознаки, сутність адаптації законодавства та співвідношення із суміжними поняттями. Охарактеризовано інформаційне законодавство як об'єкт адаптації. Розкрито історіографію дослідження адаптації інформаційного законодавства України до норм ЄС в адміністративно-правовій доктрині України. Визначено та охарактеризовано принципи адаптації інформаційного законодавства України до норм ЄС. Розкрито систему суб'єктів адаптації інформаційного законодавства України до норм ЄС. Окреслено методи адаптації інформаційного законодавства України до норм ЄС. Виявлено проблеми адаптації інформаційного законодавства України до норм ЄС та запропоновано шляхи їх вирішення.

07.03–04.13.501.

354.89(477)(043.3) Кір'ян В. О. Правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / *Кір'ян Вікторія Олександрівна* ; Нац. авіац. ун-т. — К., 2013. — 20 с.

Визначено рівень наукових досліджень проблематики правового регулювання розвитку інформаційного суспільства в Україні. Висвітлено правові аспекти змісту сучасних концепцій інформаційного суспільства. Сформульовано поняття інформаційного суспільства та виокремлено основні його ознаки. Здійснено систематизацію та узагальнення інформаційних інтересів як субстрат інформаційного суспільства. З'ясовано правову природу загроз в інформаційному суспільстві. Охарактеризовано стан правового регулювання розвитку інформаційного суспільства в Україні. Вивчено міжнародно-правовий досвід розвитку інформаційного суспільства та сформульовано напрями удосконалення розвитку інформаційного суспільства в Україні. Виділено основні підходи до формування напрямів державної інформаційної політики щодо розвитку інформаційного суспільства.

Статті

07.03–04.13.502.

351.746.1(470) Волчинская Е. К. К юбилею Закона Российской Федерации «О государственной тайне» / *Е. К. Волчинская* // Информационное право. — 2013. — № 2. — С. 13–22.

Рассмотрены ключевые проблемы применения законодательства об охране государственной тайны, требующие его комплексного совершенствования, в том числе: система засекречивания сведений, отсутствие механизма определения размеров ущерба от засекречивания сведений, нарушение баланса интересов безопасности и научно-технического развития, возможности защиты государственной тайны «несекретоносителями», соразмерность ограничений прав человека и гражданина на получение загранпаспорта и выезд из России (в связи с допуском к государственной тайне), компенсации и социальные гарантии в связи с допуском к государственной тайне, развитие правового института служебной тайны, несбалансированность ответственности за нарушение законодательства о государственной тайне, несоответствие Закона РФ «О государственной тайне» иным федеральным законом. Предложены направления совершенствования законодательства, обеспечивающего охрану государственной тайны.

07.03–04.13.503.

342.9 Литвинов Є. П. Правовідносини в Інтернет-праві / *Є. П. Литвинов* // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 3. — С. 145–149.

Досліджено питання про правову природу відносин, що виникають, змінюються і припиняються в області використання мережі Інтернет. Здійснено розмежування суспільних відносин взагалі і правових відносин зокрема. Надано трактування інформаційним відносинам та інтернет-відносинам. Підкреслено, що правовідносини — це виникаючий на основі норм права індивідуалізований громадський зв'язок між особами, що характеризується наявністю суб'єктивних юридичних прав і обов'язків і підтримана (гарантована) примусовою силою держави.

07.03–04.13.504.

347.77(470):378 Ловцов Д. А. Комплекс дисциплин информационного права в Российской академии правосудия / *Д. А. Ловцов* // Информационное право. — 2013. — № 3. — С. 9–13.

Рассмотрены концептуальные аспекты непрерывной информационно-правовой подготовки юристов различного уровня квалификации в процессе их последовательного «многоступенчатого» обучения в современных условиях глобального информационного общества и Болонского процесса на основе логически последовательного изучения научно обоснованного комплекса учебных дисциплин «информационно-правового» цикла, ядром которого является юридическая дисциплина «Информационное право».

07.03–04.13.505.

316.474:32:34(477) Погоріла Л. Питання юридичного забезпечення діяльності недержавних засобів масової інформації в контексті політико-правових процесів в Україні / *Лілія Погоріла* // Публічне право. — 2013. — № 4. — С. 242–248.

Досліджено стан законодавчого врегулювання діяльності недержавних ЗМІ як інституту громадянського суспільства та органічного сегмента глобального інформаційного співтовари-

ства, який покликаний сприяти демократизації соціального життя в Україні та утвердженню правових традицій. Проаналізовано нормативно-правові акти, що складають основу для функціонування недержавних ЗМІ в Україні. Окреслено напрямки вдосконалення із розвитком інформаційної сфери України інтеграції України у світовий простір.

07.03–04.13.506.

340.12(477):342.72/.73 Політанський В. С. Принципи інформаційно-правових відносин / *В. С. Політанський* // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 1. — С. 55–60.

Визначено основні принципи інформаційно-правових відносин як одних з основних елементів ЗУ «Про інформацію», що сприяють побудові демократичної, правової держави та є неможливим у закритому суспільстві. Підкреслено, що дані інформаційно-правові відносини стають об'єктом правового регулювання з боку держави, насамперед, до конституційного законодавства та діяльності ЗМІ. При цьому треба виходити з того, що різноманітність інформаційно-правових відносин базується на економічних, державно-правових, соціальних, трудових, екологічних, кримінальних та інших відносинах, які є базовими та ефективно розвиваються в умовах правової держави, що, у свою чергу, базується на застосуванні закону, повазі до прав і свобод людини і громадянина. Проаналізовано праці відомих українських та російських науковців як радянського періоду, так і сьогодення, які стали предметом даного дослідження.

07.03–04.13.507.

347.77(477) Цымбалюк В. С. О систематизации институтов информационного права при кодификации информационного законодательства в СНГ / *В. С. Цымбалюк* // Информационное право. — 2013. — № 4. — С. 15-18.

Проанализированы отдельные результаты исследования теоретико-правовых основ кодификации информационного законодательства (законодательства об информации) в Украине. Отмечено, что ВАК Украины с 2003 г. определила информационное право как отрасль юридической науки (специальность 12.00.07). Рассмотрена модельная структура Кодекса об информации: Преамбула (определена основная цель); Книга I. Общая часть (определена цель законодательства об информации и его задачи; основы прававового регулирования, охрана и защита общественных информационных отношений и др.); Книга II. Особенная часть (определены основы правового регулирования по субъектно-объектным признакам); Книга III. Специальная часть (определена структура основ правового регулирования по объектно-субъектным признакам (направлениям и видам информационной деятельности).

12.00.08 КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Книги

08.03–04.13.508.

343.575(477)(076) Стрельцов Є. Л. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів: склад злочину : наук.-практ. комент. / *Є. Л. Стрельцов, А. М. Притула* ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 86 с. — (Коментар до законодавства).

Розглянуто питання кримінальної відповідальності за контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання фальсифікації лікарських засобів» від № 3718-VI від 8 вересня 2011 р., яким були внесені зміни до Кримінального кодексу України, якими предмет ст. 305 КК України було розширено та включено до нього фальсифіковані лікарські засоби. Спеціально досліджено кримінальну відповідальність за аналогічний злочин у деяких суміжних з Україною державах, а саме за Кримінальним кодексом Російської Федерації, Кримінальним кодексом Республіки Білорусь, Кримінальним кодексом Молдови, Кримінальним кодексом Придністровської Молдавської Республіки. Акцентовано увагу на витоки боротьби з контрабандою наркотиків з часів Першої (1840–1842) та Другої опіумної війни (1856–1860) між Великою Британією та Китаєм. Розглянуто такі головні шляхи переміщення наркотиків через територію України, як Балканський маршрут, Північно-Чорноморський маршрут, Східно-Середземноморський маршрут, «Циганський маршрут, Албанський маршрут, Африканський маршрут, Угорський маршрут та місцевий кримінальний маршрут.

08.03–04.13.509.

343.222.4:343.364 Шепітько М. В. Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве показання : монографія / *М. В. Шепітько* ; за ред. В. І. Борисова. — Х. : Апостіль, 2012. — 261 с.

Досліджено проблеми кримінальної відповідальності за завідомо неправдиве показання, висновок експерта, звіт оцінювача про оцінку майна, неправильний переклад, зроблений перекладачем. Проаналізовано об'єктивні та суб'єктивні ознаки складу злочину. Розглянуто суб'єкти завідомо неправдивого показання (ст. 384 КК України) — свідок, потерпілий, експерт, оцінювач та перекладач. Зроблено спробу вирішення проблем систематизації злочинів проти правосуддя, встановлено особливості предмета злочину. Окрему увагу приділено обману як способу вчинення злочину та обстановці. Розкрито зміст вини, мотиву та мети відповідно до суб'єкта злочину. Проведено аналіз видів покарання, їх призначення щодо даного виду злочинів. Запропоновано встановити кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок спеціаліста. Висвітлено проблеми призначення покарання за ст. 384 КК України та їх види, і окремо — звільнення особи від покарання та призначення його з випробуванням. Вказано, що емпіричну основу дослідження склали результати вивчення 230 вироків, винесених за ст. 384 КК України в період 2008–2011 рр., а також результати анкетування 76 слідчих МВС України, 347 суддів та 374 судових експертів.

Автореферати

08.03–04.13.510.

343.2/.7 Галабала М. В. Розвиток кримінального права України в період після відновлення державної незалежності (питання Загальної частини) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / *Галабала Маркіян Васильович* ; Львів. нац. ун-т внутр. справ. — Л., 2013. — 17 с.

Охарактеризовано розвиток і стан вітчизняної кримінально-правої науки після відновлення державної незалежності, а саме в частині, яка присвячена науковій розробці питань Загальної частини кримінального права. Встановлено, що наука кримінального права України з 1991 р. розвивалися неоднозначно. З одного боку, є здобутки у розробці таких нових тем і напрямів, як використання рішень Європейського суду з прав людини як джерела кримінального права, забезпечення гармонізації законодавства України про кримінальну відповідальність із міжнародними кримінально-правовими актами, зокрема Статутом Міжнародного кримінального суду; з іншого боку, спостерігається явно нерівномірна увага до дослідження окремих проблем Загальної частини кримінального права, переважання догматичного підходу в наукових розвідках, розробка положень загальної частини без огляду на те, як вони можуть вплинути на застосування положень особливої частини. Доведено, що вітчизняна наука кримінального права залишається найбільш інтегрованою у науковий простір держав колишнього СРСР. Обґрунтовано, що в науці кримінального права України в розрізі вивчення питань Загальної частини притаманні такі риси, як антропологізація, глобалізація та деформалізація досліджень.

08.03–04.13.511.

343.255.5+340.5 Телесніцький Г. Н. Кримінальна відповідальність за катування: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / *Телесніцький Геннадій Никонович* ; Нац. акад. внутр. справ. — К., 2013. — 20 с.

Здійснено комплексний та системно порівняльно-правовий аналіз кримінальної відповідальності за катування, що ґрунтується на положеннях науки кримінального права та результатах вивчення правозастосовної практики. Визначено теоретико-методологічні засади проведення порівняльно-правового дослідження та розглянуто генезис кримінальної відповідальності за катування. Здійснено кримінально-правову характеристику об'єктивних і суб'єктивних ознак катування за законодавством України та іноземних держав. Досліджено кваліфікуючі ознаки катування та покарання за цей злочин з позиції порівняльного пізнання. Виявлено схожі та відмінні риси, позитивні та негативні характеристики відповідних кримінально-правових норм. Сформульовано низку теоретичних і прикладних пропозицій, здатних ефективно вплинути на реалізацію відповідних наукових положень і застосування ст. 127 «Катування» КК України. Запропоновано виділити чотири історичні періоди щодо практики застосування катувань і кримінальної відповідальності за це. Висвітлено уявлення про те, хто може бути типовим катом (суб'єктом катування), виходячи з аналізу кримінальних справ за ст. 127 КК України. Удосконалено аргументацію того, що мету катування слід сформулювати відповідно до вимог міжнародного законодавства.

Статті

08.03–04.13.512.

343.232(477).001.73 Березовська Н. Л. Зміни розділу XV Кримінального кодексу України у зв'язку із введенням кримінального проступку / *Н. Л. Березовська* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 539–548.

Запропоновано на підставі чинного КК України, Кодексу України про адміністративні правопорушення новий варіант розділу XV Загальної частини КК, зміни якого узгоджуються з іншими розділами Кримінального кодексу; уможливлюють застосування всіх можливих запропонованих санкцій статей КК України; відповідають сутності принципів гуманізації та індивідуалізації кримінального покарання неповнолітніх. Зазначено, що встановлення кримінальних проступків вимагає врахування не лише загальних положень щодо його визначення, а й реформування майже всіх інститутів кримінального права. Висловлено думку, що видається правильним встановлення поділу відповідальності за вчинення кримінального правопорушення: за злочини — покарання; за кримінальні проступки — стягнення.

08.03–04.13.513.

343.424 Білаш О. В. Посягання на релігійні святині в історії кримінального права / *О. В. Білаш* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 626–631.

Досліджено історію розвитку вітчизняного законодавства про злочини проти віросповідання. Визначено основні етапи еволюції цього інституту, зокрема, щодо його кримінально-правового захисту. Зазначено, що імперський етап характеризується тим, що посилення абсолютизму, зменшення авторитету духовної влади, яке виразилося в скасуванні патріаршества та заміні цього інституту Святішим Синодом, позначилося і на характеристиці релігійних злочинів. Однак у цьому зв'язку представляється більш важливим відзначити тенденцію відділення держави від церкви, відбувається поступова втрата внутрішньої єдності світської та духовної влади. Вказано, що, віддаляючись від церкви, держава намагається заповнити прогалини, що утворилися, юридичними нормами, у тому числі кримінально-правового характеру.

08.03–04.13.514.

343.31 Бойко А. В. Непрямий умисел при вчиненні насильства щодо працівника правоохоронного органу / *А. В. Бойко* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 631–637.

Досліджено проблеми, пов'язані з визначенням ознак суб'єктивної сторони насильства щодо працівника правоохоронного органу, передбаченого ст. 345 КК України. Зазначено, що зміст умислу характеризується сукупністю тих об'єктивних ознак насильства щодо працівника правоохоронного органу, які відбиваються у свідомості винного і мають значення для кваліфікації вчиненого. Вказано, що інтелектуальний момент умислу при насильстві щодо працівника правоохоронного органу включає в себе усвідомлення об'єкта злочину, характеру дій, а також суспільної небезпеки та протиправності такого посягання. Вольовий момент полягає, перш за все, у бажанні вчинити насильство щодо працівника правоохоронного органу або свідомому допущенні таких суспільно небезпечних наслідків. Зроблено висновок, що насильство щодо працівника правоохоронного органу може здійснюватись як з прямим, так і непрямим умислом.

08.03–04.13.515.

343.533 Василяка О. К. Суб'єктивні ознаки злочинів, передбачених статтями 231, 232 КК України / *О. К. Василяка* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 637–642.

Досліджено суб'єктивні ознаки злочинів, передбачених ст. ст. 231, 232 КК України. Здійснено огляд сучасних проблем структурування суб'єктивної сторони цих злочинів. Стверджено, що при незаконному використанні відомостей, які містять комерційну таємницю, а так само при розголошенні комерційної таємниці щодо наслідків у виді істотної шкоди суб'єкту госпо-

дарської діяльності у винного може бути як умисел, так і необережність. Зазначено, що в науці кримінального права України розробляється проблема змішаної (подвійної) форми вини. Змішана (подвійна) форма вини являє собою різне психічне ставлення особи у формі умислу і необережності до різних об'єктивних ознак одного і того ж злочину. Вказано, що при змішаній (подвійній) формі вини щодо дії або бездіяльності має місце прямий умисел, щодо наслідків — необережність (злочинна самовпевненість чи злочинна недбалість).

08.03–04.13.516.

343.346.1(477) Віскунов В. Проблеми вдосконалення ознак складу злочину, передбаченого ст. 290 Кримінального кодексу України / *В. Віскунов* // Юридична Україна. — 2013. — № 4. — С. 73–76.

Розглянуто проблеми вдосконалення складу злочину, передбаченого ст. 290 КК України. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення кримінальної відповідальності за знищення, підробку або заміну номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу. Запропоновано виключити з тексту ст. 121^1 КУпАП таку ознаку правопорушення, як «експлуатація водіями транспортних засобів, ідентифікаційні номери складових частин яких знищені або підроблені»; доповнити текст ст. 290 КК України такою ознакою, як «експлуатація транспортного засобу з підробленим ідентифікаційним номером кузова, шасі, двигуна, або з підробленим державним реєстраційним номером». Висвітлено проблематику, яка не є вичерпною, а тільки слугуватиме підставою для виникнення і розвитку наукових ідей й подальших досліджень з приводу питань удосконалення складу знищення, підробки або заміни номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу, передбаченого ст. 290 КК України.

08.03–04.13.517.

343.4-053.9 Гришко О. М. Причини та умови вчинення корисливих злочинів щодо осіб похилого віку / *О. М. Гришко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 523–529.

Здійснено аналіз причин та умов вчинення корисливих злочинів щодо осіб похилого віку. Засвідчено, що найвагоміше значення у вчиненні корисливих злочинів щодо осіб похилого віку мають такі: фізіологічні особливості віку (фізична слабкість, вади зору та слуху), психологічні особливості особи (надмірна довірливість, добродушність, необачність, занадто висока чи занадто низька самооцінка, нездатність швидко орієнтуватися у складних життєвих ситуаціях і приймати оптимальні рішення), недостойний рівень знань, спричинений стрімким розвитком новітніх технологій, низька соціальна активність, сімейний стан (відсутність рідних і близьких), вплив соціального середовища тощо. Визначено основні детермінації віктимної поведінки осіб похилого віку, що виступають умовами вчинення корисливих злочинів щодо зазначеної категорії осіб, які мають найбільш вагоме значення. Серед них виділено умови, пов'язані з особистісними особливостями особи похилого віку; умови, пов'язані з соціальними особливостями зазначеної категорії осіб.

08.03–04.13.518.

343.135(043.5) Гуменюк В. В. Новели у законодавчому визначенні інституту звільнення від кримінальної відповідальності / *В. В. Гуменюк* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 643–649.

Досліджено новели, внесені до Кримінального кодексу України законами України від 2 червня 2011 р. та від 15 листопада 2011 р., та їх значення для подальшого удосконалення інституту звільнення від кримінальної відповідальності. Зазначено, що звільнення від кримінальної відповідальності є некаральним альтернативним інститутом кримінального права, який стимулює позитивну посткримінальну поведінку особи, яка вчинила певний злочин. Зауважено, що подальший розвиток інституту звільнення від кримінальної відповідальності є перспективним, у тому числі як напрямок гуманізації кримінальної відповідальності. Вказано, що застосування інституту звільнення від кримінальної відповідальності не є визнанням факту невинності особи у вчиненні злочину. Всі види звільнення від кримінальної відповідальності є проявом гуманності держави, а не реабілітуючими обставинами, які свідчать про невинність особи.

08.03–04.13.519.

343.424 Гусак О. А. Кримінальна відповідальність за доведення до самогубства в історії вітчизняного права / *О. А. Гусак* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 649–655.

Досліджено історію розвитку вітчизняного законодавства про доведення до самогубства. Визначені основні етапи еволюції цього інституту, зокрема, щодо його кримінально-правового захисту. Зазначено, що для обґрунтованого притягнення до кримінальної відповідальності та правильної кваліфікації необхідний ретельний аналіз кожної ознаки складу злочину і їх сукупності на базі диспозиції відповідної норми особливої частини КК України і досліджуваного діяння, у тому числі й у його історичній ретроспективі. Зазначено, що відповідальність за доведення до самогубства вперше була встановлена в Уложенні про покарання кримінальні та виправні 1845 року. Акцентовано увагу на тому, що, засуджуючи самогубство, більшість представників передової правової думки в Російській імперії вважали неправильною і несправедливою кримінальну відповідальність за самогубство.

08.03–04.13.520.

342.922 Дорохіна Ю. А. Визнання юридичної особи суб'єктом кримінальної відповідальності: проблеми сьогодення / *Ю. А. Дорохіна* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 584–591.

Розглянуто питання визнання юридичної особи як суб'єкта кримінальної відповідальності в українському та міжнародному законодавстві. Проаналізовано суперечливі висвітлення у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, а також у різних підходах законодавців різних країн до регламентації кримінальної відповідальності юридичних осіб, непереконливі і не спираються на достатню емпіричну, законодавчу базу, а також на ґрунтовні дослідження попередників. Зазначено, що наскільки б не була складною проблема кримінальної відповідальності юридичних осіб, нею необхідно займатися. Крім того, законодавство про кримінальну відповідальність вимагає постійного уточнення та вдосконалення на сучасному етапі розвитку нашого суспільства та держави з метою забезпечення адекватності норм кримінального права демократичному розвитку суспільних відносин.

08.03–04.13.521.

343.541(477) Дорош Л. В. Актуальні проблеми вдосконалення законодавства про відповідальність за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи / *Л. В. Дорош* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 118. — С. 149–159.

Розглянуто актуальну проблему удосконалення кримінального законодавства України про відповідальність за злочини проти статевої свободи та статевої недоторконності особи. Висвітлено авторське бачення цієї проблеми, запропоновано можливі шляхи і способи її вирішення. Засвідчено, що на теренах пострадянського простору всі республіки СРСР (за винятком України) пішли шляхом закріплення вікової межі кримінально-правової охорони дітей від сексуальних зазіхань. Більшість із них такою межею визначила 16 років (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Естонія, Казахстан, Киргизія, Латвія, РФ, Таджикистан); у Молдові ця межа становить 14 років; у Польщі і Данії цей вік становить 15 років, у Болгарії — 14. Зазначено, що установлення віку, як правило, здійснюється за документами і лише у виняткових випадках вимагає проведення судово-медичної експертизи, суб'єктивно легше усвідомити недосягнення певного віку, ніж статевої зрілості, у визначенні якої труднощів зазнають навіть експерти.

08.03–04.13.522.

343.28/29 Євдокімова О. В. Поняття і структура інституту призначення покарання / *О. В. Євдокімова* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 118. — С. 141–149.

Висвітлено проблему визначення інституту призначення покарання. Розглянуто ознаки даного нормоутворення, його структуру, визначено норми, що його утворюють. Проведено відмежування призначення покарання від суміжних кримінально-правових понять, таких, як «заміна покарання» і «застосування покарання». Зазначено, що покарання використовується на стадії не тільки його призначення, а й виконання. Ось чому «призначення», «заміна» і «виконання покарання» — треба вживати самостійними, нетотожними поняттями, які разом утворюють зміст більш об'ємного поняття — «застосування покарання». Запропоновано дефініцію конструкції «інститут призначення покарання»: це внутрішньогалузеве, комплексне утворення, яке становить собою систему взаємопов'язаних, якісно однорідних кримінально-правових тубінститутів, що передбачають передумови, підстави, межі й порядок обрання судом конкретної міри покарання особі, визнаній винною у вчиненні злочину, з наступним закріпленням такого рішення в обвинувальному вироку.

08.03–04.13.523.

343.2.01 Козаченко О. В. Кримінально-правові заходи: культурно-антропологічна концепція / *О. В. Козаченко* // Право України. — 2013. — № 1/2. — С. 351–357.

Розглянуто питання визначення змісту і структури системи заходів кримінально-правового впливу, який застосовується за умови вчинення кримінального правопорушення з позиції виділення культуро-антропологічних властивостей. З метою забезпечення балансу інтересів людини, суспільства і держави обґрунтовано необхідність збільшення кількості як примусових, так і заохочувальних кримінально-правових заходів. Зазначено, що культуро-антропологічна концепція формує підґрунтя для визнання кримінально-правових заходів як узгодженої системи прийомів і способів здійснення кримінально-правового впливу, необхідного і достатнього в умовах забезпечення балансу інтересів людини, суспільства і держави. Вказано, що спеціальними кримінально-правовими заходами слід визнати окремі прийоми і способи здійснення кримінально-правового впливу, які застосовуються судом як спільно, так і окремо від покарання, до особи, що вчинила злочин або об'єктивно неправомірне діяння з метою попередження можливості вчинення діяння у майбутньому.

08.03–04.13.524.

343.415:342.841(477+4) Колодін Д. О. Доцільність запровадження покарання у виді позбавлення виборчого права (до питання щодо вдосконалення кримінальної відповідальності за злочини проти виборчих прав громадян) / *Д. О. Колодін* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. центр

гендер. проблем. — О., 2013. — Вип. 48. — С. 365–373.

Досліджено таке покарання, як позбавлення виборчих прав у контексті вдосконалення кримінальної відповідальності за виборчі злочини, зокрема, за фальсифікацію виборчої документації. Зроблено порівняльний аналіз відповідних положень кримінальних кодексів України та країн Європейського Союзу. Підкреслено, що покарання у виді позбавлення виборчих прав у сучасних європейських демократіях є надзвичайно поширеним явищем, причому мова йшла про країни, які дійсно і без лапок є прикладами країн, в яких захист прав людини піднято на надзвичайно високий рівень. Зазначено, що європейські стандарти прав людини не забороняють цей вид покарання як такий, що порушує демократичні принципи виборів, яке можуть характеризувати демократичне суспільство. Зроблено висновок щодо необхідності розрізняти позбавлення виборчих прав окремих соціальних груп в силу їх соціально-правового статусу та позбавлення виборчих прав як вид покарання, яке застосується індивідуально у відповідності до кримінального закону та з дотриманням відповідної законної процедури внаслідок порушення винною особою переважно виборчого законодавства, яке, як правило, вчиняється винятково з прямим умислом.

08.03–04.13.525.

343.232(477) Коломиец Ю. Ю. Идеологические основы внедрения института проступков в уголовное право Украины / *Ю. Ю. Коломиец* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 508–513.

Рассмотрены идеологические основы внедрения института проступков в уголовное право Украины, а именно: разработка иерархии ценностей, охраняемых уголовным законом, которые легли бы в основу категоризации уголовных правонарушений; установление допустимых пределов влияния на уголовное право зарубежного опыта в решении вопроса о внедрения института уголовных проступков; выяснение идеологической согласованности нового уголовно-процессуального законодательства и предлагаемых законопроектов относительно внедрения института уголовных проступков. Поднята проблема отсутствия объединяющей идеологии уголовно-правовых институтов, следствием чего является несогласованность принимаемых законов и обсуждаемых законопроектов. Выявлены идеологические основы внедрения института проступков в уголовное право Украины, определены направления дальнейшего развития исследуемого вопроса.

08.03–04.13.526.

343.2/7(477) Куцевич М. П. Окремі проблеми застосування міжнародно-правоих норм у кримінальному праві України / *М. П. Куцевич* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2012. — № 12. — С. 83–88.

Здійснено аналіз можливості запровадження в кримінально-правовій системі України механізму безпосереднього застосування міжнародно-правових норм. Зауважено, що внесення змін до КК України в кожному випадку невідповідності змісту його положень приписам міжнародного акта є надто ускладненим виходом із ситуації, який, з одного боку, не дає змоги поширити дію норм КК України, до яких внесені зміни, на випадки вчинення відповідних діянь до набрання чинності зміненими нормами, хоча в цей період існувала міжнародна протиправність таких діянь, з іншого боку, такий шлях не забезпечує системності підходу держави до виконання міжнародних зобов'язань у сфері встановлення кримінальної відповідальності за злочинні діяння, протиправність яких визначається міжнародними актами, оскільки зазначені вище зміни будуть зорієнтовані лише на усунення конкретної невідповідності в нормах КК України.

08.03–04.13.527.

343.232:343.353 Михайленко Д. Г. Поняття та структура об'єкта злочинів у сфері службової діяльності / *Д. Г. Михайленко* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 521–531.

Досліджено поняття та структура об'єкта злочинів, передбачених розділом XVII КК України як групи охоронюваних правовідносин. Пояснено ідею диференціації кримінально-правової охорони служби в публічній та приватній сферах. Проведено відмежування за об'єктом злочинів у сфері службової діяльності від злочинів проти порядку управління. Зазначено, що знайти будь-яку певну відмінність в об'єкті посадових злочинів та злочинів проти порядку управління не видається за можливе, а тому практичним критерієм розмежування зазначених груп злочинів слугують ознаки, що характеризують суб'єкта та об'єктивну сторону цих злочинів. Вказано, що є також точка зору, згідно з якою видовий об'єкт злочинів проти порядку управління є складовою частиною видового об'єкта посадових злочинів, тому ці групи злочинів відрізняються фактично за суб'єктом.

08.03–04.13.528.

343.32(477) Мошняга Л. В. Зарубіжний досвід криміналізації злочинів проти конституційних основ національної безпеки на прикладі Кримінальних кодексів Азербайджанської Республіки, Республіки Вірменія, Республіки Казахстан та Грузії / *Л. В. Мошняга* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 1.— С. 87–93.

Розглянуто зарубіжний досвід криміналізації злочинів проти конституційних основ національної безпеки і його порівняння з національним підходом, що є важливим прийомом отримання кримінально-правових знань. Порівнюючи положення кримінальних кодексів зарубіжних держав щодо охорони конституційних основ націо-

нальної безпеки з положеннями вітчизняного кримінального закону, зауважено, що ознаки ст. ст. 109, 110 та 112 КК України тією чи іншою мірою присутні в усіх досліджуваних кримінальних кодексах, проте з певними специфічними рисами. При цьому в багатьох державах цей вид злочинів чітко відокремлений у кримінальному законі шляхом прямої вказівки на це в назвах відповідних глав чи розділів. Зазначено, що на відміну від українського кримінального законодавства зарубіжні КК додатково передбачають відповідальність за такі види злочинних посягань на конституційні основи національної безпеки, як: озброєний заколот, бунт чи повстання; насильницьке утримання державної влади; незаконне захоплення військового керівництва та інше.

08.03–04.13.529.

343.296(477) Новіков М. М. Санкціонована судом крайня необхідність у теорії відшкодування фізичної шкоди, заподіяної злочином / *М. М. Новіков* // Право України. — 2013. — № 1–2. — С. 358–364.

Розкрито сенс деяких аспектів теорії відшкодування фізичної шкоди, що заподіюється злочином. Зазначено, що у теорії науково-технічний прогрес забезпечує правовий захист життєвих потреб потерпілої особи (реципієнта) від загрози смерті або інвалідності з урахуванням біофізичних можливостей особи злочинця (донора), виключно медичними та юридичними засобами. Обґрунтовано пропозиції до ст. 39 КК України про санкціоновану судом крайню необхідність щодо відшкодування потерпілій особі фізичної шкоди, яка заподіяна злочином. На аналізі наукової літератури та законодавства України стверджено, що санкціонована судом крайня необхідність у теорії відшкодування фізичної шкоди, заподіяної злочином, є виключним засобом правового захисту потреб та інтересів потерпілої особи від загрози смерті або інвалідності, з урахуванням біофізичних можливостей особи злочинця як донора в повному розумінні цього слова.

08.03–04.13.530.

343.214.4 Пеньковська Г. В. До питання про родовий об'єкт злочину / *Г. В. Пеньковська* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 655–662.

Досліджено родовий об'єкт злочину в загальному плані та відповідно до окремих видів діянь. Вказано, що сьогодні в Україні у діючій Конституції закріплений окремий розділ, в якому визначаються основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина. І у загальному плані ці конституційні положення виконуються. Зазначено, що є і певні проблеми, серед яких можливо вказати на наступні: це існуюча аморфність в остаточному визначенні громадського суспільства та авторитарні аспекти у державному управлінні; це бездіяльність органів державного управління, яка, наприклад, багато в чому поєднана з виникненням так званого інституту «майорства»; це значне соціальне «розмежування» груп населення; це певна роз'єднаність соціально-культурних груп у суспільстві та інше. Враховуючи такі багато в чому об'єктивні складності, аналіз проблеми дотримання основних прав і свобод людини і громадянина потрібно постійно здійснювати, звертаючи при цьому окрему увагу на їх правове забезпечення та правову охорону.

08.03–04.13.531.

343.23 Пілявська Л. М. Визначення поняття причетності до злочину в теорії кримінального права / *Л. М. Пілявська* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 662–668.

Розглянуто поняття причетності до злочину, її характеристикам та основним ознакам. Проведено аналіз поглядів та визначень, наданих вченими стосовно правової природи явища причетності до злочину. Обґрунтовано самостійність інституту причетності в кримінальному праві. Зроблено висновок щодо самостійного існування причетності до злочину як окремого інституту кримінального права. Визначено, що діяльність, яка утворює причетність до вчинюваного іншою особою злочину, хоча й має певний зв'язок з таким злочином, але вона не є складовою частиною об'єктивної сторони цього злочину, причиннєво не обумовлює його злочинний результат та не утворює єдності наміру особи, яка вчинила злочин, і особи, яка причетна до його вчинення. Водночас причетність не являє собою один із видів співучасті у вчиненні злочину, а є самостійним діянням та вимагає окремої відповідальності.

08.03–04.13.532.

343.2/7 Поліщук О. М. Перспективи поширення приватноправових засад у сфері кримінальної юстиції як одного з засобів боротьби зі злочинністю / *О. М. Поліщук* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 669–674.

Розглянуто приватноправові засади кримінального права як можливого напрямку підвищення ефективності боротьби зі злочинністю. На підставі статистичного аналізу рівня злочинності в Україні за 2001–2011 роки зроблено висновки про наявний, втім невеликий, потенціал приватних засад як додаткового чинника у боротьбі зі злочинністю. Зазначено, що КК України після вступу в силу з 1 вересня 2001 року з диспозитивною нормою про примирення виявився відносно ефективним засобом у боротьбі зі злочинністю з огляду на зниження в наступному році (–12,4 %) рівня злочинності. Вказано, що системне та зважене розширення та удосконалення диспозитивних засад кримінального законодавства може в результаті привести до зниження рівня злочинності і є перспективним.

08.03–04.13.533.

343.534 Радутний О. Е. Соціально-економічний чинник обумовленості кримінально-правової охорони інформаційних відносин / *О. Е. Радутний* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 119. — С. 157–165.

Розглянуто проблему кримінально-правового захисту інформаційних відносин під кутом аналізу соціально-економічного фактору її обумовленості. Досліджено соціальну потребу безпеки інформаційних відносин, що відображає залежність їх існування від дотримання усіма суб'єктами встановлених правил та розповсюджених звичаїв. Стверджено, що держава на сьогодні не забезпечила відповідного рівня управління у сфері протидії злочинності, а в економіці фактично втратила контроль над кримінальною ситуацією. Вказано на наявність необхідних і достатніх соціально-економічних чинників обґрунтованості охорони інформації й інформаційних відносин, на соціальну потребу кримінально-правової охорони останніх, що полягає в забезпеченні захисту особи, суспільства й держави від зовнішніх і внутрішніх інформаційних загроз і у виваженому підході до втручання в інформаційну сферу соціуму.

08.03–04.13.534.

343.3/7:351.746(477) Рубащенко М. А. Місце злочинів проти основ національної безпеки України в системі Особливої частини Кримінального кодексу України / *М. А. Рубащенко* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 2. — С. 117–124.

На підставі аналізу злочину чинного кримінального закону і різних наукових позицій визначено місце основ національної безпеки України серед об'єктів кримінально-правової охорони і в системі особливої частини КК України. Зазначено, що внаслідок поєднання принципу наступності, традицій вітчизняного законотворення та процесів деідеологізації, система особливої частини КК України отримала форму своєрідного пентаедра з п'яти блоків: основи національної безпеки — людина — суспільство — держава — мир і безпека людства. Вказано, що можна довго сперечатися стосовно належності окремих розділів до того чи іншого блоку (наприклад злочини проти власності, довкілля чи злочини у сфері використання ЕОМ), але варто визнати, що переважно така послідовність розділів Особливої частини сформовано вдало і на відмінно виконує функції, які на неї покладені, а також є логічною і відповідає вимогам законодавчої техніки.

08.03–04.13.535.

343.32:342.3(477) Сарнавський О. М. Кримінально-правовий захист суверенітету України / *О. М. Сарнавський* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 518–523.

Досліджено питання кримінально-правового захисту суверенітету України, обґрунтовано доцільність кримінально-правової охорони суспільних відносин у сфері забезпечення обороноздатності України як окремої групи суспільних відносин. Зроблено висновок, що існуючі межі кримінально-правової охорони, окреслені нормами розділу XIX КК України, як і назва останнього, мають бути переглянуті. З цією метою склади тих злочинів, які не спричиняють шкоди суспільним відносинам, що склалися у сфері забезпечення обороноздатності держави, або які не створюють загрози спричинення такої шкоди, слід вилучити із розділу XIX КК України. І, навпаки, до оновленого розділу мають увійти склади тих злочинів, які посягають на суспільні відносини, що склалися у сфері забезпечення обороноздатності держави, у тому числі й ті, які нині поміщені в інших розділах Особливої частини КК України. зазначено, що для забезпечення ефективності застосування кримінально-правових норм запропонованого розділу має важливе значення досконаліть правових норм сфери оборони, їх міжгалузева узгодженість.

08.03–04.13.536.

343.347(477):553.623 Станіславський В. П. Правові підстави кримінальної відповідальності за незаконне використання пісків як виду корисних копалин / *В. П. Станіславський* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 2. — С. 68–76.

Розглянуто проблему кримінальної відповідальності за незаконне використання та охорони пісків як виду корисних копалин. Запропоновано наукові напрями вдосконалення правового регулювання кримінальної відповідальності у забезпеченні використання та охорони пісків як виду корисних копалин. Зауважено, що необхідно повно та чітко визначити процес видобування пісків та передбачити у законодавстві України додаткову підставу проведення геолого-економічної експертизи та оцінки запасів корисних копалин з включенням таких запасів корисних копалин до обліку, як балансових або позабалансових, що може бути об'єктом оподаткування та кваліфікуючою ознакою злочину. Все це підвищить рівень кримінальної відповідальності за незаконне видобування корисних копалин загальнодержавного значення або у порушенні встановлених правил використання надр.

08.03–04.13.537.

343.6(477):616.9 Старко О. Л. Недоліки законодавства про кримінальну відповідальність за зараження інфекційними хворобами / *О. Л. Старко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 534–539.

Проаналізовано низку вад кримінально-правових норм, які передбачають відповідальність за зараження інфекційними хворобами. Вказано, що згідно з Законом України «Про забезпечення

санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» хворі особи, носії, особи, які були в контакті з хворими, відсторонюються від роботи чи іншої діяльності, підлягають медичному нагляду і лікуванню, а у разі відмови від госпіталізації — примусовому лікуванні. Отже, бездіяльність може виражатися в ухиленні від лікування, медичного нагляду, карантину за наявності обов'язку, визначеного законом. Зазначено, що досконаліть закону істотно впливає на розуміння його змісту і практичне застосування, а отже, й на ефективність боротьби зі злочинністю. Удосконалення кримінального законодавства про відповідальність за зараження інфекційними хворобами через внесення відповідних змін сприяло б правильному застосуванню норм КК України та підвищенню ефективності протидії цим небезпечним з епідеміологічного погляду захворюванням.

08.03–04.13.538.

343.91 Степанова Ю. П. Антисуспільна спрямованість у структурі особи засудженого рецидивіста / *Ю. П. Степанова* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 674–682.

Охарактеризовано поняття, прояви, передумови та етапи формування антисуспільної спрямованості особи засудженого рецидивіста. Розглянуто її вплив на вчинення рецидиву злочинів. Обґрунтовано необхідність нейтралізації анти суспільної спрямованості під час виправлення та ресоціалізації засуджених рецидивістів у виправних колоніях. Зауважено, що при роботі з рецидивістами необхідно враховувати наявність у них антисуспільної спрямованості, яка формувалися роками, є досить стійкою і змінити яку надзвичайно важко. Така особа здатна вчиняти злочини навіть при зміні обстановки, якщо не змінилась вона сама, створювати в разі необхідності певні умови, які сприяють вчиненню злочину, та переборюючи перешкоди, що виникають. Відзначено значну роль у формуванні особи рецидивіста кримінальної (в тому числі тюремної) субкультури та необхідність подальших досліджень характеристики її елементів як потужної детермінанти рецидиву злочинів.

08.03–04.13.539.

343.851 Ткачук В. Є. Деякі аспекти реалізації запобіжних цілей покарань, не пов'язаних із позбавленням волі / *В. Є. Ткачук* // Право України. — 2012. — № 11/12. — С. 419–424.

Розглянуто деякі аспекти специфіки реалізації запобіжних цілей покарань, не пов'язаних з позбавленням волі. Зазначено, що кару у змісті кримінальних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, слід розглядати: по-перше, не як саму мету цих покарань, а як один із засобів досягнення мети покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, — відновлення соціальної справедливості, виправлення поведінки засудженого та загальної і спеціальної превенції, що реалізується на практиці за допомогою примусу на основі закону та вироку суду; по-друге, кара передбачає обов'язок злочинця стерпіти певні обмеження за протиправні діяння; по-третє, кара здійснюється у формі режиму відбування покарань, не пов'язаних із позбавлення волі, тобто передбачає певні умови відбування цих покарань. Зауважено, що особливість реалізації запобіжних цілей покарань у змісті покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, криється у специфіці режиму відбування цих покарань, яка відрізняє їх від покарань, пов'язаних із позбавленням волі.. Режим виконання покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, дозволяє зберегти контакт засудженого із суспільством.

08.03–04.13.540.

343.23(477) Харь І. О. Суб'єкт складу злочину, передбаченого статтею 384 Кримінального кодексу України / *І. О. Харь* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2012. — № 12. — С. 89–96.

Порушено проблеми суб'єкта складу злочину, передбаченого ст. 384 КК України. Дано нове тлумачення суб'єкта такого діяння, як завідомо неправдиве показання. Запропоновано визначення суб'єкта складів злочинів, передбачених ст. 384 КК України, як осудної або обмежено осудної особи, яка до моменту вчинення злочину досягла 16-річного віку і попереджена про кримінальну відповідальність у встановленому законом порядку за завідомо неправдиві показання, висновок, оцінку або переклад, дає завідомо неправдиве показання як свідок чи потерпілий або завідомо неправдивий висновок експерта (як експерта) під час провадження дізнання, досудового слідства, здійснення виконавчого провадження або провадження розслідування тимчасовою слідчою чи спеціальною тимчасовою слідчою комісією Верховної Ради України або в суді, за завідомо неправдивий звіт оцінювача про оцінку майна при здійсненні виконавчого провадження, також особи за завідомо неправильний переклад, зроблений перекладачем у таких самих випадках, у тому числі й для з'ясування знаків німого або глухого (як перекладача).

08.03–04.13.541.

343.9:316.346.2-055.2 Черковська Т. М. Застосування принципу гендерної адекватності при вирішенні гендерних проблем в кримінально-правовій сфері / *Т. М. Черковська* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 530–534.

Проаналізовано поняття гендерної рівності, існуючі в теорії підходи вирішення гендерних проблем. На основі цього обґрунтовано доцільність використання принципу гендерної адекватності при вирішенні гендерних проблем, зокрема, у кримінально-правовій сфері. Зроблено підсумок, що всі проаналізовані підходи вирішення гендерних проблем мають єдину мету:

визнання соціальних і біологічних відмінностей між чоловіками й жінками, зокрема, на законодавчому рівні. Зазначено, що принцип гендерної адекватності та підхід гендерної чуйності (чутливості) близькі за змістом, але формулювання «принцип гендерної адекватності» є більш продуктивним, зрозумілим та обґрунтованим для вирішення гендерних проблем. Запропоновано розв'язувати проблеми гендерної рівності через категорію гендерної адекватності.

08.03–04.13.542.

343.611 Чупринський Б. О. Відповідальність за співучасть у вчиненні умисного вбивства: історико-правовий аспект / *Б. О. Чупринський* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2012. — № 12. — С. 97–103.

Досліджено особливості формування і розвитку інституту співучасті в скоєнні умисного вбивства у вітчизняному кримінальному праві. Вказано, що законодавче формулювання поняття співучасті є родовим і ґрунтується на загальних рисах вчинення злочину спільними діями декількох осіб. Співучасть у вбивстві можна класифікувати за трьома різними підставами: за наявності в діях співучасників попередньої змови — співучасть у вбивстві за попередньою змовою і без попередньої змови; за рольовою ознакою — співучасть у вбивстві з розподілом ролей (складна співучасть) і без розподілу ролей (спів виконання); за ступенем зорганізованості співучасників — убивство, вчинене групою осіб без попередньої змови, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою та злочинною організацією. Проаналізовано історичні та сучасні правові документи. Встановлено, що інститут співучасті у злочині було започатковано за часів «Руської правди» (XIII ст.).

08.03–04.13.543.

343.7(477) Шаповалова О. А. Майнові покарання за злочини у сфері господарської діяльності: проблеми застосування / *О. А. Шаповалова* // Право України. — 2012. — № 11/12. — С. 314–326.

Проаналізовано проблемні питання застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності, в частині призначення майнових покарань: штрафу, конфіскації майна та виправних робіт. Запропоновано шляхи вирішення проблем. Зроблено висновок, що майнові покарання за злочини у сфері господарської діяльності є досить ефективним засобом впливу на осіб, які вчинили ці злочини. Але забезпечення їх належної ефективності можливе лише за умови розумного і співмірного застосування обмежень майнових прав осіб, коли, з одного боку, ці обмеження є відчутними для засудженого і здатні здійснити попереджувальний вплив на його поведінку і поведінку інших нестійких осіб, а з іншого — не ставлять особу в ситуацію фізичної неможливості виконати призначене їй покарання. Зауважено, що положення Закону України від 15 листопада 2011 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» потребують удосконалення.

08.03–04.13.544.

343.24 Шевченко Д. А. Теоретико-правовий аналіз діяльності суду з реалізації принципу індивідуалізації покарання при призначенні покарань / *Д. А. Шевченко* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 690–697.

Розкрито деякі проблемні питання, що виникають у теорії кримінального права України з приводу діяльності суду щодо реалізації принципу індивідуалізації покарання при призначенні покарань. Питання колізії обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання, запропоновано врегулювати шляхом доповнення КК України ст. 693 «Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання» та викласти її у наступній редакції: « за наявності одночасно обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання, покарання призначається у межах санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього кодексу, яка передбачає відповідальність за вчинений злочин, за винятком випадків, передбачених ч. 2 ст. 70, ч. 2 ст. 71 цього Кодексу». Таким чином, у випадках наявності і пом'якшуючих, і обтяжуючих покарання обставин, суди, оцінивши кожну з них, визначатимуть вплив вказаних обставин на покарання, не виходячи за межі санкції статті (частини статті) КК.

08.03–04.13.545.

343.2.01 Шевченко Є. В. До питання про структуру кримінально-правової норми / *Є. В. Шевченко* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 118. — С. 125–133.

Розглянуто питання, пов'язані зі структурою кримінально-правової норми і змістом утворюючих її елементів. Зазначено, що при дослідженні структури кримінально-правової норми, в тому числі й на загальному рівні, йдеться, як правило, про ті з них, що викладені саме в Особливій частині Кримінального кодексу. Проаналізовано концептуальні підходи до вирішення питання про особливості викладення гіпотези як її структурного елементу, що існують в сучасній теорії кримінального права. Зауважено, що найбільш прийнятною, науково переконливою і практично значимою є концепція триелементної структури кримінально-правової норми, законодавче закріплення якої завжди пов'язано з асиметричним, але взаємозалежним розподілом її складників (гіпотези, диспозиції й санкції) між нормативними приписами, закріпленими в Загальній та Особливій частинах Кримінального кодексу.

08.03–04.13.546.

343.24 Ягунов Д. В. Деліквент в світлі анатомії кримінального правосуддя (до питання про цілі кримінального покарання) / *Д. В. Ягунов* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. — О., 2013. — Вип. 48. — С. 357–364.

Досліджено цілі кримінального покарання у світлі основоположних шкіл кримінального права, сформованих з кінця XVIII століття. Головну увагу приділено злочинцю та його місцю в анатомії кримінального процесу. Мету виправлення правосуддям розглянуто в аспекті тривалого процесу, де і винесення вироку, і його виконання становлять єдине ціле в контексті цілей впливу на злочинця й морального обґрунтування застосування кримінальної репресії. Зазначено, що свого часу, коли соціальні умови надали можливість сформуватися класичній школі, правосуддя перестало мститися і стало карати. Якщо із самого початку класика стверджувала, що: 1) злочинець може бути виправлений; 2) злочинність має бути попереджена. А це-старий ідеал класики. Вказано, що у подальшому замість зазначених вище двох ідей з'явилася нова формула: 1) делінквент має бути ізольований в просторовому та/або соціальному вимірі; 2) суспільство має бути убезпеченим. А це — старий ідеал позитивізму.

КРИМІНОЛОГІЯ

Автореферати

08.03–04.13.547.

343.9 Марченко М. Ю. Кримінологічна характеристика та запобігання самовільному зайняттю земельної ділянки та самовільному будівництву) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / *Марченко Максим Юрійович* ; НДІ вивчення проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. — Х., 2013. — 20 с.

Вироблено науково обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення практики запобігання самовільному зайняттю земельної ділянки та самовільному будівництву. Проаналізовано сучасний стан наукової розробки зазначеної проблеми в кримінології відповідно до обраної методологічної основи дослідження. Вивчено правові засоби охорони земельних відносин в Україні. Надано кримінологічну характеристику злочинам, пов'язаних із самовільним зайняттям земельної ділянки та самовільним будівництвом, включаючи її рівень, структуру, динаміку, латентність, ціну й «географію». Вивчено особу злочинця цього різновиду злочинів, створено його узагальнений кримінологічний портрет. Виявлено особливості детермінант цих злочинів у земельній сфері. Визначено заходи загальносоціального та спеціально-кримінологічного характеру щодо запобігання самовільному зайняттю земельної ділянки та самовільному будівництву та надано відповідні рекомендації відносно його удосконалення.

08.03–04.13.548.

343.9(477) Туєв О. А. Кримінологічні засади протидії рейдерству : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / *Туєв Олег Альбертович* ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2013. — 18 с.

Проаналізовано кримінологічні засади організації та здійснення протидії рейдерству в Україні у сучасних умовах. Розглянуто інституціональну сутність та історичні передумови виникнення рейдерства в Україні. Охарактеризовано сучасний стан, систему, структуру і якісні ознаки рейдерства в Україні, а також проведено комплексний кримінологічний аналіз механізму рейдерських захоплень. Запропоновано типологічні групи сучасних українських рейдерів. Визначено сучасні економічні ризики і загрози безпеці господарюючих суб'єктів з огляду на найбільш поширені способи рейдерських атак: група ризиків і загроз для бізнесу, пов'язаних із зовнішнім впливом та рівнем економічної безпеки держави; група ризиків і загроз на рівні впливів у взаємовідносинах між підприємством і державою; внутрішні загрози й дестабілізуючі фактори, залежні від даної економічної структури; протиправна діяльність конкурентів, організованих злочинних структур і приватних осіб, які займаються промисловим шпигунством, шахрайством або вороже налаштовані до суб'єкта ринкових відносин. Охарактеризовано детермінаційний комплекс рейдерства з позиції та із застосуванням методології факторного аналізу. Визначено сутність політики і стратегії протидії рейдерству, а також систему правового регулювання і організаційного забезпечення протидії рейдерству. Охарактеризовано специфіку діяльності служб безпеки господарюючих суб'єктів щодо протидії рейдерству. Сформульовано рекомендації, спрямовані на удосконалення кримінологічних засад і практики протидії рейдерству, у тому числі і через визначення пріоритетних його напрямів.

Статті

08.03–04.13.549.

343.9:316.3 Голіна В. В. Криміногенний потенціал суспільства: поняття, зміст, форми реалізації / *В. В. Голіна* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 119. — С. 166–176.

Визначено основні поняття та зміст криміногенного потенціалу як джерела злочинності та її проявів, а також інших негативних явищ. Зазначено, що криміногенний потенціал суспільства зумовлюється соціальною нерівністю. Звернуто увагу ще на один важливий аспект криміногенного потенціалу. Підґрунтям концептуальної позиції про природу злочинності є переконання,

що суспільна людина завжди соціально небезпечна, оскільки вона має природну здатність долати всі заборони (табу, правові норми), що, звичайно ж, як і інші здібності людини (музикальність, творчість, математична або поетична обдарованість, бродяжництво, допитливість і багато іншого), або соціально затребувані й заохочувані суспільством, або ж такі, що ним відкидаються й караються. Вказано, що на мотиваційну сферу саме деструктивної поведінки впливають когнітивний і вольовий елементи вибору варіантів поведінки, які людина напрацьовує в процесах індивідуації й соціалізації, тобто при духовному дозріванні й адаптації до суспільного життя.

08.03–04.13.550.

343.9 Головкін Б. М. Засадничі положення запобігання корисливій насильницькій злочинності / *Б. М. Головкін* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 118. — С. 160–165.

Висвітлено теоретичні засади запобігання корисливій насильницькій злочинності: поняття, зміст, місце в системі протидії злочинності, мета, об'єкт запобіжного впливу. Визначившись із цілями й об'єктами превентивного впливу, вказано п'ять стратегічних напрямків попередження корисливої насильницької злочинності кримінологічними засобами: покращення адаптованості молоді до суспільних трансформацій ринкового типу; зменшення ризиків криміналізації свідомості й поведінки соціально невлаштованої молоді щодо збагачення засобами кримінального насильства; відвернення загрози становлення особи на шлях учинення корисливих насильницьких злочинів під криміногенним впливом мікросередовища; упередження формування корисливої спрямованості насильницького прояву та її зміна; перешкоджання реалізації наміру й досягненню злочинного результату при вчиненні вказаних злочинів.

08.03–04.13.551.

343.9:316.32 Дрёмин В. Н. Преступность в транзитном обществе / *В. Н. Дрёмин* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 457–464.

Рассмотрена преступность в транзитном обществе. Отмечено, что криминализация в украинском обществе имеет собственные закономерности и криминологические особенности, связанные с институциональным кризисом. Обоснован вывод, что в странах транзитивного типа наблюдается значительный рост преступности. Выдвинуты основания полагать, что транзитивный статус украинского общества вполне устраивает представителей криминального мира, получивших возможность влиять на государственные решения. Преступность не просто вплетена в современные трансформационные отношения: идет активный процесс институциализации отдельных видов криминальных практик, т. е. превращения преступности в устойчивый, постоянно воспроизводящийся феномен, который, интегрируясь в формирующуюся систему общественных отношений (экономических и неэкономических), становится нормой (привычным образцом) поведения.

08.03–04.13.552.

343.98(477):343.8 Журавська З. В. Роль віктимності у механізмі вчинення злочинів в місцях позбавлення волі / *З. В. Журавська* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2012. — № 11. — С. 69–76.

Проаналізовано поведінку жертви злочину, яка є однією з причин вчинення злочинів серед засуджених в установах виконання покарань, та запропоновано науково обґрунтовані заходи щодо вирішення наявних прогалин означеної проблематики. Запропоновано внесення змін у Кримінально-виконавчий кодекс України, прийняття спеціального Закону України «Про профілактику злочинів», внесення змін у нормативно-правові акти з питань охорони, нагляду, безпеки та запобігання злочинам, визначивши в них відповідні розділи типу «Особливості забезпечення безпеки засуджених, які належать до віктимологічно вразливих груп» і чітко визначити типи (об'єкти) таких засуджених. Розрізнено віктимізацію на індивідуальному рівні від конкретного злочину та віктимізацію на статичному рівні від злочинності, а також тієї частини, що існує в місцях позбавлення волі. Зазначено, що у кримінологічній літературі склалося обґрунтована позиція, згідно з якою до важливих показників злочинності мають включатись усі сукупні наслідки, які настали в разі вчинення злочинних дій за певний період.

08.03–04.13.553.

343.9:343.37(477) Мельничук Т. В. Кримінологічна оцінка функціональності економічної злочинності / *Т. В. Мельничук* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 514–521.

Розглянуто актуальні для сучасної теорії та практики питання функціональності економічної злочинності через призму кримінологічної науки. Завдяки висвітленню основних механізмів та наслідків впливу тіньових і кримінальних економічних відносин розкрито функціональну значимість економічної злочинності у сучасному суспільстві, а також можливість використання отриманих знань у попереджувальній діяльності. Зазначено, що застосування структурно-функціонального аналізу при оцінюванні місця економічної злочинності у сучасному суспільстві та зв'язку з різними соціальними інститутами дає підстави для висновків про її соціально-економічну значущість, а тому й утопічність ідеї подолання. У той же час короткострокова функціональність економічної девіантності провокує суттєві дисфункції сталого розвитку суспільства

та зумовлює принципово новий підхід до системи протидії економічним злочинам — забезпечення кримінологічної безпеки, що дозволяє використати функції злочинності проти неї самої з метою попереджувального впливу.

08.03–04.13.554.

343.85:316.624 Мозоль Н. І. Девіантна поведінка молоді і роль правового виховання у її запобіганні / *Н. І. Мозоль* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 1. — С. 79–86.

Розглянуто соціальні девіації в поведінці молоді, проаналізовано форми девіантної поведінки молоді. Наголошено на важливості взаємодії освітніх установ з органами внутрішніх справ у правовому вихованні учнівської молоді. Висвітлено роль правового виховання у профілактиці правопорушень. Зазначено, що необхідна ретельно продумана й ефективна система правового виховання молоді з урахуванням усіх його форм, способів та методів, що в свою чергу дасть можливість підвищити рівень її правової культури та правосвідомості. Вказано, що тільки знання права може забезпечити соціальну адаптацію й правову соціалізацію молоді та готовність її до активної участі в житті суспільства. Висловлено думку, що в Україні працівники кримінальної міліції у справах дітей отримують недостатньо знань, які необхідні для профілактичної роботи з неповнолітніми, та слід звернути увагу на досвід щодо підготовки персоналу поліції у Великобританії для роботи серед дітей та молоді.

08.03–04.13.555.

343.851:343.346(477) Полтава К. О. Проблемні питання безпеки руху й експлуатації транспорту та їх кримінально-правова охорона / *К. О. Полтава* // Право України. — 2012. — № 11/12. — С. 425–431.

Досліджено проблематику безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, визначено чинники, що на них впливають, та кримінально-правові засоби їх охорони. Зазначено, як засвідчує світова практика, що запобігання порушень безпеки дорожнього руху неможливе без відповідних наукових досліджень та розробки комплексу правових заходів вирішення цієї проблеми. До того ж в Україні не вироблено єдиної державної політики гарантування безпеки дорожнього руху. Вказано, що для зниження аварійності необхідне удосконалення дорожньо-транспортної інфраструктури, висока правосвідомість населення і посилена пропаганда відповідних правових норм. Зроблено висновок, що на сьогодні питання безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту є нагальним і виникає проблема більш ефективного впливу на це явище. Таким напрямом є кримінологічне запобігання злочинам у цій сфері, яке діє не після, а до вчинення злочинів.

08.03–04.13.556.

343.84:343.224.1(477) Романов М. В. Забезпечення прав засуджених неповнолітніх під час відбування покарання у виді позбавлення волі / *М. В. Романов* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 119. — С. 182–192.

Визначена специфіка неповнолітніх як окремої категорії засуджених. Виокремлено деякі особливості правового регулювання процесу відбування покарання неповнолітніми. Відмічено колізійні моменти діючого кримінально-виконавчого законодавства стосовно неповнолітніх засуджених. Зазначено, що міжнародні нормативні акти і практика Європейського суду з прав людини вказують на небажаність застосування до неповнолітнього одиночного ув'язнення у будь-якій формі. На жаль, чинне законодавство України має суперечливі положення щодо цієї вимоги. Вказано, що серед заходів стягнення, які можуть бути використані до засудженого неповнолітнього, передбачено можливість поміщення порушника режиму відбування покарання в дисциплінарний ізолятор на строк до десяти діб з виведенням чи без виведення на навчання або роботу.

Див. також: 10.03–04.13.682.

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Автореферати

08.03–04.13.557.

343.8 Михалко І. С. Забезпечення принципу раціонального застосування примусових заходів і стимулювання правослухняної поведінки засуджених) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / *Михалко Ірина Сергіївна* ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — 20 с.

Розроблено концепцію розуміння принципу раціонального застосування примусових заходів і стимулювання правослухняної поведінки засуджених. Розглянуто зміст і характерні ознаки цього галузевого принципу, на підставі чого сформульовано його дефініцію. З'ясовано зміст основних елементів досліджуваного принципу — примусу і стимулювання, сформульовано їх визначення в галузі кримінально-виконавчого права. Названо основні вимоги, що ставляться до процесу реалізації цього принципу, розкрито їх зміст. Сформульовано пропозиції щодо забезпечення реалізації даного принципу в практичній площині. Розкрито передумови ефективності втілення принципу раціонального застосування примусових заходів і стимулювання правослухняної поведінки засуджених у практику виконання-відбування покарань. З метою підвищення ефективності реалізації процесу виконання-відбування кримінальних покарань внесено пропозицію доповнити перелік існуючих заходів:

примусових — такими новими заходами, як попередження про поміщення до дисциплінарного ізолятора, накладення дисциплінарних стягнень умовно; стимулюючих — таких, як надання права на запис відеоліста, безоплатну телефонну розмову, щорічну оплачувану відпустку, дострокове переведення на поліпшені умови тримання, дострокове звільнення від термінових заходів стягнення тощо.

Статті

08.03–04.13.558.

343.84(477):342.72/73 Кондратішина В. В. Щодо змісту діяльності держави із забезпечення правового статусу засуджених в Україні / *В. В. Кондратішина* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2012. — № 12. — С. 104–111.

Здійснено аналіз правового механізму та практики його застосування щодо забезпечення основних прав і свобод засуджених до позбавлення волі, зокрема, досліджено ті їх права, що пов'язані з наданням правової допомоги, реалізацією звернень громадян, отриманням інших послуг та ін. зазначено, що при прийнятті рішень суди мають враховувати політичні переконання та стан підсудних, а Президент України — «корегувати» діяльність тих судів, які не роблять «привілеїв» для так званих віп-персон в Україні. При цьому зазначені суб'єкти, зокрема, представники міжнародних організацій, ігнорують не лише законодавство України з цих питань, але й міжнародні договори, в яких головним є повага до державного суверенітету та прав і свобод людини і громадянина, замовчують той факт, що й інші засуджені в Україні відповідно до Конституції та Кримінально-виконавчого кодексу (ст. 5) мають рівні права й обов'язки під час відбування покарання, визначеного судом.

08.03–04.13.559.

343.84(477) Лисодєд О. В. Правові засади відносин засуджених до позбавлення волі із зовнішнім світом / *О. В. Лисодєд* // Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — Вип. 119. — С. 192–202.

Досліджено основні форми відносин та комунікації засуджених до позбавлення волі з зовнішнім світом за діючим кримінально-виконавчим законодавством України. Зазначено, що міжнародні стандарти поводження із засудженими до позбавлення волі стосовно їх спілкування із зовнішнім світом у національному законодавстві виконується частково, хоча шляхи для їх подальшого втілення існують. Вказано, що бажано було б, щоб це взяла до уваги Державна пенітенціарна служба України, яка у своїй діяльності у сфері виконання кримінальних покарань повинна керуватися не якимись власними надуманими міркуваннями (як це робив донедавна Державний департамент України з питань виконання покарань), а виключно законом. Тоді, мабуть, буде й менше нарікань на діяльність установ виконання покарань і на порушення прав та законних інтересів засуджених до позбавлення волі.

08.03–04.13.560.

343.84(477) Марчук А. І. Вторинна класифікація засуджених до позбавлення волі у сучасний пенітенціарний практиці України / *А. І. Марчук* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 610–618.

Розкрито негативні наслідки існуючої системи розміщення засуджених в установах виконання покарань, а також ті критерії, які повинні використовуватись при вторинній класифікації засуджених до позбавлення волі. Проаналізовано існуючу систему класифікації засуджених в контексті найбільш ефективного просторового розміщення останніх. Зазначено, що головною перешкодою для проведення ефективної вторинної класифікації засуджених до позбавлення волі є існування «казарменої» системи в установах виконання покарань. Всі проблеми, які виникають у зв'язку з цим, потребують «сконструювати в'язницю так, щоб вона сама ліквідувала несприятливі наслідки, які породила, зібравши в одному місці строкату юрбу засуджених: душила можливі змови та бунти, перешкоджала знайомству майбутніх спільників, запобігала ймовірному шантажеві, не давала формуватися аморальності в середовищі, де повно «таємничих зв'язків».

12.00.09 КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Книги

09.03–04.13.561.

343.10(477) Богданюк О. А. Зразки документів у кримінальному процесі : станом на 15 лют. 2012 р. / *О. А. Богданюк, Д. Л. Тупчієнко*. — К. : ЦУЛ, 2012. — 512 с.

У науково-практичному посібнику вміщено типові зразки основних процесуальних документів, що складаються під час досудового провадження у кримінальних справах, а також подаються до суду в ході судового розгляду кримінальних справ на різних стадіях кримінального судочинства. Посібник складається з двох розділів: досудове провадження у кримінальному процесі та судове провадження у кримінальному процесі. У підрозділах вивчено протоколи щодо: усної заяви (повідомлення) про злочин; явки з повинною; вручення постанови про порушення кримінальної справи; огляду місця події; відтворення обстановки та обставин події та ін. Обґрунтовано запобіжні заходи (заява про внесення застави, зобов'язання поручителя, протокол допиту підозрюваного, підписка перекладача) та забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Розглянуто скарги (апеляційні, касаційні), клопотання, заяви.

09.03–04.13.562.

343.13(477)(073) Кримінальний процес України : навч.-метод. посіб. / *В. Г. Пожар, М. М. Стоянов, Д. В. Шилін* [та ін.] ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 178 с.

У навчально-методичному посібнику кримінального процесу України знайшли відображення основоположні тенденції розвитку кримінально-процесуального законодавства, які пов'язані з демократизацією і гуманізацією кримінального судочинства, посиленням гарантій захисту прав, свобод та законних інтересів його учасників, підвищенням ролі суду при здійсненні правосуддя та вимог до мотивування рішень, які приймаються особами, що ведуть кримінальний процес. Викладено ключові положення курсу «Кримінальний процес України»: поняття, завдання, основні інститути кримінального процесу; суб'єкти кримінального провадження; докази і доказування в кримінальному провадженні; заходи забезпечення кримінального провадження; досудове розслідування; судове провадження у суді першої інстанції; перегляд судових рішень в апеляційному порядку; провадження у Верховному Суді України; виконання судових рішень у кримінальних справах.

09.03–04.13.563.

343.13(477)(094.1) Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. комент. У 2 т. Т. 2 / *О. М. Бандурко, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль* [та ін.] ; за заг. ред. І. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. — Х. : Право, 2012. — 664 с.

У науково-практичному коментарі до Кримінального процесуального кодексу України враховано практику Європейського суду з прав людини, національний досвід та правові традиції, які притаманні сучасній національній правовій системі, а також нові підходи до побудови процедури кримінального провадження, окремих його стадій та інститутів. Перший том містить тлумачення загальних положень, складовими яких є норми про кримінальне процесуальне законодавство та сфера його дії, засади кримінального провадження, норми, які врегульовують процесуальне положення суду, сторін та інших учасників кримінального провадження, докази і доказування, фіксування кримінального провадження, вимоги, що висуваються до процесуальних рішень тощо. Предметом науково-практичного коментування у першому томі також є положення кримінального процесуального закону, які врегульовують застосування заходів забезпечення кримінального провадження, а також досудове провадження. Другий том містить коментар до розділів, які унормовують судове провадження у першій інстанції, судове провадження з перегляду судових рішень, особливі порядки кримінального провадження, процедуру відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження, виконання судових рішень та міжнародне співробітництво під час кримінального провадження.

09.03–04.13.564.

343.13(477)(094.1) Кримінальний процесуальний кодекс України. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань : [тексти нормат. актів станом на 1 січ. 2013 р.] / відп. ред. О. Г. Пушенко. — К. : Юрінком Інтер, 2013. — 376 с. — (Сер. «Законодавство»).

У збірнику наведено Кримінальний процесуальний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 13 квітня 2012 р., зі змінами, що набувають чинності з 1 січня 2013 р. Цей Кодекс, як основна складова частина оновленого кримінального процесуального законодавства України, визначає порядок кримінального провадження на території України. Наведено алфавітно-предметний покажчик з посиланнями на статті Кодексу, а також постатейний зміст Кодексу. До збірника включено «Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань», затверджене наказом Генерального прокурора України від 17 серпня 2012 р. (зі змінами від 14 листопада 2012 р.)

09.03–04.13.565.

343.121.4:343.57(076) Методичні рекомендації щодо здійснення захисту в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів : практ. посіб. / *Г. В. Токарєв* ; заг. ред. В. І. Бояров. — К. : Фенікс, 2012. — 64 с.

На основі досягнень науки і досвіду адвокатської діяльності розроблено рекомендації щодо вироблення оптимального варіанта правової позиції захисту, її реалізації в конкретних умовах і найбільш ефективних способах здійснення дій із захисту прав і законних інтересів підзахисних. Рекомендації підготовлені на основі особистого адвокатського досвіду здійснення захисту в кримінальних справах про злочини, що пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Розглянуто найбільш актуальні питання, з якими працюють адвокати-практики у справах зазначеної категорії, перш за все, пов'язаних із незаконними діями органів дізнання та досудового слідства.

09.03–04.13.566.

343.13(477)(075.8) Молдован А. В. Кримінальний процес України : навч. посіб. / *А. В. Молдован, С. М. Мельник*. — К. : Центр учб. л-ри, 2013. — 366 с.

На основі нового КПК України розглянуто питання кримінального процесу, зокрема, його завдання, принципи і стадії, процесуальне становище учасників кримінальної процесуальної діяльності, доказове право, порядок провадження слідчих і судових дій. Структура посібника складається з 6 глав: загальна характеристика кримінального процесу України; досудове розслідування; судове провадження у першій інстанції; перегляд судових рішень; особливі порядки кримінального провадження; міжнародне співробітництво під час кримінального провадження. Вміщено опорні конспекти, які спрощують процес підготовки до занять, допомагають швидко зорієнтуватись в тематиці. Вони є синтезом схем, таблиць, розмежованого тексту, норм права, визначень, що відіграють роль опорного сигналу.

09.03–04.13.567.

343.13(477) Новели Кримінального процесуального кодексу України 2012 року : зб. ст. — К. : Істина, 2013. — 128 с.

У книзі зібрано статті, присвячені окремим проблемним питанням, пов'язаних з прийняттям та набранням чинності КПК України 2012 р. Вивчено поняття «прокурор» у кримінальному провадженні; повноваження прокурора в стадії досудового розслідування у зв'язку з реформуванням кримінально-процесуального законодавства України; деякі проблеми прокурорського нагляду за законністю застосування запобіжних заходів у світлі нового КПК України; регламентацію міжнародного співробітництва під час кримінального провадження за новим КПК України. Розглянуто процесуальний статус прокуратури міста з районним поділом у світлі нового КПК України; початок досудового розслідування за новим КПК.

09.03–04.13.568.

343.121.4:343.57(076) Токарев Г. Практика захисту у кримінальних справах з незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів або прекурсорів : практ. посіб. / *Геннадій Токарев* ; Укр. фундація прав. допомоги. — Х. : Права людини, 2012. — 254 с.

У виданні проведено аналіз чинного законодавства, наведено класифікацію наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Розглянуто питання провадження, які характерні для будь-яких справ, так і специфічні для справ у злочинах із незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Надано сторонам захисту практичні поради та приклади деяких документів. Складається з 15 розділів, у декількох розділах цього видання наведено витяги із рішень Європейського суду з прав людини, які можуть бути використані при здійсненні захисту у кримінальних справах.

09.03–04.13.569.

343.125(075.8) Удалова Л. Д. Накладення арешту на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого : навч. посіб. / *Л. Д. Удалова, І. Й. Гаюр* ; МОН України. — К. : КНТ, 2012. — 169 с.

Вивчено поняття та підстави накладення арешту на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого. Досліджено процес вирішення і виконання низки питань, що представляють собою порядок накладення арешту на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого, а також загальні питання відшкодування шкоди, завданої незаконним застосуванням заходів кримінально-процесуального примусу та накладенням арешту на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого. Зокрема, розглянуто міжнародно-правові аспекти забезпечення конфіскації грошових сум і майна, отриманих злочинним шляхом. У посібник включено контрольні питання для підготовки та додатки з результатів анкетування практичних працівників системи МВС України.

09.03–04.13.570.

343.163:341.44(075.8) Удалова Л. Д. Прокурорський нагляд за екстрадицією особи : навч. посіб. / *Л. Д. Удалова, В. І. Мотиль, О. М. Гумін* ; МОН України. — К. : Скіф, 2012. — 144 с.

На основі викладених розробок подаються наукові знання про здійснення прокурорського нагляду за екстрадицією особи. Підкреслено, що взаємозв'язок між екстрадицією і питаннями, що стосуються прокурорського нагляду, необхідно розглядати з урахуванням еволюції права і практики екстрадиції. Приділено увагу поняттю прокурорського нагляду за екстрадицією особи, його функціональному призначенню та межами;

прокурорському нагляду за затриманням особи, яка вчинила злочин за межами України, за застосуванням тимчасового та екстрадиційного арешту.

09.03–04.13.571.

343.141/143(477)(075.8) Удалова Л. Д. Суб'єкти кримінально-процесуального доказування : навч. посіб. / *Л. Д. Удалова, О. В. Рибалка* ; МОН України. — К. : КНТ, 2012. — 161 с.

У навчальному посібнику на основі викладених розробок надано наукові знання про суб'єктів кримінально-процесуального доказування. Приділено увагу змісту процесу доказування у кримінальному процесі та уточнено його мету, зазначено, що доказування у кримінальному процесі має правовий характер і пізнавально-засвідчувальну спрямованість. Вивчено поняття суб'єктів кримінально-процесуального доказування, подано їх класифікацію. Дано характеристику суб'єктів доказування, на яких покладено обов'язок доказування, а саме: суду, органів досудового розслідування, прокурора та суб'єктів, які вправі брати участь у процесі доказування, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників; підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, захисника. Досліджено зміст і поняття адвокатського розслідування.

Автореферати

09.03–04.13.572.

343.14(043.3) Алексійчук О. М. Предмет доказування у кримінальних справах про вбивства : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Алексійчук Олександр Миколайович* ; Нац. акад. внутр. справ МВС України. — К., 2012. — 18 с.

Встановлено перелік та зміст обставин, що входять до предмета доказування у кримінальних справах про вбивства. Розкрито кримінально-правову характеристику вбивств та зміст кримінально-процесуального доказування у кримінальних справах про вбивства. Визначено співвідношення оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної діяльності, а також роль ОРД у процесі доказування у кримінальних справах про вбивства. Досліджено спірні питання щодо поняття та змісту доказів, надано їх класифікацію. Запропоновано шляхи захисту доказів у кримінальній справі. Розглянуто поняття та розкрито зміст процесуальних джерел доказів у кримінальних справах про вбивства. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення кримінально-процесуального законодавства України та практики його застосування.

09.03–04.13.573.

343.137(043.3) Дердюк Б. М. Провадження щодо неосудних і обмежено осудних осіб в судах першої інстанції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Дердюк Богдан Миколайович* ; НУ ОЮА. — О., 2012. — 20 с.

Проведено історичний аналіз становлення та розвитку кримінально-процесуального законодавства, що регулює провадження у справах неосудних і обмежено осудних осіб. З'ясовано сутність провадження у справах неосудних і обмежено осудних осіб. Встановлено особливості предмета доказування у справах неосудних і обмежено осудних осіб. Досліджено доказове значення висновку судово-психіатричної експертизи та особливості його оцінки судом у справах неосудних і обмежено осудних осіб. Охарактеризовано специфіку захисту та представництва неосудних і обмежено осудних осіб у судах першої інстанції. Визначено правове регулювання порядку провадження у справах неосудних і обмежено осудних осіб у судах першої інстанції. Проаналізовано підстави прийняття та зміст рішення суду у справах неосудних і обмежено осудних осіб. Сформульовано конкретні пропозиції, спрямовані на вдосконалення законодавства, що регламентує порядок провадження у справах неосудних і обмежено осудних осіб в судах першої інстанції.

09.03–04.13.574.

341.14(043.3) Жовнєнко Д. С. Діяльність суб'єктів кримінального процесу щодо усунення перешкод по формуванню доказів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Жовнєнко Денис Сергійович* ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. — Ірпінь, 2012. — 17 с.

З'ясовано поняття діяльності суб'єктів кримінального процесу щодо усунення перешкод по формуванню доказів. Визначено форми протидії формуванню доказів. Розглянуто такі кримінально-процесуальні засоби щодо усунення перешкод по формуванню доказів, як нерозголошення даних досудового розслідування, забезпечення безпеки учасників процесу, відновлення втрачених доказів, застосування заходів кримінально-процесуального примусу. Встановлено недоліки у процесуальній діяльності слідчого щодо зберігання речових доказів і документів. Доведено ефективність залучення понятих у слідчих діях. Обґрунтовано необхідність притягнення винних осіб до правової відповідальності за протидію доказуванню. Уточнено повноваження прокурора, суб'єктів відомчого та судового контролю щодо усунення перешкод по формуванню доказів. Розроблено рекомендації щодо покращення слідчої та судової практики з питань застосування кримінально-процесуальних засобів, спрямованих на усунення перешкод по формуванню доказів. Сформульовано пропозиції до чинного КПК України та проекту КПК України з удосконалення кримінально-процесуальних засобів усунення перешкод по формуванню доказів.

09.03–04.13.575.

343.14(043.3) Осмолян В. А. Ознайомлення учасників процесу з матеріалами кримінальної

справи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Осмолян Віталій Анатолійович* ; Нац. акад. внутр. справ. — К., 2012. — 18 с.

Окреслено теоретичні розробки й нормативну регламентацію положень, що регулюють порядок ознайомлень учасників процесу з матеріалами кримінальної справи. Розкрито соціальну сутність та правову природу поняття «ознайомлення з матеріалами кримінальної справи». Визначено стадії кримінального судочинства, на яких можливе ознайомлення з матеріалами кримінальної справи. З'ясовано обсяг інформації, з якою мають право ознайомитись учасники кримінального судочинства. Деталізовано коло учасників кримінального судочинства, які мають право на ознайомлення з матеріалами кримінальної справи. Визначено рівень доступу кожного учасника кримінального процесу до інформації, яка міститься в матеріалах кримінальної справи. Розкрито сутність строків ознайомлення учасників процесу з матеріалами кримінальної справи. Сформульовано пропозиції стосовно вдосконалення процедури ознайомлення учасників процесу з матеріалами кримінальної справи.

09.03–04.13.576.

343.139(477)(043.3) Пєсцов Р. Г. Заочне провадження в кримінальному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Пєсцов Руслан Геннадійович* ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. — Ірпінь, 2012. — 16 с.

Досліджено появу та передумови виникнення заочного провадження в кримінальному судочинстві. З'ясовано правову природу заочного провадження в кримінальному судочинстві. Обґрунтовано норми законодавства європейських країн та міжнародного права, що регулюють інститут заочного судового розгляду кримінальних справ. Встановлено місце заочного судового розгляду серед інших форм кримінального процесу. Визначено підстави та умови заочного судового розгляду кримінальних справ. Розкрито зміст особливого порядку заочного провадження та ухвалення заочного вироку. Розглянуто види оскаржень заочного вироку. Виявлено суб'єктів і межі апеляційного, касаційного перегляду заочного вироку. Проаналізовано процесуальний порядок і строки апеляційного, касаційного перегляду заочного вироку.

09.03–04.13.577.

343.13:341.45(043.3) Підгородинська А. В. Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних судових органів у кримінальному процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Підгородинська Анастасія Вікторівна* ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». — О., 2012. — 20 с.

Досліджено ґенезу визнання та виконання рішень іноземних судів і міжнародних судових органів. Охарактеризовано джерела правової регламентації визнання та виконання рішень іноземних судів і міжнародних судових органів. Виокремлено та систематизовано принципи визнання та виконання рішень іноземних судів і міжнародних судових органів. Визначено та охарактеризовано особливості правової природи інституту визнання та виконання рішень іноземних судів і міжнародних судових органів. Здійснено класифікацію визнання та виконання рішень іноземних судів і міжнародних судових органів. Розкрито сутність процедури визнання та виконання рішень іноземних судів і міжнародних судових органів відповідно до КПК України 2012 р. Окреслено функції інституту визнання та виконання рішень іноземних судів і міжнародних судових органів. Розглянуто етапи визнання та виконання рішень іноземних судів і міжнародних судових органів під час кримінального провадження. Систематизовано існуючу вітчизняну практику реалізації інституту визнання та виконання рішень іноземних судів під час кримінального провадження. Сформульовано пропозиції щодо удосконалення правових основ інституту визнання та виконання рішень іноземних судів і міжнародних судових організацій.

09.03–04.13.578.

343.131(043.3) Самодін А. В. Принцип недоторканності особистого життя людини у досудових стадіях кримінального процесу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Самодін Артем Володимирович* ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. — Ірпінь, 2012. — 19 с.

Визначено право людини на недоторканність особистого життя у сучасній правовій доктрині. Сформульовано поняття і суть принципу недоторканності особистого життя людини та з'ясовано його місце серед інших принципів кримінального судочинства. Виявлено підстави, межі та умови допустимого та обґрунтованого обмеження права людини на недоторканність особистого життя у сфері кримінально-процесуальних відносин. Визначено та проаналізовано гарантії забезпечення принципу недоторканності особистого життя людини у досудових стадіях кримінального процесу. Виокремлено та деталізовано роль відомчого процесуального та судового контролю, прокурорського нагляду у досудових стадіях кримінального судочинства як спеціальних гарантій недоторканності особистого життя. Розроблено пропозиції щодо удосконалення чинного кримінально-процесуального законодавства України з метою посилення захисту особистого життя людини у сфері кримінально-процесуальних відносин.

09.03–04.13.579.

343.13(043.3) Солоніна О. П. Правові презумпції у кримінально-процесуальному доказуванні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Солоніна Олексій Петрович* ; Нац. акад. внутр. справ МВС України. — К., 2012. — 16 с.

З'ясовано поняття правової презумпції. Визначено види правових презумпцій та їх значення для кримінально-процесуального доказуван-

ня. Досліджено зміст презумпції невинуватості. Здійснено аналіз презумпції недоведеності факту при порушенні процесуальної форми доказування. Розглянуто зміст презумпції істинності вироку, рішення про закриття кримінальної справи. Проаналізовано кримінально-правові презумпції, які мають значення для кримінально-процесуального доказування. Сформульовано пропозиції щодо удосконалення чинного кримінально-процесуального законодавства у частині дії правових презумпцій у кримінально-процесуальному доказуванні.

09.03–04.13.580.

347.991(477)(043.3) Стасюк О. Л. Перегляд судових рішень у кримінальних справах Верховним Судом України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Стасюк Олександр Леонідович* ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. — Ірпінь, 2012. — 17 с.

Досліджено історію становлення та розвитку Верховного Суду України. З'ясовано правовий статус Верховного Суду України в системі судів загальної юрисдикції. Розглянуто підстави для перегляду Верховним Судом України судових рішень у кримінальних справах. З'ясовано коло суб'єктів та строки подання заяви про перегляд судових рішень у кримінальних справах Верховним Судом України. Визначено особливості подання заяви про перегляд судових рішень у кримінальних справах Верховним Судом України. Досліджено порядок підготовки та розгляду кримінальної справи Верховним Судом України. Внесено науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення кримінально-процесуального законодавства та практики його застосування в обсязі досліджуваних питань.

09.03–04.13.581.

343.1(043.3) Суховіліна А. О. Інститут реабілітації в кримінально-процесуальному праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Суховіліна Анна Олександрівна* ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2012. — 20 с.

Визначено елементи реабілітації у кримінальному процесі, розкрито її сутність та поняття. Встановлено етапи становлення і розвитку реабілітації, визначено правову основу реабілітації у кримінальному процесі. Розкрито умови і визначено процесуальні підстави виникнення права на реабілітацію на стадіях досудового і судового провадження. Окреслено коло суб'єктів реабілітаційних правовідносин, удосконалено їх класифікацію. З'ясовано особливості часткової реабілітації на досудовому і в судовому провадженні. Визначено підстави визнання права на реабілітацію в ситуації примусової самообмови. Охарактеризовано порядок поновлення порушених прав і свобод реабілітованого та запропоновано шляхи його удосконалення. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення Кримінального процесуального кодексу України в частині правового регулювання інституту реабілітації на основі аналізу норм кримінально-процесуального законодавства Республіки Азербайджан, Республіки Білорусь, Республіки Казахстан, РФ.

Статті

09.03–04.13.582.

343.121.4 Бахин В. П. Совместная деятельность адвокатов в одном уголовном судопроизводстве / *В. П. Бахин, М. Е. Дырдин* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 505–509.

Рассмотрена совместная деятельность адвокатов в одном уголовном деле при защите своих клиентов. Проанализированы возможности такой деятельности как в рамках совместной деятельности адвокатов в одном уголовном деле, так и вне рамок такой деятельности. Разделены профессиональные этические нормы адвокатов на специальные группы: отношения адвоката с доверителем; отношения адвоката с судом и другими органами власти; отношения адвокатов между собой. Изучены основные варианты отношений адвокатов между собой. Подчеркнуто, что совместная адвокатская деятельность по защите своих клиентов в одном уголовном деле показывает тактико-технические изъяны такой деятельности, но при этом показывает и процессуальные, тактические, стратегические возможности плодотворной работы.

09.03–04.13.583.

343.12 Бойкова М. А. Міжнародні стандарти відшкодування шкоди, завданої злочином / *М. А. Бойкова* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 383–388.

Проаналізовано міжнародно-правові акти, підписанням яких Україна взяла на себе зобов'язання щодо забезпечення прав потерпілих від злочинів на справедливу сатисфакцію. На підставі дослідження чинного законодавства запропоновано внести зміни до КПК України, виокремивши розділ, в якому слід системно унормувати питання відшкодування шкоди, завданої потерпілому. Розроблено положення про Фонд відшкодування шкоди потерпілим, удосконалено механізм його формування та використання.

09.03–04.13.584.

343.1:34.028 Говорун Д. М. Реалізація принципу публічності під час реєстрації заяв, повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення / *Д. М. Говорун* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 306–313.

З'ясовано значення реєстрації заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення в аспекті реалізації принципу публічності. Ви-

світлено деякі проблемні питання, пов'язані з дією принципу публічності на початковому етапі досудового розслідування. Вивчено питання про те, хто повинен вносити відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань — та особа, яка проводила огляд чи інший слідчий, прокурор; якщо огляд місця події не підтвердив відомості, що містяться у заяві, що повинен робити слідчий, прокурор? Виділено, що значення реєстрації заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення полягає у тому, зо заява є тим юридичним фактом, який веде до початку реалізації принципу публічності та виникнення цілої системи публічних за своєю суттю правовідносин.

09.03–04.13.585.

343.1(477) Гончар О. В. Обмеження права особи на свободу пересування при обранні запобіжних заходів у кримінальному процесі України / *О. В. Гончар* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 314–320.

Висвітлено основні підходи до розуміння поняття прав і свобод людини і громадянина, місця права особи на свободу пересування в системі прав і свобод людини і громадянина. Наведено класифікацію запобіжних заходів, обставини, підстави та умови їх обрання, а також заходи обмеження права особи на свободу пересування. Проаналізовано обов'язок не відлучатись із населеного пункту, в якому він зареєстрований, проживає чи перебуває, без дозволу слідчого, прокурора або суду. Розглянуто обов'язок повідомляти слідчого, прокурора чи суд про зміну свого місця проживання та (або) місця роботи. Звернено увагу на обов'язок не відвідувати місця, визначені слідчим суддею, судом. Такі місця суд у своїй постанові повинен мотивувати і конкретизувати.

09.03–04.13.586.

343.163:343.139 Гультай П. Реалізація основних засад кримінального провадження при здійсненні прокурорського нагляду за законністю застосування запобіжних заходів у досудовому розслідуванні / *П. Гультай* // Право України. — 2013. — № 3/4. — С. 466–473.

Досліджено принципи прокурорського нагляду за законністю застосування запобіжних заходів у досудовому кримінальному провадженні. Проаналізовано дію принципів організації та діяльності прокуратури, а також основних засад кримінального провадження при здійсненні прокурорського нагляду за додержанням законів при застосуванні запобіжних заходів. Виділено і охарактеризовано основні з них, які справляють найбільший вплив на прокурорський нагляд за законністю застосування запобіжних заходів у досудовому розслідуванні. Розглянуто конкретні прояви реалізації цих принципів, встановлено їх загальне значення для прокурорського нагляду за додержанням законів при застосуванні запобіжних заходів. Виявлено теоретичні та нормативні прогалини стосовно відповідності здійснення прокурорського нагляду у цій сфері принципам, що розглядаються. Надано науково обґрунтовані рекомендації щодо підвищення ефективності участі прокурора у застосуванні інституту запобіжних заходів у досудовому кримінальному провадженні.

09.03–04.13.587.

343.163(477) Дворник А. Функції прокурора у досудовому кримінальному провадженні за новим КПК України / *Анатолій Дворник* // Вісник прокуратури. — 2013. — № 3. — С. 104–112.

Вивчено основні функціональні напрями діяльності прокурора у досудовому кримінальному провадженні — здійснення кримінального переслідування та нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування. Здійснено узагальнення наявних у науці точок зору щодо вживання дефініції «функції» відносин прокуратури взагалі та діяльності прокурора у досудовому кримінальному провадженні зокрема. Надано класифікацію функцій прокурора, в якій розподілено їх на внутрішні (функції управління): загальні; спеціальні; забезпечувальні. Підкреслено, що до функцій прокурора як суб'єкта досудового кримінального провадження належить здійснення кримінального переслідування та нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування.

09.03–04.13.588.

343.196(470) Дикарев И. С. Запрет поворота к худшему при пересмотре вступивших в законную силу судебных решений / *И. С. Дикарев* // Российская юстиция. — 2013. — № 3. — С. 60–62.

Исследован вопрос о реализации в уголовном судопроизводстве правила о недопустимости поворота к худшему. Наличие подобных опасений вынуждало бы участников уголовного процесса отказываться от реализации права на обжалование, в результате чего неправосудные решения оставались бы без пересмотра, а допущенные судебные ошибки — без исправления. Выделено, что в стадиях производства в судах кассационной и надзорной инстанций запрет поворота к худшему выражен в установлении комплекса взаимосвязанных предписаний, выступающих в качестве гарантий и обеспечивающих свободу обжалования. Проанализированы основные положения указанного нормативного комплекса.

09.03–04.13.589.

343.125 Завада С. Правовий статус особи, яка може бути відсторонена від посади у кримінальному провадженні / *Сергій Завада* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 4. — С. 34–38.

Досліджено теоретичні положення, що розкривають особливості правового статусу особи, до якої може бути застосовано відсторонення від посади. Внесено пропозиції щодо подальшо-

го вдосконалення кримінального процесуального законодавства України та практики його застосування. Виділено, що основною ознакою, яка відокремлює правоохоронні органи від інших органів, є реалізація органом правоохоронних функцій з метою охорони законності та правопорядку в суспільстві; така діяльність здійснюється із додержанням встановлених законом правил і процедур. Підкреслено, що до правоохоронних органів слід відносити ті державні органи, які в установленому законом порядку здійснюють правоохоронну функцію держави, спрямовану на охорону законності та забезпечення правопорядку в суспільстві. Службовими особами правоохоронних органів слід вважати працівників суду, органів прокуратури, внутрішніх справ, податкової міліції, служби безпеки, військової служби правопорядку у Збройних Силах України, державної виконавчої служби, митних органів та ін.

09.03–04.13.590.

343.13 Зуєв В. В. Сутність кримінальних процесуальних гарантій прав особи при міжнародному співробітництві / *В. В. Зуєв* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 321–328.

Визначено сутність кримінальних процесуальних гарантій прав особи. Досліджено поняття терміна «гарантія», розглянуто притаманні йому одноманітні риси: способи та засоби, які розглядаються в сукупності; їх законодавче закріплення; вони спрямовані на досягнення тієї або іншої мети. Проаналізовано специфіку гарантій прав особи при міжнародному співробітництві. Виділено, що гарантіями права особи є сукупність способів і засобів, що забезпечують усім і кожному рівні правові можливості для придбання та реального здійснення своїх прав і свобод. Вони забезпечують можливість реально використовувати надані права і виконувати покладені на них обов'язки, а також передбачають відповідальність учасників провадження за невиконання цих обов'язків.

09.03–04.13.591.

343.112 Іващенко О. Поняття та перспективи використання засобів електронного інформування учасників судового провадження у кримінальних справах / *О. Іващенко* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 314–320.

Проаналізовано поняття та зміст судової повістки, охарактеризовано основні способи її вручення учасникам судового провадження. З'ясовано поняття належного повідомлення учасника судового провадження. На підставі наукових праць та положень нового КПК України досліджено перспективи використання електронної пошти як сучасного електронного засобу інформування учасника судового провадження. Внесено пропозиції щодо удосконалення законодавства України, а саме: закріпити у новому КПК України обов'язок органів досудового розслідування з'ясовувати та фіксувати у процесуальних документах (протоколах слідчих (розшукових) дій, постановах та ін.) адресу електронної пошти учасників кримінального провадження. А на осіб, які беруть участь у досудовому розслідуванні, необхідно покласти обов'язок вказувати адресу їх електронної пошти у процесуальних документах, які ними складаються та подаються на даній стадії кримінального провадження (клопотання, заяви, скарги та ін.).

09.03–04.13.592.

343.137.5(477) Карпенко М. О. Особливості кримінального провадження щодо неповнолітніх за Кримінальним процесуальним кодексом України: прогресивний підхід чи старі проблеми? / *М. О. Карпенко* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 395–399.

Проаналізовано порядок кримінального провадження щодо неповнолітніх за новим КПК України. Акцентовано увагу на позитивних новаціях кодексу. Прогнозовано, з якими проблемами можуть зіткнутись сторони кримінального провадження та судді. підкреслено. що нормами, якими регламентується кримінальне провадження щодо неповнолітніх за новим КПК України, встановлені додаткові гарантії захисту прав та законних інтересів дітей, які потрапили у сферу дії кримінального процесу.

09.03–04.13.593.

343.131 Кацавець Р. Судові промови у кримінальному судочинстві України: сутність і проблеми / *Руслан Кацавець* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 4. — С. 27–29.

Виявлено проблему професійної етики обвинувачів і захисників у судовому процесі. Вивчено висновки обвинувальних і захисних промов у писемно-усному аспекті. Обґрунтовано та внесено пропозиції, спрямовані на удосконалення чинного кримінально-процесуального законодавства, підвищення ефективності застосування інституту судової промови, посилення гарантій здійснення правосуддя та прав особи у кримінальному процесі. Визначення поняття «ораторське мистецтво». Підкреслено, що судова промова є важливим засобом у розумінні ораторами своїх процесуальних функцій, оскільки в ній концентруються висновки у справі, позиції оратора.

09.03–04.13.594.

343.114 Кашка О. С. Недопустимість погіршення правового становища обвинуваченого та особи, щодо якої вирішувалося питання про застосування примусових заходів виховного або медичного характеру, при провадженні в суді апеляційної інстанції / *О. С. Кашка* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка.

Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 329–340.

Досліджено основні новели положення про недопустимість «повороту до гіршого» на стадії апеляційного провадження згідно з новим КПК України. Визначено умови, за яких можливе погіршення правового становища обвинуваченого, особи, щодо якої вирішувалося питання про застосування примусових заходів виховного або медичного характеру та особи. щодо якої постановлено ухвалу суду першої інстанції. при провадженні в суді апеляційної інстанції. Проаналізовано межі повноважень суду першої інстанції на таке погіршення.

09.03–04.13.595.

343.131.8:343.1 Коваль О. М. Право особи на виправдання: загальнотеоретична характеристика / *О. М. Коваль* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 374–378.

Розглянуто загальнотеоретичні основи поняття права на виправдання, його характеристику і співвідношення з правом на реабілітацію. Запропоновано розглядати виправдання як здійснюване з метою відновлення справедливості судове визнання й проголошення невинності підсудного. А реабілітацію — як діяльність уповноваження органів щодо роз'яснення виправданій особі прав на компенсацію шкоди, що спричинило кримінальне переслідування, безпосередньо компенсацію шкоди та поновлення особи у правах.

09.03–04.13.596.

343.163(477) Козьяков І. Сутність тактики підтримання прокурором державного обвинувачення в умовах дії нового Кримінального процесуального кодексу України / *Ігор Козьяков, Лариса Хруслова* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 56–59.

Розкрито сутність тактики підтримання прокурором державного обвинувачення в умовах дії нового КПК України. Виділено, що обрана прокурором тактика визначає загальну, але найбільш доцільну лінію його поведінки у прокурорській діяльності стосовно конкретних обставин. Обґрунтовано положення, що процес доказування полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження. Проаналізовано норми кримінального процесуального законодавства, якими закріплена правова процедура доказування у кримінальному провадженні і яка засвідчує, що єдиним суб'єктом доказування обвинувачення в суді є прокурор. Розглянуто пункти, з яких складається судове провадження, згідно з п. 27 ч. 1 ст. 3 КПК України.

09.03–04.13.597.

343.211.3(470) Конин В. В. Право на защиту: некоторые теоретические вопросы / *В. В. Конин* // Российская юстиция. — 2013. — № 4. — С. 34–36.

Отмечено, что право на защиту от возникшего подозрения либо выдвинутого обвинительного тезиса в рамках уголовного судопроизводства является одним из составных элементов права на получение квалифицированной юридической помощи, которое, в свою очередь, неразрывно связано с глобальной системой защиты прав человека и гражданина. Эта система основывается на нормах как международного, так и национального права. Определены субъекты реализации права на защиту: государственные органы, осуществляющие предварительное следствие, дознание, административную деятельность; суды; некоммерческие организации в лице адвокатских образований; лица, самостоятельно защищающие свои права интересы; лица, не имеющие статус адвоката, не допущенных судом в качестве защитника. Рассмотрены элементы механизма реализации права на защиту. Определен момент, когда возникает право на защиту и когда это право из активного (динамичного) превращается в пассивное (статичное).

09.03–04.13.598.

347.973 Кузик Т. М. Участь перекладача у кримінальному процесі як гарантія забезпечення принципу мови судочинства / *Т. М. Кузик* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 714–721.

Проаналізовано підстави участі перекладача у кримінальному судочинстві з урахуванням нового КПК України. Досліджено зміст принципу мови провадження в кримінальних справах та запропоновано норму з вказаною засадою. Підкреслено, що під принципом мови судочинства слід розуміти правові вимоги, що визначають порядок використання при провадженні у кримінальних справах державної та інших мов у поєднанні із забезпеченням учасникам процесу права на використання ними рідної мови, використовуючи при цьому послуги перекладача. Визначено елементи змісту принципу мови судочинства: здійснення судочинства державною мовою або мовою більшості населення; забезпечення особам, що не володіють мовою судочинства, права робити заяви, давати показання, заявляти клопотання, виступати у суді рідною мовою; забезпечення особам, що не володіють мовою судочинства, можливості користуватися послугами перекладача; забезпечення вручення слідчих і судових документів обвинуваченому в перекладі на його рідну мову або іншу мову, якою він володіє.

09.03–04.13.599.

343.985:343.611 Кузуб Л. Н. Типичные судебные ситуации по делам об убийствах корыстной направленности / *Л. Н. Кузуб* // Вестник криминалистики. — 2013. — № 2. — С. 44–48.

Обозначены типичные версии защиты и возможности их опровержения государственным

обвинителем в наиболее сложных судебных ситуациях. Представлена классификация судебных ситуаций по делам об убийствах корыстной направленности в зависимости от степени изученности на досудебной стадии обстоятельств, подлежащих исследованию. Рассмотрены судебные ситуации при допущенных органами следствия ошибках в исследовании обстоятельств, относящихся к событию преступления. Проанализированы судебные ситуации при допущенных органами следствия ошибках в исследовании обстоятельств, относящихся к мотиву преступления и личности виновного. Выделены судебные ситуации при допущенных органами следствия ошибках в исследовании обстоятельств, относящихся к предмету посягательства и личности потерпевшего.

09.03–04.13.600.

343.17/18(477) Кузьмін Р. Дифамація як засіб незаконного впливу на суд та слідство у кримінальному процесі / *Ренат Кузьмін* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 10–18.

Досліджено використання дифамації для незаконного тиску на суд та слідство в кримінальному процесі України. Виявлено, що дифамація є основою сучасних методів тиску на суд та слідство, інструментом дифамації є привернення уваги широкого кола громадськості, що може забезпечити тиск громадської думки на суд. Проаналізовано кримінальні кодекси європейських держав та встановлено, що в багатьох країнах за дифамацію передбачена кримінальна відповідальність (Франція, Росія, Австрія, Норвегія, Бразилія, Німеччина, Швеція та ін.). Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення законодавства у цій сфері, а саме: практичне вирішення проблеми внесення статті про дифамацію до Кодексу про кримінальні проступки. Наголошено на необхідності зміцнення авторитету судової влади, забезпечення додержання принципу обов'язковості судових рішень, запобігання незаконному впливу на суд, недопущення підміни ролей у ході судового провадження та ознайомлення необізнаних сторін процесу з правилами професійної етики.

09.03–04.13.601.

343.13 Лановенко О. С. Процесуальні гарантії захисту прав та охоронюваних інтересів учасників кримінального провадження / *О. С. Лановенко* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 722–727.

Досліджено гарантії захисту прав та охоронюваних законом інтересів учасників кримінального провадження у рамках новітнього законодавства України. Проаналізовано доктринальні підходи до його визначення та запропоновано авторське визначення цього поняття. Виділено, що основні гарантії входять до системи галузевих прав, не втрачаючи разом із тим їх конституційного характеру. Вони знаходять своє закріплення у кримінально-процесуальному праві, трансформуючись відповідно до його специфіки у визначений законодавцем стан. Підкреслено, що прийняття нового КПК України стало черговим кроком на шляху становлення та забезпечення системи процесуальних гарантій прав і законних інтересів учасників кримінального провадження.

09.03–04.13.602.

343.14+343.112 Литвин О. В. Дослідження доказів у судовому розгляді: деякі питання / *О. В. Литвин* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 728–734.

Здійснено аналіз доктринальних позицій щодо поняття «дослідження доказів» та формування пропозицій щодо його визначення стосовно стадії судового розгляду на основі КПК України. Виділено, що поняття «дослідження доказів» щодо стадії судового розгляду є тотожним такому елементу процесу доказування як перевірка доказів. Методологічно некоректним є об'єднання у дослідженні доказів таких елементів процесу доказування, як перевірка та оцінка (у значенні підсумкової оцінки доказів), оскільки елемент перевірки доказів включає у себе попередній аналіз доказу з позицій його належності, допустимості, достовірності, що є попередньою оцінкою доказу. Підкреслено, що збирання доказів як самостійний елемент процесу доказування не є елементом дослідження доказів, оскільки ці елементи процесу доказування характеризуються різною цільовою спрямованістю.

09.03–04.13.603.

343.13(477) Личко В. С. Деякі аспекти правової допомоги за новим Кримінальним процесуальним законодавством України / *В. С. Личко* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 734–741.

Розглянуто основні засади надання правової допомоги в кримінальному судочинстві у зв'язку з набранням чинності 19 листопада 2012 р. КПК України. Висвітлено аспекти надання правової допомоги захисниками: правова допомога у кримінальному провадженні може надаватися лише адвокатами, а в деяких випадках захисником підозрюваного, обвинуваченого може виступати законний представник; обвинуваченому у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі, надається можливість розгляду кримінального провадження стосовно нього судом тощо. Визначено роль адвоката як захисника у кримінальному процесі, окреслено повноваження захисника. Розкрито особливості надання безоплатної правової допомоги в кримінальних справах. Зазначено, що інститут правової допомоги в Україні знаходиться на стадії активного становлення та реформування.

09.03–04.13.604.

343.1 Лоскутов Т. О. Обсяг предмета правового регулювання у кримінальному процесі / *Т. О. Лоскутов* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 706–714.

Досліджено та визначено обсяг предмета правового регулювання у кримінальному процесі. З'ясовано нормативні передумови щодо зменшення або збільшення обсягу предмета кримінально-процесуального регулювання та визначено його фактичний стан. Розглянуто змістовне наповнення предмета правового регулювання у кримінальному процесі, акцентовано увагу щодо його кількісного наповнення. Зазначено, що змістовним наповненням предмета правового регулювання у кримінальному процесі є сукупність таких елементів: кримінально-процесуальні відносини; кримінально-процесуальна діяльність; права і законні інтереси людини. Підкреслено, що загальний обсяг предмета правового регулювання у кримінальному процесі в частині його кількісного наповнення має бути такий сукупний обсяг кримінально-процесуальної діяльності, кримінально-процесуальних відносин, прав і законних інтересів, що уможливлював би рівномірне задоволення потреб людини у безпеці та свободі.

09.03–04.13.605.

343.13(470).007.2 Махов В. Н. Развитие функций специалиста в уголовном процессе Российской Федерации / *В. Н. Махов* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 121–126.

Раскрыто содержание деятельности специалиста в уголовном процессе РФ. Рассмотрено его отличие от судебного эксперта, его права и обязанности. Дан анализ новым направлениям деятельности специалиста: исследованиям материалов дела с применением технических средств, заключению и показаниям специалиста. Подчеркнуто, что институт специалиста в уголовном процессе нуждается в совершенствовании с учетом потребностей практики. Прежде всего, целесообразно УПК РФ дополнить нормой о требованиях, предъявляемых к заключению специалиста, как о форме, так и о содержании этого документа, имеющего доказательное значение. Кроме того, предложено, чтобы специалист, участвующий в осмотре места происшествия (помимо отражения его деятельности в протоколе следственного действия), составлял документ, имеющий самостоятельное доказательственное значение о следах преступления, выявленных и изъятых с его участием в ходе осмотра.

09.03–04.13.606.

343.1:342.72/.73 Мирошниченко Т. М. Право на ефективні засоби захисту прав і свобод у кримінальному судочинстві і практика його забезпечення Європейським судом з прав людини / *Т. М. Мирошниченко* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 388–394.

Проаналізовано практику застосування Європейським судом з прав людини ст. 13 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. За результатами дослідження визначено окремі напрямки реформування кримінально-процесуального законодавства України з точки зору європейських стандартів судочинства. Виділено складові елементи змісту права особи на ефективні засоби захисту: суб'єкт права на ефективні засоби захисту; ефективні заходи правового захисту; підстави для застосування ефективних засобів захисту. Зазначено, що міжнародні стандарти у галузі прав людини базуються на тому, що основні особисті права та свободи є загальними і рівними для всіх людей і не обмежуються державними кордонами.

09.03–04.13.607.

343.13 Моторигіна М. Г. Функції сторони захисту в змагальному кримінальному провадженні / *М. Г. Моторигіна* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 347–351.

Визначено поняття кримінально-процесуальної функції та поняття функції захисту в змагальному кримінальному провадженні. З'ясовано основні підходи до розуміння цього поняття. а також коло учасників, які належать до сторони захисту у кримінальному провадженні. Висвітлено основні процесуальні права, якими наділяється сторона захисту для виконання своїх функцій. Виділено. що функція захисту як одна з основних функцій кримінального провадження є багатоаспектною діяльністю, яка виражається в захисті від обвинувачення, захисті прав та охоронюваних законом інтересів обвинуваченого, наданні йому юридичної допомоги у кримінальному провадженні, запереченні проти цивільного позову.

09.03–04.13.608.

343.14 Навроцька В. Тягар доказування у кримінальному процесі: необхідність перегляду традиційного підходу / *В. Навроцька* // Вісник Львівського університету. Серія юридична: зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 322–327.

Виділено, що тенденція не тільки до розширення прав підозрюваного та обвинуваченого (підсудного), але й до збереження наявних прав та свобод цих учасників процесу суперечить приватним та публічним інтересам, яким заподіюється дедалі наростаюча шкода в ході діяльності організованих злочинних формувань, тому є нагальна потреба у реформуванні деяких засад кримінального процесу. Наведено аргументи, що доводять необхідність перегляду традиційного підходу до тягаря доказування у кримінальному процесі, що полягав би у покладенні саме на

підозрюваного, обвинуваченого (підсудного) обов'язку доводити свою невинуватість.

09.03–04.13.609.

343.132(477) Осмолян В. А. Статус слідчого за Кримінально-процесуальним кодексом України 1960 р. та Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 р. / *В. А. Осмолян* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 300–305.

Розглянуто питання про необхідність удосконалення кримінально-процесуального законодавства України на підставі вивчення та порівняння тих процесів реформування, які відбуваються у сусудніх державах. Досліджено питання статусу слідчого, реалізації його прав та обов'язків у КПК України 1960 р. та КПК України 2012 р. Винесено на розгляд пропозиції щодо інновації цієї ланки питань в українському законодавстві. Зокрема, прийняття ЗУ «Про статус слідчих» дасть змогу підвищити ефективність діяльності слідчого апарату і загалом поліпшити результати боротьби зі злочинністю у державі. Цей нормативно-правовий акт має вирішити всі найважливіші питання захисту й охорони прав працівників слідчих підрозділів ОВС на життя, здоров'я, честь, гідність та недоторканність.

09.03–04.13.610.

343.13 Пшенічко С. О. Загальне положення оскарження та розгляду скарг у досудовому провадженні / *С. О. Пшенічко* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 741–748.

Розглянуто питання, пов'язані із визначенням системи загальних положень оскарження як кримінально-процесуальної діяльності з подання скарги та загальних положень діяльності прокурорам та слідчого судді з розгляду скарг. Розмежовано дві системи загальних положень: загальні положення оскарження як кримінально-процесуальної діяльності з подання скарги та загальні положення діяльності прокурора та слідчого судді з розгляду скарг (контрольно-наглядового провадження у досудовому провадженні). Тобто, до загальних положень оскарження слід віднести: свободу оскарження; належний суб'єкт оскарження; належний предмет скарги; межі оскарження. Загальними положеннями контрольно-наглядового провадження у досудовому провадженні є: обов'язковість прийняття і розгляду скарги; недопустимість розгляду скарги особою, дії, бездіяльність та рішення якої оскаржуються; межі дослідження при розгляді та вирішенні скарги; оптимальний режим перевірки скарги і прийняття по ній рішення; забезпечення прав зацікавлених осіб при розгляді та вирішені скарги; предмет доказування при розгляді та вирішенні скарги.

09.03–04.13.611.

343.163(477) Руденко М. Сутність прокурорського процесуального керівництва досудовим розслідуванням / *Микола Руденко, Валентин Півненко* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 34–38.

На основі аналізу об'єктивних факторів, які обумовили ключове місце прокурора у досудовому розслідуванні реформованого кримінального процесу України, обґрунтовано наявність у прокурора в досудовій стадії кримінального провадження самостійної кримінальної процесуальної функції — процесуального керівництва органами дізнання і досудового слідства під час проведення ними розслідування конкретних кримінальних правопорушень. Розглянуто сутність поняття «прокурорське процесуальне керівництво досудовим розслідуванням». Виділено, що законодавець України визначає його як форму прокурорського нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування, за допомогою використання якої прокурор забезпечує професійне, ефективне і законне виконання дізнавачем та слідчим поставлених перед ними завдань при розслідуванні кримінальних правопорушень.

09.03–04.13.612.

343.12 Сиза Н. Підсудність та її види за кримінальним процесуальним законодавством України / *Н. Сиза* // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка: Юридичні науки. — 2013. — Вип. 95. — С. 47–50.

На основі наукових поглядів досліджено питання та види підсудності згідно з новим КПК України. Розглянуто проблемні питання підсудності та надано тлумачення окремих положень нового кримінального процесуального законодавства. Звернено увагу на складові ознаки поняття підсудності у кримінальному процесі. Підкреслено, що підсудність можна розглядати як сукупність передбачених кримінальним процесуальним законом суттєвих ознак, на підставі яких визначають повноважний суд для здійснення кримінального провадження. Залежно від цих ознак виділено три види підсудності: територіальну, інстанційну та персональну.

09.03–04.13.613.

343.264(477) Толочко О. Гуманізація процедури екстрадиції осіб, які вчинили кримінальні правопорушення / *Олександр Толочко* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 50–55.

На підставі аналізу положень КПК України та рішень практики Європейського суду з прав людини щодо процедури екстрадиції осіб зі спеціальним статусом, які вчинили кримінальні правопорушення (біженці, особи, яким загрожує небезпека їхньому життю, здоров'ю або свободі за ознаками раси, релігії, національності, громадянства, політичних переконань), сформульовано пропозиції щодо її удосконалення.

09.03—04.13.614.

343.163(477):34.046 Толочко О. Критерії оцінювання прокурором розумності строку досудового розслідування / *Олександр Толочко* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 1. — С. 53—58.

Розглянуто критерії оцінювання прокурором розумності строків досудового провадження з урахуванням європейських стандартів, сформульованих в рішеннях Європейського суду з прав людини. Зазначено вимоги до гарантій дотримання розумних строків кримінального провадження. Проаналізовано справу «Кучерук проти України», розглянуту Європейським судом з прав людини, в якій було зафіксовано невідповідність розслідування такому критерію як оперативність. Визначено механізми стримання від безпідставного порушення права особи на розумні строки досудового розслідування. Зауважено, українське законодавство не передбачає права учасників процесу оскаржувати надмірну тривалість провадження у справі та не гарантує права на відшкодування шкоди, завданої внаслідок необґрунтованого затягування розгляду справи.

09.03—04.13.615.

343.13(477) Туманянц А. Р. Інститут слідчого судді за новим Кримінальним процесуальним кодексом України / *А. Р. Туманянц* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 293—299.

Розглянуто теоретичні та практичні проблеми запровадження у кримінальне процесуальне законодавство України інституту слідчого судді. Досліджено його правову природу як гарантію судового захисту конституційних прав і свобод людини. Проаналізовано процесуальний статус слідчого судді, його місце й роль у системі кримінальної процесуальної діяльності. Підкреслено, що роль інституту судді багатоаспектна і полягає в забезпеченні режиму законності у кримінальному провадженні, захисту конституційних прав і свобод особи й розширення змагальності на досудовому провадженні. Детально розглянуто класифікацію повноважень слідчого судді на досудовому провадженні. Підкреслено, що в системі юридичних гарантій захисту прав особи на досудових стадіях кримінального провадження повноваження слідчого судді набувають особливого значення, оскільки утворюють самостійну функцію судової влади, спрямовану виключно на захист конституційних прав та свобод особи.

09.03—04.13.616.

343.132(470) Цветков Ю. А. Следователь в судебном производстве / *Ю. А. Цветков* // Российская юстиция. — 2013. — № 3. — С. 58—60.

Рассмотрены теоретические и практические проблемы, возникающие в связи с участием следователя в рассмотрении уголовного дела по существу. Выделено, что роль следователя в судебном производстве во многом определяется сущностью судебного следствия. Высказаны предложения, направленные на законодательное урегулирование процессуального статуса следователя и его показаний в судебном производстве по уголовному делу. Перечислены конкретные цели допроса следователя в суде в связи с проведенным им расследованием. Проанализированы положительные эффекты от расширения полномочий следователя в судебном производстве, которые могут проявляться в нескольких направлениях.

09.03—04.13.617.

343.123.5 Щербак І. Види підозри за новим Кримінальним процесуальним кодексом України / *Ірина Щербак* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 132—135.

Визначено сутність підозри, особливостей зміни її рівня на стадії досудового розслідування та впливу вказаних якісних характеристик на процесуальні рішення за КПК України 2012 р. Виділено та розглянуто три види підозри у новій кримінально-процесуальній системі України: проста, до неї слід віднести початковий рівень підозри; етап, якому вже притаманна поява обґрунтованості, слід віднести до достатньої підозри; остаточна підозра, що формулюється й обґрунтовується наприкінці досудового розслідування, слід визначити серйозною. Підкреслено, що у новому кримінальному процесі слід визначити два напрями підозри: перший стосується підозри конкретної особи у вчиненні правопорушення; другий — підозри щодо наявності факту правопорушення. Зазначені різновиди підозри доцільно розділити на три підвиди: проста, достатня та повна.

09.03—04.13.618.

343.131.2 Яновська О. Г. Зміст засади змагальності та правові умови її реалізації в кримінальному провадженні / *О. Г. Яновська* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 343—349.

Досліджено змістовні елементи засади змагальності та правових умов її реалізації відповідно до нового Кримінального процесуального кодексу України. Доведено, що змагальність передбачає самостійне обстоювання стороною обвинувачення і стороною захисту їхніх правових позицій, прав, свобод і законних інтересів засобами, передбаченими процесуальним законодавством. У структурі принципу змагальності виокремлено два основних елементи: наявність сторін; активність сторін. Вивчено такі правові умови реалізації засади змагальності у кримінальному провадженні: розмежування процесуальних функцій обвинувачення, захисту і правосуддя; процесуальна рівноправність сторін; активність суду в процесуальному керівництві процесом.

КРИМІНАЛІСТИКА

Книги

09.03–04.13.619.

343.985:343.611 Саінчин О. С. Розслідування умисних вбивств: теорія та практика : монографія / *О. С. Саінчин*. — О. : Вид. Бровкін О. В., 2012. — 409 с.

Монографія є продовженням комплексного дослідження загальних проблем теорії та практики розслідування умисних вбивств. Відповідно до основ криміналістичної методики розслідування злочинів розглянуто та систематизовано елементи криміналістичної характеристики умисних вбивств: місця, часу, способу та механізму скоєння вбивств, слідової картини на місці злочину, огляду трупа та особливості характеристик потерпілого та злочинця. Основну увагу зосереджено на проблемах розслідування деяких видів умисних вбивств, до числа яких віднесено: вбивства, які приховані інсценуваннями, скоєних із розчленуванням трупа, дітовбивства, вбивства, скоєні на сексуальному підґрунті, на замовлення, серійних вбивств, а також вбивств, скоєних із використанням зброї, вибухових речовин та вибухових пристроїв. Знайшли своє відображення проблеми тактики проведення розшукових дій та розробка тактичних операцій затримання осіб, які підозрювані у скоєнні умисних вбивств.

09.03–04.13.620.

343.985:341.48 Чорноус Ю. М. Теорія і практика криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру : монографія / *Ю. М. Чорноус*. — К. : Скіф, 2012. — 449 с.

У монографії розглянуто актуальні теоретичні і практичні питання криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру. Проведено ґрунтовне дослідження наукових праць, міжнародного та національного законодавства, норм нового КПК України, рішень Європейського суду з прав людини, законодавства держав близького та далекого зарубіжжя. Ключову увагу приділено дослідженню окреслених питань з погляду науки криміналістики — науки, яка повинна консолідувати свої зусилля у боротьбі зі злочинами міжнародного характеру. Надано емпіричні дані, приклади зі слідчої та судової практики, що переконує у практичному значенні роботи. Розглянуто питання міжнародного співробітництва, відмічено, що без застосування відповідних заходів, зокрема, міжнародної правової допомоги, екстрадиції особи, розслідувати злочини міжнародного характеру вбачається неможливим.

Автореферати

09.03–04.13.621.

343.985(043.3) Войтович І. І. Процесуальні і тактичні особливості провадження невідкладних слідчих дій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Войтович Іван Іванович* ; НУ ОЮА. — О., 2012. — 19 с.

Досліджено становлення та розвиток інституту невідкладних слідчих дій у кримінальному процесі. З'ясовано поняття і правову природу невідкладних слідчих дій. Проведено класифікацію невідкладних слідчих дій та проаналізовано окремі їх види. Розглянуто правові норми, що визначають процесуальні особливості провадження невідкладних слідчих дій. Досліджено правовий статус суб'єктів провадження невідкладних слідчих дій. Виділено та обґрунтовано підстави виокремлення тактики невідкладних слідчих дій як особливого виду тактики слідчих дій. Визначено особливості тактики провадження невідкладних слідчих дій. З'ясовано загальні особливості тактики захисту при провадженні невідкладних слідчих дій та її специфіку в окремих слідчих діях. Зазначено типові слідчі помилки під час провадження невідкладних слідчих дій та запропоновано шляхи подолання. Сформульовано пропозиції до кримінально-процесуального законодавства, спрямовані на удосконалення правового регулювання проведення невідкладних слідчих дій.

09.03–04.13.622.

343.977(043.3) Лещук К. Б. Криміналістична характеристика та основні положення розслідування злочинів, вчинених на ринку цінних паперів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Лещук Костянтин Борисович* ; Акад. адвокатури України. — К., 2012. — 19 с.

Визначено особливості формування ринку цінних паперів в Україні, які детермінують вчинення злочинів. Класифіковано злочини, що вчиняються на ринку цінних паперів, та визначено різновиди злочинів, що входять до класифікаційних груп. Розкрито особливості цінних паперів як предмета злочинів та особливості слідів злочинів, що вчиняються на фондовому ринку. Визначено типові способи вчинення злочинів на ринку цінних паперів та надано їм класифікацію. Визначено особливості слідів злочинів, що вчиняються на ринку цінних паперів. Надано характеристику особам, які вчиняють злочини на ринку цінних паперів. Розглянуто аналіз та оцінку первинних матеріалів про злочини на стадії порушення кримінальної справи і сформульовано відповідні рекомендації. Висвітлено тактичні завдання на початковому етапі розслідування і типові слідчі ситуації. Вивчено особливості аналізу та оцінки первинних матеріалів про злочини на стадії порушення кримінальної справи і сформульовано відповідні рекомендації. Рекомендовано тактичні завдання наступного етапу розслідування і типові слідчі ситуації.

09.03—04.13.623.

343.985(043.3)+343.98.067(043.3) Туровець Ю. М. Початковий етап розслідування злочинів проти довкілля : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Туровець Юрій Миколайович* ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. — Ірпінь, 2012. — 17 с.

Сформульовано поняття та визначено сутність злочинів проти довкілля. Встановлено значення криміналістичної та кримінально-правової класифікації злочинів проти довкілля. Визначено елементи криміналістичної характеристики злочинів проти довкілля та розкрито їх інформаційну сутність. Висвітлено ознаки слідів екологічних злочинів та здійснено розподіл їх на групи з виділенням специфічних особливостей. Виділено типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування досліджуваного виду злочинів. Сформульовано схематичну модель типових версій та розкрито особливості планування на початковому етапі розслідування злочинів проти довкілля. Охарактеризовано слідчі дії початкового етапу розслідування зазначеної категорії злочинів, а також розроблено методичні та практичні рекомендації щодо тактики їх проведення.

09.03—04.13.624.

343.132(477)(043.3) Фаринник В. І. Здійснення начальником Головного слідчого управління МВС України процесуального контролю за розслідуванням злочинів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / *Фаринник Василь Іванович* ; Нац. акад. внутр. справ МВС України. — К., 2012. — 20 с.

З'ясовано сутність поняття, зміст контролю начальника Головного слідчого управління (ГСУ) за розслідуванням злочинів. Визначено місце начальника ГСУ МВС України в системі суб'єктів кримінально-процесуальної діяльності. Розглянуто правові основи діяльності начальника ГСУ. Вивчено сучасний стан та тенденції розвитку кримінально-процесуального законодавства України, що регламентує правовий статус начальника ГСУ. Розкрито форми контролю начальника ГСУ за розслідуванням злочинів. Обґрунтовано теоретичні положення начальника ГСУ щодо здійснення процесуального контролю за розслідуванням злочинів. Розкрито стан та особливості правового регулювання судового контролю та прокурорського нагляду за здійсненням начальником ГСУ процесуального контролю за розслідуванням злочинів. Сформульовано пропозиції з удосконалення чинного законодавства, що спрямовані на удосконалення діяльності начальника ГСУ як суб'єкта процесуального контролю.

Статті

09.03—04.13.625.

343.95:343.224.1 Баринін А. В. Криміналістичний аналіз засобів психологічного впливу на неповнолітню особу під час проведення слідчих дій / *А. В. Баринін* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 561—565.

Здійснено криміналістичний аналіз засобів психологічного впливу на неповнолітню особу під час проведення слідчих дій. Визначено сутність і засади психологічного впливу на зазначену категорію осіб. Зазначено форми або рівні психологічного впливу на допитувану особу: діагностика психічного стану особи; обрання послідовності психологічного впливу, обумовленого використанням планування і рефлексивного керування; застосування певної системи прийомів психологічного впливу; оцінка результатів психологічного впливу; оцінка доказового значення отриманої інформації. Виділено, що психологічний вплив як діяльність вказує на цільовий напрям слідчого — психіку, а й відповідно людини. Здійснення психологічного впливу на неповнолітню особу можливе шляхом застосування наступних тактичних засобів криміналістики: прийоми впливу через передачу інформації («прихований» вплив); прийомів впливу через психологічне переконання; прийоми впливу через психологічне навіювання; прийоми впливу через психологічний примус. Ці засоби будуть ефективними лише за умови правильної діагностики психологічного стану особи та відповідного обрання правильної послідовності прийомів психологічного впливу в тактичних комбінаціях.

09.03—04.13.626.

343.982 Звертаев Н. А. Формы специальных знаний и основные направления их использования по уголовным делам о нераскрытых преступлениях прошлых лет / *Н. А. Звертаев* // Вестник криминалистики. — 2013. — № 2. — С. 76—83.

Предложена классификация различных форм использования специальных знаний применительно к расследованию нераскрытых преступлений прошлых лет: консультативно-справочная помощь; техническая помощь; производство криминалистических и иных исследований; использование помощи сведущих лиц для построения версий и разработки плана работы по приостановленному уголовному делу; привлечение сведущих лиц для оказания помощи в использовании системы криминалистической регистрации. Подчеркнуто, что разновидности непроцессуальной формы специальных знаний в той или иной мере могут использоваться также и по возобновленным производством уголовным делам, с учетом оснований возобновления производства и содержания других элементов конкретной следственной ситуации.

09.03—04.13.627.

343.74(477):332.21 Калужинський А. Особливості розслідування злочинів, вчинених у сфері земельних відносин, що поєднуються з легалізацією майна, здобутого злочинним шляхом /

Андрій Калужинський // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 1. — С. 92–98.

Розглянуто особливості тактики і методики розслідування кримінальних проваджень про злочини, що посягають на суспільні відносини у галузі охорони, збереження та відтворення земельних ресурсів держави та поєднуються з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом. Доведено, що неналежне виявлення і розслідування цих злочинів повинно стати важливим чинником забезпечення додержання інтересів суспільства і держави щодо охорони, збереження та раціонального використання земель як основного національного багатства України.

09.03–04.13.628.

343.985(470):165.173 Корма В. Д. Проблемы совершенствования парадигмы криминалистики как теории здравого смысла / *В. Д. Корма, В. А. Образцов* // Вестник криминалистики — 2013. — № 2. — С. 7–18.

Рассмотрены основные понятия парадигмы современной криминалистики. Предложены новые понятия объекта криминалистики, а также самой криминалистики и ее предмета. Объект криминалистики охарактеризован как процесс практического уголовно-процессуального следования, осуществляемого полномочными должностными лицами правоохранительных органов в стадиях возбуждения уголовного дела и предварительного расследования. Подчеркнуто, что в круг уголовно-процессуальных моделей, интерпретируемых в криминалистике, входят: отраженная в статьях УПК РФ правовая модель предмета процессуального доказывания — обстоятельств, подлежащих установлению по уголовным делам; модель правовой технологии доказывания (собирание, проверка, оценка доказательств).

09.03–04.13.629.

343.982:539.1 Лапин Е. С. К вопросу о выделении отдельной отрасли криминалистической техники — ядерной криминалистики — в отечественной науке / *Е. С. Лапин* // Вестник криминалистики. — 2013. — № 1. — С. 32–37.

Обоснована необходимость формирования новой отдельной отрасли криминалистической техники — ядерной криминалистики, под которой понимается предотвращение и обнаружение хищения, саботажа, несанкционированного доступа, незаконной передачи или других незаконных действий в отношении ядерных материалов, других радиационных веществ или связанных с ними установок и реагирование на такие действия. Показаны задачи и современные возможности ядерной судебной экспертизы, это — установление места происхождения радиоактивного материала (определение типа реактора, на котором был получен материал); установление «возраста» радиоактивного материала, т. е. определение времени с момента изготовления радиоактивного материала или последнего процесса его очистки; геолокализация (установление географического происхождения радиоактивного материала); идентификация производителя радиоактивного материала. Рассмотрен ряд объектов ядерной криминалистики.

09.03–04.13.630.

343.985:343.359 Мудряк Т. О. Криміналістична характеристика способів вчинення шахрайства з фінансовими ресурсами / *Т. О. Мудряк* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 539–544.

Проаналізовано особливості способів вчинення шахрайства з фінансовими ресурсами з криміналістичної точки зору. Зазначено, що структура криміналістичної характеристики злочинів складна і неоднакова для всіх окремих видів і груп злочинів. Залежно від виду злочину, форми вини, з якою він вчинюється, і окремих його особливостей ті самі структурні елементи в характеристиках різних злочинів можуть відрізнятися за значенням, походженням тощо. Підкреслено, що спосіб шахрайства з фінансовими ресурсами — це система об'єднаних єдиним задумом дій злочинця (і пов'язаних з ним осіб) з підготовки, вчинення, приховування злочинів, які пов'язані з викривленням справжніх даних з метою одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг щодо податків, обумовлених об'єктивними і суб'єктивними факторами, з використанням певних знарядь і засобів.

09.03–04.13.631.

343.985:343.359:549.091 Никонович С. Л. Комплексная методика расследования преступлений в сфере оборота драгоценных металлов и камней: проблемы формирования и систематизации / *С. Л. Никонович* // Вестник криминалистики. — 2013. — № 1. — С. 12–17.

Предложена структура комплексной методики расследования преступлений в сфере оборота драгоценных металлов и камней. Показаны основные проблемы формирования комплексной методики расследования группы преступлений, совершаемых в сфере незаконного оборота драгоценных металлов и камней: хищений, нарушения правил сдачи государству, контрабанды и т. д. Рассмотрен предмет методики расследования преступлений в сфере оборота драгоценных металлов и камней — закономерности совершения данных преступлений и соответствующие им закономерности их расследования. Выделены характерные особенности предмета посягательства. Освещены взаимосвязанные компоненты структуры обстановки совершения хищений, незаконного оборота, нарушений правил сдачи государству, контрабанды драгоценных металлов и камней.

09.03—04.13.632.

343.985 Павлюк Н. В. Проблеми підготовки до допиту неповнолітніх під час досудового розслідування / *Н. В. Павлюк* // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / АПрН України, Ін-т вивчення проблем злочинності, Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. — Х., 2013. — Вип. 25. — С. 186—196.

Розглянуто специфіку підготовки до допиту неповнолітніх під час досудового розслідування. Запропоновано рекомендації для удосконалення законодавства України, яке регулює порядок проведення даної процесуальної дії. Зазначено та проаналізовано питання, які має з'ясувати слідчий при провадженні досудового розслідування злочинів, вчинених неповнолітніми. Виділено, що законодавцем збільшено кількість обставин, які підлягають встановленню (ст. 487 КПК України).

09.03—04.13.633.

343.982.4 Панькевич В. М. Криміналістичні знання як складова особистісної компетентності нотаріуса / *В. М. Панькевич* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 288—292.

Здійснено аналіз теоретичних та практичних аспектів використання криміналістичних знань у діяльності нотаріату. Внесено пропозиції щодо удосконалення чинних нормативно-правових актів, які забезпечують використання криміналістичних знань у діяльності нотаріату. Зокрема, необхідно в окремій статті ЗУ «Про нотаріат» передбачити обов'язкове криміналістичне дослідження документів, що подаються нотаріусу як підстава для посвідчення правочинів щодо відчуження нерухомого майна, а також коштовного рухомого майна. Крім цього, у законі необхідно закріпити норму, яка надає одній із сторін правочину про проведення криміналістичного дослідження документів, які представляє ця сторона в якості підстави для нотаріального посвідчення правочину.

09.03—04.13.634.

343.95:343.224.1 Пасека М. О. Генезис формування вчення про неповнолітнього як елемент криміналістичної характеристики / *М. О. Пасека* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 556—560.

Досліджено ґенезу формування вчення про неповнолітнього як елемент криміналістичної характеристики злочинів. Вивчено основні елементи структури криміналістичної характеристики злочинів: спосіб злочину; місце та обстановка; час вчинення злочину; знаряддя і засоби; предмет злочинного посягання; особа потерпілого (жертви); особа злочинця; типові сліди злочину. Зазначено, що не всі перелічені елементи працюють однаково в різних видах злочинів, одні з них набувають першорядного значення, інші, навпаки, відходять на другий план або навіть відсутні. Елементи криміналістичної характеристики злочинів повязані між собою і мають кореляційні зв'язки (ймовірні залежності). Підкреслено, що на підставі існуючих теорій в сучасних умовах доцільно розробити криміналістичну характеристику злочинів, що вчиняються неповнолітніми.

09.03—04.13.635.

343.982.323 Пичугин С. А. Современные проблемы составления словесных портретов и пути их решения / *С. А. Пичугин, З. Г. Самошина* // Вестник криминалистики. — 2013. — № 2. — С. 54—58.

Рассмотрены проблемы, связанные с составлением словесных портретов разыскиваемых лиц. В качестве эффективного решения предложено обязательно отражать в портрете те признаки внешности, которые характеризуют расовый морфологический тип человека. Выделено о применении определенных психологических стратегий, отражающих особенности свойства восприятия человека, для исключения несоответствующей объективной действительности и искаженной информации о признаках внешности в процессе составления словесного портрета в отношении отличного от европеидного расового типа.

09.03—04.13.636.

343.985 Резнікова О. І. Віктимологічні пізнання особи в криміналістиці: сутність та значення / *О. І. Резнікова* // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / АПрН України, Ін-т вивч. проблем злочинності, Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. — Х., 2013. — Вип. 25. — С. 241—251.

Проаналізовано сутність та значення віктимологічного пізнання особи у криміналістиці та основні напрями його використання. Розглянуто дві групи усіх жертв (потерпілих): такі, що через випадковий збіг обставин стали жертвами злочинів; жертви, що свідомо чи несвідомо через власні особисті якості, соціальну роль та статус або ж внаслідок певної провокуючої поведінки наближають власну віктимізацію. Зазначено, що віктимність може бути індивідуальною, груповою, видовою та масовою та надано їх тлумачення.

09.03—04.13.637.

343.985+343.147 Скориков Д. Г. Тактические особенности отдельных неотложных следственных действий при расследовании преступлений экстремистской направленности / *Д. Г. Скориков* // Вестник криминалистики. — 2013. — № 1. — С. 54—58.

Рассмотрены особенности производства отдельных неотложных следственных действий (осмотра места происшествия, допроса свидетелей и потерпевших, обыска) при расследовании преступлений экстремистской направленности. Выделены задачи, которые разрешаются с помо-

щью осмотра места происшествия по уголовным делам о преступлениях экстремистской направленности. Названы следы, указывающие на мотив национальной, расовой, религиозной ненависти или вражды. Подчеркнуто, что при производстве обыска следователю необходимо следить за ситуацией, складывающейся при его проведении, не позволять оказывать какое-либо воздействие ни на себя, ни на иных участников данного следственного действия. Внешнее спокойствие, тактичное отношение к лицам, присутствующим при производстве обыска, снижают негативный настрой обыскиваемых лиц. Сотрудники, которые проводят обыск, должны быть коммуникабельными, проявлять тактичность в обращении с гражданами, но при этом проявлять твердость в своих законных требованиях, направленных на отыскание интересующих их предметов.

09.03–04.13.638.

343.85 Тишутина И. В. Об общей характеристике противодействия расследованию / *И. В. Тишутина* // Вестник криминалистики. — 2013. — № 1. — С. 24–31.

Рассмотрено понятие общей характеристики противодействия расследованию как интегральной научной категории, как совокупности данных криминалистических характеристик тех преступлений и правонарушений, которые совершаются в этих целях. Раскрыты ее элементы: субъект противодействия; цель и мотив; объект противодействия; обстановка; способ противодействия; его отражение в следах; результат противодействия. Отмечено, что каждый из этих элементов имеет свое специфическое содержание в зависимости от хода следствия, от наличия подозреваемого (обвиняемого) и примененной к нему меры пресечения. Каждому элементу противодействия соответствуют свои задачи, цели, свои исполнители, методы и способы их действий.

09.03–04.13.639.

343.163(477):344.13 Туркот М. Особливості підтримання державного обвинувачення у кримінальних провадженнях про військові службові злочини / *Микола Туркот* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 64–69.

Розглянуто проблемні аспекти визначення військової службової особи як суб'єкта військових службових злочинів. Окреслено орієнтоване коло осіб, які належать до правоохоронних органів України і тимчасово здійснюють правоохоронні функції, а також осіб, котрі є співробітниками кадрового складу розвідувальних органів України. Розкрито особливості здійснення окремих процесуальних дій стосовно військових службових осіб — працівників правоохоронних та розвідувальних органів України. Підкреслено, що процесуальне керівництво досудовим розслідуванням та підтримання державного обвинувачення у кримінальних провадженнях про військові службові злочини вимагає від прокурора ґрунтовних знань законодавства у воєнній сфері, основ кримінально-правової кваліфікації, а також умінь правильно застосовувати процесуальний інструментарій з метою досягнення завдань кримінального провадження.

09.03–04.13.640.

343.985:343.533 Цимбал П. В. Способи вчинення комп'ютерних злочинів як елемент криміналістичної характеристики / *П. В. Цимбал, Р. Б. Шишка, Н. С. Козак* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 500–505.

Проаналізовано способи підготовки до вчинення комп'ютерних злочинів, способи їх вчинення та приховування. Зазначено, що способи опосередкованого (віддаленого) доступу до комп'ютера та інформації, що в ньому зберігається, реалізуються через комп'ютерні мережі з іншого комп'ютера, який знаходиться на певній відстані. Їх поділяють на способи подолання парольного, іншого програмного або технічного захисту і наступного підключення до чужої системи; способи перехоплення інформації. Виділено змішані способи, які можуть здійснюватися як шляхом безпосереднього, так і опосередкованого (віддаленого) доступу. Способи приховування слідів поділяють на такі: способи маскування злочину, способи зачистки та універсальні способи. Підкреслено, що способами приховування безпосереднього доступу до інформаційних технологій можуть бути також: відновлення нормальної роботи операційної системи та окремих програм; маскування, підроблення та приховування технічних носіїв з викраденою комп'ютерною інформацією, а також самої інформації; маскування зовнішності тощо.

09.03–04.13.641.

343.985:343.359 Чистова Л. Е. Криминалистическая характеристика мошенничества с исполнением платежных карт / *Л. Е. Чистова, Г. П. Волкова, И. В. Махова* // Вестник криминалистики. — 2013. — № 2. — С. 24–31.

Рассмотрена криминалистическая характеристика мошенничества с использованием платежных карт. Показаны предмет преступного посягательства; способы совершения преступления; механизм следообразования; обстоятельства, при которых готовилось и было совершено преступление (место и время); личность преступника и потерпевшего. Перечислены виды банковских карт и дана им характеристика: расчетная (дебетовая); кредитная; предоплаченная. Различают виды банковских карт по способу нанесения информации. Перечислены признаки, свидетельствующие о подделке банковской карты. Выделено, что организаторами преступных сообществ могут быть лица, обладающие интеллектуальными способностями, имеющие познания в банковской и экономической деятельности, умеющие налаживать контакты с нужными людьми.

09.03–04.13.642.

343.985 Шевчук В. Проблеми планування тактичних операцій у криміналістиці / *В. Шевчук* // Право України. — 2013. — № 3/4. — С. 414–421.

Досліджено проблеми методологічних засад планування тактичних операцій у криміналістиці. Проаналізовано точки зору вчених-криміналістів стосовно розглядуваної проблематики. Обґрунтовано, що планування тактичних операцій слід розглядати у площині планування окремих слідчих та інших дій, але з урахуванням багатоаспектності і специфіки досліджуваного організаційно-тактичного комплексу. Визначено, що специфіка мисленнєвих процесів, спрямованих на планування операції полягає у тому, що слідчому належить обов'язково враховувати особливості її формування і взаємозв'язку між її елементами, зокрема тиках, як вид злочину, слідча ситуація, тактичне завдання та ін. Акцентовано увагу, що планування тактичних операцій є обов'язковим складовим елементом загального процесу планування розслідування, який становить собою мисленнєву (розумову) діяльність слідчого, спрямовану на вирішення окремого тактичного завдання розслідування у слідчій ситуації шляхом моделювання сукупності дій різного характеру. Підкреслено, що розроблення проблем планування тактичних операцій є перспективним напрямом наукових досліджень, що у подальшому сприятиме збагаченню загальної теорії криміналістики.

09.03–04.13.643.

343.985:343.4 Щербакова Г. Особливості призначення експертиз при розслідуванні злочинів, що вчиняються на ґрунті національної чи расової ворожнечі (нетерпимості) / *Ганна Щербакова* // Вісник прокуратури. — 2013. — № 4. — С. 74–80.

Висвітлено особливості призначення експертиз під час розслідування злочинів, що вчиняються на ґрунті расової чи національної нетерпимості з огляду на матеріали прокурорсько-слідчої та судової практики. Виділено, що експертизи, які проводяться під час розслідування відповідної категорії злочинів, загалом можна поділити на дві велику групи — загальні, які провадяться при розслідуванні й інших категорій злочинів, та спеціальні, які притаманні лише для розслідування цієї категорії злочинів. Види експертиз, які доречно призначати при розслідуванні злочинів, що вчиняються на ґрунті расової чи національної ворожнечі (нетерпимості), істотно відрізнятимуться залежно від того, були такі протиправні дії злочинців насильницького чи ненасильницького характеру.

09.03–04.13.644.

343.985:343.4 Щербакова Г. Слідова картина злочинів, вчинених на ґрунті расової чи національної нетерпимості / *Ганна Щербакова* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 70–73.

Розглянуто типові сліди, що найчастіше виявляються при розслідуванні злочинів, вчинених на ґрунті расової чи національної нетерпимості. Розкрито специфіку слідової картини даної категорії злочинів залежно від того, мали вони насильницький чи ненасильницький характер. Виділено, що слідова інформація як «протокол минулого» є першоосновою для оцінки слідчої ситуації й побудови слідчих версій, дає можливість детально з'ясувати подробиці поведінки злочинця під час вчинення кримінального правопорушення. Вона служить програмою подальшого розслідування, вказуючи на методи та джерела одержання додаткових фактичних даних, шляхи виявлення осіб, які підлягають перевірці щодо причетності до вчинення кримінального правопорушення.

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

Книги

09.03–04.13.645.

343.983:616.45(075.8) Судова балістика і судово-медичне дослідження при вогнестрільних ушкодженнях : навч. посіб. / за заг. ред. В. І. Грязіна, А. С. Лісового. — К. : Атіка, 2012. — 216 с.

Вивчено історію виникнення та розвитку судової балістики у світі в цілому і в Україні зокрема. Викладено етапи створення вогнепальної зброї, її класифікацію та сучасні методи дослідження. Акцентовано увагу на проведенні судово-балістичних та судово-медичних експертиз при вогнестрільних ушкодженнях. Значне місце в роботі відведено розкриттю особливостей ушкоджень еластичними кулями, газовою та помповою зброєю, спеціальними видами зброї тощо. Посібник складено з чотирьох розділів та додатка, в яких подано необхідні нормативні документи, ілюстрації, а також наведено велику кількість літературних джерел, до яких зверталися автори при написанні посібника. Перший розділ розглядає судову балістику та дослідження вогнепальної зброї і слідів пострілу. У другому розділі вивчено ушкодження зі спеціальних видів зброї. Розділ третій висвітлює особливості ушкодження газовою зброєю, а у четвертому розділі представлено судово-медичне дослідження при вогнестрільних ушкодженнях.

09.03–04.13.646.

340.6(073) Шульга М. М. Теоретичні та практичні основи призначення та проведення судових експертиз : навч.-метод. посіб. / *М. М. Шульга, В. М. Плахотіна, С. П. Чумак* ; за заг. ред. В. В. Тіщенка ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 145 с.

У посібнику коротко викладено необхідні теоретичні, тактичні передумови і процесуальні основи організації, призначення, проведення, оцінки і використання результатів судових експертиз у судочинстві. Визначено можливості

окремих видів судових експертиз, які найчастіше призначаються. Навчальна програма зі спецкурсу «Теоретичні та практичні основи призначення та проведення судових експертиз» побудована, виходячи із сучасного рівня криміналістичної техніки та можливостей судових експертиз у вирішенні питань, важливих для встановлення істини у кримінальному провадженні. Надано перелік законодавчих нормативних документів, загальної і додаткової літератури, яка рекомендується для вивчення спецкурсу у цілому, та за окремими темами. Вміщено робочу програму, тестові завдання з даного курсу, а також плани семінарських занять, домашні контрольні завдання та питання для самоконтролю з курсу «Теоретичні та практичні основи призначення та проведення судових експертиз».

Автореферати

09.03–04.13.647.

347.948.2(043.3) Пиріг І. В. Експертна діяльність органів внутрішніх справ : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / *Пиріг Ігор Володимирович* ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. — Дніпропетровськ, 2012. — 36 с.

Сформульовано поняття експертної діяльності органів внутрішніх справ. Окреслено коло суб'єктів експертної діяльності органів внутрішніх справ. Досліджено історію становлення та розвитку експертних підрозділів органів внутрішніх справ. Сформульовано визначення судової експертології як окремої науки та розроблено її систему. Визначено принципи судової експертології та експертної діяльності. Розроблено класифікацію судових експертиз. Охарактеризовано систему експертних установ органів внутрішніх справ. Розкрито організаційні основи призначення та проведення експертизи і визначено її місце у системі доказів. Розглянуто експертну діяльність органів внутрішніх справ щодо забезпечення проведення слідчих дій. Надано пропозиції щодо вдосконалення законодавчого забезпечення експертної доцільності. Розглянуто поняття та види експертних методик і окреслено шляхи їх вдосконалення. Проаналізовано стан технічного забезпечення експертної діяльності органів внутрішніх справ та надано пропозиції щодо його покращення. Визначено сутність інформаційного забезпечення експертної діяльності органів внутрішніх справ. Надано визначення експертної діяльності як специфічного виду людської діяльності, заснованої на наукових знаннях, змістом якої є дослідження певних об'єктів, процесів або явищ спеціальними методами з метою надання науково обґрунтованих висновків. Сформульовано поняття експертної діяльності органів внутрішніх справ як регламентованої законодавством діяльності працівників органів внутрішніх справ, заснованої на використанні спеціальних знань, яка полягає у дослідженні певних об'єктів, процесів або явищ спеціальними методами з метою надання науково обґрунтованих висновків для їх використання при розслідуванні та судовому розгляді справ. Визначено, що експертна діяльність органів внутрішніх справ, поряд з виконанням експертиз, включає участь як спеціалістів у проведенні слідчих дій та оперативно-розшукових заходів, забезпечення ведення криміналістичних обліків та здійснення інших функцій. Обґрунтовано, що судову експертологію необхідно розглядати як систему знань про певні закономірності і не ототожнювати її з експертною діяльністю, на підставі чого визначено судову експертологію як науку про закономірності проведения судових експертиз та заснованих на них засобах і методах дослідження різного роду матеріальних об'єктів, процесів або явищ. На основі авторського визначення судової експертології запропоновано її систему, яка складається із загальної частини, що містить основу теоретичних знань, та особливої, що включає методики проведення окремих видів судових експертиз.

Статті

09.03–04.13.648.

340.6(470) Волынский А. Ф. Судебно-экспертная и технико-криминалистическая — разные виды деятельности / *А. Ф. Волынский, С. С. Чегодаева, В. Ю. Ткач* // Вестник криминалистики — 2013. — № 2. — С. 37–43.

Обоснована необходимость организационного разграничения технико-криминалистической и судебно-экспертной деятельности в системе правоохранительных органов России. Отмечено, что совершенствование организации судебно-экспертной и технико-криминалистической деятельности объективно обусловливает необходимость изменения и дополнения ряда положений УПК РФ, в частности, касающихся порядка назначения специальных предварительных исследований, правовой оценки их результатов, доказательственного значения сведений (п. 1 ст. 74 УПК РФ), зафиксированных с помощью специалиста и с использованием технических средств.

09.03–04.13.649.

343.982.5:778.3:004.92 Малюка А. А. Возможности и пределы использования графических редакторов при работе с цифровыми изображениями — носителями доказательственной информации / *А. А. Малюка* // Эксперт-криминалист. — 2012. — № 4. — С. 31–32.

Отмечено, что цифровые технологии повсеместно используются во всех сферах человеческой деятельности, в том числе и в уголовном судопроизводстве. В ряде случаев цифровая фотография в целях улучшения качества изображения без изменения его информационной составляющей нуждается в корректировке, которую можно осуществить с помощью специальных программ — графических редакторов. Подчеркнуто, что такого рода технологии имеют

большое значение при осуществлении процессуальных действий, а также при производстве судебной фототехнической экспертизы.

09.03–04.13.650.

340.69 Меретуков Г. М. О разграничении функций экспертно-криминалистических учреждений полиции / *Г. М. Меретуков, С. А. Данильян, А. В. Гусев* // Вестник криминалистики. — 2013. — № 2. — С. 32–36.

Предложено реформировать экспертно-криминалистическую службу полиции, разделив практические функции соответствующих подразделений на производство судебных экспертиз и внеэкспертную деятельность специалистов. Подчеркнуто, что для более точного понимания разграничения задач сотрудников экспертно-криминалистических подразделений полиции вместо понятия «экспертно-криминалистическая деятельность» в теории и практике криминалистики следует использовать понятие «экспертная и внеэкспертная деятельность криминалистических подразделений полиции». Выделена основная задача судебно-экспертной деятельности, в механизме которой задействовано большое количество уголовно-процессуальных субъектов: лицо или орган, назначающее экспертизу и оценивающее ее результаты; руководитель судебно-экспертного учреждения, организующий производство экспертизы; судебный эксперт, непосредственно осуществляющий исследование.

09.03–04.13.651.

343.985:343.618((474.5) Паулаускас В. Некоторые особенности расследования дорожно-транспортных происшествий, произошедших в темное время суток (опыт Литвы) / *В. Паулаускас* // Эксперт-криминалист. — 2012. — № 4. — С. 20–24.

Анализируются дорожно-транспортные происшествия. Акцентируется внимание на тех из них, которые произошли в темное время суток, т. к. они имеют некоторые особенности, не всегда учитывающиеся в расследовании. По результатам обобщения существующей практики расследования дорожно-транспортных происшествий, произошедших в темное время суток, предпринята попытка дать оценку их расследования, указать на недостатки, определить, правильно ли устанавливаются и фиксируются обстоятельства, имеющие наибольшее доказательственное значение, при выполнении процессуального действия — осмотра и исследования места дорожно-транспортного происшествия и эксперимента.

09.03–04.13.652.

340.69(470) Пинчук П. В. К вопросу о необходимости государственной защиты руководителей и экспертов государственных судебно-экспертных учреждений Российской Федерации / *П. В. Пинчук* // Эксперт-криминалист. — 2012. — № 4. — С. 12–14.

Рассмотрена проблема отсутствия нормативно-правового регулирования вопроса государственной защиты руководителей и экспертов государственных судебно-экспертных учреждений и подразделений РФ. Приведены сведения о системе мер и механизме реализации государственной защиты, регламентированных Федеральным Законом от 20 апреля 1995 г. № 45-ФЗ «О государственной защите судей, должностных лиц правоохранительных и контролирующих органов». Предложен путь решения указанной проблемы.

09.03–04.13.653.

343.983:004 Ткачев А. В. Исследование компьютерной информации в криминалистике / *А. В. Ткачев* // Эксперт-криминалист. — 2012. — № 4. — С. 5–8.

Рассмотрены вопросы исследования компьютерной информации в криминалистике. Показана необходимость комплексного изучения криминалистами данной проблематики, обозначены наиболее важные проблемы криминалистического исследования компьютерной информации, изложены общие подходы к правовому определению компьютерной информации.

09.03–04.13.654.

343.98:81’37 Фролова О. Е. Исследование речи в прикладных целях: проблемы и границы / *О. Е. Фролова* // Эксперт-криминалист. — 2012. — № 4. — С. 8–11.

Рассмотрены вопросы определения границ семантической экспертизы: доказательство коммуникативного намерения «клевета» — вне компетенции лингвиста. Отмечено, что развитие языка делает словари, изданные 10–20 лет назад, недостаточно достоверным источником при определении значений. В этом случае исследователь должен опираться на анализ употребления слова в современной речи.

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Статті

09.03–04.13.655.

343.139:343.985 Антонов К. В. Сучасний стан та напрями розвитку наукового обґрунтування оперативно-розшукового забезпечення судового провадження / *К. В. Антонов, С. А. Савенко* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 698–706.

Проаналізовано наукові дослідження, присвячені оперативно-розшуковому забезпеченню кримінального судочинства. Зокрема, визначено основні напрями наукових досліджень цього питання крізь призму теорій ОРД, кримінального процесу та адміністративної діяльності. Обґрунтовано, що існуючі дослідження цього питання знаходяться у стані формування методологічної основи. Виділено, що серед науковців бракує одно-

стайності щодо багатьох питань, зокрема: використання єдиного понятійно-категоріального апарата; визначення основних структурних елементів оперативно-розшукового забезпечення; окреслення основних напрямків цієї діяльності.

09.03–04.13.656.

343.13 Керевич О. В. Організація взаємодії слідчого з оперативними підрозділами в діяльності щодо розкриття та розслідування кримінальних правопорушень / *О. В. Керевич* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 400–404.

Досліджено організаційні аспекти взаємодії слідчого з оперативними підрозділами у ході розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Розглянуто найбільш поширені форми організаційно-тактичної взаємодії: взаємодія при надходженні до органу внутрішніх справ заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагування на них; організація взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами ОРД до слідчого підрозділу; створення слідочок-оперативної групи для досудового розслідування кримінальних правопорушень; виконання співробітниками оперативного підрозділу письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування; забезпечення взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень; забезпечення взаємодії при зупиненні досудового розслідування.

09.03–04.13.657.

343.102:343.123(477) Літвін Ю. І. Окремі питання вдосконалення оперативно-розшукової діяльності органів охорони державного кордону України / *Ю. І. Літвін, Л. Ю. Капітанчук* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 375–380.

Розглянуто результати оперативно-розшукової діяльності Державної прикордонної служби України. Проаналізовано нормативно-правове регулювання приводів та підстав до здійснення ОРД. Визначено потребу удосконалення чинного законодавства, яке регулює оперативно-розшукові заходи, що тимчасово обмежують права громадян. Запропоновано у ст. 6 Закону про ОРД закріпити поняття «приводи до здійснення оперативно-розшукової діяльності» та диференціювати їх від підстав до здійснення ОРД, а ст. 6 Закону про ОРД змінити на таку «Приводи та підстави до здійснення оперативно-розшукової діяльності», тому що реалізації принципу законності повинна відповідати саме сукупність приводів і підстав та закріплення їх на законодавчому рівні.

09.03–04.13.658.

343.985(477) Шилін М. Оперативно-розшукова діяльність та негласні слідчі дії: проблеми правового регулювання у світлі нового Кримінального процесуального кодексу України / *Микола Шилін* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 1. — С. 59–64.

Розглянуто проблеми правового регулювання оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчих дій у чинному законодавстві України. Проаналізовано відповідні нормативно-правові акти: КПК України, ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність». Виділено, що оперативно-розшукові заходи завжди носять негласний характер, оскільки проводяться з використанням оперативних спеціальних (негласних) сил і засобів, форм і методів. Підкреслено, що логічним є віднесення оперативно-розшукових заходів до ОРД, а контррозвідувальних і розвідувальних заходів, відповідно, до контррозвідувальної і розвідувальної діяльності.

12.00.10. СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

СУДОУСТРІЙ

Книги

10.03–04.13.659.
347.97/99(477)(075.8) Організація роботи суду : навч. посіб. / за заг. ред. І. Є. Марочкіна ; НУ ОЮА. — Х. : Право, 2012. — 257 с.

На підставі чинного законодавства і практики діяльності судів розглянуто основні питання організації діяльності судів України. Висвітлено планування й організацію роботи в судах різних інстанцій, уміння організованого забезпечення діяльності судів і органів суддівського співтовариства, розуміння значущості цих видів діяльності для ефективного виконання професійних обов'язків суддями, помічниками суддів, секретарями судових засідань. Обґрунтовано всі основні напрями діяльності судів загальної юрисдикції. Розглянуто організацію роботи апарату по контролю за зверненням до виконання вироків, ухвал, рішень і постанов із кримінальних, цивільних, господарських, адміністративних справ та справ про адміністративні правопорушення. Визначено моральні засади судової діяльності: культура поведінки громадян у суді, правова регламентація і проблема дотримання.

10.03–04.13.660.
343.141/143(477) Удалова Л. Д. Суд як суб'єкт кримінально-процесуального доказування : монографія / *Л. Д. Удалова, В. Я. Корсун*. — К. : Скіф, 2012. — 169 с.

Приділено увагу поняттю доказування, його меті, суб'єктам доказування та їх класифікації. Досліджено повноваження суду як суб'єкта доказування у досудових та судових стадіях кримінального процесу. Розглянуто перевірку та оцінку доказів судом при наданні згоди на обмеження конституційних прав і свобод особи. Проаналізовано перевірку та оцінку доказів судом при розгляді скарг на дії та рішення органів дізнання, слідчого, прокурора. Обґрунтовано збирання, перевірка та оцінка доказів у суді першої інстанції. Вивчено перевірку та оцінку доказів судом при апеляційному розгляді кримінальної справи.

10.03–04.13.661.
347.922(076) Фурса С. Я. Збірник позовних заяв. Як звернутися до суду загальної юрисдикції : практ. посіб. / *С. Я. Фурса, Т. М. Кучер, Є. І. Фурса*. — К. : КНТ, 2012. — 216 с.

У посібнику запропоновано проекти позовних заяв до суду, заяв окремого та наказного проваджень, апеляційних, касаційних скарг, заяв про перегляд судових рішень Верховним Судом України та заяв про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. Розкрито порядок звернення до суду та умови реалізації права на звернення до суду за судовим захистом, методику складання позовної та заяв інших видів проваджень, гарантії права на звернення до суду за захистом, які також стосуються перевірки законності та обґрунтованості судових рішень в апеляційному та касаційному порядках, перегляду судових рішень Верховним Судом України, а також у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Автореферати

10.03–04.13.662.
347.97(043.3) Рємєскова Ю. О. Судова влада в системі поділу влади : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / *Рємєскова Юлія Олексіївна* ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — 20 с.

Визначено концептуальні засади поділу влади, зокрема, розвитку уявлень про роль суду в системі стримувань і противаг, а також сучасних поглядів на місце судової влади в системі державної влади. Розкрито зміст і співвідношення категорій «принцип поділу державної влади», «елементи принципу поділу державної влади», «система стримувань і противаг» в аспекті реалізації конституційних повноважень органів судової влади й установлено структурний зв'язок між ними. Визначено основні напрями взаємодії гілок державної влади, що стосуються забезпечення особливої ролі суду в системі поділу державної влади. Розглянуто форми взаємовідносин судової влади з Президентом, Верховною Радою України й органами виконавчої влади. З'ясовано форми впливу судової влади на інші гілки державної влади в системі стримувань і противаг, що здійснюються з метою недопущення протиправної діяльності інших органів держави й узурпації владних повноважень. Окреслено проблемні аспекти взаємовідносин судової влади з іншими органами державної влади в умовах становлення правової держави в Україні. Сформульовано науково обґрунтовані висновки і пропозиції з удосконалення чинного законодавства щодо забезпечення особливої ролі суду в системі поділу влади.

Див. також: 05.03–04.13.393, 09.03–04.13.580.

Реферати

Див. також: 11.03–04.13.721.

Статті

10.03–04.13.663.
343.162(477)+347.962(477) Авдєєнко Є. Поняття та види завдань судів в Україні / *Є. Авдєєнко* // Вісник Київського національного універ-

ситету ім. Тараса Шевченка: Юридичні науки. — 2013. — Вип. 95. — С. 116–118.

На основі комплексного дослідження чинного законодавства України та наукової літератури визначено поняття та система завдань судів в Україні. Запропоновано класифікацію системи завдань судів: процесуальні завдання (загальної та конституційної юрисдикцій); організаційні завдання. Зазначено, що завдання судів відрізняються залежно від виду судочинства, тобто вони залежать від змісту справ, що ними розглядаються та вирішуються (кримінальні, цивільні, господарські чи адміністративні). Завдання судів випливають з мети їх утворення та діяльності та конкретизують її. Саме за допомогою належного виконання завдань досягається поставлена мета. Чинним законодавством України визначено, що метою діяльності судів є захист прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави на засадах верховенства права. Виділено три групи завдань судів: виробничі; соціальні; економіко-екологічні.

10.03–04.13.664.

342.56 Дудченко О. Суд як державний орган / *Олександр Дудченко* // Вісник прокуратури. — 2013. — № 4. — С. 88–96.

Вивчено й узагальнено існуючі підходи до розуміння природи терміна «суд» та сформовано авторський погляд на цю проблему. Зазначено, що суд є основним елементом судової системи і повинен відповідати таким вимогам: створення й формування складу відповідно до закону; достатня тривалість строку повноважень суддів, їх незмінюваність протягом цього строку; незалежність і неупередженість; публічний характер функціонування суду; контроль за судовою владою з боку суспільства; визнання юридичної обов'язковості рішень суду, заборона їх зміни позасудовими способами; обґрунтованість і вмотивованість судових рішень; наявність судової процедури, яка забезпечувала б достатню гарантію прийняття справедливого рішення в кожному конкретному випадку. Проаналізовано загальні ознаки суду як державного органу: суд є окремим елементом судової системи; суд створюється у чітко встановленому законом порядку; через суд реалізуються функції та завдання держави в межах судової влади; суд наділений виключною компетенцією; діє на певній території; діє відповідно до чітко визначених процесуальних форм організації та методів діяльності.

10.03–04.13.665.

347.962.6(470) Петухов Н. А. Независимость судьи Российской Федерации: современные проблемы обеспечения / *Н. А. Петухов, Г. Т. Ермошин* // Российская юстиция. — 2013. — № 3. — С. 11–15.

Обсуждены современные проблемы обеспечения независимости судьи по итогам VIII Всероссийского съезда судей (декабрь 2012 г.). Отмечено, что судья — уникальное явление в силу своего особого положения, с одной стороны — в обществе как гражданина с особым статусом, с другой стороны — в системе государственной службы как должностное лицо, находящееся одновременно в системе государственной власти и над ней. Рассмотрен вопрос об ответственности судей, так как ответственностью «уравновешивается» независимость судей. Предложено развести три связанных между собой, но принципиально различных сферы ответственности (группы проступков) судьи. Первая — ответственность за результат профессиональной деятельности по осуществлению правосудия, иными словами — за качество профессиональной деятельности, качество судебных актов, их законность, обоснованность и т. д. Вторая — ответственность за соблюдение служебной дисциплины, т. е. за «инфраструктуру осуществления правосудия», за соблюдение обязанностей по режиму труда, за соблюдение всего того, несоблюдение чего ухудшает или делает невозможным работу суда как органа государственной власти. Третья — ответственность за авторитет судебной власти, которая принципиально отличается от дисциплинарной, так как ни прямо, ни косвенно не влияет и не ущемляет законное право граждан на судебную защиту, на работу суда как органа государственной власти, на осуществление правосудия судьей.

10.03–04.13.666.

347.97/99(477).001.73 Татьков В. Реформування судової системи в Україні — важлива складова становлення державності / *В. Татьков* // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка: Юридичні науки. — 2013. — Вип. 95. — С. 3–9.

Досліджено історико-правові передумови проведення реформи судової системи в Україні, виокремлено етапи здійснення судової реформи. Проаналізовано найважливіші заходи, які відбувалися на кожному її етапі. Сформульовано пропозиції щодо подальшого удосконалення судової реформи на сучасному етапі розвитку України. Виділено, що процес реформування судової системи пройшов декілька етапів, кожен з яких характеризується особливими рисами, притаманними як історії розвитку самої України, так і правовій думці окремого періоду, особливими реформаторськими ідеями удосконалення судової системи, втіленими у законодавство. Найбільш важливими і якісно новими для подальшого реформування судової системи України слід визнати етап так званої «малої реформи» і сучасний етап комплексного реформування усієї судової системи України у відповідності до конституційного принципу спеціалізації.

10.03–04.13.667.

347.962.2(477) Терлецький О. М. Окремі проблеми забезпечення об'єктивності та незалежності судочинства в Україні / *О. М. Терлецький*

// Часопис Київського університету права. — 2013. — № 2. — С. 351–355.

Досліджено проблему інституту функціонального призначення (обрання) суддівського корпусу законодавчою та виконавчою гілками влади. Проаналізовано проблему матеріально-технічного забезпечення судів. Запропоновано ряд реформаційних нововведень, спрямованих на розширення незалежності судової гілки влади та її економічної самостійності. Висловлено пропозиції щодо позбавлення законодавчої та виконавчої гілок влади можливості впливу на формування суддівського корпусу та пропозиції створити умови економічної незалежності судів, надавши право Державній судовій адміністрації частково розпоряджатися надходженнями при сплаті судових зборів. Запропоновано дозволити Президенту України обирати суддів у випадку неможливості (нездатності) відповідного органу суддівського самоврядування здійснити таке обрання суддів у встановлений законом строк. Висловлено думку про надання можливості більшості законодавчого органу та Президенту України спільним рішенням приймати рішення про призупинення повноважень судді.

Див. також: 01.03–04.13.15, 02.03–04.13.120, 05.03–04.13.350, 05.03–04.13.404.

ПРОКУРАТУРА

Книги

10.03–04.13.668.

342.925:347.963 Коломоєць Т. О. Прокурор в адміністративно-юрисдикційних провадженнях: питання теорії та практики : монографія / *Т. О. Коломоєць, О. В. Шемякін*. — Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т, 2012. — 220 с.

Висвітлено теоретичні та практичні аспекти участі прокурора в адміністративно-юрисдикційних провадженнях з акцентуванням уваги на загальнотеоретичних питаннях проблеми. Досліджено адміністративно-юрисдикційні провадження як сферу об'єктивізації участі прокурора. Проведено історіографію дослідження в адміністративно-юрисдикційних провадженнях. Висвітлено специфіку ролі і місця прокурора в системі суб'єктів відповідних проваджень. Зосереджено увагу на зарубіжному досвіді нормативного врегулювання відповідного питання. Виокремлено шляхи його запозичення для України. Зазначено основні напрямки подальшого удосконалення нормативного підґрунтя засад участі прокурора в адміністративно-юрисдикційних провадженнях.

Автореферати

10.03–04.13.669.

347.963(477)(043.3) Іскендеров Ельчин Фірдовсі огли. Правозахисна діяльність органів прокуратури : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / *Іскендеров Ельчин Фірдовсі огли* ; НУ ОЮА. — О., 2013. — 20 с.

Визначено стан наукових досліджень за темою дисертаційної роботи, розкрито його методологічні засади і предмет. Розкрито роль сучасної демократичної держави у захисті прав і свобод людини і громадянина та місця прокуратури у цій діяльності. Визначено поняття, задачі та зміст правозахисної діяльності прокуратури. Визначено історичні тенденції та основні етапи становлення правозахисної діяльності прокуратури. Надано оцінку значенню документів Ради Європи щодо прокуратури при здійсненні ними захисту прав і свобод людини з позиції теорії та практики прокурорського нагляду та реалізації інших функцій прокуратури. Визначено та розкрито основні напрями правозахисної діяльності прокуратури при реалізації її конституційних функцій. Охарактеризовано повноваження органів прокуратури при здійсненні ними захисту прав і свобод людини з позиції теорії та практики прокурорського нагляду та реалізації інших функцій прокуратури. Сформульовано пропозиції з удосконалення законодавства та практики його застосування щодо здійснення діяльності прокуратури із захисту прав і свобод людини.

Статті

10.03–04.13.670.

347.963(477):351.777 Арсірій М. В. Форми та методи прокурорського нагляду за додержанням законодавства щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення / *М. В. Арсірій* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2012. — Вип. 4. — С. 405–410.

Розглянуто наукові підходи до визначення форм та методів прокурорського нагляду за додержанням законів щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. а також наведено пропозиції щодо їх удосконалення. Виокремлено особливості такої діяльності прокурора та сформульовано пропозиції щодо її удосконалення. Виділено основні складові, на яких повинна ґрунтуватись прокурорська діяльність при здійсненні нагляду за додержанням санітарно-епідемічного законодавства України. Підкреслено, що застосування форм і методів прокурорського нагляду у даній сфері ефективне лише за умови тісної взаємодії прокурора з керівниками контролюючих органів та органів місцевого самоврядування, а також використання координаційних повноважень прокурора.

10.03–04.13.671.

347.963(477):343.85 Блажівський Є. Координаційна діяльність органів прокуратури України у сфері протидії злочинності та корупції / *Євген Блажівський* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 5–9.

Наведено визначення поняття координаційної діяльності органів прокуратури у сфері протидії злочинності та корупції. Розкрито сутність координації та надано пропозиції для її удосконалення. Проаналізовано основні завдання діяльності прокурора у даній сфері відповідно до Положення «Про координацію діяльності правоохоронних органів по боротьбі із злочинністю та корупцією». Розглянуто різні форми і напрями координаційної діяльності, ефективне впровадження яких забезпечить оптимізацію координаційної діяльності органів прокуратури, наслідком чого стане удосконалення взаємодії правоохоронних органів у сфері протидії злочинності та корупції.

10.03–04.13.672.

347.963(477):659.3 Гаврюшенко Г. Організаційно-правові засади взаємодії прокуратури зі ЗМІ на досудовому слідстві / *Ганна Гаврюшенко* // Вісник прокуратури. — 2013. — № 3. — С. 89–96.

Визначено напрями прокурорської діяльності, які з'ясовують організаційно-правові засади взаємодії прокуратури зі ЗМІ на досудовому слідстві. Зазначено, що метою нагляду за додержанням законів на досудовому слідстві є додержання законів відповідними органами, вивчено завдання нагляду. Обґрунтовано мету взаємодії органів прокуратури зі ЗМІ — досягнення певного результату шляхом використання потенціалу кожної зі сторін. Підкреслено, що прокурорським працівникам необхідно враховувати, що ЗМІ як один із складників масової комунікації, як соціальне явище є найважливішим елементом не тільки системи масової комунікації, а й суспільства у цілому. Тому на учасників інформаційних відносин, які взаємодіють зі ЗМІ на досудовому слідстві, покладається обов'язок дотримання вимог чинного законодавства України у цій сфері.

10.03–04.13.673.

347.963(477):342.726-053.6 Грейдіна К. Сучасний стан та перспективи розвитку законодавства щодо захисту прокурором прав дитини / *Ксенія Грейдіна* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 99–104.

Проаналізовано засади законодавчої регламентації діяльності прокурора щодо захисту прав і свобод дітей за межами кримінального провадження. Вказано на певні недоліки, наявні у цій сфері, та запропоновано шляхи їх усунення. Зроблено висновок про те, що чинне законодавство України, яке регулює вказані питання, можна вважати одним із найбільш досконалих серед країн СНД. Розглянуто історичний розвиток права неповнолітнього, тому що, сучасний стан будь-якого явища не можна зрозуміти поза його історичним розвитком, оскільки сам він є результатом цього процесу. Враховуючи положення ч. 5 ст. 36-1 ЗУ «Про прокуратуру», зазначено, що прокурор здійснює представництво інтересів громадян і держави у трьох формах, які детально проаналізовано.

10.03–04.13.674.

347.963(477) Грицаєнко Л. Р. Реалізація принципу незалежності в діяльності прокуратури України в контексті світового досвіду / *Л. Р. Грицаєнко* // Держава і право: Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 510–517.

Проаналізовано законодавчі положення, які стосуються незалежності прокурорів України у контексті світового досвіду. Підкреслено, що у питанні статусу прокурорів найскладніше — поєднати два протилежні принципи: з одного боку, незалежність прокурорів у своїй процесуальній діяльності і неможливість на них впливати (це загальна вимога всіх європейських рекомендацій), а з іншого — організаційна єдність прокуратури як системи і необхідність адміністративної вертикалі. Зазначено, що вказівка вищестоящого керівника в органах обвинувачення повинна даватися нижчестоящому прокурору виключно у письмовій формі. Таке нововведення забезпечить можливість реально перевести взаємовідносини між прокурорами різного рівня у правове русло та надасть максимально можливу самостійність прокурорам низової ланки, яка найбільше потерпає від впливу «верхів».

10.03–04.13.675.

343.163(477) Дворник А. Мета і завдання прокурора у досудовому кримінальному провадженні / *Анатолій Дворник* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 105–111.

Досліджено місце прокуратури в системі органів державної влади. Проаналізовано мету діяльності прокуратури у досудовому кримінальному провадженні. З урахуванням положень КПК України сформульовано авторське бачення мети й завдань прокуратури у досудовому кримінальному провадженні. Виділено завдання прокурора у досудовому кримінальному провадженні: захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона права, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження; забезпечення виконання вимог закону при прийманні, реєстрації, розгляді та вирішенні в органах досудового розслідування заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, своєчасне внесення щодо них відомостей до Єдиного реєстрування досудових розслідувань; забезпечення швидкого, всебічного, повного та неупередженого досудового розслідування кримінальних правопорушень та ін.

10.03–04.13.676.

347.963(477).001.73 Косюта М. Шляхи вдосконалення Закону України «Про прокуратуру» / *Михайло Косюта* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 30–33.

Проаналізовано зміст положень розділу I чинного ЗУ «Про прокуратуру» і висловлено міркування щодо внесення змін до окремих статей цього розділу як складової частини реформування прокурорської системи України. Зазначено, що очевидною є потреба у тому, щоб вилучити ст. 1 закону, бо вона є застарілою, розподіливши її положення між його структурними елементами, що присвячені окремим конституційним функціям прокуратури. Запропоновано авторське визначення прокуратури України.

10.03–04.13.677.

347.963(477):351.791(282.247.32) Курська К. Мета та завдання прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів у сфері охорони водних ресурсів / *Кристина Курська* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 1. — С. 99–103.

Розглянуто зміст понять «мета» і «завдання» прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів у сфері охорони водних ресурсів. Висвітлено діяльність спеціалізованої Дніпровської екологічної прокуратури, основним завданням якої є забезпечення комплексного нагляду за додержанням екологічного законодавства в басейні річки Дніпро. Наголошено, що визначення мети і завдання прокурорського нагляду в окресленій сфері є однією з важливих складових для ефективного забезпечення законності.

10.03–04.13.678.

347.963:351.72 Кучер О. Проблеми представництва прокуратурою інтересів держави в бюджетній сфері / *Олег Кучер* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 1. — С. 77–82.

Розглянуто проблемні питання представництва прокуратурою інтересів держави у бюджетній сфері. Проаналізовано порушення розпорядників державних коштів у сфері державних закупівель, які потребують невідкладного реагування представницькими заходами. Підкреслено, що характерною ознакою виплат, які надаються на поворотній основі, є тимчасове користування отриманими коштами, оскільки у договорі чітко фіксується строк їх повернення. Запропоновано налагодити систематичне надходження інформації про заборгованість і збитки, заподіяні державі при одержанні, використанні та поверненні бюджетних коштів сільськогосподарськими підприємствами, і посилити співпрацю контролюючих органів з органами прокуратури.

10.03–04.13.679.

347.963(477): 331.106 Лещух Д. Окремі питання правового регулювання трудових відносин в органах прокуратури України / *Д. Лещух* // Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — Л., 2013. — Вип. 58. — С. 250–254.

Вказано на відсутність єдиного підходу щодо визначення сутності та правової природи відносин, що виникають між державою і працівником прокуратури у зв'язку з реалізацією останнім конституційного права на правову діяльність у системі однойменних державних органів, що практично унеможливлює повноцінне застосування норм трудового права для правового регулювання діяльності працівників прокуратури. Визначено нормативні та теоретичні основи для вирішення окремих проблем урегулювання трудових відносин. З'ясовано сутнісні ознаки трудового договору в органах прокуратури України. Розкрито особливості укладення, зміни та припинення трудового договору з їхніми працівниками.

10.03–04.13.680.

347.963(477):174.7 Литвак О. Реформування морально-етичних вимог до прокурора / *Олег Литвак, Петро Шумський* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 1. — С. 5–10.

Обґрунтовано передумови і порядок прийняття Кодексу професійної етики та поведінки працівників прокуратури. Проаналізовано основні вимоги щодо забезпечення дотримання морально-етичних норм прокурорами та слідчими, викладені в Кодексі. Проаналізовано основні принципи, на яких ґрунтується професійна діяльність працівників. Зазначено завдання працівників прокуратури відповідно до розділу I Кодексу професійної етики та поведінки. Підкреслено, що у відносинах з учасниками кримінального судочинства слід дотримуватися офіційно-ділового стилю, виявляти принциповість і витримку, безсторонність і повагу до учасників судового засідання. Прокурорський працівник повинен дотримуватись встановлених правил публічних виступів, не розголошувати службову і конфіденційну інформацію, його офіційні виступи повинні бути зваженими, змістовними, оскільки вони можуть розцінюватись як офіційна точка зору прокуратури.

10.03–04.13.681.

343.163:343.139 Неділько В. Повноваження прокурора під час закриття кримінального провадження / *Валентин Неділько* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 60–64.

Розглянуто актуальні питання визначення процесуального статусу прокурора та його повноважень під час закриття досудового розслідування. Акцентовано увагу на формах закінчення досудового розслідування, проаналізовано дефініцію «найкоротший строк» та її співвідношення з такою засадою кримінального провадження як розумні строки. Висвітлено інститут закриття кримінального провадження, який запропоновано розглядати як одну з правомірних форм закінчення досудового розслідування. Підкреслено, що законне й обґрунтоване закриття кримінального провадження забезпечує виконання його завдання, яке полягає у тому, щоб жоден невинуватий не був обвинувачений або засудже-

ний. Разом з тим, необґрунтоване закриття кримінального провадження шкодить боротьбі зі злочинністю, дозволяє винним уникнути відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення, порушує права та законні інтереси потерпілих осіб.

10.03–04.13.682.

347.963:343.85-053.6 Парака А. Проблеми практичної діяльності органів державної системи профілактики щодо запобігання шкідливим звичкам серед неповнолітніх / *Андрій Парака* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 1. — С. 83–88.

Розглянуто питання недосконалості нормативно-правової бази щодо запобігання шкідливим звичкам серед неповнолітніх та пов'язані з цим проблеми практичної діяльності органів державної системи профілактики. Запропоновано шляхи удосконалення чинного законодавства, використання можливостей координації діяльності правоохоронних органів, а також розробки спільних узгоджених заходів для вирішення наявних проблем. Виділено, що провідну роль у сфері охорони дитинства відведено прокурору. Органи прокуратури наділені засобами впливу на всі суб'єкти профілактичної діяльності для того, щоб повною мірою виконувати покладені на них обов'язки.

10.03–04.13.683.

347.963 Подкопаєв С. Професіоналізм прокурорської діяльності / *Сергій Подкопаєв* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 1. — С. 17–21.

Розглянуто питання обумовленості професіоналізму прокурорської діяльності, структури та змісту професіоналізму прокурорів як суб'єктів цієї діяльності. Звернено увагу на основні складові їх професіоналізму: індивідуально-психологічні якості, мотиваційні фактори, ціннісні орієнтації, переконання; етичні (моральні) та ділові якості; фундаментальні та спеціальні знання, практичні навички; практичний досвід. Зазначено, що професіоналізм прокурорської діяльності — це її характерна ознака, обумовлена соціальною важливістю мети, реально очікуваним соціально корисним результатом, чітким процедурно-нормативним порядком здійснення і потребою у суб'єктах (прокурорах та інших працівниках) з достатніми для її реалізації якостями, знаннями, вміннями.

10.03–04.13.684.

347.963(477).001.73 Полянський Ю. Новації в Законі України «Про прокуратуру» і проблеми їх застосування / *Юрій Полянський, Валентин Долежан* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 25–29.

Виявлено характер проблем, що виникли перед органами прокуратури у зв'язку з внесенням змін до глави 1 розділу III ЗУ «Про прокуратуру» від 19 вересня 2012 р. № 5288. Розглянуто окремі питання реагування прокурора на виявлені правопорушення при здійсненні нагляду за додержанням і застосуванням законів. Визначено підстави і порядок прокурорських перевірок як основної форми виявлення порушень закону, які поділено на дві форми: в органах контролю (нагляду); на підприємствах, в установах, організаціях всіх форм власності. Внесено пропозиції щодо подальшого удосконалення повноважень прокурора з нагляду за додержанням і застосуванням законів.

10.03–04.13.685.

347.963(477):346 Попов Г. Забезпечення органами прокуратури України законності у сфері господарських правовідносин / *Георгій Попов, Олександр Гафинець* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 2. — С. 74–79.

Розглянуто роль органів прокуратури у забезпеченні господарського правопорядку в Україні. Проаналізовано основні два напрями участі органів прокуратури в забезпеченні господарського правопорядку: діяльність прокурора поза межами кримінально-процесуальних відносин (позасудова діяльність органів прокуратури у сфері забезпечення господарського правопорядку; звернення прокурора до суду у разі відхилення подання, неповідомлення про результати розгляду подання або у випадку, якщо подання не вносилося; участь прокурора у господарському судочинстві з метою захисту інтересів громадянина або держави як складова механізму забезпечення господарського правопорядку); діяльність прокурора у сфері кримінально-процесуальних відносин (процесуальне керівництво досудовим розслідуванням злочинів у сфері господарської діяльності; підтримання державного обвинувачення у суді в злочинах у сфері господарської діяльності). Визначено поняття «господарський правопорядок». Звернено увагу на прогалини в законодавстві у сфері прокурорського представництва та запропоновано шляхи їх усунення. Обґрунтовано питання стосовно визначення правового статусу прокурора як учасника процесу.

10.03–04.13.686.

347.963(477) Пшонка А. Удосконалення системи підготовки кадрів для органів прокуратури / *Артем Пшонка* // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 1. — С. 11–16.

Розглянуто питання, пов'язані із функціонуванням системи підготовки кадрів для органів прокуратури. Вивчено проблемні аспекти, досліджено процес урегулювання правового статусу навчальних закладів, які здійснюють підготовку кадрів для органів прокуратури, механізм забезпечення практичної спрямованості підготовки майбутніх прокурорів. Проаналізовано взаємодію спеціальних навчальних закладів з органами прокуратури у процесі підготовки кадрів.

10.03–04.13.687.

347.963(477):342.4 Таційй В. Прокуратура та органи правопорядку в системі правоохоронних органів у контексті системних змін до Конституції України / *Василь Таційй* // Вісник прокуратури — 2013. — № 3. — С. 3–15.

Розглянуто основні поняття концепції реформування правоохоронної діяльності — «правоохоронні органи», «правозахисні органи», «органи кримінальної юстиції». Підкреслено, що виходом із даної термінологічної невизначеності може бути збереження поняття «правоохоронні органи» лише як узагальнюючого наукового поняття і здійснення поділу цієї системи органів залежно від їх конкретних функцій та призначення в механізмі охорони права. У зв'язку з цим запропоновано виокремити і проаналізувати: органи охорони правопорядку; контрольні (юрисдикційні) органи виконавчої влади; органи охорони Конституції та державного контролю.

10.03–04.13.688.

347.963(477):343.139 Тітков К. С. Повноваження прокурора по реалізації міжнародної співпраці у сфері кримінального провадження: окремі питання екстрадиції / *К. С. Тітков* // Держава і право: Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 571–578.

Досліджено проблему реформування прокуратури і приведення її до норм і стандартів Європи. Визначено функції прокурора у процесі здійснення кримінального провадження у сфері міжнародної співпраці, охарактеризовано їхню сутність і внесено пропозиції щодо удосконалення їх регламентації. Виділено, що необхідно визначити, що прокурор зобов'язаний здійснювати нагляд не лише за діяльністю по реалізації внутрішнього законодавства, але й за застосуванням, при вирішенні питань про видачу, норм міжнародних договорів, ратифікованих одночасно як Україною, так і іншими державами.

Див. також: 09.03–04.13.586, 09.03–04.13.587, 09.03–04.13.596, 09.03–04.13.611.

АДВОКАТУРА

Книги

10.03–04.13.689.

342.7(477):347.965(073) Олькіна О. В. Адвокатура України в системі захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні : навч.-метод. посіб. / *О. В. Олькіна* ; за ред. Н. В. Мішиної ; НУ ОЮА. — О. ; Донецьк : ЛАНДОН-ХХІ, 2012. — 67 с.

Викладено основні науково-теоретичні та практичні положення курсу «Адвокатура України в системі захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні» відповідно до навчальних програм вищих юридичних навчальних закладів. Надано робочу програму, плани семінарських і практичних занять. Вміщено контрольні питання для самостійної перевірки знань, що дадуть змогу орієнтуватися у законодавстві про адвокатуру та вирішувати конкретні правозастосувальні ситуації за участю адвоката.

Див. також: 09.03–04.13.565.

Автореферати

10.03–04.13.690.

347.97(477)(043.3) Хмелевська Н. В. Теоретичні й нормативно-прикладні основи забезпечення правової допомоги адвокатом в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / *Хмелевська Наталя Володимирівна* ; Акад. адвокатури України. — К., 2013. — 19 с.

Встановлено природу правової допомоги через її взаємозв'язок із суттю юридичної допомоги. Доведено, що правова допомога є видом чи сукупністю видів юридичної допомоги, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини, особи, громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення. Визначено правову допомогу як вид чи сукупність видів аргументованої законодавством, правовими нормами та практичним їх застосуванням, конкретизованої правознавчим змістом допомоги, спрямованої на забезпечення реалізації прав і свобод людини, особи, громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення. Окреслено авторське визначення стратегії забезпечення правової допомоги як встановлення довготривалої мети, широкої програми дій, завдань, загальної довготривалої лінії поведінки адвоката, основних напрямів його діяльності, науково обґрунтованого розвитку реальних подій і явищ щодо надання клієнту чітко окресленої правової допомоги. Розмежовано терміни «правова допомога» та «юридична допомога» на основі розкриття лінгвістичного значення слова «юридичний». Обґрунтовано напрями надання правової допомоги фізичній особі — суб'єкту підприємницької діяльності та юридичній особі.

Статті

10.03–04.13.691.

347.965(470) Галушкин А. А. Адвокатура в Российской Федерации на современном этапе / *А. А. Галушкин, Д. Ю. Тимошенко* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия : Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 74–84.

Проведено исследование и обобщение результатов организационно-правового регулирования адвокатуры и адвокатской деятельности в РФ. Представлена правоприменительная практика и актуальная проблематика, предложен

ряд авторских решений. Перечислены лица, которые в соответствии с действующим законодательством РФ не вправе претендовать на приобретение статуса адвоката и осуществление адвокатской деятельности. Отмечен перечень работ, стаж которых включается для приобретения статуса адвоката в соответствии с действующим законодательством РФ. Рассмотрен ряд документов, которые представляются в квалификационную комиссию лицом, претендующим на присвоение статуса адвоката. Проанализированы основные принципы адвокатской профессии. Подробно освещены основания приостановления статуса адвоката в соответствии с законодательством РФ. Подчеркнуто, что институт адвокатуры в РФ сформировался и полноценно функционирует, однако, по мнению авторов, будет целесообразным ввести несколько категорий адвокатуры с учетом современной западной практики.

10.03–04.13.692.

347.965(477):346 Геведзе Т. Доказувальна діяльність адвоката-представника як форма реалізації правової позиції по господарській справі / *Т. Геведзе* // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка: Юридичні науки. — 2013. — Вип. 95. — С. 72–74.

Проаналізовано теоретичні та практичні проблеми доказової діяльності адвоката — представника в господарському процесі, а також причин, що їх породжують. Вивчено практику реалізації адвокатом права на збір доказів у господарському судочинстві. Визначено вимоги до діяльності адвоката зі збору доказів. Досліджено нормативно-правову базу, що регламентує зміст та межі даної діяльності. Сформульовано пропозиції щодо внесення змін і доповнень до ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та ГПК України. Підкреслено, що, порівняно з іншими категоріями представників сторін та третіх осіб, адвокат має більше гарантованих законодавством можливостей щодо збирання доказів, а отже, і їхнього подання до суду.

10.03–04.13.693.

347.965(470):343.45 Кожев А. В. Актуальные вопросы правового регулирования режима адвокатской тайны в Российской Федерации на современном этапе / *А. В. Кожев* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия : Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 85–91.

Рассмотрен вопрос правового регулирования режима адвокатской тайны в РФ на современном этапе, отражено мнение о законодательных гарантиях и практических недостатках. Выделено, что конфиденциальность взаимоотношений адвоката и доверителя, гарантирующая соблюдение адвокатской тайны, является публично-правовым принципом и охватывает не только и не столько интересы адвоката и его клиента, а осуществляется, прежде всего, в интересах правосудия и, в конечном счете, всего гражданского общества. Подчеркнуто, что важность этого принципа для уголовного судопроизводства состоит в том, что адвокат является покровителем своего доверителя, его вторым я, защитником от государственного обвинения. Адвокат как бы сливается в одно целое со своим доверителем. Естественно, ни один человек не захочет рассказывать свои тайны другому, если будет хотя бы допускать, что они могут стать достоянием иных лиц, тем более такие знания могут быть обращены ему во вред обвиняющей стороной.

10.03–04.13.694.

347.96 Компанєйцев С. Особистість адвоката: деонтологічний підхід / *Сергій Компанєйцев* // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3. — С. 135–137.

Охарактеризовано особисті, професійні та організаційні якості адвоката. Обґрунтовано необхідність використання деонтологічного підходу при подальших наукових дослідженнях особистості адвоката. До основних особистих якостей віднесено: чесність і порядність, гуманізм, простота та скромність, спостережливість, уважність, уміння швидко відновлювати працездатність в умовах тривалого професійного навантаження, напруження тощо. Серед особистих якостей адвоката у конструктивній сфері його діяльності виділено: ерудованість, наполегливість в аналізі доказів, об'єктивність, глибина мислення, творчість, проникливість. Підкреслено, що організаційні якості адвоката сприяють підготовці до судового засідання, організації свого робочого місця, розподілу часу та навантаження.

10.03–04.13.695.

347.965(477) Коч О. Особливості трансдержавної діяльність адвокатури / *Олена Коч* // Юридичний журнал. — 2013. — № 3. — С. 123–127.

Досліджено особливості трансдержавної діяльності адвокатури. Розглянуто ступінь виконання зобов'язань України перед міжнародною спільнотою щодо регламентації адвокатської діяльності. З метою встановлення обсягу прав, які мають адвокати України при здійсненні професійної діяльності за кордоном, проаналізовано законодавство Азербайджану, Вірменії, Естонії Ізраїлю, Молдови, Німеччини, Росії, Саудівської Аравії, США, Таджикистану, Чехії. Виокремлено три моделі, за якими визначаються повноваження адвокатів іноземних держав: «відкритих дверей», «обмеженого доступу», «закритого доступу».

10.03–04.13.696.

347.965(477):174.4 Матвєєв П. Порівняльний аналіз правил адвокатської етики / *Петро Матвєєв* // Юридичний журнал. — 2013. — № 3. — С. 120–122.

Вивчено застосування правоположень щодо організації й здійснення адвокатської діяльності в Україні, викладених у нових Правилах адвокатської етики і затверджених Установчим З'їздом адвокатів України у 2012 р. Зазначено,

що нові Правила позбулися статті, яка дає визначення вжитим термінам. Виділено, що це не додає зручності в користуванні, тим більше, що Правила адресовані широкому колу осіб, які будуть вимушені звертатися за визначенням до інших нормативно-правових актів.

10.03–04.13.697.

347.965(470+477) Меланчук А. В. Порядок одержання дозволу на заняття адвокатською діяльністю в дореволюційній Росії та сучасній Україні: порівняльний аналіз / *А. В. Меланчук* // Університетські наукові записки: Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — Хмельницький, 2013. — Вип. 1. — С. 352–359.

Досліджено законодавче регулювання отримання статусу адвоката в дореволюційній Росії та незалежній Україні, виявлено подібності та відмінності у правовому регулюванні цього питання. Проаналізовано порядок діяльності рад присяжних повірених за Судовими статутами та кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури відповідно до положень ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо формування адвокатського корпусу. Підкреслено, оскільки адвокатура є інститутом, на який покладено обов'язок реалізації конституційного права громадян на отримання висококваліфікованої правової допомоги, то у зв'язку з цим адвокати підпорядковані особливо підвищеним вимогам чесності і моралі, які засновані на етичних критеріях і традиціях адвокатури, а також на міжнародних стандартах і правилах адвокатської професії.

Див. також: 09.03–04.13.582, 09.03–04.13.597.

12.00.11 МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Книги

11.03–04.13.698.

341.174(4)(075.8) Аракелян М. Р. Право Європейського Союзу : з урахуванням змін, внесених Лісабонським договором 2007 р. : підруч. для вузів / *М. Р. Аракелян, М. Д. Василенко* ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 390 с.

Розкрито основні теми програми курсу «Право Європейського Союзу» («Європейське право») з урахуванням змін, внесених Лісабонським договором 2007 р.. Акцентовано увагу на питаннях лекційних тем з курсу «Право Європейського Союзу» (загальна частина), надано методичні рекомендації щодо їх вивчення, наведено рекомендовану літературу і питання для самостійного контролю знань студентів. Вивчено історико-правові засади становлення системи європейської інтеграції в рамках ЄС і методологію курсу. Проаналізовано компетенцію ЄС, цілі та принципи його діяльності, визначено інституційну структуру ЄС. Надано детальну організаційно-правову характеристику інституціям і органам ЄС. Охарактеризовано стан прав людини та правові документи, які використовуються у державах-членах ЄС. Визначено роль і місце України у взаємовідносинах з ЄС та його державами-членами, пояснено правовий режим внутрішнього ринку ЄС.

11.03–04.13.699.

341.174(4)(076.6) Консолідовані версії договору про Європейський Союз та договору про функціонування Європейського Союзу (2010/С 83/01) : хрестоматія / упоряд. *Б. В. Бабіна*. — О. : Фенікс, 2012. — 295 с.

Вміщено текст Консолідованої версії Договорів про Європейський Союз та про функціонування ЄС у редакції Лісабонської угоди 2007 р. (документ Європейського Союзу 2012/С/01) в офіційному перекладі на українську мову. Консолідовану версію договорів викладено із скороченням технічних положень у форматі, максимально зручному для користувачів. Також вміщено додатки до Договору про функціонування Європейського Союзу та Декларації, що додаються до заключного акту міжурядової конференції, що схвалила Лісабонський договір. Включено Хартію основоположних прав Європейського Союзу.

11.03–04.13.700.

341.231.14(063) Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини : зб. наук. ст. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 верес. 2012 р.) / за ред. С. В. Ківалова ; НУ ОЮА. — О. : Фенікс, 2012. — 520 с.

Вміщено наукові статті міжнародної науково-практичної конференції «Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини», присвячені актуальним проблемам реформування європейської системи захисту прав людини, впливу структурних та системних недоліків правових систем держав-учасниць Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. на виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини. Вивчено правове забезпечення ефективного виконання рішень Європейського суду з прав людини та правове забезпечення ефективного застосування практики Європейського суду з прав людини.

11.03–04.13.701.

341.4(073)(075.8) Ролінський В. І. Міжнародне кримінальне право. Загальна і Особлива частина : навч. посіб. / *В. І. Ролінський*. — К. : Кафедра, 2012. — 268 с.

Розглянуто найбільш значущі теоретичні і практичні питання, які стосуються визначення основних підходів до розуміння концептуальних засад міжнародного кримінального права. Розкрито сутність міжнародного кримінального права. Проаналізовано історію становлення та розвитку міжнародного кримінального права. Обґрунтовано необхідність міжнародного кримінального права, спираючись на об'єктивні умови життя і розвитку світової спільноти. Вивчено основні принципи міжнародного кримінального права. Об'єктивно досліджено основні джерела міжнародного кримінального права. Визначено зміст понять злочину, об'єктивних і суб'єктивних ознак складу злочину за міжнародним кримінальним правом. Проведено кримінально-правове визначення злочинів проти миру та безпеки людства (злочини за загальним міжнародним кримінальним правом) і злочинів міжнародного характеру (злочини за загальним міжнародним кримінальним правом). Сформульовано і обґрунтовано пропозиції з удосконалення українського національного кримінального законодавства і практики його застосування. Досліджено різні форми міжнародного співробітництва у протидії кримінальній злочинності. Підкреслено безперечну важливість міжнародного кримінального права на сучасному етапі розвитку суспільства. Розглянуто непересічне значення діяльності ООН.

Автореферати

11.03–04.13.702.

341:221.1(043.3) Бездєнєжна М. Ю. Міжнародно-правовий режим природних ресурсів спільного використання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / *Бездєнєжна Марія Юріївна* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2012. — 17 с.

Досліджено теоретичні та практичні проблеми міжнародно-правового регулювання викори-

стання, збереження та охорони природних ресурсів спільного використання. Визначено поняття цих ресурсів та виведено критерії їх класифікації. Проаналізовано історичні витоки та сучасний міжнародно-правовий режим основних видів природних ресурсів спільного використання. Зазначено принципи і підходи міжнародного права, які мають важливе значення для правового режиму цих природних ресурсів. Розглянуто міжнародно-правовий режим окремих видів природних ресурсів спільного використання: грунтових вод, поверхневих, прісних вод, мінеральних ресурсів, мігруючих тварин. Розкрито особливості правового регулювання деяких природних ресурсів спільного використання України: Дунаю, ресурсів Чорного моря, Карпатських гір.

11.03–04.13.703.

340.147:34(477)(043.3) Береза О. Я. Розвиток концепції міжнародного договору в українській правовій практиці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / *Береза Олександр Якович* ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2012. — 20 с.

Досліджено розвиток концепції міжнародного договору в процесі історичного формування та становлення української держави. Розкрито сутність і логічну основу розвитку концепції міжнародного договору. Встановлено витоки міжнародно-договірної практики української держави. Здійснено аналіз міжнародно-договірної практики історичних міжнародних правосуб'єктів Східної Європи та її значення в українському історичному процесі. Приділено увагу міжнародно-договірним правовідносинам Київського князівства і особливо його першому міжнародному договору з Візантією у 860 р. Запропоновано періодизацію розвитку концепції міжнародного договору. Виконано аналіз недоліків у процесі формування міжнародного договірного права України. Запропоновано можливі перспективи розвитку концепції у майбутньому.

11.03–04.13.704.

341.221.2:551.46:553.04(477)(043.3) Варес К. Л. Міжнародно-правові аспекти дослідження Україною ресурсів Міжнародного району морського дна : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / *Варес Костянтин Лембітович* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. — К., 2012. — 19 с.

Розглянуто міжнародно-правові аспекти дослідження ресурсів Міжнародного району морського дна. Основну увагу приділено перспективам участі України в експлуатації ресурсів Району (за конвенційною термінологією), додатково розглянуто загальну проблематику освоєння Району для усіх держав. Серед шляхів реалізації права України на дослідження та експлуатацію ресурсів Району окремо виділено проблему правонаступництва Україною прав та обов'язків СРСР стосовно вкладу Української РСР у дослідження ресурсів Району. Розглянуто процедуру подання заявок та участі у розробці ресурсів Району на території *tabula rasa*, які можуть бути зареєстровані як для України, так і для інших держав, які бажають досліджувати ресурси Району. Окремий розділ дисертації присвячено перспективам України щодо співпраці з такими важливими дослідниками ресурсів Району — СО «Інтерокеанметал», ДНЦ «Южморгеология» та Підприємством Міжнародного органу з морського дна.

11.03–04.13.705.

341.226(043.3) Гаврилова Ю. Ю. Міжнародно-правова регламентація повітряного простору : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / *Гаврилова Юлія Юріївна* ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К., 2012. — 20 с.

Виявлено особливості міжнародно-правового регулювання повітряного простору та встановлено зміст міжнародних правовідносин у сфері використання повітряного простору. Комплексно досліджено міжнародно-правову регламентацію повітряного простору в рамках інституційного та нормативного механізмів. Охарактеризовано особливості міжнародно-правового повітряного простору надміжнародною територією та територією зі змішаним режимом. Вивчено види правових режимів повітряного простору в їх системному взаємозв'язку. Визначено перспективи та напрями удосконалення міжнародно-правового регулювання цієї сфери. Запропоновано зміни до Конвенції Чикаго 1944 р.

11.03–04.13.706.

341.018(569.4)(043.3) Ель-Кафарна Мухаммед Салем Хасан. Особливості міжнародно-правового статусу Палестинської Автономії : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / *Ель-Кафарна Мухаммед Салем Хассан* ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — 20 с.

Розкрито головні чинники, що вплинули на виникнення Палестинської Автономії. Досліджено проблему палестинської державності у контексті Палестино-ізраїльського діалогу, що дозволяє найбільш об'єктивно розглянути хід процесу мирного врегулювання, позиції сторін і виявлено перешкоди на шляху до вирішення близькосхідного конфлікту, що можливо тільки при правильній оцінці місця і ролі ідеї створення незалежної держави в палестинському національному русі. Найважливішу роль у визнанні міжнародним співтовариством права палестинського народу на самовизначення відіграли міжнародні організації, які надали ОВП, а потім Державі Палестина право на участь в їх діяльності, яка поступово розширювалася, зміцнюючи міжнародну правосуб'єктивність ОВП, а потім Держави Палестина. Виділено, що більшість держав і міжнародних організацій стали сприймати Палестину як державу багато років тому. Палестина, будучи наділеною статусом «країни спостерігача» в ООН, отримала ті ж права, що й інші держави, які входять до

Ради Безпеки, Генеральної Асамблеї та інших органів ООН.

11.03–04.13.707.

341.17(477)(043.3) Козярська А. О. Міжнародно-правове забезпечення регіональної колективної безпеки: участь і перспективи України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / *Козярська Анна Олегівна* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2012. — 17 с.

Розглянуто поняття та сутність безпеки в політичному, економічному, інформаційному аспектах. Проаналізовано поняття права міжнародної безпеки. Визначено роль міжнародних організацій в забезпеченні регіональної безпеки. Досліджено поняття колективної безпеки та співробітництва в Європі. Розглянуто питання врегулювання конфліктів у рамках Організації Об'єднаних Націй та з'ясовано, які антикризові механізми діють у рамках Організації з безпеки і співробітництва в Європі, Організації Договору колективної безпеки, Організації Північноатлантичного договору, Шанхайської організації співробітництва. Вивчено питання участі і перспектив України у міжнародних організаціях колективної безпеки, а саме в Організації з безпеки і співробітництва в Європі, Організації Договору колективної безпеки, Організації Північноатлантичного договору, Шанхайської організації співробітництва.

11.03–04.13.708.

341.23:339.5/9(477)(043.3) Лекарь А. С. Правила і процедури вирішення спорів у рамках Світової організації торгівлі та механізми їх впровадження в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / *Лекарь Ангеліна Сергіївна* ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К., 2012. — 20 с.

Досліджено історичні передумови виникнення й встановлення багатосторонньої торговельної системи та її підсистеми вирішення міждержавних торгових спорів. Встановлено особливості формування системи вирішення міждержавних торгових спорів згідно з Хартією Міжнародної торговельної організації. Здійснено аналіз особливостей системи вирішення міждержавних торгових спорів згідно з ГАТТ-1947. Охарактеризовано правову природу, засади та шляхи еволюції багатосторонньої системи вирішення міждержавних торгових спорів у рамках ГАТТ до створення відповідної системи у рамках СОТ. Висвітлено цілі та функції системи вирішення спорів СОТ через аналіз базових конститутивних угод системи права СОТ. Розкрито інституційну складову системи вирішення спорів СОТ. Визначено базові принципи функціонування системи вирішення спорів СОТ. Проаналізовано основні риси системи вирішення спорів СОТ та застосовне право. Порівняно та визначено ключові відмінності процесів вирішення міждержавних торгових спорів у рамках ГАТТ та СОТ. Вивчено систему нормативно-правового забезпечення участі України у системі вирішення спорів СОТ та виявлено основні проблеми, що впливають на ефективність захисту Україною національних інтересів.

11.03–04.13.709.

341.231.14:341.17(043.3) Мушак Н. Б. Міжнародно-правові засади та забезпечення прав людини в європейських міжнародних організаціях : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / *Мушак Наталія Богданівна* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2012. — 20 с.

Досліджено основні етапи еволюції політико-правових вчень та понять про права і свободи людини в Європі. Проаналізовано проблемні питання класифікації прав людини в Європі. Охарактеризовано систему європейських міжнародних організацій у встановленні європейських стандартів прав людини. Розкрито організаційно-правові засади європейської системи захисту прав людини Ради Європи. Здійснено аналіз сучасної моделі нормативного закріплення та гарантування прав людини у правовій системі Європейського Союзу. Висвітлено специфіку діяльності Організації з безпеки і співробітництва в Європі у рамках «людського виміру». З'ясовано міжнародно-правові питання співробітництва і взаємодії правових систем Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з безпеки і співробітництва в Європі у сфері захисту прав людини. Висвітлено основні напрями співробітництва України і Ради Європи у сфері захисту прав людини. Визначено правові основи співробітництва України з Європейським Союзом щодо захисту і забезпечення прав людини. Охарактеризовано правові форми співробітництва України й Організації з безпеки і співробітництва в Європі у сфері захисту прав людини.

11.03–04.13.710.

341.231.14:061.1(043.3) Поліванова О. М. Правове регулювання свободи пересування фізичних осіб у Європейському Союзі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / *Поліванова Олена Миколаївна* ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2012. — 19 с.

Проаналізовано положення доктрини міжнародного права та існуючі підходи до визначення поняття «свобода пересування осіб». Визначено поняття «свободи пересування фізичних осіб в Європейському Союзі». Висвітлено та проаналізовано процес становлення свободи пересування осіб у ЄС. Досліджено організаційно-правовий механізм ЄС щодо забезпечення свободи пересування осіб. Розкрито зміст поняття та правової засади свободи пересування працівників. Окреслено правові умови реалізації свободи пересування у ЄС економічно неефективних програм. Охарактеризовано правовий механізм регулювання відносин між Україною і ЄС щодо свободи пересування українських громадян на території ЄС. Узагальнено і висвітлено специфіку регулювання відносин між Україною і

ЄС щодо свободи пересування українських громадян на території ЄС. Розкрито актуальні питання запровадження безвізового режиму між ЄС і Україною.

11.03–04.13.711.

341.176(4)(043.3) Шелудченкова А. С. Міжнародно-правовий статус Європейського Союзу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / *Шелудченкова Аліна Сергіївна* ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К., 2012. — 19 с.

Досліджено Європейський Союз як міжнародне об'єднання якісно нового типу. Розглянуто питання міжнародної правосуб'єктивності ЄС на сучасному етапі та співвідношення останньої з міжнародно-правовим статусом ЄС. З'ясовано зміст міжнародно-правового статусу ЄС та досліджено його складові. Проаналізовано міжнародний договірний механізм ЄС, що визначає основи правового статусу Союзу. Обґрунтовано складові інституційної структури ЄС та його актів. Висвітлено правову природу нового покоління угод про асоціацію з державами-сусідами та з'ясовано їх значення для залучення України до європейської інтеграції. Визначено місце інституційно-правового механізму співпраці Європейського Союзу з Україною та його роль у поглибленні інтеграційних відносин України з ЄС. Досліджено процес наближення законодавства України *acquis communautaire* у зв'язку з підготовкою Угоди про асоціацію.

Реферати

11.03–04.13.712.

341.48:343.326 Антипенко А. В. Кримінально-правові за міжнародним правом оцінки прийнятності регулювання терористичних збройних конфліктів гуманітарним правом / *А. В. Антипенко* // Митна справа. — 2013. — № 2, ч. 2, кн. 1. — С. 336–343.

Визначено проблему ефективності міжнародного права у сфері боротьби з тероризмом, запропоновано можливі способи її розв'язання, що полягають у кваліфікації терористичних збройних конфліктів як різновиду боротьби і уведення їх у поле регулювання міжнародного права збройних конфліктів.

Проаналізовано існуючий стан міжнародно-правового регулювання збройних конфліктів та продемонстровано, що на базі існуючих норм міжнародного гуманітарного права можлива кваліфікація систематичної боротьби із застосуванням терористичних методів як такої, що підлягає регулюванню міжнародним гуманітарним правом.

Продемонстровано, що вимоги права, що обумовлюють криміналізацію діянь і конкретизують регулюючі можливості норм, які дозволяють оцінити ці діяння у просторі, у часі, за територіальним критерієм, з прив'язкою до контексту збройного конфлікту та ін.., цілком можуть бути застосовані до терористичних збройних конфліктів.

О. В. Плотніков

11.03–04.13.713.

341.232:620.9 Білоцький С. Д. Проект DESERTEC — нове явище в реалізації міжнародно-правового забезпечення екологічно орієнтованої енергетики / *С. Д. Білоцький* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 421–427.

Автор досліджував інституційний механізм координації міжнародного співробітництва у сфері використання відновлюваних джерел енергії на прикладі проекту Desertec. Вивчено способи реалізації концепції проекту різними правовими засобами. Були відзначені особливості проекту Desertec як складової частини енергетичної політики ЄС, а також оцінений потенціал даного проекту для успішного розвитку відновлюваної енергетики. Автор звертає увагу на те, що цілі, які повинні бути досягнені у процесі реалізації Концепції Desertec, повністю відповідають вимогам Лісабонського договору. Окрім цього, низка директив ЄС може бути застосована для вдалої реалізації проекту.

Вчений вважає, що Концепція Desertec відображає концептуальну ідею про налагодження постачання енергії з відновлювальних джерел енергії між ЄС і третіми державами, інституційне оформлення якої відбулося завдяки створенню некомерційної організації Фонд Desertec та консорціуму німецького права DiiGmbH, у рамках якого здійснюється реалізація інвестиційних проектів з розбудови мереж енергопостачання.

М. В. Чіпко

11.03–04.13.714.

341.24:351.862.22 Каткова Т. Г. Теоретичні засади виділення права загальної спадщини людства в окрему галузь міжнародного права / *Т. Г. Каткова* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. — О., 2013. — Вип. 48. — С. 93–102.

Загальна спадщина людства — категорія, яка на договірному рівні вперше з'явилась в міжнародному праві у так званому Пакті Реріха. Згодом згадується й в універсальному договорі — Конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року. З того часу до неї апелювали в договорах різної направленості та у контексті різних об'єктів охорони. На даний час навряд чи можна говорити про існування академічного консенсусу у визначенні природи міжнародно-правових норм, якими закріплюється статус та особливості охорони загальної спадщини людства. Її розглядають як інститут міжнародного права, правову концепцію, загальну частину низки галузей міжнародного права і та ін.

У статті Т. Г. Каткова доводить обґрунтованість ставлення до комплексу правових норм, якими закріплюється статус загальної спадщини людства як до галузі міжнародного права. Автором детально аналізуються окремі матеріальні та нематеріальні об'єкти, які складають таку спадщину. Визначається, що галузь права загальної спадщини людства має свій особливий предмет регулювання та набір спеціальних принципів, що мають не лише теоретичний, але й правовий вираз у Кастельонській декларації 1999 р.

Автор приходить до висновку, що право загальної спадщини людства є системою норм і принципів, які регулюють співробітництво держав у забезпечені й захисті природних і культурних ресурсів, що мають поширення як у просторах із міжнародним режимом, так і у межах державної території, які глобально впливають на виживання й добробут теперішніх і майбутніх поколінь.

Д. О. Коваль

11.03–04.13.715.

341.232:620.9 Крамар Р. І. Перспективи України та міжнародний досвід у сфері паливно-енергетичних ресурсів / *Р. І. Крамар, О. Л. Хитра* // Митна справа. — 2013. — № 1, ч. 2, кн. 2. — С. 357–363.

Автори проаналізували основні теоретичні і практичні підходи та особливості правового регулювання в сфері раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів. Виявлені основні недоліки українського законодавства у сфері використання ресурсів паливно-енергетичного комплексу та запропоновані шляхи удосконалення внутрішньодержавного регулювання цієї сфери.

Інноваційно-інвестиційний підхід до реформування паливно-енергетичного комплексу України вважається вченими найефективнішим. Суть цього підходу полягає в створенні державою таких законодавчих умов активації залучення інвестицій, які гарантують не тільки їх збереження, а й постійно зростаючий прибуток незалежно від економічної ситуації в країні. Дослідниками зазначено, які саме напрямки роботи із зарубіжними партнерами у галузі енергосбереження потрібно обрати Україні для подальшого розвитку паливно-енергетичного комплексу. Особлива увага приділяється співробітництву з ЄС.

М. В. Чіпко

11.03–04.13.716.

341:572.02 Мережко О. О. Антропологія міжнародного права / *О. О. Мережко* // Юридичний журнал. — 2013. — № 4. — С. 46–48.

Антропологія міжнародного права визначається як підгалузь антропології права, що вивчає вплив і взаємозалежність між інститутами міжнародного права й більш широким культурно-правовим контекстом, в якому знаходиться й розвивається людина й суспільство. Завдання перед антропологією міжнародного права — визначити, які правові культури впливають на міжнародне право і визначення впливу міжнародного права на правові культури. Антропологія міжнародного права пояснює механізми формування і дії міжнародного права в конкретному соціально-культурному контексті.

Творці міжнародного права вбачали його основу в природному праві, шукали його основи в праві людства в цілому, що вказує на зв'язок міжнародного права і антропології. Історичне «право народів» і було задумане як право людства в цілому.

Автор зазначає, що сучасне універсальне міжнародне право можна побудувати тільки на фундаменті антропологічних досліджень, за допомогою яких можна визначити спільне для всіх народів культурно-правове ядро. Для розвитку сучасного антропологічного мислення важливою є теза про те, що народи світу є членами наднаціональної спільноти.

Антропологія міжнародного права багатогранна, зокрема, з'явились дослідження в контексті критики глобалізації, транскордонного руху людей, капіталу і культурних ідеологій, міжнародного захисту прав людини, конфліктних процесів, антропології міжнародних організацій. Все частіше антропологія пов'язується з практикою правозахисних рухів, зокрема, звертається увага на дії держави, що обмежують культурний плюралізм.

Звертається увага автором на те, що проблемою антропології є не стільки стосунки між релятивізмом і універсалізмом у контексті прав людини, скільки стосунки міх культурою прав людини і різними культурами.

Ю. В. Чайковський

11.03–04.13.717.

341.231.14:341.17 Мушак Н. Б. Міжнародно-правові питання співробітництва та взаємодії правових систем Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з співробітництва та безпеки у Європі у сфері захисту прав людини / *Н. Б. Мушак* // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 1. — С. 308–311.

Проаналізовано основні повноваження Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з співробітництва та безпеки у Європі у сфері захисту прав людини та питання взаємодії між цими організаціями і проблематика розподілу компетенції та співпраці між цими європейськими організаціями у сфері захисту прав людини. Досліджені основні етапи такого співробітництва, окреслені основні проблеми та його перспективи. Зроблено висновки щодо взаємодії між вказаними організаціями та запропоновані деякі можливості посилення співпраці досліджених організацій у сфері захисту прав людини.

О. М. Гладенко

11.03–04.13.718.

341.231.14-053.2 Ольхова А. В. Принцип якнайкращого забезпечення інтересів дитини у міжнародному гуманітарному праві / *А. В. Оль-*

хова // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 1. — С. 348–352.

Стаття присвячена оцінці принципу якнайкращого забезпечення інтересів дитини у міжнародному гуманітарному праві, визначено фундаментальність цього принципу в загальному міжнародному праві та його вагомий вплив на міжнародне гуманітарне право.

Автор зазначає багатогранність даного принципу, відсутність чіткої дефініції та його широке тлумачення, а також безумовно керівну роль принципу якнайкращого забезпечення інтересів дитини у рамках інституту захисту прав дитини, відокремлює етапи формування та висвітлює особливості генезису принципу.

Проаналізовано ряд міжнародно-правових норм у сфері захисту прав дитини як у мирний, так і у воєнний час з урахуванням принципу якнайкращого забезпечення інтересів дитини. Однак, як зазначає автор, незважаючи на вагому роль даного принципу, його визначення не містить жодний міжнародно-правовий документ. Виходячи з цього, дана норма має зобов'язуючий характер, причому навіть для органів законодавчої влади, тим самим принцип попереджає створення нормативних актів, зміст яких йшов би у розріз з інтересами дитини.

У статті проводиться порівняльний аналіз норм національних законодавств держав світу, що закріплюють принци якнайкращого забезпечення інтересів дитини. Окремо звернено увагу на питання впливу принципу на сучасне міжнародне гуманітарне права.

Після проведеного аналізу автор робить висновок, що незважаючи на відсутність норми, яка б містила дефініцію принципу, на сьогодні він є керівним у системі захисту прав дитини та має вагомий вплив на міжнародне гуманітарне право. Він визначається основоположним як конвенційними, так і звичаєвими нормами сучасного міжнародного права у період збройних конфліктів.

К. В. Мануїлова

11.03–04.13.719.

341.215.11(456.31) Отрош М. І. Особливості міжнародної правосуб'єктності Святого Престолу / *М. І. Отрош* // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 1. — С. 312–315.

Міжнародна правосуб'єктність розуміється як інститут міжнародного права і як здатність суб'єкта безпосередньо володіти правами та обов'язками за міжнародним правом, брати участь у створенні і реалізації його норм.

Розглядаючи особливості Святого Престолу як суб'єкта міжнародного права, автор наголошує, що його правосуб'єктність випливає не з наявності окремої територіальної одиниці — Держави міста Ватикан, а з особливої духовної місії, яку він виконує. Вводиться категорія «моральна особа» поряд із «фізичною» та «юридичною» особами, чим підкреслюється, що даний суб'єкт існує незалежно від його визнання з боку інших суспільних інституцій. Вказується на підставу міжнародної правосуб'єктності — звичай і мовчазна згода більшості держав.

Відповідно до канонічного права Святий Престол є носієм двох суверенітетів — духовного і світського, при чому основою правосуб'єктності є саме духовний суверенітет. Саме в межах цього суверенітету Святий Престол наділений функціями підтримання дипломатичних відносин з іноземними державами (активне і пасивне право посольства), членства у міжнародних організаціях та міжнародних конференціях, участі у міжнародних договорах, участі у мирному вирішенні міжнародних спорів.

Автор приходить до висновку, що Апостольський Престол в силу самого факту свого існування володіє міжнародними правами та обов'язками і є первинним членом міжнародного співтовариства.

Ю. В. Чайковський

11.03–04.13.720.

341.64 Пасічник Я. С. Стадії правового регулювання міжнародної судової процедури / *Я. С. Пасічник* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 427–435.

У статті визначаються і розглядаються стадії правового регулювання міжнародної судової процедури. В результаті аналізу джерел міжнародного права дається характеристика процесуально-процедурного порядку міжнародного судочинства від укладення міжнародних договорів і створення міжнародного суду до прийняття рішення і вирішення міжнародного спору. Розкривається роль міжнародної судової процедури у забезпеченні міжнародного правопорядку. Робиться висновок про належний рівень правого регулювання міжнародної судової процедури на кожній стадії. Аналізуються сучасні тенденції міжнародного судочинства.

Показано, що процедура здійснення міжнародного судочинства в міжнародних судах з кожним кроком набуває все більшого значення як самостійна і продуктивна галузь міжнародного співробітництва, в умовах інтеграції країн, здійснення контролю за процесом діяльності держав щодо дотримання прав людини та інших важливих питань забезпечення міжнародного правопорядку.

О. В. Плотніков

11.03–04.13.721.

341.64:347.962 Прокопенко Б. О. Міжнародні стандарти добору кандидатів на посаду судді / *Б. О. Прокопенко* // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 1. — С. 356–359.

Автор аналізує міжнародні документи щодо критеріїв добору кандидатів на посаду судді від універсальних до регіональних, у тому числі й рекомендаційного характеру, а саме: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 40/32 від 29 жовтня 1985 р., Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 40/146 від 13 листопада 1985 р., Європейська

хартія про статус суддів 1998 р. (Рада Європи), Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № R (94) 12 щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки від 17 листопада 2010 р. та Загальна (Універсальна) хартія судді, ухвалена 17 листопада 1999 р. Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів в Тайпеї (Тайвань). Б. О. Прокопенко акцентує увагу на схожих рисах, притаманних цим документам, серед яких: 1) неможливість формулювання корпусу професійних суддів з будь-якою дискримінацією самовираження особи (винятком є належність до громадянства держави); 2) існування спеціального органу державної влади, який приймає рішення щодо добору кандидатів на посаду судді; 3) більшість членів цього органу повинні бути вже працюючі професійні судді; 4) високий рівень правової культури, правової свідомості кандидата на посаду судді та ін.

Н. В. Хендель

11.03–04.13.722.

341:340.61 Спектор О. Незастосовність ідеальної моралі у міжнародному праві / *О. Спектор* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 191–208.

Щоб дослідити незастосовність ідеальної моралі у міжнародному праві, О. Спектор уточнює зміст термінів «ідеальна мораль» та «міжнародне право». Автор стверджує, що концепція ідеальної моралі непридатна для Вестфальського міжнародного права, тому що сукупність міжнародно-правових норм не має інституційної системи. Дослідник констатує, що розвинуті правові системи можуть прагнути до відображення чи віддзеркалення ідеальної моралі, тому що вони включають епістемні правила і юридичні процедури, які разом складають передумову застосовуваності ідеальної моралі. На думку автора саме відсутність авторитетної юридичної установи у Вестфальському міжнародному праві пояснює, чому ця система права приречена не досягати відповідності з ідеальним кодексом війни. А право війни, у свою чергу, є різновидом нерозвиненої правової системи, оскільки йому бракує інститутів для пошуку фактів і з'ясування істини. О.Спектор зазначає, що ідеальна міжнародна мораль припускає існування і ефективне функціонування епістемних інститутів, міжнародне право інституційно нездатне на відображення чи віддзеркалення міжнародної моралі. Дослідник робить висновок, що на відміну від ідеальної міжнародної моралі, яка може встановлювати правила для світів, де досконале знання є легкодоступним, міжнародне право у зв'язку з епістемною проблемою приречене на неідеальні правила.

Н. В. Хендель

11.03–04.13.723.

341.231.14:378-056.26(477) Терещенко А. В. Міжнародний досвід захисту осіб з особливими потребами у вищих навчальних закладах / *А. В. Терещенко* // Митна справа. — 2013. — № 1, ч. 2, кн. 2. — С. 368–372.

Стаття присвячена дослідженню міжнародного досвіду захисту осіб з особливими потребами у вищих навчальних закладах, а також формуванню позитивних його положень, які можна було б запровадити в Україні для покращення умов навчання та життєдіяльності осіб з особливими потребами в сучасному середовищі.

Автор зазначає, що створення умов для повноцінного суспільного життя інвалідів — один із пріоритетів соціальної політики Української держави, а також, що вища освіта відіграє надзвичайну роль для всіх людей і в першу чергу — для людей з особливими потребами не тільки в нашій державі, але і в інших державах.

А. В. Терещенко відмічає, що за останні роки для цього зроблено суттєві кроки: гармонізовано відповідно до міжнародних стандартів національну нормативно-правову базу, затверджено першочергові заходи щодо створення сприятливих умов життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями, прийнято Закон «Про реабілітацію інвалідів в Україні» тощо.

Автор робить висновок, що інвалідизація в суспільстві в усіх розвинутих країнах світу невпинно зростає. Інваліди поступово стають вагомим чинником трудового потенціалу суспільства і держави відповідно їх адаптації до звичайного життєвого середовища. Інвалідам треба надавати не соціальну допомогу, а створювати умови, щоб вони своєю соціально-корисною працею заробляли собі на життя самостійно. Доречно було б у ракурсі окресленої проблематики скористатися міжнародним досвідом щодо обов'язкової наявності у кожному ВНЗ України відділу з питань студентів-інвалідів, а також надання спеціальних академічних послуг з адаптації.

О. О. Бєлогубова

11.03–04.13.724.

341.231.14:575.113 Третьякова Т. В. Про формування провідних елементів міжнародного біоетичного права: глобального біотичного праворозуміння, глобальної біотичної правосвідомості, глобального біоетико-правового світогляду та глобальної біоетико-правової культури / *Т. В. Третьякова* // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 2. — С. 369–373.

Досліджено формування елементів міжнародного біотичного права, таких, як глобальне біоетичне праворозуміння, глобальна біотична правосвідомость, глобальний біоетико-правовий світогляд та глобальна біоетико-правова культура. Визначено підходи до дослідження «міжнародного біотичного права», запропоновано сформувати єдину цілісно спрямовану міжнародну біоетико-праову політику та міжнародну біоетико-правову стратегію, яку треба класифікувати, як «біосферно-ноосферну». Запропоновано при розробці Міжнародного біотичного кодексу передбачити розділ, присвячений формуванню глобального біоетико-праововго світогляду, глобального біотичного праворозуміння, глобальної

біотичної правосвідомості, глобального біоетико-правового світогляду та глобальної біоетико-правової культури.

О. М. Гладенко

11.03–04.13.725.

341.217 Хмельова І. Є. Субінститут визнання держав міжнародними організаціями / *І. Є. Хмельова* // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 1. — С. 395–398.

Стаття присвячена визначенню характерних рис субінституту визнання держав міжнародними організаціями, аналізу ролі та місця, яке міжнародні організації займають у процесах надання визнання.

Автор зазначає, що практика визнання держав міжнародними організаціями розглядалась у загальному контексті питань реалізації визнання, а не як окремий субінститут. Крім того, нагальним питанням залишається аналіз ролі та місця, яке міжнародні організації займають у процесах надання визнання.

І. Є. Хмельова вважає, що міжнародні організації поступово набувають все більшої ролі як суб'єкти міжнародного права та стають все більш вагомими акторами міжнародних відносин, встановлення та вивчення характерних рис, притаманних новому субінституту.

Аналіз функціонування субінституту визнання держав міжнародними організаціями показав, що вплив на нього політичної складової є не просто відчутним, а й надмірним. І єдиним шляхом до забезпечення послідовного і сталого розвитку даного субінституту є створення єдиної універсальної кодифікації з питань визнання, яка б врахувала появу і регламентувала застосування нового субінституту в міжнародному праві.

О. О. Бєлогубова

11.03–04.13.726.

341 Чайковський Ю. На захисті цілісності сучасного міжнародного права / *Ю. Чайковський* // Юридичний вісник. — 2013. — № 2. — С. 172–177.

Фрагментація міжнародного права— проблема не нова та широко обговорювана в останні десятиліття. Сформулювати її можливо не лише через категорію «фрагментація», але й через такі поняття, як універсальність, глобалізація, цілісність міжнародного права. Зазвичай негативний контекст, приписуваний в академічній літературі фрагментації, заміщується констатаційним підтекстом у разі використання інших термінів.

Аналізуючи проблему фрагментації міжнародного права, Ю. Чайковський звертає увагу на те, що фрагментація не є абсолютно негативним явищем. Вона може свідчити про розвиток та цілісність міжнародного права у діалектичному сенсі. Фрагментацію необхідно розуміти й крізь призму розширення об'єкта регулювання, а також посилення людиноцентричності міжнародного права.

Автор робить висновок про необхідність системного розуміння міжнародного права. Зокрема, зазначається, що несистемне уявлення міжнародного права позбавляє його передбачуваності і стабільності і, отже, підриває правову визначеність, а право, позбавлене внутрішньої цінності, не має й внутрішньої легітимації.

Д. О. Коваль

11.03–04.13.727.

341.01:340.137 Шайгарданова В. В. Уніфікація норм міжнародного права / *В. В. Шайгарданова* // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 2. — С. 403–407.

Стаття присвячена дослідженню уніфікації норм міжнародного права, що визначає ефективність закону, яка безпосередньо залежить від рівня уніфікації, яка, у свою чергу, забезпечує його чіткість, суворість і логічність.

Автор зазначає, що значний вплив на форму і зміст права забезпечує одноманітний підхід до правового регулювання схожих суспільних відносин, що призводить до створення більш досконалого законодавства.

В. В. Шайгардановою досліджено проблеми визначення поняття й суті уніфікації норм міжнародного права, проаналізовано особливості уніфікації норм міжнародного права.

Автор зазначає, що передумовами уніфікації норм права є правова інтеграція та інтернаціоналізація права. У результаті тенденцій правової інтеграції, інтернаціоналізації права в європейському просторі, наднаціональної природи права ЄС посилюється роль міжнародного права та, зокрема, права ЄС в національних конституціях, що поступово та досить активно отримують статус процесів «конституціоналізації».

Проведено аналіз взаємозв'язку міжнародного та національного права в сучасних умовах, а також визначено основні форми й способи взаємовпливу норм міжнародного та внутрішньодержавного права. Проаналізовано основні ознаки й напрями сучасної уніфікації і гармонізації міжнародного права як складової частини правової євроінтеграції України.

К. В. Мануїлова

11.03–04.13.728.

341.241.7:338.48(477) Шупік Б. В. Шляхи вдосконалення державного регулювання міжнародного туризму в Україні / *Б. В. Шупік* // Держава та регіони. Серія: Державне управління. — 2013. — № 3. — С. 47–51.

Стаття присвячена комплексній оцінці політики державного регулювання туристичної галузі України; визначено шляхи вдосконалення державного регулювання міжнародного туризму в Україні; запропоновано ефективні напрями розвитку туристичної галузі України.

Автор зазначає, що туристична галузь України має багато проблем розвитку й становлення як потужного світового гравця. Прекрасні природні й історичні пам'ятки України, за умови належної підтримки їх стану та ефективного

маркетингового просування в світі, здатні збільшити потоки іноземних туристів і надходження іноземної валюти в кілька разів.

Б. В. Шупік вважає, що основною передумовою розвитку сфери туризму є підтримка державою внутрішнього і в'їздного туризму як основних напрямків залучення коштів до державного бюджету, в тому числі валютних.

Після проведеного аналізу українського туристичного ринку автором робиться висновок, що Україна має величезний потенціал у сфері туризму й індустрії гостинності. На його думку, необхідна лише злагоджена робота на всіх щаблях влади й тісна кооперація та узгодження інтересів між державними органами влади з їх ефективною політикою державного регулювання туризму та комерційними структурами, які створюють і розвивають туристичну галузь України.

О. О. Бєлогубова

11.03–04.13.729.

341.238(477) Ярошко О. З. Принципи міждержавних відносин України / *О. З. Ярошко* / Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 513–516.

Досліджено принципи міждержавних відносин України, а саме: суверенної рівності держав; незастосування сили чи погрози силою; мирного вирішення міжнародних спорів; невтручання у внутрішні справи; рівноправ'я та самовизначення народів; співробітництва між державами; добросовісного виконання зобов'язань з міжнародного права; непорушності кордонів; територіальної цілісності; поваги прав людини та основних свобод. Проаналізовано закріплення зазначених вище принципів міжнародного права у відповідних нормативних актах та розкрито зміст вказаних принципів.

О. М. Гладенко

Статті

11.03–04.13.730.

341.231.14(489) Абашидзе А. Х. Защита прав и свобод человека в соответствии с международно-правовыми стандартами в условиях новых реалий глобализирующегося мира / *А. Х. Абашидзе, А. А. Клишас* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 251–255.

На примере Дании проанализированы основные препятствия концептуального и политико-правового характера в деле полного приведения национальной правовой системы и правоприменительной практики государства в соответствие с требованиями современного международного стандарта в сфере защиты прав человека. Отмечено, что Основным законом Дании есть Конституция, в которой закреплены принципы функционирования правительства, парламента и судебной власти страны, а также принципы взаимоотношения между ними. Выделено, что в Дании применяется дуалистический подход по инкорпорации международных соглашений Дании во внутригосударственное право.

11.03–04.13.731.

341.231.14:323.14 Аду Яо Никэз. Международно-правовое значение Дурбанского процесса / *Аду Яо Никэз* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 294–302.

Рассмотрено международно-правовое значение Дурбанского процесса против расизма, расовой дискриминации, ксенофобии и связанной с ними нетерпимости. Проанализированы, затрагиваемые данной Декларацией правовые проблемы, которые уже регулируются другими международными конвенциями. Выявлены вопросы, которые не должны были войти в Дурбанскую декларацию в силу ряда причин. Рассмотрен также процесс реализации данного документа в современном контексте. Подчеркнуто, что Дурбанская декларация затрагивает такие серьезные исторические вопросы человечества, как: колонизация, рабство, холокост, признание отрицательных последствий колониализма и рабства и выплата компенсаций и др. Однако данные вопросы должны решаться отдельно от контекста Дурбанской декларации между заинтересованными сторонами путем переговоров. Вместе с тем, Дурбанская декларация остается международным документом, содержащим важные положения международного права защиты прав человека в борьбе с расизмом, расовой дискриминацией, ксенофобией и связанной с ними нетерпимостью.

11.03–04.13.732.

341(045) Антипенко А. В. Мирні засоби розв'язання збройної конфліктності: проблеми дієвості / *А. В. Антипенко* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 442–449.

Розглянуто проблему дієвості наявного правового та інституційного інструментарію щодо сучасної збройної конфліктності, зважаючи на зростання в ній терористичного елемента. Ключовою проблемою недостатньої ефективності системи ООН щодо сучасної збройної конфліктності визначається недооцінка глобалізаційних чинників цієї конфліктності. Внаслідок цього відбувається розпорошення миротворчих можливостей міжнародного співтовариства, зосередження їх на другорядних чинниках і ситуаціях. Запропоновано шляхи усунення визначеної невідповідності.

11.03–04.13.733.

341.71-057.166 Бассам Исса. Правовое положение дипломатического курьера / *Бассам Исса* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 286–293.

Рассмотрено правовое положение дипломатического курьера, осуществляющего отправку, доставку и получение дипломатической почты, обеспечивая ее неприкосновенность во взаимоотношениях между дипломатическим представительством и аккредитующим государством. Проанализирована правовая основа, регулирующая статус дипломатического курьера. На основе анализа действующих международно-правовых норм сделан акцент на те обстоятельства, которые в правовом отношении не урегулированы, касательно и статуса дипломатического курьера, но неурегулированность которых есть основой для возникновения конфликта. Предложено разработать единые правила, которые бы применялись к положениям о дипломатической вализе и дипломатическом курьере, если учесть, что вопрос о статусе дипломатического курьера и дипломатической почты нашел свое отражение в Венской конвенции о дипломатических сношениях 1961 г., Венской конвенции о консульских сношениях 1963 г., Конвенции о специальных миссиях 1969 г., Венской конвенции о представительстве государств в их отношениях с международными организациями универсального характера 1975 г.

11.03–04.13.734

341.238“19/20” Блощаневич А. В. Вплив трансформації системи міжнародних відносин кінця XX — початку XXI ст. на розвиток міжнародного права / *А. В. Блощаневич* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 600–607.

Проаналізовано основні події кінця XX — початку XXI ст., які вплинули на розвиток міжнародного права. Визначено роль трансформації системи міжнародних відносин в еволюції міжнародного права. Виділено, що світові процеси кінця XX — початку XXI ст. підняли міжнародне право на новий рівень його розвитку та посилили його роль у регулюванні міжнародних відносин. Водночас знакові події цього періоду, які принесли з собою багато нових явищ і процесів, висвітили у міжнародному праві і низку проблем, які при вирішенні окремих важливих для міжнародної спільноти питань послаблюють його регуляторну функцію.

11.03–04.13.735.

341.241.7 Волкова Н. В. Культурные права как отдельная категория системы прав человека: международно-правовые аспекты / *Н. В. Волкова* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 275–285.

Проанализировано место культурных прав в системе основных прав и свобод человека. Рассмотрена трактовка культурных прав в различных международно-правовых актах и в замечаниях общего порядка, принятых Комитетом по экономическим, социальным и культурным правам. Изучен вопрос о коллективном аспекте прав, а именно об осуществлении индивидуальных прав, с одной стороны, и существовании коллективных прав как таковых, понимаемых как групповые права — с другой. Особо подчеркнуто о закрепленной в международном праве общей обязанности государств уважать, защищать и обеспечивать культурные права всех людей без дискриминации по признаку их конкретной идентичности. Как и в случае с другими правами человека, такие обязанности предполагают принятие во внимание понятий наличия, доступности, приемлемости, адаптируемости и соответствия, которые были разработаны, в частности, Комитетом по экономическим, социальным и культурным правам.

11.03–04.13.736.

341.215.2 Джантаев Х. М. Договорная правоспособность международных неправительственных организаций / *Х. М. Джантаев* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 237–245.

На основе анализа соответствующих международно-правовых документов, положений общей теории права, обширной договорной практики с участием международных и национальных неправительственных организаций (МНПО и НПО) и с учетом мнений отечественных и зарубежных публицистов доказано наличие у рассматриваемых институций такого важного для их деятельности качества, как договорная правоспособность. Отмечено, что соглашения с участием национальных и вненациональных НПО — перманентное, динамично развивающееся явление международной жизни второй половины XX — начала XXI столетия. Заинтересованное государство (или сообщество государств) своей санкцией придает юридическую силу подобным соглашениям, признавая тем самым за МНПО международную правосубъектность, договорную правоспособность и равные права как стороны в международном договоре.

11.03–04.13.737.

341.1.(045)0-75 Жукорська Я. М. Відповідальність міжнародних організацій за порушення міжнародно-правових зобов’язань: сучасний стан / *Я. М. Жукорська* // Часопис Київського університету права. — 2013. — № 2. — С. 356–360.

Розкрито особливості відповідальності міжнародних організацій за порушення міжнародних зобов’язань згідно з Проектом статей щодо відповідальності міжнародних організацій, схваленого у 2011 р. Комісією міжнародного права. Зазначено, що роботу ускладнила малочисельна практика у цій сфері, вагому роль в опрацюванні якої відіграли коментарі держав та міжнародних організацій. Проведено короткий історичний екскурс щодо вирішення питання розробки Проекту та охарактеризовано його природу, наголошуючи, що основним недоліком є його кінцева форма. Особливу увагу звернено на застосування контрзаходів до міжнародних

організацій та положення щодо субсидіарної відповідальності держав-членів.

11.03–04.13.738.

343.9:007 Зелинская Н. А. Преступность в киберпространстве: международно-правовой дискурс / *Н. А. Зелинская* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 465–477.

Рассмотрены актуальные проблемы международного сотрудничества в противодействии киберпреступности. Отмечено, что киберпространство по своей природе глобально. А обеспечение кибербезопасности, соблюдение прав человека и защита важнейшей информационной инфраструктуры требует от государства значительных усилий как на национальном, так и на международном уровнях. Акцентировано внимание на том, что адекватным ответом на прогрессирущий рост преступности в киберпространстве должна стать дальнейшая глобализация правового пространства. Указано, что, несмотря на очевидную сложность разработки и принятия универсальной концепии по борьбе с киберпреступностью, решение этой проблемы является приоритетной задачей мирового сообщества.

11.03–04.13.739.

341.48(73+44):343.326 Ивкина Н. В. Взаимодействие США и Франции в области противодействия международному терроризму / *Н. В. Ивкина, О. К. Петрович-Белкин* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Международные отношения. — 2013. — № 2. — С. 39–46.

Рассмотрены основные аспекты сотрудничества США и Франции в области борьбы с терроризмом. Проведен анализ основных форм и механизмов реализации данного взаимодействия после событий 11 сентября 2001 г. Изучены четыре принципа контртеррористической стратегии стран НАТО: не делать каких-либо уступок террористам и не иметь с ними никаких дел; предавать террористов суду за совершенные ими преступления; изолировать и оказывать давление на те государства, которые поддерживают терроризм, в целях изменения их политики; оказывать помощь государствам-союзникам в наращивании их способности бороться с терроризмом. Подчеркнуто, что сотрудничество между США и Францией в сфере противодействия терроризму представляется на настоящий момент достаточно эффективным. Однако нужно отметить, что данный процесс имеет ряд проблем и противоречивых моментов, приводящих к периодическому охлаждению в отношениях между двумя государствами.

11.03–04.13.740.

341.215.43(4) Кажаева О. С. Становление института реадмиссии в рамках Европейского Союза / *О. С. Кажаева* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 269–274.

Рассмотрены этапы становления и развития института реадмиссии в ЕС. Выявлены причины, препятствующие заключению соглашений о реадмиссии между государствами, а также особенности совместной компетенции ЕС и государств-членов в области реадмиссии. Выделены характерные черты соглашений о реадмиссии периода с 1950-х по 1960-е гг. Подчеркнуто, что соглашения о реадмиссии, заключенные в 90-е гг. между государствами-членами ЕС и третьими странами, которыми, как правило, были страны Центральной и Восточной Европы, имеют ряд отличий от ранее заключенных соглашений. Отмечено, что на сегодняшний день общая политика реадмиссии ЕС должна способствовать борьбе с нелегальной иммиграцией, содействию возвращения граждан третьих стран в страны их происхождения, «созданию группы третьих стран, ответственных за транзитную миграцию», а также расширению числа стран, которые в состоянии принимать иммигрантов.

11.03–04.13.741.

341.1/8:502.74/75(73)“1973/2013” Копылов М. Н. К юбилею Вашингтонской конвенции о международной торговле видами дикой фауны и флоры, находящихся под угрозой исчезновения, 1973 г. / *М. Н. Копылов, К. А. Меркулова* // Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 5. — С. 43–47.

Проанализированы наименее известные российскому читателю положения Вашингтонской конвенции о международной торговле видами дикой фауны и флоры, находящимися под угрозой исчезновения, которой в 2013 г. исполнилось 40 лет. Раскрыты положения Конвенции, которые касаются выдачи разрешений и лицензий, а также безопасности документов. Конкретные примеры имплементации требований Вашингтонской конвенции в национальное законодательство приводятся из практики АСЕАН, где функционирует Центр по биоразнообразию и создана сеть правоохранительных органов государств - членов АСЕАН по защите дикой природы (АСЕАН-ВЕН).

11.03–04.13.742.

341.225.5:504.42 Короткий Т. Р. Вплив демократизації міжнародного права на міжнародно-правовий механізм охорони морського середовища / *Т. Р. Короткий* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. — О., 2012. — Вип. 47. — С. 172–186.

Розглянуто процеси демократизації міжнародного права на прикладі міжнародно-правового механізму охорони морського середовища, становлення принципу демократії в міжнародно-правовій системі. Досліджено питання закріплення в міжнародному праві охорони морського середовища принципів та норм, які відображають демократичні підходи; розвиток міжнарод-

но-правової охорони морського середовища на основі демократичних принципів функціонування міжнародного права. Висвітлено питання демократизації процедур міжнародної правотворчості та право реалізації у сфері охорони морського середовища.

11.03–04.13.743.

341.255.5:504.42 Короткий Т. Р. Системно-структурний підхід до дослідження міжнародно-правових явищ у галузі охорони морського середовища / *Т. Р. Короткий* // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / НУ ОЮА, Південноукр. центр гендер. проблем. — О., 2013. — Вип. 48. — С. 84–93.

Розглянуто зміст та основні характеристики системно-структурного підходу до вивчення міжнародного права та його можливості в дослідженні міжнародно-правових явищ у галузі охорони морського середовища. Розмежовано поняття «правова система» і «система права» та зазначено, що перше з них відбиває багатокомпонентність права як соціального явища, його цілісний характер, наявність у його структурі різноманітних компонентів, що забезпечують функціонування. Система права характеризує нормативну структуру права, системні зв'язки між його нормами, визначення побудови, субординацію і зв'язки між ними, об'єднання їх у комплекси.

11.03–04.13.744.

341.217(4) Курылев К. П. Стратегическая концепция НАТО 2010 года в контексте обеспечения безопасности в Европе / *К. П. Курылев, Д. В. Казанчев* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Международные отношения. — 2013. — № 1. — С. 11–23.

Анализируются ключевые положения Стратегической концепции НАТО, принятой в 2010 г. в Лиссабоне в контексте обеспечения европейской безопасности. Отмечено, что новая доктрина НАТО призвана дать адекватный ответ на вызовы и угрозы, с которыми сталкиваются страны-члены блока на современном этапе. Авторы полагают, что развитие диалога о европейской безопасности показывает, что на данный момент «Большая Европа», основным гарантом безопасности которой является НАТО, не готова привлечь Россию в качестве равноправного партнера в процесс построения единой и справедливой системы европейской безопасности.

11.03–04.13.745.

341.221.28(597) Ле Куинь Нга. О позиции Вьетнама по вопросу сохранения мира и безопасности в связи с территориальным спором в Восточном море / *Ле Куинь Нга* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Международные отношения. — 2013. — № 2. — С. 59–66.

Рассмотрены вопросы, связанные с территориальными противоречиями между группой стран по вопросу принадлежности архипелага Спратли и Парасельских островов. Обоснована позиция Вьетнамской стороны по данному вопросу. Подчеркнуто, что, по мнению вьетнамской стороны, решение спорных вопросов по Восточному морю зависит и от той позиции, которую займет Россия. Отмечено, что в настоящее время на вьетнамском континентальном шельфе Восточного моря действует совместное нефтедобывающее предприятие — «Вьетсовпетро», которое есть собственностью Вьетнама и России и по оценкам российских экспертов это предприятие принадлежит к числу самых эффективных российских предприятий, работающих за границей. В рамках этого совместного предприятия Россия также активно участвует в кооперации с Вьетнамом по разработке месторождений нефти и газа на разных участках принадлежащего Вьетнаму континентального шельфа. Подчеркнуто, что все это говорит о том, что РФ имеет свои экономические интересы в Восточном море.

11.03–04.13.746.

341.1/8:346:347764 Мамедов А. А. Институт страхования в международном экономическом праве / *А. А. Мамедов* // Международное публичное и частное право. — 2013. — № 4. — С. 16–19.

Рассмотрены вопросы правового регулирования страхования в современный период, требующие учета мировых интеграционных процессов вследствие глобализации экономики. Охарактеризованы два существующие подхода к правовому регулированию отношений в сфере страхования в условиях глобализации. Отмечено, что в условиях глобализации экономики чрезвычайно важно учитывать международные тенденции в правовом регулировании отношений в сфере страхования как составной части глобализационной экономики с самого начала процесса формирования института страхования международного экономического права, поскольку в современных условиях трудно развивать закрытую, полностью зависящую только от внутренних факторов национальную сферу страхования, так как она уже интегрирована в мировую экономическую систему вследствие глобализации.

11.03–04.13.747.

341.34-053.2 Мустафаева М. М. Вербовка и использование детей-солдат как серьезное нарушение международного гуманитарного права / *М. М. Мустафаева* // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. — 2013. — № 2. — С. 256–264.

Изучена проблема вербовки и использования детей-солдат в ходе международных вооруженных конфликтов немеждународного характера. Рассмотрены источники международного права, касающиеся данного вопроса, а также два исторических решения: решение Международного уголовного суда по делу The Prosecutor vs. Thomas Lubanga Dyilo и решение Специального суда по Сьерра-Леоне по делу The Prosecutor

vs. Cnarles Ghankay Taylor. Подчеркнуто, что эти решения создали очень важные международные судебные прецеденты. Они должны стать сигналом для лиц, которые совершили, совершают или намереваются совершить военное преступление в виде набора и вербовки детей в вооруженные силы, сигналом о том, что их преступления не останутся безнаказанными. Рассмотрены положения Африканской хартии о правах и благосостоянии ребенка о том, что государства — участники Хартии обязуются уважать и обеспечивать уважение норм международного гуманитарного права, применяемого в вооруженных конфликтах, касающихся прав ребенка.

11.03–04.13.748.

341.64 Пасічник Я. С. Стадії правового регулювання міжнародної судової процедури / *Я. С. Пасічник* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 427–435.

Визначено і розглянуто стадії правового регулювання міжнародної судової процедури. У результаті аналізу джерел міжнародного права надано характеристику процесуально-процедурного порядку міжнародного судочинства від укладення міжнародних договорів і створення міжнародного суду до прийняття рішення і вирішення міжнародного спору. Розкрито роль міжнародної судової процедури у забезпеченні міжнародного правопорядку. Зроблено висновок про належний рівень правового регулювання міжнародної судової процедури на кожній її стадії. Проаналізовано сучасні тенденції міжнародного судочинства.

11.03–04.13.749.

341.232.1 Ржевська В. С. Порівняння зобов'язань сторін за Північноатлантичним і Варшавським договорами / *В. С. Ржевська* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — Вип. 58. — С. 585–588.

Здійснено аналіз спільних і відмінних рис міжнародно-правових зобов'язань сторін за договорами, які юридично оформили блокове протистояння «холодної війни». Показано, що, незважаючи на наявні відмінності, обидва договори побудовані за однією схемою та встановлюють у цілому однотипні зобов'язання держав-учасниць. Північноатлантичний договір встановлює широку територіальну сферу зобов'язань держав-учасниць, а Варшавський — розширює предметну сферу зобов'язань зі співробітництва держав-учасниць, намагаючись виразити, що вони, по-перше, становлять дружну спільноту, а по-друге, працюють одночасно для спільного інтересу власної безпеки і для загального інтересу підтримки миру й безпеки в Європі та світі. Обидві групи договірних сторін декларують відданість цілі миру, натякаючи (Північноатлантичний) або стверджуючи (Варшавський), що справжню загрозу для миру становить «хтось інший», і у такий спосіб обмінюючись недоброзичливими випадами.

11.03–04.13.750.

341.01 Скрипнюк О. О. Інституціональне і нормативне забезпечення адаптації законодавства України до законодавства ЄС / *О. О. Скрипнюк* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 449–454.

Досліджено стан адаптації законодавства України до вимог ЄС у контексті підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Висвітлено внутрішню правову і політичну динаміку цього процесу, вказано на актуальні проблеми щодо завершення адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

11.03–04.13.751.

341:342.951 Хорошаєв Є. С. Формування податкового права в Європейському Союзі / *Є. С. Хорошаєв* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 414–421.

Розкрито особливості становлення інтегративного податкового права в ЄС як підгалузі фіскального права. Обґрунтовано причини побудови спільної податкової політики, гармонізації непрямого оподаткування та дивергенції прямих обов'язкових платежів. Запропоновано напрями оптимізації податкового права України. Окрему увагу приділено сільськогосподарським податкам, які встановлюються як засіб проведення єдиної аграрної політики та як джерело бюджету ЄС. Розглянуто дві категорії податкових судових справ: які дають роз'яснення норм інтегративного права, проте не містять заборонних норм; які дають роз'яснення норм інтегративного права та містять заборонні норми.

11.03–04.13.752.

341.1 Шевкунова Є. О. Роль міжнародних неурядових організацій у захисті навколишнього середовища / *Є. О. Шевкунова* // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2013. — Вип. 59. — С. 435–442.

Досліджено особливості вияву правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій у сфері міжнародного екологічного права, їхнього статусу, аспекти взаємодії міжнародних міжурядових і неурядових організацій; участь міжнародних неурядових організацій у формуванні та розвитку національного природоохоронного законодавства ряду держав. Визначено роль та місце Всесвітнього союзу охорони природи у природоохоронному співробітництві між урядами, національними і міжнародними організаціями. У висновках зазначено, що у сфері міжнародного екологічного права міжнародні неуря-

дові організації відіграють доволі суттєву роль, вони роблять вагомий внесок у розвиток цієї галузі міжнародного права. Відмічено, що у доктрині обговорюється питання про можливість визнання їхньої правосуб'єктності. Підкреслено, що основними формами впливу міжнародних неурядових організацій на міжнародні відносини є інформаційна, консультативна. правотворча, контрольна і слідча.

11.03–04.13.753.

340.114:341.174(4) Яковюк І. Система джерел права Європейського Союзу: загальна характеристика / *І. Яковюк* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 209–220.

Розглянуто та вивчено систему джерел права Європейського Союзу, що ускладнено низкою факторів, серед яких передусім слід вказати на комплексний характер права Союзу, багатоманітність і неоднорідність його джерел, а також невизначеність на загальнотеоретичному рівні самого поняття «джерело права», яке породжує нескінченні наукові дискусії. Засвідчено, що проблематика, пов'язана із джерелами права як категорією не лише теорії права, а й міжнародного і європейського права, залишається не до кінця розробленою у сучасній зарубіжній і вітчизняній юридичній літературі. Зазначено, що на сьогодні в ЄС не існує остаточно сформованого переліку джерел права. Більшість джерел права ЄС має унікальні особливості, які відрізняють їх як від джерел міжнародного публічного права, так і національного права держав-членів. Уточнено, що до особливостей слід віднести такі: джерела права ЄС ґрунтуються на міжнародному праві або установчих договорах Союзу; такі джерела в обов'язковому порядку містять норми інтеграційного права; існує внутрішня ієрархія джерел права ЄС, що відрізняє їх від міжнародного права.

Див. також: 01.03–04.13.13, 05.03–04.13.370, 06.03–04.13.429, 06.03–04.13.431, 06.03–04.13.432.

Автореферати

12.03–04.13.754.

340.12 Меліхова Ю. А. Морально-професійна культура судді як філософсько-правова проблема : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12 / *Мелехова Юлія Анатоліївна* ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — 19 с.

Здійснено системний аналіз феномена морально-професійної культури судді, що дає можливість обґрунтувати його сутність як характеристику рівня особистісного розвитку, від якого залежить ефективність судочинства. Досліджено структуру морально-професійної культури судді як єдність професійного потенціалу судді (знання, уміння, навички, культура етичного і правового мислення, почуттів і поведінки) та спрямованості соціально-психологічних настанов (цінності, ціннісні орієнтації, переконання), які реалізуються в професійній діяльності. Обґрунтовано положення про те, що спрямованість соціально-психологічних настанов діяльності судді (як вираження його особистісної позиції), і професійний потенціал (рівень знань, умінь, навичок) — відіграють найважливішу роль у процесі формування внутрішнього переконання. Проведено історичний аналіз ґенези морально-професійних вимог до діяльності суддів на різних етапах національного суспільно-історичного розвитку, окреслено особливості їх соціально-психологічних настанов і професійного потенціалу. Проаналізовано основні прояви деформацій моральної і професійної свідомості суддів та основні причини, які призводять до їх виникнення.

Статті

12.03–04.13.755.

340.12:316.32 Беспалова Т. В. Социально-философские основания гражданственности: проблемы определения / *Т. В. Беспалова, А. Л. Парафило* // Философия права. — 2013. — № 2. — С. 116–121.

Изучена проблематика гражданственности в контексте философско-правового осмысления. Сделан взвод о том, что гражданственность неотделима от государства и системы социальной ответственности. Отмечено, что понимание феномена «гражданственность» имеет, с одной стороны, конкретно-историческое содержание, где в контексте особых (исторически обусловленных) условий и форм существования и реализации гражданственности по-разному проблематизируется публично-правовое и социально-политическое взаимодействие в системе «личность-общество-государство»; а с другой — зависит от национально-культурного (цивилизационного) стиля мышления, опосредующего понимание и содержательную конкретизацию данного феномена.

12.03–04.13.756.

340.115.001.76 Бехруз Х. Методологические разработки А. В. Сурилова и проблема совершенствования методологии юридической науки / *Х. Бехруз* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 113–118.

Исследовано наследие известного теоретика права Алексея Васильевича Сурилова. Отмечено, что А. В. Сурилов — один из первых ученых, уделявших в рамках учебной дисциплины теории государства и права значительное внимание такой фундаментальной проблеме теории права, как правопонимание. До этого основные вопросы, связанные с правопониманием, исследовались в рамках доктринальных разработок. Указано, что, в частности, А. В. Сурилов затрагивает понятия широкого и узкого правопонимания, разработанные в рамках советских теорий права. Отмечено, что А. В. Сурилов внес и значительный вклад в разработку основных правил проведения сравнения и его разновидности. Особое внимание уделено значению его методологических разработок для совершенствования методологии юридической науки, отраженных в трудах ученого, опубликованных еще в советский период и оказавших влияние на развитие постсоветской теоретической юриспруденции.

12.03–04.13.757.

340.12:1 Гаврилова Ю. А. Концептологический анализ права / *Ю. А. Гаврилова* // Философия права. — 2013. — № 2. — С. 18–20.

Проанализированы актуальные проблемы российского права с точки зрения базовых правовых концептов: свободы, справедливости, жизни, здоровья и др. Рассмотрены концепты в праве как многомерные сложные смысловые образования, которым свойственна гетерогенность содержательных элементов. Сделан вывод, что процесс генерализации категориального аппарата юридической науки, выделения и конституирования базовых правовых концептов как единиц междисциплинарного, интегративного исследования права может способствовать существенному обновлению методологии современного отечественного правоведения. И то обстоятельство, что эти процессы совпадают друг с другом по времени, является дополнительным аргументом для органического включения базовых правовых концептов в механизм познания сложного, динамически развивающегося и требующего постоянного регулирования феномена права.

12.03–04.13.758.

340.115 Герасимів Т. З. Право як предмет філософського і наукового пізнання: принципи

та методологія демаркації / *Т. З. Герасимів* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 126–132.

Розглянуто принципи та методологія демаркації права як предмета філософського і наукового пізнання. Констатовано, що шлях, яким прямує розвиток української філософії права, пов'язаний із дослідженням певних напрямів та особливостей цієї науки. Насамперед сюди віднесено дослідження фундаментальних методологічних проблем права, гносеологічних меж і можливостей пізнання права, зв'язку реалізації права з професійною культурою юриста, філософського осмислення правової реальності, єдності цінності та істини в праві, філософії злочину, соціальної справедливості як фундаментального принципу правознавства, людини в праві, історіографічних проблем філософії права, феномена європейського права. Зауважено, що залишаються також дослідження філософії права як світогляду, що забезпечує можливість сформулювати систему принципів, поглядів, цінностей, переконань, котрі сприятимуть розумінню відношення до правової дійсності, розумінню місця і ролі права в світі, правових позицій людей і суспільних груп тощо.

12.03–04.13.759.

340.12:1:572.02 Завальнюк В. В. Принципи антропологічної парадигми права / *В. В. Завальнюк* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 473–477.

Значну увагу приділено визначенню сутності принципів антропоцентризму, натуралізму, антропометризму, антропоморфізму. Зазначено, що принципи антропологічної парадигми права є ідеями, вираженими у фундаментальних правових поняттях, що відбивають існуючий рівень уявлень про право та антропологію права, детермінують юридичну діяльність і правовідносини, що виникають в її процесі. Вказано на існування проблеми практичного застосування принципів антропологічної парадигми права на практиці.

12.03–04.13.760.

34.023:168.522+316.3+165.71) Ивакин А. А. Человек, общество и Абсолют как субъекты права / *А. А. Ивакин* // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 67. — С. 106–112.

Использовав эмпирические факты и выводы философии, науки и религии, было доказано, что человек как, казалось бы, единственный субъект права на деле оказывается диалектическим единством трех субъектов — индивида, общества и Абсолюта. В связи с этим свободнотворческая сущность человека, реализация которой как свободной воли происходит в правовом пространстве, имеет не только индивидуальное и социальное, но и космическое, божественное измерение. Отмечено, что Гегель выделяет три исторических этапа конкретизации, «взросления» права человеческого индивида: абстрактное право, право-мораль и право-нравственность. На этом пути происходит укрепление нераздельности неслиянного: человека, общества и Абсолюта.

12.03–04.13.761.

340.12:1:347.77 Карташева А. Філософський смисл класичної та некласичної концепцій авторського права / *А. Карташева* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 260–267.

Досліджено історичні передумови та особливості формування правового інституту авторського права. Виокремлено онтогносеологічні основи класичної та некласичної концепцій авторського права. Філософський смисл класичної концепції запропоновано розуміти у виокремленні теорії оригінального генія й теорії загального блага, а комунікативність визначено як основну складову некласичної концепції авторського права. Зазначено, що відбуваються зміни у некласичному розумінні права в цілому та авторського права зокрема. Першу важливу зміну визначено як перевагу принципу функціональності в правовій реальності, а другу важливу зміну в правовій реальності умовно означено як принцип «багатосутності». Вказано, що розвиток некласичної концепції авторського права потребує подальшого осмислення як філософами, так і юристами.

12.03–04.13.762.

340.12:1:008 Касатенко А. Н. Философские основания культурной политики России / *А. Н. Касатенко* // Философия права. — 2013. — № 3. — С. 52–56.

Дано определение культурной политики как деятельности государства по сбережению культурного наследия, что находит отражение в практике регулирования спорных вопросов о принадлежности перемещенных культурных ценностей. Отмечено, что в теории и философии культуры одной из актуальных тем исследований является определение цели, задач и сущности культурной политики как комплекса мер, осуществляемых государством с целью сбережения и приумножения культурного наследия, которое включает в себя духовные и материальные культурные ценности. Конфликт этнических и юридических норм иллюстрируется в связи с процессом по делу библиотеки Шнеерсона. Сделан вывод, что возникший конфликт стал юридически неразрешим, поскольку каждая из сторон придерживается тех правовых норм, которые соответствуют ее этическим принципам и национальным идеалам. В дополнение к этому проблема приобрела смысл политической конфронтации в различиях толкования культурного наследия и культурных ценностей как эквивалентов ущерба.

12.03–04.13.763.

340.12:165.731 Касаткін С. Позитивізм в англо-американській філософії права. Вчення Герберта Л. А. Харта / *С. Касаткін* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 300–313.

Охарактеризовано юридичний позитивізм, представлений в сучасній англо-американській правовій думці. Систематизовано основні критерії виділення юридичного позитивізму: тези соціального факту, конвенційності та розподільності (права та моралі), а також описано базові концепції /типи юридичного позитивізму: наказові теорії Дж. Остіна, нормативізм Г. Кельзена, теорія правил / «включного» позитивізму Г. Харта і «виключного» позитивізму Дж. Раза. Детально проаналізовано вчення Г. Харта про право, його зміст, значення, методологічні засади, взаємозв'язок з іншими позитивістськими концепціями та основні напрями її предметної і методологічної критики. Зазначено, що методологічні напрями критики побудов Г. Харта в англо-американській думці зламу століть — що розрізняються за ступенем виправданості, визнання й успішності — не призвели до втрати вченням Г. Харта статусу сучасної класики правової філософії, стимулюючи подальший розвиток позитивістських та альтернативних їм підходів до осмислення права, що викликають інтерес як автентичних західних авторів, так і вітчизняних правознавців, які відчувають потребу в належному методологічному інструментарії щодо вирішення завдань сьогоднішньої юридичної теорії і практики.

12.03–04.13.764.

340.12:1:342.4(470) Кочетков В. В. Философия российской Конституции: русские ценности и демократия / *В. В. Кочетков* // Философия права. — 2013. — № 2. — С. 20–26.

Рассмотрен вопрос о философии российской Конституции. Показано, что конституционализм как публично-правовая этика позволяет рационализировать фундаментальные русские ценности — волю и правду. На этой основе проанализированы причины неудач отечественных конституционных реформ, а также этос современной властвующей элиты. Под этосом социальной группы или класса понимается совокупность ценностных установок, реализующихся в массовом поведении. Отмечено, что современная российская элита делегимизирует себя прежде всего тем, что ее этос полностью противоречит фундаментальным русским ценностям и публично-правовой этике конституционализма, при этом в силу своих имманентных характеристик она неспособна осуществлять функцию рационального управления общими делами.

12.03–04.13.765.

340.12:124.5 Кочкаров Р. М. Ценностная сущность и функции права / *Р. М. Кочкаров* // Философия права. — 2013. — № 3. — С. 25–28.

Обосновано положение о том, что ценностной сущностью права выступает свобода, которая упорядочивается справедливостью и равенством. Выявлено, что право олицетворяет в действиях индивидов вечные духовно-морально-правовые общечеловеческие ценности — свободу, справедливость, равенство. Оно есть всеобщая мера (необходимая и достаточная) таких ценностей, как свобода, справедливость, равенство, проявленная в нормативных регулятивных средствах, выраженная в поведении граждан и обеспеченная социумом и государством. Представлено, что естественное право есть реализованное социумом восприятие высших общечеловеческих ценностей — свободы, справедливости, равенства. Свое исходное осуществление эти ценности находят в морали, осознаваемой как действительность, аппелирующая к абсолютам. Отмечено, что на духовно-аксиологической ступени право соотносится с ценностями свободы, справедливости, равенства, выраженными в праве на уровне, минимально необходимом и достаточном для того, чтобы индивид воспринимал себя как целостного человека, обретающего жизненный смысл не в праве, а с помощью права.

12.03–04.13.766.

340.12:1:321.01 Омаров Б. М. О сущности государства в философии права Г. В. Ф. Гегеля / *Б. М. Омаров* // Философия права. — 2013. — № 3. — С. 32–34.

Проведен анализ сущности государства в учении выдающегося немецкого мыслителя Г. В. Ф. Гегеля. Подчеркнута важность понимания позиции идеализма философа, характеризующейся объективностью. Отмечено, что идея государства первична по отношению к реальному государству. Указано, что Г. В. Ф. Гегель стремится подчеркнуть принципиальное отличие своей концепции государства от альтернативных или конкурирующих концепций его времени, а именно от теорий общественного договора как в авторитарной версии Т. Гоббса, так и в либеральной версии Дж. Локка и французских просветителей, а также от патриархальной теории государства. Эта критика позволяет Гегелю не только отличить собственное учение от иных учений, но и лучше прояснить его сущность. Акцентировано внимание на том, что вопреки логике здравого смысла Г. В. Ф. Гегель называет субстанциональным началом государства бессодержательную и бездеятельную идею свободы, а реальную деятельность и интересы людей рассматривает лишь как форму государства.

12.03–04.13.767.

340.12:115 Попов В. В. Структура и типы социального времени в контексте философии действия / *В. В. Попов, В. А. Таранова* // Философия права. — 2013. — № 3. — С. 110–113.

Рассмотрены подходы к структуре и типам социального времени в связи с философией действия. Приведены характеристики, влияющие на социальное время, демонстрируется темпоральная организация социального взаимодействия.

Обращено внимание на то, что существует серьезное различие между культурными структурами времени и формами институционализма. Наиболее существенное из них состоит в том, что структуры времени, принадлежащие социально-культурному аспекту, относятся и к циклическому времени. Указано, что правомерным будет деление макровремени на сегменты социального и институционального времени. Отмечено, что существует естественная зависимость от часового времени социального субъекта, которая может приводить к отчуждению от различных повседневных событий, не детерминированных временем.

12.03–04.13.768.

340.12:1:342 Руїз Манеро Х. Два партикуляристичних підходи до балансування конституційних принципів / *Манеро Х. Руїз* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 248–259.

Вивчено та проаналізовано два сучасних погляди прибічників партикуляризму у правовому контексті — Л. Феррайолі й Б. Челано. В обох випадках вибір на користь партикуляризму розглянуто у світлі питання про співвіднесення між собою конституційних принципів, але масштаб цього вибору є дуже різним для кожного з цих авторів. Зазначено, що у випадку із Лю Феррайолі, який навіть не використовує термін «партикуляризм», переважна більшість конфліктів між принципами може бути вирішена шляхом застосування «абстрактних рішень», справедливих для будь-якого можливого випадку. Б. Челано, навпаки, стверджує, що переважання того або іншого з принципів, що діють одночасно, завжди має визначатися залежно від обставин конкретної справи, тому для нього не існує нічого подібного до «абстрактних рішень». Виділено три групи випадків: прості справи, коли є наперед встановлене правило поведінки, що підлягає застосуванню без звернення до принципів; випадки, коли правозастосовний орган стикається із повною відсутністю правила поведінки і має вирішувати справу за допомогою субстантивних принципів права; складні справи, коли наперед встановлена норма є, але звернення до субстантивних принципів вказує на необхідність відхилення від неї при вирішенні розглядуваного випадку.

12.03–04.13.769.

340.12:1:575.2(470) Самарина Т. В. Биологическая безопасность: философско-методологический анализ / *Т. В. Самарина* // Философия права. — 2013. — № 3. — С. 126–129.

Проанализированы практические направления биологических исследований, которые непосредственно касаются проблем человека и среды его обитания (биотехнология, генетика человека, экология, совокупность медико-биологических наук). Отмечено, что одним из основных направлений, входящих в предметное поле биополитики как совокупности приложений наук и жизни к политической сфере, является использование биополитических исследований для решения практических политических проблем. В целях обеспечения биологической безопасности России предусмотрен ряд мер, и одной из наиболее важных является принятие Федерального закона «О государственном регулировании в области генно-инженерной деятельности». Указано, что в настоящее время биополитика в России еще не сформирована, правовое и политическое регулирование использования биотехнологий, реализацию в стране экологической политики можно рассматривать как первые признаки ее формирования.

12.03–04.13.770.

340.12:1:316.624.2 Степаненко Р. Ф. Каузальная природа маргинального поведения: философско-правовые аспекты / *Р. Ф. Степаненко* // Философия права. — 2013. — № 2. — С. 112–116.

Рассмотрены отдельные философско-правовые и исторические аспекты причинности формирования маргинального поведения. Акцентировано внимание на формальном факторе каузальности, изучаемой социально-правовой реалии, обусловленной в том числе и особенностями правообразования в российской истории. Отмечено, что как интегративная (интегральная) юриспруденция, так и общеправовая теория маргинальности при использовании инструментария методологического плюрализма находят оптимальным применение различных методов и подходов в целостности изучения правовых явлений. Исключение из этого правила не составляет и юридический позитивизм, который необходим для анализа особенностей законодательного регулирования маргинального поведения, где право представляет реальную социальную практику в эмпирически-контекстуальном формате.

12.03–04.13.771.

340.12:1(430) Стовпа О. Філософія права Артура Кауфмана: у пошуках «третього шляху» / *О. Стовпа* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 322–328.

Описано життя та творчість видатного правознавця Артура Кауфмана. Запропоновано осмислити творчий шлях німецького філософа права у його динаміці. Результатом є відтворення філософської еволюції А. Кауфмана від неокантіанства до герменевтики і логіки відносин. Зроблено висновок, що німецький правознавець намагався розуміти право як динамічний, мінливий двосторонній зв'язок між нормою та конкретною ситуацією, який здійснюється у взаємному визнанні людей як «персон», коли зазначене визнання є запорукою істинності загаданого зв'язку. Такий підхід справді є «третім шляхом» між позитивізмом і юс натуралізмом. А. Кауфман, блискуче вирішуючи одні проблеми, тим самим ставить ряд інших, які ще чекають на своє розв'язання.

12.03–04.13.772.

340.12:1(470) Тимошенко В. І. Природна правосвідомість (з історії політичної і правової думки) / *В. І. Тимошенко* // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — № 2. — С. 77–84.

Розглянуто філософське обґрунтування правосвідомості як основи суспільного державного ладу в працях історика філософії права І. О. Ільїна. Наголошено на трьох аксіомах правосвідомості, сформульованих І. О. Ільїним: законі духовного достоїнства, законі автономії і законі взаємного визнання. Зазначено, що держава здатна впливати на правосвідомість, передусім на одну із її складових — правову ідеологію; іншу складову — правову психологію — змінити значно складніше. Вказано, що звички та настрої, які формуються протягом тривалого часу, можна змінити лише шляхом вирішення проблем, пов'язаних з виходом суспільства з глибокої кризи: юридичних, політичних, економічних, ідеологічних, етичних та ін. Зауважено, що для І. О. Ільїна поняття «держава», «право», «правосвідомість» наповнені істинним смислом лише у взаємозв'язку зі сприйняттям цих категорій людиною, у свідомості якої вони постають як програма конкретних дій.

12.03–04.13.773.

340.12:1(470) Фоминская М. Д. Духовно-нравственные ориентиры правовой политики России / *М. Д. Фоминская* // Философия права. — 2013. — № 3. — С. 19–22.

Проанализированы основные духовно-нравственные ориентиры государственно-правового развития России. Показаны роль и значение духовно-нравственных ценностей в государственной и правовой жизни Евразии. Подчеркнуто, что доминантной развития правового сознания соотечественников является возвращение от «западнических увлечений» периодов либерализации, демократизации к исконно российскому пониманию власти, государства, права, общества, нравственным устоям и образу жизни. Отмечено, что одной из главных тенденций развития правовой системы на евразийском пространстве является стремление к гармоничности правового регулирования, предполагающего взаимодействие различных социально-нормативных регуляторов, усиливающих функционирование друг друга в плане обеспечения эффективного и адекватного регламентирования разных общественных процессов, а также легитимации действующих юридико-политических институтов.

12.03–04.13.774.

340.132:801.73 Халиков А. Н. Проблемы соотношения герменевтики и современного права / *А. Н. Халиков* // Философия права. — 2013. — № 2. — С. 26–30.

Исследовано значение герменевтики для понимания современного права. Представлены точки зрения мировых философов, изучавших проблемы герменевтики. Высказано мнение о том, что толкование позитивного права, действующего в обществе, должно передавать его точный смысл без обращения к философско-правовым концепциям. В то же время подход к праву с позиций Конституции Российской Федерации отражает философско-правовые идеи равенства, свободы и справедливости. Отмечено, что в законодательной практике должны иметь место моделирование или прогнозирование интерпретирующих моментов, обыгрывание различных ситуаций применения закона с целью смыслового и языкового совершенствования принимаемых норм. Указано, что язык закона должен обладать смысловой целостностью.

12.03–04.13.775.

347.122 Чепис О. І. Об'єктивне та суб'єктивне в категорії «інтерес» / О. І. Чепис // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / МОНмолодьспорт України, НУ ОЮА. — О., 2012. — Вип. 66. — С. 56–65.

Підкреслено, що розкриття сутності інтересу вимагає відповіді на питання, яким явищем він виступає — об'єктивним, суб'єктивним чи об'єктивно-суб'єктивним. У результаті аналізу існуючих у філософській та юридичній науках концепцій автор доходить висновку, що інтерес — діалектична категорія. Констатовано, що інтерес і відносини, інтерес і діяльність категорії різні. Ідея в тому, що без вказівки на діяльність неможливо дати визначення інтересу. Запропоновано власне визначення поняття «інтерес», як прагнення суб'єкта задовольнити потреби соціального характеру, що проявляється у його вибірковій позиції стосовно об'єктивних умов існування і реалізується шляхом діяльності у суспільних відносинах.

12.03–04.13.776.

340.12 Честнов І. Універсальність права в контексті культурного релятивізму / *І. Честнов* // Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1. — С. 183–190.

Обговорено дискусійне питання про універсальність права і можливість універсальної теорії права. Сформульовано принцип релятивізму права як його соціальної зумовленості. Зазначено, що принцип релятивізму стосовно права означає антиуніверсалізм, а також історичний і соціокультурний контекстуалізм. Дано визначення антиуніверсалізму, а саме, що це є відмова від претензій юридичної науки на пошуки остаточних відповідей на питання про сутність права. Вказано, що немає єдиного права (сутності права) для всіх часів і народів. Розкрито поняття контекстуалізму права, а це є взаємозумовленість його історією, культурою-цивілізацією: сприйняттям права елітою і населенням (звідси проблема транзиту правових інститутів). Універсальність права запропоновано розглядати як його соціальну значущість, яка виявляє себе в легітимності й ефективності права.

Див. також: 01.03–04.13.16, 02.03–04.13.147, 08.03–04.13.523.

ПОКАЖЧИК ІМЕН

Абасов Г. Г. 02.03–04.13.157. *38*
Абашидзе А. Х. 11.03–04.13.730. *158*
Авдєєнко Є. 10.03–04.13.663. *141*
Агамагомедова С. 04.03–04.13.296. *65*
Аду Яо Никэз 11.03–04.13.731. *158*
Акіменко Ю. Ю. 03.03–04.13.174. *42*
Алексійчук О. М. 09.03–04.13.572. *122*
Амангельды А. А. 03.03–04.13.181. *43*
Амбарцумян К. М. 03.03–04.13.182. *44*
Андреева Л. А. 07.03–04.13.474. *99*
Андреева С. А. 04.03–04.13.297. *65*
Андрейчук Т. 05.03–04.13.350. *74*
Андриановская И. И. 05.03–04.13.351. *74*
Анисимов А. П. 02.03–04.13.121. *31*
Антипенко А. В. 11.03–04.13.712, 732. *153, 158*
Антонов В. О. 02.03–04.13.83, 84. *24*
Антонов К. В. 09.03–04.13.655. *139*
Антонов М. 01.03–04.13.68. *20*
Аракелян М. М. 07.03–04.13.475. *100*
Аракелян М. Р. 01.03–04.13.17, 50. *9, 16;* 11.03–04.13.698. *150*
Арсірій М. В. 10.03–04.13.670. *143*
Арутюнян А. А. 02.03–04.13.120. *31*
Архипов В. В. 01.03–04.13.5. *5*
Атаманова Н. В. 01.03–04.13.51. *16*

Бабенко Е. В. 05.03–04.13.346. *73*
Бабіна Б. В. 11.03–04.13.699. *150*
Бажанов В. А. 03.03–04.13.183. *44*
Баженова О. И. 02.03–04.13.158. *38*
Базілевич Д. С. 02.03–04.13.72. *22*
Бакаєв Д. С. 04.03–04.13.298. *65*
Бандурко О. М. 09.03–04.13.563. *120*
Барабан Б. Г. 02.03–04.13.74. *22*
Барвицкий Ю. В. 02.03–04.13.162. *39*
Баринін А. В. 09.03–04.13.625. *133*
Бартош В. 04.03–04.13.299, 300. *66*
Басов А. В. 07.03–04.13.452. *96*
Бассам Исса 11.03–04.13.733. *158*
Батожська О. 03.03–04.13.233. *52*
Бахин В. П. 09.03–04.13.582. *124*
Бездєнєжна М. Ю. 11.03–04.13.702. *150*
Безруков А. В. 02.03–04.13.122, 123. *31*
Бекер У. 05.03–04.13.394. *83*
Белов В. А. 03.03–04.13.282. *62*
Бердник В. С. 07.03–04.13.449. *95*
Береза О. Я. 11.03–04.13.703. *151*
Березовська Н. Л. 08.03–04.13.512. *108*
Берлявский Л. Г. 02.03–04.13.124. *31*
Берназюк Я. 02.03–04.13.85, 86. *24*
Беспалова Т. В. 12.03–04.13.755. *164*
Бехруз Х. 12.03–04.13.756. *164*
Бєлєвцева В. В. 01.03–04.13.18. *9*
Бєлогубова О. О. 03.03–04.13.281. *61;* 11.03–04.13.723, 725, 728. *156, 157*
Биджиев А. С. 02.03–04.13.159. *39*
Биков А. В. 05.03–04.13.347. *73*
Біла-Тіунова Л. Р. 07.03–04.13.447. *95*
Білаш О. В. 08.03–04.13.513. *108*
Білоус В. 02.03–04.13.87. *25*
Білоцький С. Д. 11.03–04.13.713. *153*
Більдінова М. 05.03–04.13.352. *75*
Бірюков О. 03.03–04.13.277. *60*
Благодир А. 05.03–04.13.395. *83*
Блажівський Є. М. 09.03–04.13.563. *120*; 10.03–04.13.671. *143*
Блощаневич А. 11.03–04.13.734. *159*
Богданов А. Г. 07.03–04.13.474. *99*
Богданюк О. А. 09.03–04.13.561. *120*
Богомолов М. В. 03.03–04.13.234. *52*
Богуцький П. 01.03–04.13.6. *5*
Бойко А. В. 08.03–04.13.514. *108*
Бойкова М. А. 09.03–04.13.583. *124*
Бойченко Е. Г. 04.03–04.13.301. *66*
Боклан Д. С. 06.03–04.13.429. *91*
Болдова И. В. 06.03–04.13.412. *87*
Бомбергер І. 07.03–04.13.490. *103*
Бондар О. Г. 06.03–04.13.410. *87*
Бондарева К. В. 01.03–04.13.19. *9*
Бондаренко Н. Л. 03.03–04.13.184. *44*
Бориславський Л. 02.03–04.13.88. *25*
Борисов В. І. 08.03–04.13.509. *107*
Бояров В. І. 09.03–04.13.565. *121*
Бриллиантова Н. 05.03–04.13.353. *75*
Бурдоль Є. П. 09.03–04.13.563. *120*
Бутусова Н. В. 02.03–04.13.125. *31*
Бутько Л. В. 02.03–04.13.126. *32*
Быкова М. О. 03.03–04.13.185. *44*

Вавженчук С. 03.03–04.13.186. *44*
Вагина О. С. 03.03–04.13.187. *44*
Валах В. В. 03.03–04.13.167. *41*
Валентайн Е. 02.03–04.13.72. *22*
Варес К. Л. 11.03–04.13.704. *151*
Василенко М. Д. 11.03–04.13.698. *150*
Васильева Ю. А. 05.03–04.13.396. *83*
Василяка О. К. 08.03–04.13.515. *108*
Ватрас В. А. 03.03–04.13.283. *62*
Вахонєва Т. М. 03.03–04.13.188. *45*
Ващишин М. 06.03–04.13.422. *89*
Вдовичин І. Я. 01.03–04.13.63. *19*
Верба-Сидор О. Б. 03.03–04.13.232, 235. *52, 53*
Верес І. Я. 03.03–04.13.189. *45*
Винокуров А. Ю. 06.03–04.13.411. *87*
Вінокуров І. М. 02.03–04.13.72. *22*
Віскунов В. 08.03–04.13.516. *109*
Віхляєв М. Ю. 02.03–04.13.89. *25*
Власов А. А. 03.03–04.13.236. *53*
Власова Н. В. 03.03–04.13.190. *45*
Вовк Д. 01.03–04.13.20. *10*
Вовчук М. В. 01.03–04.13.52. *17*
Воеводин Б. В. 03.03–04.13.191. *45*
Войтович І. І. 09.03–04.13.621. *132*
Волинець В. 01.03–04.13.21. *10*
Волкова Г. П. 09.03–04.13.641. *136*
Волкова Н. В. 11.03–04.13.735. *159*
Волкова Т. В. 06.03–04.13.412. *87*
Волощук О. Т. 02.03–04.13.90, 91. *25*
Волчинская Е. К. 07.03–04.13.502. *105*
Волынский А. Ф. 09.03–04.13.648. *138*
Воронова Л. К. 07.03–04.13.488. *102*
Ву Куанг Хуан 02.03–04.13.127. *32*

Габрелян А. Ю. 07.03–04.13.491. *103*
Гаврило Д. Б. 04.03–04.13.302. *66*
Гаврилов Э. 04.03–04.13.327. *70*
Гаврилова Ю. А. 12.03–04.13.757. *164*
Гаврилова Ю. Ю. 11.03–04.13.705. *151*

Гавронська Т. В. 01.03–04.13.22. *10*
Гаврюшенко Г. 10.03–04.13.672. *143*
Гайдаржи Х. 05.03–04.13.354. *75;*
06.03–04.13.423. *89*
Галабала М. В. 08.03–04.13.510. *107*
Галицкая Н. В. 06.03–04.13.430. *91*
Галус О. О. 02.03–04.13.92. *26*
Галушкин А. А. 10.03–04.13.691. *147*
Гаманюк Л. О. 01.03–04.13.23. *10*
Ганкевич-Журавльова О. М. 03.03–04.13.264. *58*
Гапоненко Л. В. 02.03–04.13.93. *26*
Гарварт Г. 06.03–04.13.440, 441. *93*
Гафинець О. 10.03–04.13.685. *146*
Гаюр І. Й. 09.03–04.13.569. *121*
Геведзе Т. 10.03–04.13.692. *148*
Герасимів Т. З. 12.03–04.13.758. *164*
Гетьман І. В. 01.03–04.13.24. *10*
Гинтов Д. В. 03.03–04.13.237. *53*
Гладенко О. М. 11.03–04.13.717, 724, 729. *154, 156, 158*
Гладковская Е. И. 03.03–04.13.265. *58*
Глушко Ж. 05.03–04.13.388. *81*
Говорун Д. М. 09.03–04.13.584. *124*
Годованюк А. Й. 06.03–04.13.424. *89*
Голіна В. В. 08.03–04.13.549. *116*
Головин Н. М. 03.03–04.13.192. *45*
Головін А. С. 02.03–04.13.71. *22*
Головкін Б. М. 08.03–04.13.550. *117*
Голубєва Н. Ю. 03.03–04.13.174, 193. *42, 45*
Гончар О. В. 09.03–04.13.585. *125*
Горбылев С. 04.03–04.13.303. *66*
Горобець К. В. 01.03–04.13.5–16. *5–9*
Горовий В. М. 07.03–04.13.499. *104*
Городецька Ю. 07.03–04.13.453. *96*
Горошко А. А. 07.03–04.13.489. *102*
Гребенщиков А. В. 05.03–04.13.355. *75*
Грейдіна К. 10.03–04.13.673. *144*
Гречка Т. А. 03.03–04.13.284. *62*
Грешнова Н. А. 03.03–04.13.238. *53*
Грицаєнко Л. Р. 10.03–04.13.674. *144*
Гриценко Е. В. 02.03–04.13.128. *32*
Гришко О. М. 08.03–04.13.517. *109*
Грищак С. В. 07.03–04.13.500. *105*
Грязін В. І. 09.03–04.13.645. *137*
Гультай П. 09.03–04.13.586. *125*
Гуменюк В. В. 08.03–04.13.518. *109*
Гумін О. М. 09.03–04.13.570. *121*
Гурик А. 05.03–04.13.397. *83*
Гусак О. А. 08.03–04.13.519. *109*
Гусаров К. В. 03.03–04.13.239. *53*
Гусев А. В. 09.03–04.13.650. *139*

Давидова І. В. 03.03–04.13.168, 194. *41, 46*
Данильян С. А. 09.03–04.13.650. *139*
Дацук С. 04.03–04.13.304. *66*
Дворник А. 09.03–04.13.587. *125;*
10.03–04.13.675. *144*
Дедиков С. 04.03–04.13.305. *66*
Дедков Е. 04.03–04.13.306. *67*
Демаков Р. А. 02.03–04.13.129. *32*
Демський О. С. 07.03–04.13.487. *102*
Дердюк Б. М. 09.03–04.13.573. *122*
Дерій О. О. 03.03–04.13.266. *58*
Джантаев Х. М. 11.03–04.13.736. *159*
Джинджолия К. К. 03.03–04.13.285. *62*
Джунь В. 02.03–04.13.94. *26*
Дивин И. М. 03.03–04.13.240. *54*
Дикарев И. С. 09.03–04.13.588. *125*
Дмитриченко Г. 03.03–04.13.286. *62*
Довбня В. А. 01.03–04.13.53. *17*
Довгань М. Ю. 07.03–04.13.450. *95*
Довгерт А. С. 03.03–04.13.278. *60*
Додин Е. В. 07.03–04.13.480. *101*
Долежан В. 10.03–04.13.684. *146*
Долинська М. 03.03–04.13.195, 241. *46, 54*
Дорохина Е. Г. 04.03–04.13.307. *67*
Дорохіна Ю. А. 08.03–04.13.520. *110*
Дорош Л. В. 08.03–04.13.521. *110*
Драбанич А. В. 03.03–04.13.242. *54*
Драпайло Ю. З. 04.03–04.13.295. *65*
Драчук М. А. 05.03–04.13.356. *75*
Дрёмин В. Н. 08.03–04.13.551. *117*
Друмлевич А. М. 04.03–04.13.328. *70*
Дудченко О. 10.03–04.13.664. *142*
Дырдин М. Е. 09.03–04.13.582. *124*
Дякович М. М. 03.03–04.13.196. *46*

Ель-Кафарна Мухаммед Салем Хасан 11.03–
04.13.706. *151*
Ермошин Г. Т. 10.03–04.13.665. *142*

Євдокімова О. В. 08.03–04.13.522. *110*
Єпур М. В. 01.03–04.13.64. *19*
Єрмолаєв В. М. 01.03–04.13.54. *17*
Єрьоменко В. В. 05.03–04.13.357. *76*
Єфименко Т. І. 07.03–04.13.492. *103*
Єфімцева Т. 03.03–04.13.197. *46*
Єфремова Н. В. 01.03–04.13.50. *16*

Жибартович (Викторова) С. И. 05.03–04.13.358. *76*
Жовнєнко Д. С. 09.03–04.13.574. *122*
Жукорська Я. М. 11.03–04.13.737. *159*
Журавель О. Є. 07.03–04.13.451. *95*
Журавська З. В. 08.03–04.13.552. *117*

Завада С. 09.03–04.13.589. *125*
Завальнюк В. В. 01.03–04.13.7. *5;*
12.03–04.13.759. *165*
Загайнова С. К. 03.03–04.13.243. *54*
Задихайло Д. В. 04.03–04.13.294. *65*
Зайцева І. О. 02.03–04.13.160. *39*
Зайцева О. 05.03–04.13.359. *76*
Закутайло О. П. 02.03–04.13.84. *24*
Залесны Я. 02.03–04.13.130. *32*
Заманов Р. Д. 06.03–04.13.442. *93*
Зварич О. 07.03–04.13.493. *103*
Звертаев Н. А. 09.03–04.13.626. *133*
Згама А. О. 04.03–04.13.329. *70*
Зелинская Н. А. 11.03–04.13.738. *160*
Зеліско А. В. 04.03–04.13.308. *67*
Зуб Г. А. 05.03–04.13.393. *82*
Зуєв В. В. 09.03–04.13.590. *126*
Зуєва Л. Є. 04.03–04.13.330. *70*
Зыкина Т. А. 05.03–04.13.360. *76*
Зыкова И. В. 02.03–04.13.131. *33*
Зятіна Д. В. 04.03–04.13.331. *71*

Ивакин А. А. 12.03–04.13.760. *165*
Иванов А. Б. 05.03–04.13.361. *76*
Иванов И. В. 02.03–04.13.132. *33*
Иванова К. А. 02.03–04.13.153. *37*
Иванченков Ю. В. 02.03–04.13.133. *33*
Ивкина Н. В. 11.03–04.13.739. *160*
Игнатенко И. В. 06.03–04.13.413. *87*
Ирхин И. В. 02.03–04.13.134, 135. *33, 34*

Іваночко О. 05.03–04.13.398. *84*
Іващенко О. 09.03–04.13.591. *126*
Іншин М. 07.03–04.13.454. *96*
Іскендеров Е. Ф. 10.03–04.13.669. *143*

Кабанець О. С. 01.03–04.13.25. *11*
Кабанова И. Е. 03.03–04.13.198. *46*
Каблов Д. С. 07.03–04.13.455. *96*
Кадук Т. Д. 02.03–04.13.95. *26*
Кажаева О. С. 11.03–04.13.740. *160*
Казанцев С. М. 02.03–04.13.136. *34*
Казанчев Д. В. 11.03–04.13.744. *161*
Кайдашов В. С. 06.03–04.13.419. *88*
Калужинський А. 09.03–04.13.627. *133*
Каминская Н. В. 02.03–04.13.161. *39*
Кампо В. 02.03–04.13.162. *39;* 07.03–04.13.476. *100*
Капітанчук Л. Ю. 09.03–04.13.657. *140*
Каптар Г. 05.03–04.13.399. *84*
Карашев К. 04.03–04.13.332. *71*
Кармалюк О. П. 01.03–04.13.26. *11*
Карпенко М. 09.03–04.13.592. *126*
Карташева А. 12.03–04.13.761. *165*
Картузов М. Ю. 04.03–04.13.333. *71*
Кархалев Д. Н. 03.03–04.13.199. *46*
Касатенко А. Н. 12.03–04.13.762. *165*
Касаткін С. 12.03–04.13.763. *165*
Каткова Т. Г. 11.03–04.13.714. *153*
Кацавець Р. 09.03–04.13.593. *126*
Качан В. В. 07.03–04.13.481. *101*
Кашка О. С. 09.03–04.13.594. *126*
Кененова И. 02.03–04.13.137. *34*
Керевич О. В. 09.03–04.13.656. *140*
Кириченко В. М. 02.03–04.13.73. *22*
Кисіль В. 03.03–04.13.279. *61*
Ківалов С. В. 07.03–04.13.447, 472. *95, 99;* 11.03–04.13.700. *150*
Кіндюк Б. В. 01.03–04.13.55. *17*
Кір'ян В. О. 07.03–04.13.501. *105*
Кісанов Д. 03.03–04.13.200. *46*
Кісель В. Й. 03.03–04.13.169. *41*
Клемпарський М. 05.03–04.13.362. *76*
Клишас А. А. 11.03–04.13.730. *158*
Клім С. І. 03.03–04.13.175. *42*
Клюєва Є. 03.03–04.13.287. *63*
Ковалева Е. А. 05.03–04.13.363. *77*
Коваленко Я. М. 07.03–04.13.456. *96*
Ковалишин О. Р. 04.03–04.13.326. *70*
Коваль Д. О. 11.03–04.13.714, 726. *153, 157*
Коваль І. Ф. 03.03–04.13.201. *47*
Коваль О. В. 03.03–04.13.202. *47*
Коваль О. М. 09.03–04.13.595. *127*
Ковальська В. С. 03.03–04.13.267, 268. *58*
Ковальський В. С. 07.03–04.13.487. *102*
Кожев А. В. 10.03–04.13.693. *148*
Кожуха О. С. 03.03–04.13.169. *41*
Козак Н. С. 09.03–04.13.640. *136*
Козаченко О. В. 08.03–04.13.523. *110*
Козьяков І. 09.03–04.13.596. *127*
Козярська А. О. 11.03–04.13.707. *152*
Кокотов А. Н. 02.03–04.13.138. *34*
Колеснікова І. С. 07.03–04.13.473. *99*
Колєснік Т. 05.03–04.13.364. *77*
Колодін Д. О. 08.03–04.13.524. *110*
Коломиец Ю. Ю. 08.03–04.13.525. *111*
Коломоєць Т. О. 07.03–04.13.448. *95;* 10.03–04.13.668. *143*
Колосова В. П. 07.03–04.13.495. *104*
Колотілова І. О. 03.03–04.13.244. *54*
Комарова О. С. 06.03–04.13.409. *87*
Компанєйцев С. 10.03–04.13.694. *148*
Кондратішина В. В. 08.03–04.13.558. *119*
Конин В. В. 09.03–04.13.597. *127*
Конин В. Н. 07.03–04.13.457. *96*
Копылов М. Н. 06.03–04.13.431. *91;* 11.03–04.13.741. *160*
Коритко Л. Я. 01.03–04.13.65. *20*
Корма В. Д. 09.03–04.13.628. *134*
Кормич А. І. 01.03–04.13.67. *20*
Корнієнко І. В. 01.03–04.13.56. *17*
Корнієнко М. 02.03–04.13.163. *39*
Корнута Л. М. 07.03–04.13.447. *95*
Короєд С. О. 03.03–04.13.245, 246. *54, 55*
Короленко В. 03.03–04.13.247. *55*
Короткий Т. Р. 11.03–04.13.742, 743. *160, 161*
Корсун В. Я. 10.03–04.13.660. *141*
Косінов С. 01.03–04.13.8. *6*
Коструба А. В. 03.03–04.13.203, 204. *47*
Косюта М. 10.03–04.13.676. *144*
Кот О. 03.03–04.13.205. *47*
Кохан В. П. 05.03–04.13.400. *84*
Коч О. 10.03–04.13.695. *148*
Кочергіна В. О. 03.03–04.13.176. *42*
Кочетков В. В. 12.03–04.13.764. *165*
Кочкаров Р. М. 12.03–04.13.765. *165*
Краєвський І. 04.03–04.13.309. *67*
Крамар Р. І. 11.03–04.13.715. *154*
Крамаренко А. С. 07.03–04.13.458. *97*
Красицька Л. В. 03.03–04.13.269. *59*
Красицька О. В. 03.03–04.13.270. *59*
Краснов Є. В. 05.03–04.13.343. *73*
Краснова М. В. 06.03–04.13.427. *90*
Крестовська Н. М. 01.03–04.13.1. *4*
Крисань Т. Є. 03.03–04.13.206. *48*
Крупка Ю. М. 03.03–04.13.170. *41*
Кубара У. 03.03–04.13.207. *48*
Кузик Т. М. 09.03–04.13.598. *127*
Кузнецов Г. А. 05.03–04.13.365. *77*
Кузнецова О. А. 03.03–04.13.208. *48*
Кузуб Л. Н. 09.03–04.13.599. *127*
Кузьменко А. В. 05.03–04.13.366. *77*
Кузьмін Р. 09.03–04.13.600. *128*
Кулініч О. О. 03.03–04.13.209. *48*
Куп А. В. 07.03–04.13.448. *95*
Куракін О. М. 02.03–04.13.73. *22*
Куренной А. М. 05.03–04.13.367. *77*
Курилюк Ю. Б. 01.03–04.13.57. *18*
Курська К. 10.03–04.13.677. *145*
Курылев К. П. 11.03–04.13.744. *161*
Кутузов В. 04.03–04.13.310. *67*
Куцевич М. П. 08.03–04.13.526. *111*
Куценко Н. В. 05.03–04.13.401. *84*
Кучер О. 10.03–04.13.678. *145*
Кучер Т. М. 03.03–04.13.248, 249. *55;* 10.03–04.13.661. *141*
Кучма О. Л. 05.03–04.13.402. *85*
Куян И. Я. 02.03–04.13.96. *26*
Кцоева С. Г. 01.03–04.13.69. *21*
Кьяраболли А. 06.03–04.13.426. *90*

Лаврик Г. В. 01.03–04.13.27. *11*
Лановенко О. С. 09.03–04.13.601. *128*
Лапаева В. В. 02.03–04.13.139. *34*
Лапин Е. С. 09.03–04.13.629. *134*
Ле Куинь Нга 11.03–04.13.745. *161*

Лежнєва Т. М. 05.03–04.13.348. *74*
Лекарь А. С. 11.03–04.13.708. *152*
Лекарь С. І. 07.03–04.13.494. *103*
Лемик Р. 03.03–04.13.250. *55*
Лепех С. 03.03–04.13.271. *59*
Летута Т. В. 03.03–04.13.251. *55*
Лещук К. Б. 09.03–04.13.622. *132*
Лещух Д. 10.03–04.13.679. *145*
Липова Т. В. 07.03–04.13.495. *104*
Лис Г. І. 03.03–04.13.288. *63*
Лисакова Т. В. 01.03–04.13.66. *20*
Лисенко В. В. 03.03–04.13.177. *42*
Лисий О. 03.03–04.13.186. *44*
Лиска І. Г. 02.03–04.13.79. *23*
Лисодєд О. В. 08.03–04.13.559. *119*
Литвак О. 10.03–04.13.680. *145*
Литвин О. В. 09.03–04.13.602. *128*
Литвинов Є. П. 07.03–04.13.503. *105*
Личко В. С. 01.03–04.13.2. *4;* 09.03–04.13.603. *128*
Лівшиц Д. М. 04.03–04.13.325. *69*
Лісовий А. С. 09.03–04.13.645. *137*
Літвін Ю. І. 09.03–04.13.657. *140*
Ловцов Д. А. 07.03–04.13.504. *105*
Лоскутов Т. О. 09.03–04.13.604. *129*
Лотюк О. 02.03–04.13.97, 98. *26, 27*
Лукаш Т. Л. 02.03–04.13.99. *27*
Луніна І. О. 07.03–04.13.496. *104*
Луців О. М. 01.03–04.13.41. *14*
Лушников А. М. 05.03–04.13.368. *78*
Лушникова М. 05.03–04.13.368, 369. *78*
Любченко П. 02.03–04.13.100. *27*
Лютов Н. Л. 05.03–04.13.370. *78*
Ляшук Р. М. 01.03–04.13.28. *11*; 07.03–04.13.459, 460. *97*

Мазаев В. Д. 02.03–04.13.140. *34*
Майданник О. 02.03–04.13.101. *27*
Макаренко Л. О. 01.03–04.13.29. *12*
Макеева А. А. 03.03–04.13.289. *63*
Малишев Б. В. 01.03–04.13.30. *12*
Малышева Н. 05.03–04.13.371. *78*
Малюка А. А. 09.03–04.13.649. *138*
Мамедов А. А. 03.03–04.13.290. *63;* 11.03–04.13.746. *161*
Манжул І. В. 01.03–04.13.31. *12*
Мануїлова К. В. 11.03–04.13.718, 727. *154, 157*
Манько Д. 01.03–04.13.9. *6*
Манько О. Є. 02.03–04.13.80. *23*
Маркарян Л. В. 03.03–04.13.210. *48*
Марочкін І. Є. 10.03–04.13.659. *141*
Марутян Р. Р. 07.03–04.13.461. *97*
Марченко М. Ю. 08.03–04.13.547. *116*
Марченко Р. В. 03.03–04.13.252. *56*
Марчук А. І. 08.03–04.13.560. *119*
Марышева Н. И. 03.03–04.13.291. *63*
Маслова-Юрченко К. О. 03.03–04.13.178. *43*
Матвєєв П. 04.03–04.13.334. *71;* 10.03–04.13.696. *148*
Матвєєва Л. Г. 01.03–04.13.1. *4*
Матиящук С. 04.03–04.13.311. *67*
Матыева А. Р. 02.03–04.13.141. *35*
Махов В. Н. 09.03–04.13.605. *129*
Махова И. В. 09.03–04.13.641. *136*
Медушевский А. 02.03–04.13.142. *35*
Меланчук А. В. 10.03–04.13.697. *149*
Мелихов А. И. 02.03–04.13.121. *31*
Меліхова Ю. А. 12.03–04.13.754. *164*
Мельник С. М. 09.03–04.13.566. *121*
Мельникова В. Г. 05.03–04.13.372. *78*
Мельничук О. С. 01.03–04.13.32. *12*
Мельничук Т. В. 08.03–04.13.553. *117*
Мережко О. О. 11.03–04.13.716. *154*
Меретуков Г. М. 09.03–04.13.650. *139*
Меркулова К. А. 11.03–04.13.741. *160*
Миколенко В. С. 07.03–04.13.449. *95*
Микрюков В. А. 03.03–04.13.211, 212. *48, 49*
Микрюкова Г. А. 03.03–04.13.211. *48*
Минх Г. В. 02.03–04.13.140. *34*
Мироненко В. П. 03.03–04.13.272. *59*
Мирошниченко Т. М. 09.03–04.13.606. *129*
Мисинкевич А. Л. 06.03–04.13.414. *87*
Михайленко Д. Г. 08.03–04.13.527. *111*
Михайлів М. 03.03–04.13.280. *61*
Михайлов О. М. 07.03–04.13.477. *100*
Михайлова Д. С. 03.03–04.13.213. *49*
Михалко І. С. 08.03–04.13.557. *118*
Мішина Н. В. 02.03–04.13.102. *27;* 10.03–04.13.689. *147*
Мозоль Н. І. 08.03–04.13.554. *118*
Моїсеєв С. 01.03–04.13.33. *13*
Мокрицька Н. 05.03–04.13.373, 374. *79*
Молдован А. В. 09.03–04.13.566. *121*
Москальчук К. М. 02.03–04.13.155. *38*
Мостовий А. 07.03–04.13.483. *101*
Мотиль В. І. 09.03–04.13.570. *121*
Моторигіна М. Г. 09.03–04.13.607. *129*
Мошкина (Погодина) Н. А. 02.03–04.13.143. *35*
Мошняга Л. В. 08.03–04.13.528. *111*
Мудров А. А. 07.03–04.13.482. *101*
Мудряк Т. О. 09.03–04.13.630. *134*
Мурашин О. 01.03–04.13.10. *7*
Муртазина Р. Р. 02.03–04.13.144. *35*
Мустафаева М. М. 11.03–04.13.747. *161*
Мушак Н. Б. 11.03–04.13.709, 717. *152, 154*
Мясоедова Т. 05.03–04.13.371. *78*

Навроцкая Е. В. 04.03–04.13.335. *71*
Навроцька В. 09.03–04.13.608. *129*
Надирова А. К. 03.03–04.13. 292. *63*
Назарова И. С. 02.03–04.13.145. *36*
Назметдинов Р. 05.03–04.13.375. *79*
Нгуен Нгок Ань 06.03–04.13.432. *91*
Недибалюк В. Д. 02.03–04.13.103. *28*
Неділько В. 10.03–04.13.681. *145*
Неклеса Ю. В. 03.03–04.13.253. *56*
Нелін О. 01.03–04.13.58. *18*
Нестеров А. В. 07.03–04.13.462. *97*
Нєвєрова А. 05.03–04.13.376. *79*
Нємцева А. О. 03.03–04.13.214. *49*
Никонович С. Л. 09.03–04.13.631. *134*
Німченко В. 02.03–04.13.104. *28*
Новіков М. М. 08.03–04.13.529. *112*

Оборотов Ю. Н. 01.03–04.13.34. *13*
Образцов В. А. 09.03–04.13.628. *134*
Обушенко О. 05.03–04.13.377. *79*
Одовічена Я. 05.03–04.13.378. *80*
Олійник А. Ю. 02.03–04.13.70. *22*
Олькіна О. В. 10.03–04.13.689. *147*
Ольхова А. В. 11.03–04.13.718. *154*
Омаров Б. М. 12.03–04.13.766. *166*
Онищенко Г. В. 03.03–04.13.276. *60*
Онищенко І. О. 06.03–04.13.433. *91*
Онищенко О. С. 07.03–04.13.499. *104*
Оніщенко Н. 01.03–04.13.11, 35. *7, 13*

Оніщук М. В. 02.03–04.13.105. *28*
Оржаховська А. А. 02.03–04.13.106. *28*
Орзіх Ю. 03.03–04.13.254. *56*
Орленко Я. Ю. 07.03–04.13.463. *97*
Осадчук С. С. 01.03–04.13.36. *13*
Осадько А. 06.03–04.13.425. *89*
Осмолян В. А. 09.03–04.13.575, 609. *122, 130*
Отрош М. І. 11.03–04.13.719. *155*
Офман Е. М. 05.03–04.13.379. *80*

Павличенко О. В. 01.03–04.13.37. *13*
Павлюк Н. В. 09.03–04.13.632. *135*
Падалко Г. В. 02.03–04.13.164. *40*
Панкевич І. 02.03–04.13.107. *28*
Панькевич В. М. 09.03–04.13.633. *135*
Парака А. 10.03–04.13.682. *146*
Паракуда О. В. 03.03–04.13.179. *43*
Парафило А. Л. 12.03–04.13.755. *164*
Пасека М. О. 09.03–04.13.634. *135*
Пасічник Я. С. 11.03–04.13.720, 748. *155, 162*
Пасмор Ю. В. 07.03–04.13.498. *104*
Паулаускас В. 09.03–04.13.651. *139*
Пеньковська Г. В. 08.03–04.13.530. *112*
Петлюк Ю. С. 06.03–04.13.415. *88*
Петришин О. В. 02.03–04.13.74. *22*
Петрович-Белкин О. К. 11.03–04.13.739. *160*
Петручак Р. К. 03.03–04.13.255. *56*
Петухов Н. А. 10.03–04.13.665. *142*
Печений О. 03.03–04.13.215. *49*
Пєсцов Р. Г. 09.03–04.13.576. *123*
Пилипенко А. Н. 02.03–04.13.146. *36*
Пиминов М. 04.03–04.13.312, 336. *67, 71*
Пинчук П. В. 09.03–04.13.652. *139*
Пиріг І. В. 09.03–04.13.647. *138*
Пирогова С. І. 01.03–04.13.59. *18*
Писенко К. А. 07.03–04.13.464, 465. *97, 98*
Пичугин С. А. 09.03–04.13.635. *135*
Пишна А. Г. 03.03–04.13.216. *49*
Півненко В. 09.03–04.13.611. *130*
Підгородинська А. В. 09.03–04.13.577. *123*
Пілявська Л. М. 08.03–04.13.531. *112*
Плахотіна В. М. 09.03–04.13.646. *137*
Плотніков О. В. 11.03–04.13.712, 720. *153, 155*
Погоріла Л. 07.03–04.13.505. *105*
Погорілко В. Ф. 02.03–04.13.76. *23*
Погребняк С. 01.03–04.13.38. *13*
Подкопаєв С. 10.03–04.13.683. *146*
Подцерковний О. П. 04.03–04.13.313. *68*
Пожар В. Г. 09.03–04.13.562. *120*
Пожарова О. В. 05.03–04.13.380. *80*
Позова Д. Д. 03.03–04.13.180. *43*
Покальчук М. Ю. 06.03–04.13.420. *89*
Поліванова О. М. 11.03–04.13.710. *152*
Політанський В. С. 07.03–04.13.506. *106*
Поліщук О. М. 08.03–04.13.532. *112*
Полтава К. О. 08.03–04.13.555. *118*
Поляков С. 01.03–04.13.12. *7*
Полянський Ю. 10.03–04.13.684. *146*
Попов В. В. 12.03–04.13.767. *166*
Попов Г. 10.03–04.13.685. *146*
Попов Е. А. 02.03–04.13.147. *36*
Попов Р. 04.03–04.13.337. *72*
Портнов А. В. 09.03–04.13.563. *120*
Посикалюк О. О. 03.03–04.13.217. *49*
Припхан І. І. 02.03–04.13.108. *28*
Притула А. М. 08.03–04.13.508. *107*
Прокопенко Б. О. 11.03–04.13.721. *155*
Процюк І. В. 01.03–04.13.39. *14*
Прус Е. У. 01.03–04.13.40. *14*
Прутян Д. С. 03.03–04.13.218. *50*
Пушенко О. Г. 09.03–04.13.564. *120*
Пшенічко С. О. 09.03–04.13.610. *130*
Пшонка А. 10.03–04.13.686. *146*
Пшонка В. П. 09.03–04.13.563. *120*
Пыхтин С. 04.03–04.13.314. *68*

Рабінович П. М. 01.03–04.13.13, 41. *7, 14*
Радевич Е. Р. 05.03–04.13.381. *80*
Раджоньери М. П. 06.03–04.13.426. *90*
Радутний О. Е. 08.03–04.13.533. *113*
Раєвський І. В. 04.03–04.13.315. *68*
Размєтаєва Ю. С. 01.03–04.13.42. *14*
Резнікова О. І. 09.03–04.13.636. *135*
Ремизова А. В. 03.03–04.13.219. *50*
Рєзнік О. М. 07.03–04.13.466. *98*
Рємєскова Ю. О. 10.03–04.13.662. *141*
Ржевська В. С. 11.03–04.13.749. *162*
Рибалка О. В. 09.03–04.13.571. *122*
Рибченко А. О. 07.03–04.13.478. *100*
Родионова Т. В. 03.03–04.13.256. *56*
Розенберг М. 04.03–04.13.338. *72*
Ролінський В. І. 11.03–04.13.701. *150*
Романенкова С. В. 04.03–04.13.339. *72*
Романів В. Я. 03.03–04.13.220. *50*
Романов М. В. 08.03–04.13.556. *118*
Романовська Л. А. 03.03–04.13.221. *50*
Рубащенко М. А. 08.03–04.13.534. *113*
Руденко М. 09.03–04.13.611. *130*
Руїз Манеро Х. 12.03–04.13.768. *167*
Руснак Ю. І. 07.03–04.13.471. *99*
Рустамова Н. Н. 03.03–04.13.293. *64*
Рязанов М. Ю. 01.03–04.13.43. *15*

Савенко С. А. 09.03–04.13.655. *139*
Савченко Г. І. 06.03–04.13.421. *89*
Савчук О. 06.03–04.13.443. *93*
Саінчин О. С. 09.03–04.13.619. *132*
Сайнецький О. 05.03–04.13.403. *85*
Самарина Т. В. 12.03–04.13.769. *167*
Самодін А. В. 09.03–04.13.578. *123*
Самошина З. Г. 09.03–04.13.635. *135*
Самылов И. В. 03.03–04.13.222. *50*
Сапон А. 05.03–04.13.404. *85*
Сарнавський О. М. 08.03–04.13.535. *113*
Саурин А. А. 02.03–04.13.148. *36*
Свирков С. 04.03–04.13.316. *68*
Свистунова Л. Ю. 02.03–04.13.149. *36*
Семчик О. 06.03–04.13.416. *88*
Сергачева О. 04.03–04.13.317. *68*
Серебрянський Д. М. 07.03–04.13.488. *102*
Середа О. 05.03–04.13.382. *80*
Серков П. П. 07.03–04.13.468. *98*
Сєрих О. В. 07.03–04.13.484. *101*
Сиваков Д. О. 06.03–04.13.444. *93*
Сидор В. Д. 06.03–04.13.434. *92*
Сидоренко О. М. 01.03–04.13.3. *4*
Сидоренко О. О. 01.03–04.13.44. *15*
Сиза Н. 09.03–04.13.612. *130*
Сімутіна Я. В. 05.03–04.13.391. *82*
Сіроха Д. 05.03–04.13.383. *80*
Скориков Д. Г. 09.03–04.13.637. *135*
Скрипник И. И. 06.03–04.13.435. *92*
Скрипнюк О. 02.03–04.13.109. *29;*
11.03–04.13.750. *162*

Слыщенков В. 04.03–04.13.318. *68*
Сляднєва Г. О. 03.03–04.13.223. *50*
Смородинський В. 01.03–04.13.45. *15*
Снігур І. Й. 02.03–04.13.110. *29*
Совгиря О. В. 02.03–04.13.77, 78. *23*
Созанова М. В. 05.03–04.13.384. *81*
Соколова Н. 06.03–04.13.436. *92*
Солнцев А. М. 06.03–04.13.431. *91*
Соловых С. Ж. 04.03–04.13.340. *72*
Солоніна О. П. 09.03–04.13.579. *123*
Солопченко Д. 04.03–04.13.319. *69*
Соснина А. В. 03.03–04.13.224. *51*
Спектор О. 11.03–04.13.722. *156*
Станіславський В. П. 06.03–04.13.445. *93*; 08.03–04.13.536. *113*
Старко О. Л. 08.03–04.13.537. *113*
Стародубцева И. А. 02.03–04.13.150. *37*
Стасів О. 02.03–04.13.111. *29*
Стасюк О. Л. 09.03–04.13.580. *124*
Стахов А. И. 07.03–04.13.479. *100*
Степаненко Р. Ф. 12.03–04.13.770. *167*
Степанов Є. В. 06.03–04.13.428. *90*
Степанова Ю. П. 08.03–04.13.538. *114*
Стеценко С. 02.03–04.13.112. *29*
Стовпа О. 12.03–04.13.771. *167*
Стоян В. О. 03.03–04.13.257, 258. *56, 57*
Стоянов М. М. 09.03–04.13.562. *120*
Стрельніков А. В. 07.03–04.13.472. *99*
Стрельцов Є. Л. 08.03–04.13.508. *107*
Стукалов А. В. 04.03–04.13.320. *69*
Суворов Г. Н. 02.03–04.13.151. *37*
Суслова О. 02.03–04.13.75. *22*
Сухий Р. М. 07.03–04.13.497. *104*
Суховіліна А. О. 09.03–04.13.581. *124*

Тарангул Л. Л. 07.03–04.13.488. *102*
Тарасенко В. С. 05.03–04.13.392. *82*
Татаринова С. С. 04.03–04.13.321. *69*
Татьков В. 10.03–04.13.666. *142*
Тацій В. Я. 02.03–04.13.74. *22*; 10.03–04.13.687. *147*
Тацій І. Я. 09.03–04.13.563. *120*
Телесніцький Г. Н. 08.03–04.13.511. *107*
Теплюк М. 01.03–04.13.14. *8*
Терещенко А. В. 11.03–04.13.723. *156*
Терлецький О. М. 10.03–04.13.667. *142*
Тимошенко В. І. 12.03–04.13.772. *168*
Тимошенко Д. Ю. 10.03–04.13.691. *147*
Тиріна М. П. 02.03–04.13.81. *23*
Тицька Я. О. 01.03–04.13.46. *15*
Тишутина И. В. 09.03–04.13.638. *136*
Тищенко О. 05.03–04.13.405. *85*
Тімуш І. С. 03.03–04.13.273. *59*
Тіньков А. Л. 07.03–04.13.467. *98*
Тітков К. С. 10.03–04.13.688. *147*
Тіщенко В. В. 09.03–04.13.646. *137*
Ткач В. Ю. 09.03–04.13.648. *138*
Ткачев А. В. 09.03–04.13.653. *139*
Ткачук В. Є. 08.03–04.13.539. *114*
Токарев В. А. 01.03–04.13.15. *8*
Токарєв (Токарев) Г. 09.03–04.13.565, 568. *121*
Толкачова І. А. 02.03–04.13.113. *29*
Толочко О. 09.03–04.13.613, 614. *130, 131*
Томашевский К. Л. 05.03–04.13.385. *81*
Транин А. А. 06.03–04.13.437. *92*
Третьякова Т. В. 11.03–04.13.724. *156*
Тріпульський Г. Я. 03.03–04.13.259. *57*
Трофанчук Г. І. 01.03–04.13.62. *19*
Трофимова Г. А. 02.03–04.13.152. *37*
Трояновський О. В. 03.03–04.13.277, 279, 280. *60, 61*
Туєв О. А. 08.03–04.13.548. *116*
Туманянц А. Р. 09.03–04.13.615. *131*
Тупчієнко Д. Л. 09.03–04.13.561. *120*
Туркот М. 09.03–04.13.639. *136*
Туровець Ю. М. 09.03–04.13.623. *133*

Удалова Л. Д. 09.03–04.13.569–571. *121, 122;* 10.03–04.13.660. *141*
Ульотова Г. Д. 02.03–04.13.126. *32*

Фаринник В. І. 09.03–04.13.624. *133*
Федик Є. І. 03.03–04.13.169. *41*
Федоренко В. Л. 02.03–04.13.76. *23*
Федорич І. 03.03–04.13.196. *46*
Федорович В. 06.03–04.13.417. *88*
Федоровська О. Б. 06.03–04.13.446. *94*
Федосева Е. С. 04.03–04.13.341. *72*
Федотов О. П. 07.03–04.13.485. *102*
Філатова Н. Ю. 03.03–04.13.225. *51*
Фоминская М. Д. 12.03–04.13.773. *168*
Форманюк В. В. 01.03–04.13.4. *4;* 05.03–04.13.344. *73*
Фролов О. О. 02.03–04.13.156. *38*
Фролова О. Е. 09.03–04.13.654. *139*
Фурса С. Я. 10.03–04.13.661. *141*
Фурса Є. І. 10.03–04.13.661. *141*

Халабуденко О. А. 03.03–04.13.226. *51*
Халиков А. Н. 12.03–04.13.774. *168*
Харитонов Є. О. 03.03–04.13.171, 173, 174, 227, 228. *41, 42, 51*
Харитонова О. 03.03–04.13.172, 227. *41, 51*
Харченко О. С. 03.03–04.13.229. *52*
Харь І. О. 08.03–04.13.540. *114*
Хаустова М. Г. 01.03–04.13.47. *15*
Хаялі Р. 01.03–04.13.60. *18*
Хендель Н. В. 03.03–04.13.278. *60;* 11.03–04.13.721, 722. *155, 156*
Хіцька К. Г. 07.03–04.13.486. *102*
Хлуднева Н. И. 06.03–04.13.438. *92*
Хмелевська Н. В. 10.03–04.13.690. *147*
Хмельова І. Є. 11.03–04.13.725. *157*
Холопов В. А. 02.03–04.13.165. *40*
Хоменко О. В. 01.03–04.13.48. *16*
Хомич І. 05.03–04.13.406. *85*
Хорошаєв Є. С. 11.03–04.13.751. *162*
Хотенець П. 04.03–04.13.342. *72*
Хруслова Л. 09.03–04.13.596. *127*
Хуторян Н. М. 05.03–04.13.391. *82*

Цал-Цалко Ю. Ю. 03.03–04.13.260. *57*
Царенко В. І. 07.03–04.13.459. *97*
Царук Л. С. 02.03–04.13.114. *29*
Цветков Ю. А. 09.03–04.13.616. *131*
Цесарський Ф. А. 05.03–04.13.386. *81*
Цибульська О. Ю. 03.03–04.13.230. *52*
Цимбал П. В. 09.03–04.13.640. *136*
Цымбалюк В. С. 07.03–04.13.507. *106*

Чайковський Ю. 11.03–04.13.716, 719, 726. *154, 155, 157*
Чанишев Р. І. 05.03–04.13.345. *73*
Чанишева Г. І. 05.03–04.13.345. *73*
Чаплюк О. І. 01.03–04.13.49. *16*
Чебан В. І. 02.03–04.13.82. *24*
Чеботарев Г. Н. 02.03–04.13.153. *37*
Чегодаева С. С. 09.03–04.13.648. *138*

Чекмарева А. В. 03.03–04.13.261, 262. *57*
Челышев М. Ю. 03.03–04.13.231. *52*
Чепис О. І. 12.03–04.13.775. *168*
Черковська Т. М. 08.03–04.13.541. *114*
Черніченко С. А. 01.03–04.13.61. *19*
Чесалина О. В. 05.03–04.13.407. *85*
Честнов І. 12.03–04.13.776. *168*
Чистова Л. Е. 09.03–04.13.641. *136*
Чіпко М. В. 11.03–04.13.713, 715. *153, 154*
Чічкань М. 05.03–04.13.408. *86*
Чорноус Ю. М. 09.03–04.13.620. *132*
Чумак С. П. 09.03–04.13.646. *137*
Чупринський Б. О. 08.03–04.13.542. *115*
Чучкова Н. А. 03.03–04.13.263. *58*

Шайгарданова В. В. 11.03–04.13.727. *157*
Шамарова Г. М. 02.03–04.13.159. *39*
Шаповал В. Н. 02.03–04.13.154. *38*
Шаповалова О. А. 08.03–04.13.543. *115*
Шатіло В. 02.03–04.13.115. *30*
Шашина І. І. 05.03–04.13.387. *81*
Шашкина Е. Ю. 06.03–04.13.439. *92*
Швець Н. 05.03–04.13.388. *81*
Шевкунова Є. О. 11.03–04.13.752. *162*
Шевченко Д. А. 08.03–04.13.544. *115*
Шевченко Є. В. 08.03–04.13.545. *115*
Шевчук В. 09.03–04.13.642. *137*
Шевчук О. М. 07.03–04.13.469. *98*
Шелудченкова А. С. 11.03–04.13.711. *153*
Шелудякова Т. В. 02.03–04.13.150. *37*
Шемякін О. В. 10.03–04.13.668. *143*
Шепітько М. В. 08.03–04.13.509. *107*
Шеренін Ю. Л. 07.03–04.13.472. *99*
Шершньова О. А. 03.03–04.13.281. *61*
Шилін Д. В. 09.03–04.13.562. *120*
Шилін М. 09.03–04.13.658. *140*
Шишка Р. Б. 09.03–04.13.640. *136*
Шнигер Д. 04.03–04.13.322. *69*
Шотова Ю. 05.03–04.13.389. *81*
Шукліна Н. Г. 02.03–04.13.77. *23*
Шульга М. М. 09.03–04.13.646. *137*
Шумило М. М. 05.03–04.13.391. *82*
Шумський П. 10.03–04.13.680. *145*
Шупік Б. В. 11.03–04.13.728. *157*

Щербак І. 09.03–04.13.617. *131*
Щербакова Г. 09.03–04.13.643, 644. *137*
Щербанюк О. 02.03–04.13.116. *30*

Экимов А. И. 01.03–04.13.16. *9*

Юркевич Х. І. 02.03–04.13.117. *30*
Юрченко О. М. 06.03–04.13.418. *88*

Явор О. А. 03.03–04.13.274. *60*
Ягунов Д. В. 08.03–04.13.546. *116*
Якимов А. Ю. 07.03–04.13.470. *98*
Яковлєв А. А. 02.03–04.13.118, 166. *30, 40*
Яковюк І. 11.03–04.13.753. *163*
Яніцька І. А. 03.03–04.13.275. *60*
Яновська О. Г. 09.03–04.13.618. *131*
Януш-Павлетта Б. 06.03–04.13.429. *91*
Ярема А. Г. 05.03–04.13.390. *82*
Ярошенко О. 02.03–04.13.119. *30*
Ярошко О. З. 11.03–04.13.729. *158*
Ясус М. 04.03–04.13.323, 324. *69*
Яценко Т. П. 05.03–04.13.349. *74*

ПОКАЖЧИК ПЕРІОДИЧНИХ ТА ПРОДОВЖУВАНИХ ВИДАНЬ

Административное право и процесс. — 2013. — № 1, 2.
Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. — 2012. — Вип. 66, 67.
Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. — 2012. — Вип. 47 ; 2013. — Вип. 48.
Арбитражный и гражданский процесс. — 2013. — № 1, 2, 3, 4, 5.
Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2012. — № 11, 12 ; 2013. — № 1, 2, 3, 4.
Вестник криминалистики. — 2013. — № 1, 2.
Вестник Пермского университета. Юридические науки. — 2013. — Вып. 1.
Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Международные отношения. — 2013. — № 1, 2.
Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. — 2013. — № 2.
Вестник Саратовской государственной академии права. — 2013. — № 1, 2.
Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр. — 2013. — № 2, 4.
Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Юридичні науки. — 2013. — Вип. 95.
Вісник Конституційного Суду України. — 2013. — № 1.
Вісник Львівського університету. Серія юридична : зб. наук. пр. — 2012. — Вип. 57 ; 2013. — Вип. 58.
Вісник Національної академії прокуратури України. — 2013. — № 1, 2.
Вісник прокуратури. — 2013. — № 3, 4.
Вопросы трудового права. — 2013. — № 1, 2.
Государственная власть и местное самоуправление. — 2013. — № 1, 2, 3.
Государство и право. — 2013. — № 2.
Гражданское право. — 2013. — № 1.
Держава і право: Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. — 2012. — Вип. 58 ; 2013. — Вип. 59.
Держава та регіони. Серія: Державне управління. — 2013. — № 3.
Евразийский юридический журнал. — 2013. — № 1, 2, 5.
Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. — 2013. — № 1, 2.
Журнал конституционного правосудия. — 2013. — № 1, 2.
Журнал российского права. — 2013. — № 1, 2, 3, 4, 5.
Известия высших учебных заведений. Правоведение. — 2013. — № 1, 2.
Информационное право. — 2013. — № 2, 3, 4.
Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — № 19, 20.
Конкурентное право. — 2013. — № 2, 3.
Конституционное и муниципальное право. — 2013. — № 1, 2, 3, 4.
Ленинградский юридический журнал. — 2013. — № 1.
Митна справа. — 2013. — № 1, ч. 2, кн. 1 ; № 1, ч. 2, кн. 2 ; № 2, ч. 2, кн. 1 ; № 5.
Международное публичное и частное право. — 2013. — № 4.
Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету : зб. ст. — 2013. — Вип. 18.
Наше право. — 2012. — № 3, ч. 3.
Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. — 2013. — Вип. 25.
Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 3, 4, 5, 7.
Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. — 2012.
Право и политика. — 2013. — № 1, 2.
Право і суспільство. — 2013. — № 1.
Право Украины. — 2013. — № 4.
Право України. — 2012. — № 11/12 ; 2013. — № 1/2, 3/4, 5, 6, 7.
Проблеми законності : акад. зб. наук. пр. — 2012. — Вип. 118, 119.
Публічне право. — 2013. — № 1, 2, 3, 4.
Российская юстиция. — 2013. — № 3, 4.
Российский ежегодник трудового права. — 2012. — № 8.
Сравнительное конституционное обозрение. — 2013. — № 1.
Університетські наукові записки : Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права: Право. Економіка. Управління. — 2012. — Вип. 4 ; 2013. — Вип. 1.
Учёные труды Российской Академии адвокатуры и нотариата. — 2013. — № 1.
Философия права. — 2013. — № 2, 3.
Філософія права і загальна теорія права. — 2013. — № 1.
Фінанси України. — 2013. — № 2, 3.
Хозяйство и право. — 2012. — № 10, 11, 12.
Цивилист. — 2013. — № 1.
Часопис Київського університету права. — 2013. — № 1, 2, 3.
Эксперт-криминалист. — 2012. — № 4.
Юридична Україна. — 2013. — № 4.
Юридичний вісник. — 2013. — № 2, 3.
Юридичний журнал. — 2013. — № 3, 4.
Юристъ-правоведъ. — 2013. — № 2.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Автореф. дис. — автореферат дисертації
Акад. — академія
АПК — Агропромисловий комплекс
ВАК Украины — Высшая аттестационная комиссия Украины
ВАС РФ — Высший Арбитражный Суд Российской Федерации
ВАС України (ВАСУ) — Вищий адміністративний суд України
Вид. — видання; видавничий
Вип. — випуск
Відп. ред. — відповідальний редактор
ВМО — Всесвітня митна організація
ВНЗ — вищий навчальний заклад
Внутр. — внутрішніх
ГАТТ — Генеральна угода з тарифів і торгівлі
ГК РФ — Гражданский кодекс Российской Федерации
ГК України (ГКУ) — Господарський кодекс України
ГМ — генномодифицированный
ГОСТ — Государственный стандарт
ГПК РФ — Гражданско-процессуальный кодекс Российской Федерации
ГПК України — Господарсько-процесуальний кодекс України
ГСУ — Головне слідче управління
ДВНЗ — Державний вищий навчальний заклад
ДГСОМС — доступ громадян України до служби в органах місцевого самоврядування
Держ. — державний
ДНЦ — Державний науковий центр
Доп. — дополненный
Допов. — доповнений
ДПС України — Державна податкова служба України
ДСУ — децентралізована система управління ресурсами
ЕОМ — електронна обчислювальна машина
ЕСПЧ (ЄСПЛ) — Европейский суд по правам человека (Європейський суд з прав людини)
ЄС (ЕС) — Європейський Союз (Европейский Союз)
ЖКХ — жилищно-коммунальное хозяйство
Заг. ред. — загальна редакція
Зб. наук. пр. — збірник наукових праць
ЗК України (ЗКУ) — Земельний кодекс України
ЗМІ — засоби масової інформації
ЗСУ — Збройні Сили України
ЗУ — Закон України
Изд. — Издание
Ин-т (ін-т) — институт (інститут)
Испр. — исправленный
Канд. — кандидат
КЗпП України — Кодекс законів про працю України
КК України (ККУ) — Кримінальний кодекс України
КМ України (КМУ) — Кабінет Міністрів України
КоАП РФ — Кодекс РФ об административных правонарушениях
Комент. — коментар
Конф. — конференція
КПК України — Кримінальний процесуальний кодекс України
КСУ — Конституційний Суд України
КУпАП — Кодекс України про адміністративні порушення
ЛК України — Лісовий кодекс України
МВС — Міністерство внутрішніх справ
Метод. — методичний
Міжнар. — міжнародний
МКАС при ТПП РФ — Международный коммерческий арбитражный суд при Торгово-промышленной палате России
МНПО — международные неправительственные организации
МОН України — Міністерство освіти і науки України
МОНмолодьспорт України — Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
МОТ — Международная организация труда
МПрП — міжнародне приватне право
Навч. — навчальний
НАН України — Національна академія наук України
НАТО (NATO, North Atlantic Treaty Organization) — Організація Північноатлантичного договору (Північноатлантичний альянс)
Наук. — науковий
Нац. ун-т (НУ) — національний університет
НДІ — науково-дослідний інститут
НКВС УСРР — Народний комісаріат внутрішніх справ Української Соціалістичної Радянської Республіки
НПО — неправительственные организации
НУ ОЮА — Національний університет «Одеська юридична академія»
ОВП — Організація визволення Палестини
ОВС — органи внутрішніх справ
ОНЮА — Одеська національна юридична академія
ООН — Організація Об'єднаних Націй
ОРД — оперативно-розшукова діяльність
Переробл. — перероблений
Посіб. — посібник
Практ. — практичний
Ред. — редактор
РРФСР — Російська Радянська Федеративна Соціалістична Республіка
РСР — Радянська Соціалістична Республіка
РФ — Российская Федерация
Сб. науч. тр. — сборник научных трудов
СК України (СКУ) — Сімейний кодекс України
СНД (СНГ) — Співдружність Незалежних Держав (Содружество Независимых Государств)
СНиП — Строительные нормы и правила
СОТ — Світова організація торгівлі
СРО — саморегулівні організації
СРСР (СССР) — Союз Радянських Соціалістичних Республік (Союз Советских Социалистических Республик)
Ст. — стаття
США — Сполучені Штати Америки
Т. — том
ТзОВ — товариство з обмеженою відповідальністю
ТК РФ — Трудовой кодекс Российской Федерации
ТК України — Трудовий кодекс України
Ун-т — університет
УПК РФ — Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации
Упоряд. — упорядник
УРСР (УССР) — Українська Радянська Соціалістична Республіка (Украинская Советская Социалистическая Республика)
Учеб. — учебный
Учеб.-метод. — учебно-методический
ФАС России — Федеральная антимонопольная служба России

ФЗ — Федеральный закон
ФРН (ФРГ) — Федеративна Республіка Німеччини (Федеративная Республика Германии)
ФТС России — Федеральная таможенная служба России
ЦК України (ЦКУ) — Цивільний кодекс України
ЦПК України (ЦПКУ) — Цивільно-процесуальний кодекс України
Ч. — частина
Юрид. — юридичний

GNU GPL (General Public License) — Универсальная общественная лицензия GNU (Универсальная общедоступная лицензия GNU, Открытое лицензионное соглашение GNU)
ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) — Інтернет корпорація з присвоєння імен та номерів

ЗМІСТ

Передмова ... 3

12.00.01 Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень
Теорія держави і права ... 4
Історія держави і права України ... 16
Історія держави і права зарубіжних країн ... 19
Історія політичних і правових вчень ... 20

12.00.02 Конституційне право
Конституційне право України ... 22
Конституційне право зарубіжних країн ... 31
Муніципальне право ... 38

12.00.03 Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право
Цивільне право ... 41
Цивільний процес ... 52
Сімейне право ... 58
Міжнародне приватне право ... 60

12.00.04. Господарське право; господарсько-процесуальне право
Господарське право ... 65
Господарсько-процесуальне право ... 69

12.00.05. Трудове право; право соціального забезпечення
Трудове право ... 73
Право соціального забезпечення ... 82

12.00.06. Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право
Земельне право ... 87
Аграрне право ... 88
Екологічне право ... 90
Природоресурсне право ... 93

12.00.07. Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
Адміністративне право ... 95
Адміністративний процес ... 99
Митне право ... 101
Фінансове право ... 102
Інформаційне право ... 104

12.00.08 Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право
Кримінальне право ... 107
Кримінологія ... 116
Кримінально-виконавче право ... 118

12.00.09 Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність
Кримінальний процес ... 120
Криміналістика ... 132
Судова експертиза ... 137
Оперативно-розшукова діяльність ... 139

12.00.10. Судоустрій; прокуратура та адвокатура
Судоустрій ... 141
Прокуратура ... 143
Адвокатура ... 147

12.00.11 Міжнародне право ... 150

12.00.12 Філософія права ... 164

Покажчик імен ... 169
Покажчик періодичних та продовжуваних видань ... 176
Список скорочень ... 177

Формат 60×84/8. Ум. друк. арк. 20,93. Тираж 50 прим. Зам. № 253.

Видавництво і друкарня «Юридична література»
65009, м. Одеса, вул. Піонерська, 7. Тел. (048) 777-48-79
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4284 від 23.03.2012 р.